

18956 HISTORICKÝ ÚSTAV
PRAHA 3 - ŽITĚLŮV, O PAMÁTKÁCH
Mladá úst. 19

001457/57

~~PŘÍSNĚ TAJNĚ~~

EV. Čís. 293

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999

VOJENSKÁ MYSL

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV
Zveřejněno č. 59.

6

1957

VYDÁVÁ MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

OBSAH

СОДЕРЖАНИЕ

Redakční článek	3	Статья от редакции	3
Operační umění a taktika		Оперативное искусство и тактика	
Plukovník Stanislav Řehoř:		Полковник Станислав Ржегорж:	
Součinnost všech druhů průzkumu při zjišťování ZHN, předávání a zevšeobecňování získaných zpráv	5	Взаимодействие всех видов разведки при обнаружении ОМП, передача и обобщение приобретенных данных	5
Major Miroslav Nedvěd:		Майор Мирослав Недвед:	
Protiatomový manévř vojsk	20	Противоатомный маневр войск	20
Major Vladimír Pecánek:		Майор Владимир Пецанек:	
Některé otázky průlomu připravené obrany nepřítel střeleckou divísi v noci	26	Некоторые вопросы прорыва подготовленной обороны противника стрелковой дивизии ночью	26
Plukovník L. Varvařovský, kapitán Vl. Pícek:		Полковник Л. Варварковский, капитан Вл. Пицек:	
K některým otázkám obrany v soudobých podmínkách	36	K некоторым вопросам обороны в современных условиях	36
Podplukovník Josef Bláha:		Подполковник Иосиф Блага:	
Součinnost vojsk při přechodu předního okraje obrany zaujímané v hloubce	42	Взаимодействие войск при переходе переднего края обороны занимаемой в глубине	42
Podplukovník Jaroslav Šebek:		Подполковник Ярослав Шебек:	
Překonávání zátarasů všech druhů v průběhu útočné operace vševojskové armády	50	Преодоление всех видов заграждений в ходе наступательной операции общевойсковой армии	50
Major Ing. Miloslav Černík:		Майор Инженер Милослав Черник:	
Zásobovací přepravy po železnici v soudobých podmínkách operace	66	Железнодорожная перевозка снабжения в современных условиях операции	66
Operačně taktická příprava		Оперативно-тактическая подготовка	
Generálmajor Jaromír Vyhnaněk:		Генерал-майор Яромир Выгнанек:	
K otázkám operačně taktické přípravy	73	K вопросам оперативно-тактической подготовки	73
Z cizích armád		Из иностранных армий	
Některé názory amerického velení na organizaci a vedení nočního boje	77	Некоторые взгляды американского управления на организацию и ведение ночного боя	77
Diskuse		Дискуссия	
Diskusní příspěvek		Выступление	
— k článku „Organisace a provádění protiztečí a protiúderů s rozvíjením svazků z chodu“ (VM 2/57)	84	— к статье „Организация и проведение контратак и контрударов с развертыванием соединений с хода“ (VM 2/57)	84
— k článku „Některé otázky průlomu z chodu a jejich zabezpečení při výcviku štábů a vojsk“ (VM 3/57)	87	— к статье „Некоторые вопросы прорыва с хода и их обеспечение при обучении штабов и войск“ (VM 3/57)	87
— „K problému operačního maskování“ (VM 3/57)	89	— „K проблеме оперативной маскировки“ (VM 3/57)	89
— k článku „K otázce rozmístování vojsk v prostorech soustředění“ (VM 4/57)	90	— к статье „По вопросу расположения войск в районах сосредоточения“ (VM 4/57)	90
Na pomoc vojenskovědecké práci		В помощь военно-научной работы	
Několik poznámek z vojenskovědecké konference 2. vojenského okruhu	94	Несколько замечаний о военно-научной конференции 2го военного округа	94
Vojenskovědecká konference k organizačním otázkám vojskového a operačního týlu	101	Военно-научная конференция к организационным вопросам войскового и оперативного тыла	101
Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů	105	Информация о содержании иностранных военных специальных журналов	105
Thematický plán „Vojenské mysli“ na r. 1958	111	Тематический план журнала Военная мысль на 1958 г.	111

VOJENSKÝ HISTORICKÝ ÚSTAV
PRAHA 3 - ŽIŽKOV, U PAMÁTNÍKU 2

Poradné číslo: 19

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

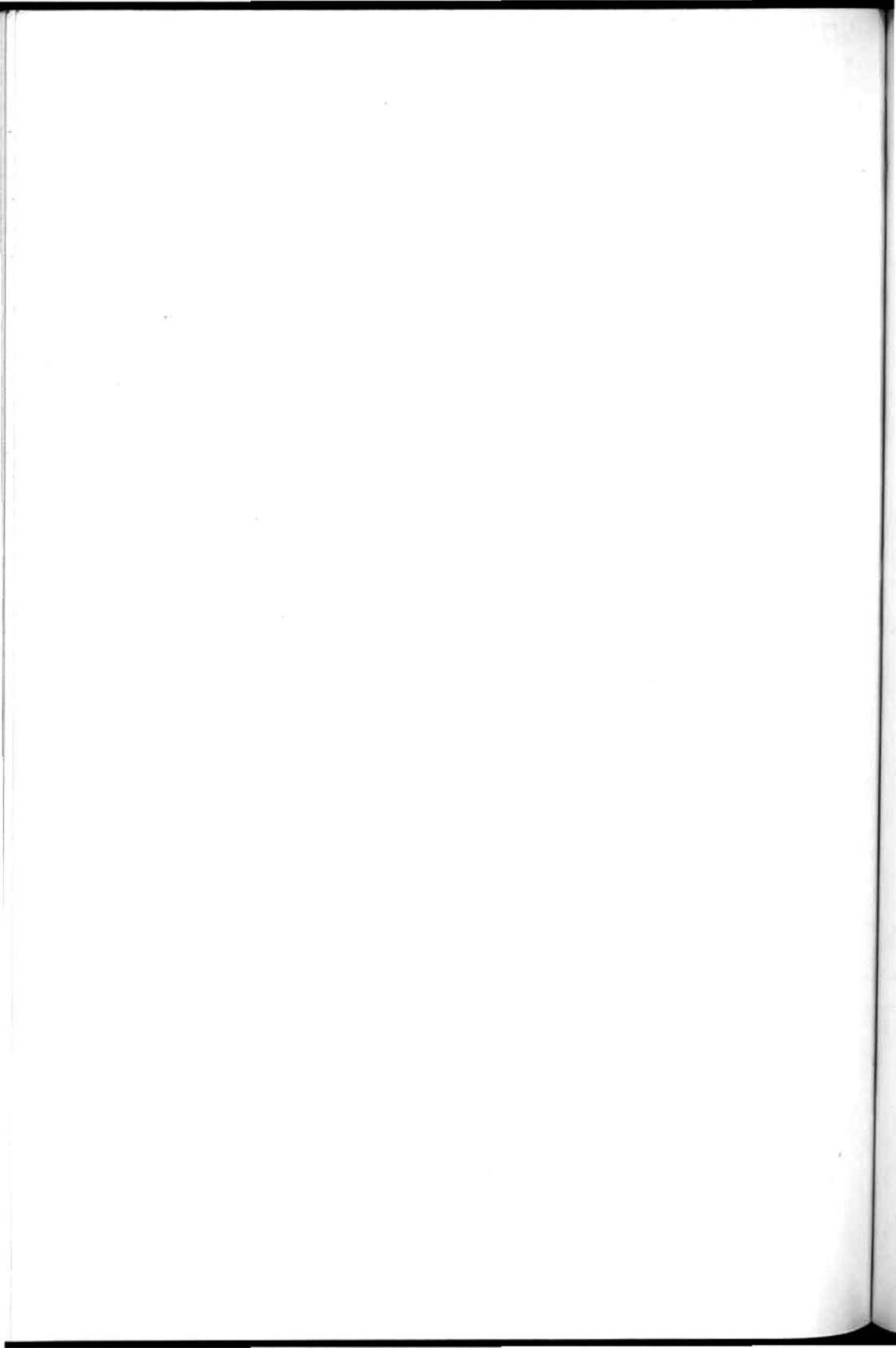
Časopis ministerstva národní obrany

Ročník sedmý

6

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1957



UPOZORNĚNÍ REDAKCE

Posláním Vojenské mysli je informovat čtenáře o nových myšlenkách v řešení otázek, které vznikly na základě nově se vytvářejících podmínek ve vedení operace a boje nebo které nejsou v našich řádech podrobně rozvedeny, a seznámit je s nimi.

Význam Vojenské mysli je v tom, že přináší mnoho teoretických úvah nebo poznatků ze cvičení od mnoha autorů, vyvolává diskusi o sporných nebo málo jasných otázkách a přičiňuje se tak o rozvoj vojenskoteoretického myšlení v armádě, a tedy i o zvýšení operační a bojové přípravy.

U některých štábů, útvarů a svazků nesprávně přeceňují význam Vojenské mysli, stavějí ji nad řády a předpisy, naopak jiné štáby ji vůbec nevyužívají a domnívají se, že článků otištěných ve Vojenské mysli nelze v praxi využívat, a řídí se jediné ustanovením řádů a předpisů.

Redakce Vojenské mysli považuje za nutné upozornit, že oba extrémy jsou stejně škodlivé, jsou nepochopením poslání časopisu a mohou mít záporný vliv na bojovou a operační přípravu. Články uveřejněné ve Vojenské mysli je nutno považovat za diskusní materiál, i když po stránce obsahové jsou schváleny redakční radou.

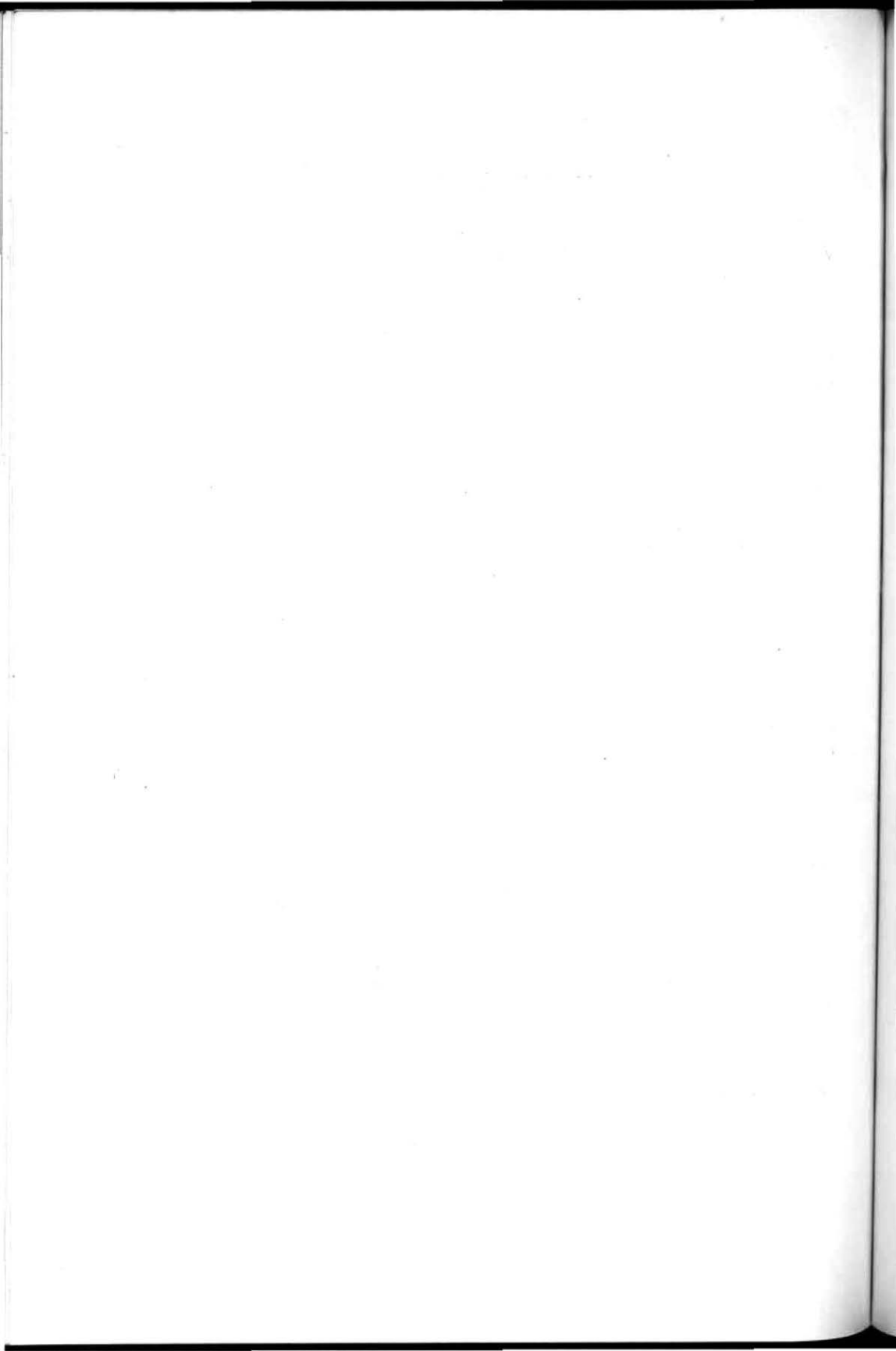
Článkem chce autor vyjádřit svůj subjektivní názor, tak jak podle něho působí zákonitosti soudobého boje, které si vynucují řešení. Tento názor nemusí vždy být objektivní pravdou, je však základem k řešení a objektivnějšího charakteru nabývá teprve řešením dané otázky větším kolektivem. Je tedy úkolem článků dát základ k řešení té nebo oné otázky bojové a operační přípravy, nikoli však dát návod, který by vedl k šablonovitosti.

Proto je třeba rozvíjet diskusi ve Vojenské mysli na široké základně, vyjadřovat nesouhlas nebo souhlas s obsahem článků a přispět tak nejen ke zvýšení úrovně Vojenské mysli, ale i bojové a operační přípravy.

Mnozí autoři ve svých člancích vyvozují správné závěry a předkládají dobré návrhy nejen v otázkách taktiky a operačního umění, ale i vojenské techniky. Tyto návrhy jsou a budou vyhodnocovány a předkládány příslušným odborným složkám k využití a autoři budou o svých návrzích podle důležitosti uvědoměni.

Redakce vyzývá všechny čtenáře Vojenské mysli, aby si znovu uvědomili místo a úlohu tohoto časopisu v systému bojové a operační přípravy a aby se ještě více zapojili do publikační činnosti, zejména aby v diskusi vyjadřovali své názory na uveřejněné články a na řešené otázky.

Redakční rada



OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

SOUČINNOST VŠECH DRUHŮ PRŮZKUMU PŘI ZJIŠŤOVÁNÍ ZBRANÍ HROMADNÉHO NIČENÍ, PŘEDÁVÁNÍ A ZEVŠEOBECŇOVÁNÍ ZÍSKANÝCH ZPRÁV

Plukovník Stanislav Řehoř

Vzhledem k rozhodující úloze zbraní hromadného ničení na soudobém bojišti vyvstala před všemi veliteli, štáby a vojsky mimořádná povinnost zmařit chystané napadení zničením nebo umlčením těchto nebezpečných prostředků dříve, než jich bude použito, nebo aspoň snížit na nejmenší míru jejich zhoubné účinky na vojska, bojovou techniku a zásoby organisováním důkladných ochranných opatření.

Nezbytným podkladem pro úspěšné splnění tohoto závažného úkolu je včasná znalost konkrétních údajů o přípravách nepřítele k použití zbraní hromadného ničení.

Zprávy o prostředcích atomového, chemického a biologického napadení jsou vyhledávány v rámci bojového a operačního zabezpečení nejrozmanitějšími silami a prostředky vzdušného a pozemního průzkumu a nejrozumnějšími způsoby na frontě, v taktické i operační hloubce a v týlu nepřítele. V zájmu včasného a účelného využití výsledků průzkumu jsou pak štáby povinny získané údaje urychleně shromažďovat, studovat, vyhodnocovat, činit závěry a zevšeobecňovat, informovat o nich velitele a nadřízené štáby, jakož i uvědomovat podřízené a spolupůsobící štáby, velitele druhů vojsk, náčelníky služeb a sousedy.

Z toho vysvitá, že ve složitém procesu zjišťování zbraní hromadného ničení a využívání průzkumových údajů o nich vystupuje do popředí požadavek důsledně uplatňovat zásadu všestranné a nepřetržité součinnosti.

Již zkušenosti získané v průběhu Veliké vlastenecké války ukázaly, že jednou ze základních podmínek správné funkce průzkumu je těsná součinnost všech zasazených sil a prostředků průzkumu, jakož i pečlivě sladěná spolupráce štábů při plánování a řízení průzkumu a při předávání a zevšeobecňování jeho výsledků. Od té doby se stala průzkumová součinnost neodlučitelným prvkem organisace a provádění průzkumu vůbec.

Při řešení problému, jak nejvhodněji a nejúčelněji organisovat průzkumovou součinnost ve vztahu k používání zbraní hromadného ničení, nemůže jít tedy o hledání nového smyslu a obsahu této součinnosti, nýbrž jen o přizpůsobení jejích dosavadních forem a metod změněné situaci na soudobém bojišti.

Vzhledem k tomu, že princip průzkumové součinnosti zůstává ve své podstatě nedotčen, je třeba při její organisaci i v dnešních podmínkách boje vycházet z těchto pojmů a pravidel:

Podstata organizace průzkumové součinnosti záleží

- v určení kdo, kde, kdy jaké úkoly a za jakým cílem bude plnit, aby bylo rychle dosaženo nejlepšího výsledku a nejúčelněji využito sil a prostředků průzkumu vzhledem na možnosti každého z nich,
- v stanovení, kdo, kdy, komu a jak bude získané zprávy předávat, aby je bylo možno rychle vyhodnotit ve vzájemné souvislosti a v rámci celkové situace,
- v úpravě způsobu zevšeobecňování výsledků průzkumu, t. j. kdo, kdy, koho a jak bude informovat, aby zájemci byli s to provést včas potřebná opatření.

Pojmem průzkumová součinnost je tedy nutno rozumět sladění úsilí sil a prostředků průzkumu útvarů, svazků a svazů, všech druhů vojsk a služeb co do cíle, času a prostoru, jakož i organizaci vzájemné souhry mezi složkami jednotlivého štábu i mezi štáby různých druhů a stupňů a sousedy při využívání průzkumových údajů.

Průzkumová součinnost se vyznačuje těmito hlavními rysy:

- uspořádanou činností všech sil a prostředků průzkumu k dosažení stejného cíle,
- jejich vzájemnou podporou a pomocí,
- vzájemným informováním,
- využíváním výsledků jedné prostředků průzkumu druhými,
- využíváním výsledků průzkumu všemi zainteresovanými štáby,
- výměnou zkušeností mezi všemi prostředky průzkumu a štáby.

Základem průzkumové součinnosti je rozhodnutí velitele a úkoly průzkumu stanovené starším náčelníkem.

Štáby jsou povinny organisovat průzkumovou součinnost podle údobí boje a operace do celé hloubky úkolu. Má začínat od okamžiku, kdy byl útvaru, svazku nebo svazu vydán bojový úkol, a má být uskutečňována v celém průběhu boje nebo operace. Přitom je třeba neustále přihlížet ke skutečnému stavu sil a prostředků průzkumu.

Průzkumová součinnost se upravuje plánem průzkumu.

Nařízení pro její uskutečnění není žádným samostatným dokumentem nebo rozkazem. Má být obsaženo pro každého vykonavatele v bojových nařízeních pro průzkum, a to v určení úkolů průzkumu podle čar, objektů a času, v údajích o sousedních silách a prostředcích provádějících průzkum, v určení způsobu rozpoznávání letounů vlastního průzkumného letectva a spojení s ním, komu, kam a dokdy zaslat hlášení a p.

Za boje má být průzkumová součinnost usměrňována podle vývoje situace stanovením nových úkolů zasazeným silám a prostředkům průzkumu a organizací doplňkového průzkumu.

Průzkumová součinnost má být organisována „shora dolů“ a prováděna „zdola nahoru“ a mezi sousedy.

Průzkumová součinnost může být správně organisována v soudobých podmínkách, jen bude-li v plné míře přihlédnuto ke všem charakteristickým okolnostem, které doprovázejí používání zbraní hromadného ničení na bojišti, zejména však bude-li stále brána v úvahu snaha nepřítele do-

sáhnout při atomovém, chemickém a biologickém napadení maximálního stupně překvapení.

Proto je nutno organisovat průzkumovou součinnost v soudobém boji se zvlášť pozorným zřetelem na pružný a pohotový manévr silami a prostředky průzkumu všech druhů a na radikální zkrácení časových lhůt, které jsou spojeny se zjišťováním zbraní hromadného ničení a předáváním a zevšeobecňováním zpráv o nich.

Je sice pravda, že i před zavedením těchto ničivých prostředků byl kladen důraz na včasnost činnosti jako na jednu ze základních vlastností průzkumu, avšak jestliže tehdy stačilo kalkulovat s lhůtami počítanými na dny a hodiny, je dnes třeba brát v úvahu daleko kratší časové míry než jsou minuty, v některých případech i vteřiny.

Podrobíme-li zkoumání pracovní metody, kterých je dosud běžně v průzkumu používáno, s hlediska času, zjistíme, že zatím jen uvědomování vojsk v rámci protivzdušné obrany dovedlo přizpůsobit svoji organizaci a styl práce pronikavému zvýšení rychlosti prostředků vzdušného napadení.

Naproti tomu se dosud nové požadavky náležitě neodrazilily ani v ostatní průzkumové činnosti, ani v práci štábů.

I. Součinnost při zjišťování zbraní hromadného ničení

Splnění všech průzkumových úkolů, na nichž závisí přesná znalost příprav nepřítele k napadení zbraněmi hromadného ničení, nebude snadné, nýbrž bude spojeno s překonáváním četných překážek a vážných obtíží, protože nepřítel vyvine vystupňované úsilí k tomu, aby zabránil předčasnému prozrazení svých záměrů.

V této souvislosti půjde zejména o taková opatření, jako je na příklad:

- přísné a důsledné utajování příprav k použití zbraní hromadného ničení jak po stránce plánování, tak i umístění a přepravy skladů atomové a chemické munice a zásob mikrobů, přesunů a rozmísťování prostředků k jejich dopravě na cíl, nosičů, odpalovacích zařízení a na místě ne posledním i chování vojsk,
- široce založená a důkladně organisovaná klamná činnost a důmyslné maskování,
- soustavné rušení technických prostředků průzkumu,
- rozptýlené umísťování ničivých prostředků ve značných šířkách a hloubkách bojových sestav,
- časté měnění základů zbraní hromadného ničení, skladů, vyčkávacích a palebných postavení, odpalovacích zařízení a letišť,
- zesílení protivzdušného zabezpečení a bedlivé pozemní střežení letišť pro nosiče atomových, chemických a biologických prostředků, prostorů palebných postavení atomového dělostřelectva, chemických minometů a těžkých ohňometů, odpalovacích zařízení pro bezpilotní prostředky vzdušného napadení, jakož i skladů těchto látek.

Je zřejmé, že za této situace je nemožné zjistit všechny potřebné údaje o přípravách nepřítele k napadení zbraněmi hromadného ničení jen jedním druhem nebo prostředkem průzkumu, byť i šlo o sebeúčinnější moderní průzkumovou techniku, jakou dnes disponuje na příklad vzdušný nebo radiotechnický průzkum.

Bude-li však využito k zjištění těchto údajů několika druhů a prostředků průzkumu zároveň, bude-li čerpáno ze všech dosažitelných zdrojů zpráv, bude-li při řízení průzkumu okamžitě reagováno na každý náznak příprav protivníka k použití zbraní hromadného ničení pohotovým ověřováním získaných zpráv nejrozmanitějšími a na sobě nezávislými druhy, prostředky a způsoby průzkumu, budou-li operativně soustředovány hlavní síly a prostředky průzkumu na nejnebezpečnější objekty nebo prostory, je záruka, že jak zámysl nepřítele, tak jeho přípravy k použití zbraní hromadného ničení budou včas odhaleny do náležitých podrobností, že budou případné omyly jednotlivých prostředků průzkumu opraveny a že tak bude získán spolehlivý podklad pro činnost velitelů, štábů a vojsk.

- Ovšem naznačeným systémem vyhledávání zpráv o zbraních hromadného ničení bude možno dosáhnout očekávaných výsledků, jen bude-li veškerá činnost zasazovaných sil a prostředků průzkumu přísně centrálně plánována a řízena a co nejpřesněji vzájemně sladěna co do cíle, času, objektu nebo prostoru. Proto je třeba v zájmu účinného a přitom i hospodárného využití sil a prostředků průzkumu zdůraznit důležitost požadavku, aby se velitelé a štáby dobře vyznali v celkové problematice soudobého průzkumu, aby dovedli správně hodnotit reálné možnosti všech sil a prostředků průzkumu, především těch, které jsou jim přímo podřízeny, aby jim podle toho ukládali úměrné dílčí průzkumové úkoly a aby uměli klást rozumné požadavky na ostatní prostředky průzkumu.

Hlavními zdroji zpráv, které mají největší význam při zjišťování zbraní hromadného ničení, jsou vedle podřízených vojsk, nadřízeného štábu, sousedních útvarů a svazků především agenti, letectvo, televizní, radiolokační a jiné technické prostředky, průzkumné jednotky vysílané vševojskovými útvary a svazky, zajatci a přeběhlíci, ukořistěné dokumenty, letecké snímky a partyzánské odřady.

Agenti jakožto hlavní prostředek strategického průzkumu mají zvláště odpovědnou úlohu dodat základní podklady pro cílevědomou činnost všech sil a prostředků operačního a taktického průzkumu při zjišťování zbraní hromadného ničení.

Mají dodávat zprávy o atomových, chemických a biologických zbraních i o jejich nosičích u každého z možných nepřátel dlouho před konfliktem, již při vědecké práci a jejich vzniku v laboratořích a továrnách, mají získat náležité poznatky o surovinách a jejich nalezištích, o výrobě, jejím umístění a kapacitě, o takticko-technických vlastnostech jednotlivých druhů a typů, o jejich uložení ve skladech, nabyt znalostí o výsledcích zkušebního použití při zkouškách a cvičeních, sledovat je při přepravě přes oceán, v přístavech, na vzdušných i pozemních komunikacích až na místo určení na válčišti.

Agenti, kteří působí jako jeden z prostředků operačního průzkumu ve značně operační hloubce, mají pak zjišťovat zásoby, druh, počet a rozmístění zbraní hromadného ničení a jejich nosičů na bojišti, sledovat jejich přísun k frontě, zjišťovat letiště určená pro nosiče a způsob protivzdušné i pozemní obrany těchto letišť a vůbec přípravy k atomovému, chemickému a biologickému napadení v operačním rámci.

Neméně významná úloha při zjišťování zbraní hromadného ničení připadá letectvu.

Úkoly s tím spojené plní letectvo v rámci strategického, operačního a taktického vzdušného průzkumu, při čemž vystupuje do popředí nutnost těsné průzkumové součinnosti mezi vševojskovými a leteckými štáby.

Z vševojskových štábů to budou ty, které disponují pro danou operaci nebo údobí boje vzlety průzkumného nebo bitevního, bombardovacího nebo stíhacího letectva a mezi veliteli a štáby leteckých svazků a útvarů, určených k provádění těchto vzletů. Ostatní velitelé a štáby, jimž nejsou přiděleny vzlety průzkumného letectva, jen předkládají požadavky na vzdušný průzkum staršímu náčelníkovi.

Průzkumová součinnost mezi vševojskovými a leteckými štáby záleží v organizaci těchto opatření:

- v trvalé a rychlé vzájemné výměně zpráv o celkové situaci nepřítele s hlavním zřetelem na technické, taktické i jiné údaje o zbraních hromadného ničení, o nových způsobech boje vzdušného i pozemního nepřítele a o výsledcích průzkumu vůbec,
- ve vzájemném předávání zpráv, které byly získány jednotlivými prostředky průzkumu nebo z jednotlivých zdrojů zpráv a které mají význam pro další zjišťování zbraní hromadného ničení jak letectvem, tak pozemními silami a prostředky průzkumu,
- v předávání zajatých příslušníků nepřátelského letectva, písemností a dokumentů u nich nalezených k využití průzkumnými orgány letectva,
- v odevzdávání poškozených nebo zničených letadel a jiného leteckého materiálu nepřítele průzkumným orgánům letectva,
- ve zvaní průzkumných orgánů leteckých štábů k výsledkům zajatců, vypovídají-li údaje zajímaví letectvo,
- v plnění úkolů, které jsou potřebné k zabezpečení průzkumné činnosti letectva, jako je na příklad zjišťování radiotechnického a rušícího systému nepřítele, jeho soustavy protivzdušné obrany v prostorech pravděpodobného umístění zbraní hromadného ničení, prostředků a způsobů maskování objektů, klamání a p.

Hlavním článkem, jehož prostřednictvím se tato součinnost uskutečňuje, jsou představitelé letectva, vysílání do vševojskových štábů. Avšak v zájmu zkvalitnění této součinnosti je výhodné, aby také vševojskové štáby vysílaly ke štábům leteckých svazků a útvarů své styčné důstojníky z oddělení průzkumu. Tito důstojníci tak získají lepší možnost na místě v přímém osobním styku projednat úkoly vzdušného průzkumu, informovat se o zprávách získaných letectvem, vyměňovat poznatky o nepříteli a zvláště o zbraních hromadného ničení podrobným rozбором situací a zejména zúčastnit se jak předletové přípravy, při níž mohou osobně informovat osádky, tak i poletové rozpravy po návratu z průzkumných letů.

Radiotechnické prostředky průzkumu, kterýmžto pojmem rozumíme palubní radiolokátory letectva, protiletadlového i pozemního dělostřelectva a zaměřovací stanice radiového průzkumu, nabývají čím dále větší důležitosti. Jsou totiž nejen schopny zjišťovat ve dne i v noci jednotlivé zbraně hromadného ničení a jejich nosiče na zemi a ve vzduchu, ale především odhalit radiotechnický systém nepřítele, a tak umožnit ničení a rušení jeho vyhledávacích, navigačních a součinnostních

stanic všech druhů, které podmiňují rychlé a účinné používání zbraní hromadného ničení.

V některých případech může být využito k zjišťování zbraní hromadného ničení také partyzánských odřadů.

Součinnost s těmito odřady je však delikátní problém a smí být navázána jen se souhlasem nebo na pokyn velitele frontu (armády).

Partyzánské odřady mohou za příznivých podmínek provádět i ničení zjištěných zbraní hromadného ničení.

K spolupráci může dojít zejména mezi partyzánskými odřady a průzkumnými skupinami, které byly vyslány do daleké operační hloubky.

Ze sil a prostředků operačního a taktického průzkumu mají největší možnost zjišťovat zbraně hromadného ničení průzkumné skupiny organizované štábem frontu a vševojskové armády z rot zvláštního určení, vysazované do operační hloubky (50 až 300 km i více), a štáby útvarů a svazků vysílané do taktické hloubky. Účinnými způsoby provádění pozemního průzkumu (pozorováním, léčkami, výpady) vylučují hlavní nevýhody vzdušného průzkumu a získávají nejkonkrétnější zprávy o zbraních hromadného ničení. Kromě toho jsou povinny vydatně přispívat k rychlému ničení zbraní hromadného ničení.

V průběhu boje bude při tom někdy zvlášť důležitá součinnost průzkumné skupiny s průzkumnými odřady, se samostatnými průzkumnými hlídkami a zejména se vzdušnými výsadky, které budou rovněž důležitým zdrojem zpráv o zbraních hromadného ničení.

Zdá se, že dosud nejsou náležitě doceněny možnosti jak průzkumné, tak i diversní činnosti rot zvláštního určení. Svědčí o tom jejich dosavadní skrovná technická výbava. Je nepochybné, že kdyby byly početně zesíleny a opatřeny vlastními vrtulníky a lehkými letouny s televizními přístroji, radiolokátory a fotoradiopřístroji, obrněnými transportéry a lehkými tanky, byly by s to získávat a předávat zprávy daleko rychleji a účinněji se podílet na ničení zbraní hromadného ničení.

Značným počtem sil a technických prostředků průzkumu disponují druhy vojsk, především dělostřelectvo, ženijní a chemické vojsko, které se významnou měrou podílejí na zjišťování zbraní hromadného ničení.

Průzkum druhů vojsk se však nesmí stát samoučelným, nýbrž musí být organicky začleněn do celkového systému průzkumu útvaru, svazku nebo svazu, jehož je nedílnou součástí. Z toho vyplývá, že musí být také centrálně plánován a řízen, aby jeho výsledky co nejlépe přispěly k dosažení společného cíle.

Odpovědnost za plánování, řízení a provádění průzkumu u každé jednotky, útvaru, svazku nebo svazu má velitel. Jeho výkonnými orgány, pokud jde o průzkum, jsou náčelník štábu a náčelník průzkumu s jeho aparátem. Proto velitel schvaluje plán průzkumu, který je základním dokumentem pro organizaci průzkumu a hlavním podkladem pro vypracování bojových nařízení pro průzkum. Vzhledem k tomu, že je průzkum organizován a řízen vševojskovým štábem, musí být úkoly všech sil a prostředků průzkumu, tedy i úkoly průzkumu druhů vojsk a služeb vševojskového významu obsaženy ve vševojskovém plánu průzkumu a jejich plnění musí být ukládáno velitelům (náčelníkům) druhů vojsk a služeb a jejich štábům bojovými nařízeními pro průzkum.

Velitelé (náčelníci) a štáby druhů vojsk pak vypracovávají vlastní plány průzkumu na základě

- úkolů daných jim vševojskovým štábem (konkrétně náčelníkem průzkumu),
- úkolů vydaných vlastními veliteli (náčelníky) k zabezpečení správného použití toho nebo onoho druhu vojska,
- úkolů uložených jim nadřízenými štáby druhů vojsk (služeb),
- požadavků podřízených jednotek druhů vojsk (služeb).

Z potřeby zabezpečit nepřetržitou průzkumovou součinnost mezi vševojskovými štáby (konkrétně odděleními průzkumu) a veliteli (náčelníky) a štáby druhů vojsk a služeb vyplývají pro všechny účastníky četné povinnosti, z nichž základní a nejdůležitější jsou:

Povinnosti vševojskových štábů (náčelníků průzkumu) vůči velitelům (náčelníkům) druhů vojsk a služeb:

- informovat trvale, rychle a včas do nezbytných podrobností prostřednictvím osobního styku, pojitky nebo souhrnnými průzkumovými hlášeními velitele (náčelníky) a štáby druhů vojsk a služeb o situaci pozemního a vzdušného nepřítele a o všech jejích změnách s důrazem na zjištěné příznaky použití zbraní hromadného ničení;
- organisovat nepřetržitý styk jednak mezi vševojskovým štábem (oddělením průzkumu) a každým druhem vojska (služeb), jednak mezi jednotlivými veliteli (náčelníky) a štáby druhů vojsk (služeb) navzájem,
- kontrolovat plnění průzkumových úkolů vydaných v rámci vševojskového průzkumu a odstraňovat vyskytnuvší se nedostatky,
- plnit požadavky průzkumu druhů vojsk a služeb vlastními vševojskovými silami a prostředky průzkumu a umožnit jim využít všech zpráv podle jejich potřeby buď předáním výsledků zpráv nebo účastí při jejich studiu, rozboru a vyhodnocení (na př. výsledch zajatců, studium dokumentů),
- umožnit účast sil a prostředků průzkumu i orgánů průzkumu druhů vojsk a služeb ve vševojskových průzkumných akcích,
- pomáhat v bojové přípravě sil a orgánů průzkumu druhů vojsk a služeb soustavným předáváním poznatků o organizaci, taktice, bojové technice a způsobech maskování, obranně zpravodajských opatřeních, demaskujících příznacích zbraní hromadného ničení a p.,
- nezasahovat do pravomocí velitelů (náčelníků) a štábů druhů vojsk a služeb, pokud jde o organizaci a použití jejich sil a prostředků průzkumu.

Povinnosti velitelů (náčelníků) a štábů druhů vojsk a služeb vůči vševojskovému štábu (oddělení průzkumu):

- plnit úkoly vševojskového průzkumu a přispívat v nejvyšší míře k práci vševojskového oddělení průzkumu včasným a trvalým informováním o všech získaných poznatcích o nepříteli s důrazem na jeho zbraně hromadného ničení, a to i tenkrát, nebyly-li tomu nebo onomu druhu vojska uloženy průzkumové úkoly,

- organisovat sběr a shromažďování ukořistěných dokumentů a bojové techniky nepřítele, vyhodnocovat je a výsledky předávat vševojskovému oddělení průzkumu,
- účastnit se podle potřeby vševojskových průzkumných akcí vlastními silami a prostředky průzkumu,
- pomáhat vševojskovým průzkumným orgánům při studiu, rozboru a vyhodnocování zpráv,
- pomáhat při výcviku průzkumných orgánů a průzkumných jednotek po stránce své odbornosti.

Způsoby (metody) provádění průzkumu:

Zprávy o přípravách nepřítele k atomovému, chemickému a biologickému napadení lze získat zejména

- vzdušným a pozemním pozorováním, fotografováním a filmováním,
- zaměřováním nepřátelských radiolokačních, radiových a rušicích stanic,
- odposloucháváním hovorů vedených na radiových a linkových pojítkách,
- výslechem zajatců, přeběhlíků a dotazy u místního obyvatelstva,
- studiem ukořistěných dokumentů,
- bojovou činností vojsk,
- výpady, léčkami a průzkumem bojem,
- činností technických prostředků průzkumu.

Při zjišťování zbraní hromadného ničení je nutno uvedené způsoby provádění průzkumu neustále kombinovat a v každém konkrétním případě volit ty z nich, které jsou v dané situaci nejúčelnější a nejrychleji vedou k cíli.

Součinnost a vzájemná souvislost jednotlivých prostředků druhů a způsobů průzkumu je znázorněna v příloze 1.

V soudobých podmínkách boje je třeba prosadit, aby si velitelé a štáby zvykli organisovat součinnost zvláště

- mezi operačním a taktickým průzkumem,
- mezi pozemním a vzdušným průzkumem,
- mezi silami a prostředky vševojskového průzkumu a prostředky dělostřeleckého, chemického, radiačního, biologického, ženíjního, zdravotnického průzkumu,
- mezi jednotlivými prostředky průzkumu druhů vojsk a služeb navzájem,
- mezi průzkumnými skupinami vyslanými do operační a taktické hloubky nepřátelské obrany a vzdušným průzkumem,
- mezi předsunutými prapory, které provádějí průzkum bojem, a pozemním i vzdušným pozorováním, radiolokací, radiovým průzkumem a dělostřeleckým měřickým průzkumem,
- mezi průzkumnými skupinami provádějícími výpady a léčky a pozorovacími stanovišti, radiolokací a dělostřeleckým měřickým průzkumem,
- mezi samostatnými průzkumnými hlídkami a průzkumnými odřady navzájem,
- mezi samostatnými průzkumnými hlídkami a průzkumnými odřady a vzdušným průzkumem,
- mezi samostatnými průzkumnými hlídkami a průzkumnými odřady a průzkumnými skupinami působícími v sestavě nepřítele a p.

Značné důležitosti nabývá i organisace součinnosti mezi prostředky pozorování navzájem a mezi prostředky pozorování a ostatními prostředky průzkumu, a to zejména

- mezi pozemními radiolokátory navzájem a mezi pozemními a vzdušnými radiolokátory,
- mezi odposlouchacími skupinami a sítí pozorování (pozemního i vzdušného), jakož i radiolokací,
- mezi pozemním a vzdušným pozorováním a dělostřeleckým měřickým průzkumem (zvukovým a optickým) a radiolokací,
- mezi sítí pozemního pozorování a radiolokací,
- mezi sítí pozemního pozorování a vzdušným pozorováním,
- mezi prostředky, které zachycují radiové depeše, a pozemním i vzdušným pozorováním,
- mezi pozorovacími stanovišti jednoho druhu vojska co do cíle, času a objektu (prostoru),
- mezi pozorovacími stanovišti všech druhů vojsk co do cíle, času a objektu (prostoru),
- mezi pozorovacími stanovišti a pozorovacími balony atd.

V této souvislosti je třeba si uvědomit, že součinnost je vůbec základní podmínkou pro úspěšnou činnost pozorovacích sítí jakéhokoli druhu.

II. Metody rychlého předávání a zevšeobecňování zpráv o zbraních hromadného ničení

Zprávy o zbraních hromadného ničení, byť byly sebe významnější a hodnověrnější, ztrácejí jakoukoli cenu, nejsou-li neprodleně předány do štábu, tam okamžitě vyhodnoceny a nejrychlejším způsobem zevšeobecněny.

Proto je třeba obzvláště pozorně zabezpečit pohotovost a neselehávající spojení štábů se všemi zdroji zpráv, které třeba brát v úvahu ve spojitosti se zjišťováním zbraní hromadného ničení na daném organizačním stupni a v konkrétním období boje.

Aby bylo možno uskutečňovat součinnost při předávání zpráv o zbraních hromadného ničení, t. j. „zdola nahoru“ a „shora dolů“ a mezi sousedy, je třeba zabezpečit každému štábu (oddělení průzkumu) možnost bez jakýchkoli ztrátových časů vejít v okamžitý vzájemný styk

- se všemi vlastními silami a prostředky průzkumu, které jsou zasazeny k plnění průzkumových úkolů,
- se všemi podřízenými štáby (oddělení průzkumu),
- se všemi náčelníky nebo štáby druhů vojsk a služeb, které musí být opět spojeny mezi sebou,
- se vzdušným průzkumem,
- s vojskovou hláskou službou,
- s výsledkovými místy zajatců a přeběhlíků,
- s nadřízeným štábem (oddělení průzkumu),
- se sousedními a spolupůsobícími štáby.

Dále musí být navzájem spojeny všechny jednotlivé síly a prostředky průzkumu, které spolupůsobí v rámci součinnosti co do cíle nebo času nebo objektu (prostoru).

Prostředky pro rychlé předávání zpráv o zbraních hromadného ničení

Radio zůstává i nadále nejvhodnějším pojítkem pro rychlé předávání zpráv o zbraních hromadného ničení vzhledem ke své pohotovosti a možnému dosahu.

Ovšem technické vlastnosti dosavadních typů radiových stanic nevyhovují všem potřebám soudobého průzkumu. Zejména není vyřešena otázka vybavení vhodnými radiovými stanicemi těch pozemních sil a prostředků průzkumu, které působí v taktické a zvláště operační hloubce co do váhy a dosahu. Proto je třeba, aby výzkum a výroba dodaly armádě takové stanice, jaké vyžadují dnešní bojové podmínky. To znamená, že by radiové stanice pro plukovní a divisní průzkumné skupiny měly mít spolehlivý dosah za nejtěžších povětrnostních a terénních podmínek na vzdálenost 30 až 40 km, armádní PzS do 200 km při maximální váze kolem 5 kg i se zdroji. Rozměry stanice by neměly být větší, než je brašna na ochrannou masku. Životnost zdrojů by pak měla zabezpečit provoz stanice nejméně na 60 minut za den (relace šestkrát po 10 minutách), to je pro plukovní a divisní PzS na 3 až 5 hodin (při třídení až pětidení činnosti) a pro armádní PzS na 5 až 10 hodin (při pětidení až desetidení činnosti).

Také dosavadní organizace radiových sítí nemůže zabezpečit náležitě rychlé předávání zpráv o přípravách nepřítele k napadení zbraněmi hromadného ničení.

Tento stav je nutno zlepšit tím, že u divise budou organizovány samostatné radiové sítě pro průzkumové účely, které by nebyly zatěžovány jinými úkoly a které by nebyly závislé na jiných složkách štábu.

Především je třeba organizovat u každé divise prvního sledu a u každého pluku v dotyku jak za přípravy, tak i během vedení boje speciální radiovou síť pro spojení štábu (oddělení průzkumu) s průzkumnými skupinami vysílanými do sestavy nepřítele.

Jde o spojení zvláště choulostivé, kterému musí být věnována veškerá pozornost a péče velitele, náčelníka štábu, náčelníka průzkumu i náčelníka spojení.

K tomuto účelu je třeba vyčlenit u štábu pluku až dvě, u štábu divise až tři vhodné radiové stanice s potřebným dosahem, které budou neustále na příjmu i mimo dobu povinných relací, aby bylo zabezpečeno okamžité dodání důležitých zpráv o zbraních hromadného ničení.

V zájmu utajení a oklamání nepřítele nesmějí tyto stanice pracovat delší dobu na stejné frekvenci. Průzkumným skupinám je třeba vydat nejméně dvě až tři frekvence, které se při použití mění. Proto musí být ve štábu v stále pohotovosti tolik stanic, kolik bylo vydáno frekvencí.

Úspěch tohoto spojení je závislý v neposlední míře na dobré práci radistů zařazených jak v průzkumných skupinách, tak u štábních stanic. Proto nelze určovat do této služby kterékolí spojaře, nýbrž jenom osoby prošlé speciálním výcvikem.

Spojení štábu s každou průzkumnou skupinou bude prováděno na samostatném radiovém směru, aniž budou jednotlivé skupiny propojeny mezi sebou, aby tak bylo zabráněno prozrazení všech skupin, kdyby byl zajat příslušník některé skupiny.

Vzhledem k zvětšeným šířkám a hloubkám bojových sestav a k zrychlenému tempu boje se jeví potřeba zabezpečit opravdu spolehlivě nepřetržitě spojení náčelníka průzkumu divise s podřízenými důstojníky průzkumu pluku.

Proto se v zájmu rychlého předávání zpráv o zbraních hromadného ničení mnohonásobně vyplatí organisovat radiovou síť náčelníka průzkumu, která by umožňovala přímé a na ostatních složkách štábu nezávislé spojení náčelníka průzkumu divise s důstojníky průzkumu pluků. Při nedostatku radiových stanic nezbude než uskutečňovat toto spojení v síti velitele nebo štábu divise.

Radiové spojení štábu se silami a prostředky průzkumu, které jsou zasazovány do akce v průběhu boje, a navzájem mezi nimi, zabezpečuje se radiovou sítí bojového zabezpečení. Do této sítě se začleňují průzkumné odřady, předsunuté odřady, odřady k zabezpečení pohybu, radiální průzkum, samostatné průzkumné hlídky a pohyblivé pozorovací stanoviště.

Zprávy předávané na síti bojového zabezpečení odposlouchávají štáby pluků na svých přijímačích.

Je pochopitelné, že bude k předávání zpráv o zbraních hromadného ničení nepřítele zároveň využíváno také všech ostatních radiových sítí, jako je na příklad velitelská a součinnostní při zabezpečení přednostního předávání před všemi ostatními hovory.

Protože však přes všechna tato opatření může dojít k přerušení spojení pro silné rušení nepřítelem nebo pro nepředvídané technické závady, bylo by účelné organisovat ještě záložní (nebo t. zv. pohotovostní) radiovou síť pro předávání a příjem zpráv o zbraních hromadného ničení. Tato síť by mohla být uspořádána tak, že by u štábu bylo vyčleněno několik přijímačů na neustálý příjem (na př. u divise asi dva). Jejich frekvence by byly oznámeny všem velitelům průzkumných i řadových jednotek a útvarů i náčelníkům služeb, aby jich mohli použít k hlášení zpráv, kdyby normální spojení selhalo nebo kdyby šlo o zvlášť naléhavou zprávu, která musí být předána do štábu ihned bez dodržení služebního postupu.

Konečně je třeba u štábu každého pluku a divise vyčlenit jeden přijímač pro odposlech vlny vzdušného průzkumu.

Aby však bylo možno uvedené spojení opravdu realizovat, je třeba zabezpečit potřebný spojovací materiál odpovídajícím vybavením spojovacích i průzkumných jednotek průzkumu u divise.

Schématické znázornění organisace radiového spojení u divise je uvedeno v příloze 2.

Protože v zájmu rychlosti nebude možno při předávání zpráv o zbraních hromadného ničení hovory kódovat, bude třeba pracovat hlavně pomocí smluvených signálů.

Soudobé podmínky boje také vyžadují, aby bylo zlepšeno spojení náčelníka průzkumu divise s oddělením průzkumu armády. Toho lze dosáhnout pomocí přímých spojů s využitím nosné telefonie zapojením do směrových stanic několikakanálových, při čemž by mohl být jeden kanál vyhrazen pro tento účel.

Zvláštní pozornost je nutno věnovat pohotovému předávání zpráv uvnitř štábu mezi jednotlivými odděleními a náčelníky (veliteli) druhů vojsk a služeb.

V přípravném období a v některých fázích vedení boje, kdy štáb pracuje na místě, nejlépe se osvědčilo moderní dispečerské oddělení, skládající se z rozhlasové ústředny instalované v operačním oddělení nebo v oddělení průzkumu a z tlapačů umístěných v každém oddělení a ve všech štábech druhů vojsk a u náčelníka týlu.

Nepřetržité předávání zpráv za pohybu, když se štáb přemísťuje, zvláště za vedení boje, lze umožnit organisováním vnitřní radiové sítě štábu. K tomu účelu je nutno vybavit každé oddělení a každý štáb druhů vojsk a týlu malou radiovou stanicí zamontovanou do vozidla s tlumeným motorem. Nejvhodnější jsou krátkovlnné stanice s frekvenční modulací nevelkého dosahu, na př. KO 22 (dosah kolem 12 km) nebo KO 21 (dosah asi 8 km) anebo RF (dosah do 2 km). Poslední dvě stanice však postrádají frekvenční modulace. Všechny stanice radiové sítě štábu budou naladěny na stejnou frekvenci, takže zprávy vysílané kteroukoli stanicí budou moci zároveň vyslechnout i všechny ostatní stanice. Další velkou výhodou tohoto systému je možnost současně předat zprávu nadřazenému nebo podřízenému štábu. Toho se dosáhne přepojením radiových spojů tak, že se stejný typ malé radiové stanice používané ve vnitřní radiové síti štábu přimontuje do auta s velkou nebo střední stanicí, která udržuje styk s nadřazeným nebo podřízeným štábem. Výstup příjmu malé stanice se pomocí kabelu zapojí do vysílače velké stanice, takže zpráva vysílaná po vnitřní síti štábu jde současně na nadřazený nebo podřízený štáb.

Televizní technika umožňuje ze všech dosud známých způsobů nejrychlejší předávání psaných a tištěných zpráv (celých stran, náčrtů) obrazovým přenosem.

Jde o zařízení zvané televizní faksimile.

Způsoby předávání zpráv zjištěných vzdušným průzkumem

Naléhavé zprávy, které nestrpí odkladu, jsou vysílány radiem na vlně průzkumu osádkou letounu ihned po zjištění v otevřené řeči (kódují se jen místní jména).

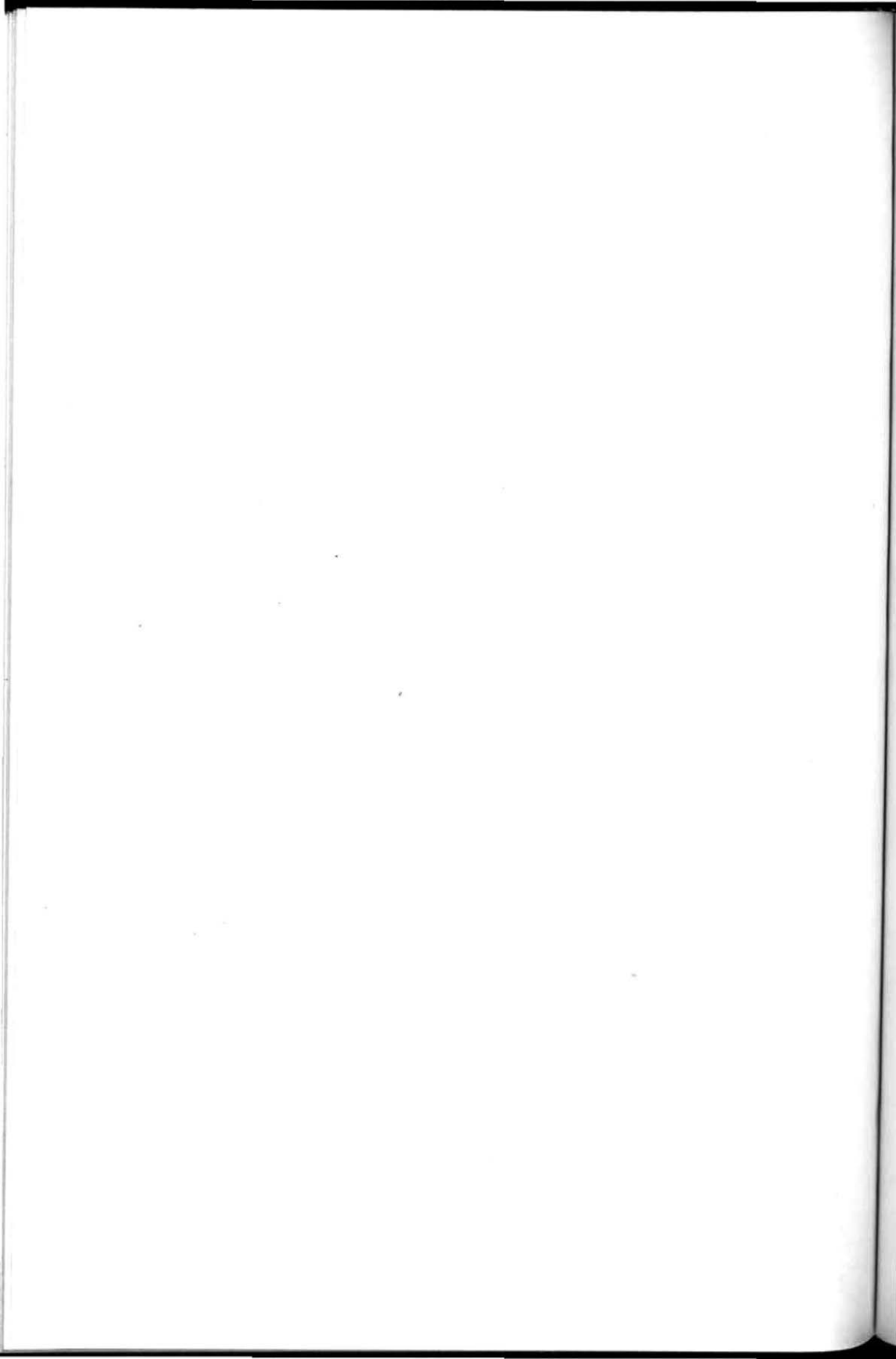
Toto vysílání je zároveň v letounu zachycováno přístrojem pro záznam zvuku (diktafonem), aby mohlo být po přistání libovolně přehráváno u zájmových štábů.

Velký význam by mělo urychlené vyvolávání leteckých fotografií a filmů a zhotovení kopií ještě za letu, aby bylo lze hned po přistání dodat zainteresovaným štábům tyto cenné dokumentární zprávy bez dalšího zdržení.

Důležitá úloha při rychlém předávání zpráv o zbraních hromadného ničení připadá lehkým letounům a zvláště vrtulníkům spojovacího letectva. Jsou vhodné pro obstarávání spojení mezi štáby, pro dopravu leteckých snímků a důležitých hlášení a pro přepravu velitelů a styčných důstojníků.

Vrtulníků může být s výhodou použito také jako dopravního prostředku pro důstojnický průzkum.

V některých případech při selhání radiového spojení se stanou vrtulníky nepostradatelným prostředkem k udržení spojení štábů s průzkumnými oddády a zvláště s průzkumnými skupinami působícími v sestavě nepřitele.



Pozemní prostředky průzkumu, činné na předním okraji a v blízké hloubce sestavy nepřítele, mohou v některých případech v noci a za snížené viditelnosti použít k předávání zpráv vlastním jednotkám přímo ze sestavy nepřítele infračervených dalekohledů vysíláním smluvných signálů Morseovou abecedou.

Při uskutečňování součinnosti „zdola nahoru“, „shora dolů“ a mezi sousedy jde u každého štábu nejen o shromáždění co největšího počtu zpráv o zbraních hromadného ničení k snazšímu poznání příprav nepřítele k atomovému, chemickému a biologickému napadení, ale právě tak o jejich zevšeobecnění u vlastních vojsk.

Zprávy o zbraních hromadného ničení jsou z převážné části tak naléhavé, že jejich zevšeobecnění musí následovat hned po jejich zkráceném vyhodnocení bez jakýchkoli dalších průtahů.

Tomuto požadavku však dosavadní systém spojení plně nevyhovuje. Jedinou vhodnou sítí pro tento účel je síť výstrahy protivzdušné obrany, která však zatím slouží jen k vyhlášení nebezpečí napadení nepřátelskými prostředky hromadného ničení od letectva ze vzduchu. Není důvodů, které by zabráňovaly jejímu využití také k vyhlášení stejného nebezpečí hroзяícího z pozemních prostředků atomového, chemického a biologického napadení, jako je dělostřelectvo, minomety, odpalovací zařízení dělostřeleckých raket a řízených střel, které nejsou zjišťovány pozemními silami a prostředky průzkumu.

Bude záležet jen na dobré organizaci součinnosti ve štábech mezi oddělením průzkumu a oddělením protivzdušné obrany, aby provoz na síti výstrahy vyhovoval oběma jmenovaným složkám štábu.

Výhodou vyplývající z využití sítě výstrahy pro předávání zpráv o zbraních hromadného ničení je, že síť je poslouchána všemi štáby různých stupňů až do pluku vto. Zřízení další sítě divisní pro všechny útvary a jednotky divise by předávání zpráv o zbraních hromadného ničení ještě prohloubilo. Prapory zatím nemají zvláštní síť ani hlásky, ale je možno jim zprávy o zbraních hromadného ničení předat po síti plukovní po linii velitelské.

Přechod do velitelských sítí by byl možný na příklad na signál „ATOM“.

Nevýhodou je, že systém vysílání v síti výstrahy je specifický, založený na soustavě skupin písmen a číslic, značících různé ustálené údaje (na př. druh letounu, směr, výška, rychlost a p.).

Kapacita vysílání: je možno vyhlásit za jednu minutu po pěti písmenech (číslicích).

Na jeden cíl se používá dvou skupin, které se třikrát opakují.

Tedy 3 cíle = 3×6 skupin = 18 skupin po pěti písmenech.

To je zatím největší technická možnost, kterou stačí vykonat radio-telegrafista za jednu minutu, při čemž se počítá s rychlostí vysílání asi 100 značek za jednu minutu.

Při využití sítě výstrahy k předávání zpráv o zbraních hromadného ničení by tedy šlo o to nahradit některá vysílání cílů pro PVO zprávou o zbraních hromadného ničení.

Protože se na síti výstrahy hlásí všechny letouny — tedy i vlastní (poněvadž není vždy možno ihned zjistit, zda jde o nepřátelský letoun), je tato síť značně zatížena.

Šlo by tedy o domluvu s PVO, jak vyhradit pro zprávy o zbraních hromadného ničení síť a vytvořit nové krátké smluvené signály (musí být dodrženy skupiny písmen nebo číslic).

Bylo by tedy možno označit na příklad čísly zprávu o zbraních hromadného ničení — 22 (nebo atom), zbytek skupin vyplnit domluvenými hesly — nejlépe číselnými k označení alespoň

- druhu ZHN (kanon, HJ, C, M atd.),
- prostoru ZHN (souřadnice),
- činnosti ZHN (zaujímá palebné postavení, je na pochodu, připravuje se k odpálení, je ve vyčkávacím prostoru a p.).

Problém je dostat rychle zprávu o zbraních hromadného ničení na štáb armády (od SPzS, PzS nebo od jiných prostředků) a tamodtud rychle do sítě výstrahy.

Další problém je rychlé přijetí a hlavně vyhodnocení zprávy všemi příjemci.

Předpoklad je, že by bylo třeba zvláštního kódování map, jako je tomu u PVO.

Po této stránce by bylo třeba tyto problémy vyřešit uvnitř PVO a spojovacího vojska a určit přesně

- a) pořadí předávání zpráv:
 1. letectvo,
 2. zbraně hromadného ničení,
- b) způsob vysílání a kódování,
- c) technické provádění a možnosti zdokonalení a urychlení vysílání (automatické vysílání a p.),
- d) případná provozní a jiná zlepšení, zejména možnost stálého příjmu zpráv i během přesunů štábu a vojsk.

Z á v ě r

Veškerá činnost spojená se zjišťováním, předáváním a zevšeobecňováním zpráv o zbraních hromadného ničení je předznamenána urputným bojem o čas. Jedním z podstatných činitelů přispívajících k úspěšné funkci této činnosti je organizace a provádění nepřetržité a všestranné průzkumové součinnosti.

Při zjišťování zbraní hromadného ničení lze se rychle dopracovat kladných výsledků jen tehdy, bude-li v krátké době shromážděn velký počet zpráv ze značně rozlehlého prostoru, zvláště z taktické a operační hloubky. K zvládnutí tohoto úkolu je třeba čerpat ze všech dosažitelných zdrojů zpráv, zasazovat nejrozmanitější prostředky průzkumu při zachování možnosti soustřeďovat hlavní z nich na nejnebezpečnější objekty a prostory a usnadňovat a zrychlovat jejich činnost vzájemnou podporou a využíváním výsledků jedněch druhů, způsobů nebo prostředků druhými.

Přestože nelze považovat kterýkoli ze známých druhů, způsobů nebo prostředků průzkumu za nevykonný nebo dokonce i zbytečný v soudobých podmínkách, přece jenom je nesporné, že při zjišťování zbraní hromadného

ničení vystupuje do popředí úloha agenturního a vzdušného průzkumu, průzkumných skupin vysílaných do taktické a operační hloubky ke zjišťování a ničení zbraní hromadného ničení, radiolokace, televise a ostatních moderních prostředků, zejména elektronických.

Zevšeobecňování zpráv je třeba zpružnit a zrychlit využíváním sítě výstrahy protivzdušné obrany.

Proto je třeba otázku organisace a provádění průzkumové součinnosti pozorně studovat, hledat nové dokonalejší formy pro její uplatnění a ověřovat je při praktické činnosti vojsk a štábů.

PROTIATOMOVÝ MANÉVR VOJSK

Major Miroslav Nedvěď

S mohutným rozvojem zbraní hromadného ničení, kterými je možno zasáhnout důležité cíle nepřítele jak na frontě, tak i v hlubokém týlu, vystala nutnost studia otázek ochrany a účinného boje proti těmto zbraním. Doposud jsme se při řešení těchto problémů zabývali zpravidla jen studiem některých zásadních opatření ochrany proti zbraním hromadného ničení, jako je průzkum a ničení nepřátelských zbraní hromadného ničení, dostatečné ukrytí vlastních vojsk a jejich rozptylování a likvidace následků nepřátelských úderů. V současné době se v naší operační přípravě začíná rozpracovávat jeden z nových způsobů ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení — protiatomový manévr vojsk.

Pokusím se o stručný rozbor některých otázek tohoto manévru, který nelze chápat jako nějaký nový prvek operačního a bojového zabezpečení vojsk, nýbrž jako jeden z možných způsobů ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení.

Cílem protiatomového manévru je vyvedením vojsk zpod úderu zabránit nebo snížit ničivé účinky úderů zbraněmi hromadného ničení na vlastní vojska. Tento manévr se provádí rychlým přeskupováním jednotek, útvarů a svazků do nových prostorů, aby nepřítel neměl možnost provést účinné údery na vojska, jejichž rozmístění se mu včas podařilo zjistit.

Základním předpokladem úspěšného provedení protiatomového manévru je dobře organisovaný a spolehlivě pracující průzkum, který musí rychle získat zprávy o eventuálních přípravách nepřítele k použití zbraní hromadného ničení, aby bylo možno včasným provedením manévru nepřátelské údery předejít. Kromě toho bude výhodné provádět protiatomový manévr i periodicky, bez ohledu na to, že byly zjištěny konkrétní přípravy nepřítele k použití zbraní hromadného ničení. S touto otázkou těsně souvisí i dobře provedená maskovací opatření, která musí nejen zabránit nepříteli zjistit skutečné rozmístění vlastních vojsk a jejich činnost, ale i klamnou činností předstírat soustředění a činnost vojsk v jiných prostorech tak, aby nepřítel provedl údery „do prázdna“.

Provedení protiatomového manévru má nesporně velký význam zejména v počátečním období války, kdy vyvedením vojsk zpod úderu lze podstatně snížit účinky nepřátelských úderů.

Možnost provedení tohoto manévru se v soudobých podmínkách značně zvýšila vzhledem k velkému rozmachu motorisace a mechanisace vojsk. V současné době lze dále podstatně zvýšit pohyblivost a tím naopak snížit nebezpečí napadení zbraněmi hromadného ničení vybavením vojsk pásovémi nebo polopásovémi dopravními prostředky, které jim umožní provádět rychlé a skryté přesuny i mimo komunikace.

Protiatomový manévr v útočné operaci

Při přípravě útočné operace je nutno především zabránit nepříteli použít zbraně hromadného ničení na vojska úderného uskupení, ať už zaujímají výchozí položení k útoku nebo jsou soustředěna v hloubce a připravují se provést průlom nepřátelské obrany z chodu.

Není účelem rozbírat tu všechna opatření k ochraně vojsk před úderem zbraněmi hromadného ničení, nýbrž ukázat jen na možnosti protiatomového manévřu v této fázi bojové činnosti vojsk.

Aby bylo možno zabránit nepřátelským úderům na soustředěná vojska nebo snížit jejich účinek, lze je z ohroženého prostoru soustředění utajeně vyvést do dříve připraveného záložního prostoru. Tento manévř bude prováděn buď periodicky po určité době nebo v některých případech, zvláště v obranné operaci, bude výhodné jej uskutečnit až tenkrát, předpokládáme-li, že nepřítel svým průzkumem zjistil rozmístění našich vojsk v daném prostoru nebo provedl již na tato vojska úder. Přesun vojsk do záložních prostorů může být proveden buď po jednotkách, útveřech nebo svazcích. K utajení přesunu je nutno využívat především nocí nebo ztížených povětrnostních podmínek. Je-li třeba vzhledem k situaci provést tento manévř za dne, musí být organizována spolehlivá protivzdušná obrana vojsk jak stíhacím letectvem, tak i protiletadlovými zbraněmi pozemních vojsk.

K zabezpečení rychlého a utajeného přesunu vojsk do záložního prostoru soustředění musí se předem provést všestranná příprava pochodových os i nových prostorů soustředění. Hlavním problémem v tomto případě je ženiční vybudování záložních prostorů, kde musí být v maximální míře využito všech dosažitelných mechanizačních prostředků, poněvadž vojska nebudou sama schopna vybudovat oba prostory soustředění. V každém případě musí být v záložních prostorech připraven minimální počet úkrytů pro živou sílu a bojovou techniku a jejich rozmístění musí vojskům umožňovat rychlé vyvedení z daného prostoru.

Důležitý úkol při přesunu vojsk do záložních prostorů mají štáby všech stupňů. Musí především organizovat spolehlivou pořádkovou službu na pochodových osách i v nových prostorech soustředění, kontrolovat pochodu kázeň a dodržování všech maskovacích opatření.

K oklamání nepřítele o rozmístění vojsk je nutno ponechat část jednotek v dosavadních prostorech soustředění, kde provádějí silnou demonstrační činnost a udržují dosavadní režim, po případě předstírají klamné přesuny nebo jejich přípravu do jiných směrů a klamných prostorů.

V průběhu útočné operace jsou útvary prvního sledu v celku dostatečně chráněny před nepřátelskými úderem udržováním těsného dotyku s bránícím se nepřítelem. Velký význam pro rozvíjení operace však mají druhé sledy a zálohy, které je nutno zvláště chránit před nepřátelskými úderem. Těmto úderům je možno kromě aktivních opatření zabránit zpravidla tak, že druhé sledy a zálohy nebudou zůstávat delší dobu na jednom místě, aby nepřítel neměl možnost na ně trvale provádět úder, nýbrž budou periodicky měnit své prostory rozmístění.

Tuto otázku je ovšem třeba pečlivě zvážit, poněvadž takový požadavek nelze vždy splnit vzhledem k tomu, že soudobé technické prostředky umožňují nepříteli provést atomové úder přibližně do 4 až 6 hodin po zjištění našich vojsk v určitém prostoru, a nelze pochopitelně provádět tak časté přesuny s těmito vojsky.

Druhé sledy a zálohy postupující za prvními sledy v pochodových prouděch mohou kromě toho nejlépe provádět protiatomový manévř tak, že během svého postupu změni náhle směr svého pochodu, zejména před nějakým nebezpečným místem, kde je možno očekávat nepřátelský úder zbraněmi hromadného ničení (jako jsou mosty, soutěsky, lesy). Tento manévř

je ovšem nutno předem naplánovat a k úpravě nových komunikací vyčlenit dostatečný počet ženijních sil. Tyto úkoly musí být provedeny na-prosto utajeně, aby nepřítel nemohl náš zámysl včas odhalit.

Učiníme-li závěr, zda lze provádět protiatomový manévru v průběhu útočné operace, vidíme, že jeho možnosti jsou poměrně omezeny, a bude proto nutno hledat jinou cestu a způsoby ochrany vojsk před nepřátelskými údery. Tak na příklad je třeba zabránit nepříteli v provádění průzkumu, dovedným maskováním snížit možnosti zjištění našich vojsk a aktivní obranou mu nedovolit provést účinné údery na naše vojska.

K zabezpečení úspěšného provedení protiatomového manévru přispějí podstatně i dovedně organisovaná protiradiotechnická opatření prováděná s cílem znemožnit nebo ztížit činnost nepřátelských radiolokátorů a oklamat radiotechnický průzkum nepřítele, aby nemohl přesně zjistit operační uskupení a přesuny našich vojsk. K splnění těchto úkolů bude výhodné zabezpečit proti radiolokačnímu průzkumu nepřítele prostory soustředění vlastních vojsk, předstírat klamné přesuny a soustředění a napodobit protiradiolokační zabezpečení klamných prostorů soustředění.

Dovedným spojením všech těchto opatření je možno oklamat nepřítele a uchovat tak bojeschopnost vlastních vojsk.

Protiatomový manévru v obranné operaci

V obranné operaci mohou vojska vést bojovou činnost na připravených postaveních a vyhnout se všem pohybům v odkrytém terénu, mají větší možnost budovat zákopy a úkryty, které je chrání před účinky zbraní hromadného ničení, avšak hlavní nevýhodou obrany zůstává ta skutečnost, že nepřítel může poměrně snadno určit rozmístění vojsk obránce nebo průběh jednotlivých obranných postavení a čar a provést účinné údery na nejhodnější cíle. V obraně je proto nutno zaměřit veškeré úsilí na zmenšení zranitelnosti bránících se vojsk.

Dovedným provedením protiatomového manévru může obránce vyvést vojska zpod úderu, avšak odolnost obrany a celkový zámysl obrany nesmí být tímto manévrem narušen. Použití tohoto manévru je výhodné zvláště tehdy, neměl-li obránce dost času k plnému vybudování obrany s hlediska protiatomové ochrany jak na jednotlivých obranných postaveních, tak i v prostorech rozmístění záloh a druhých sledů. V rámci armádní obranné operace budou tento manévru provádět zejména útvary a jednotky svazků druhého sledu armády, které jsou rozmístěny buď na druhém pásmu nebo na armádním obranném pásmu. Jejich činnost je obdobná jako v přípravném období útočné operace, kdy se mohou přesunout do záložních prostorů soustředění.

Protiatomový manévru je možno provádět i vojsky bránícími první pásmo obrany, kdy lze podstatně snížit účinek nepřátelských atomových úderů provedených v rámci dělostřelecké a letecké přípravy zteče. Nej důležitějším předpokladem úspěšného provedení tohoto manévru je zvolit správně dobu jeho zahájení. Nejvýhodnějším okamžikem je doba několik hodin před pravděpodobným začátkem nepřátelské přípravy zteče, to je okamžik, kdy obránce zpravidla zahajuje vlastní protipřípravu. Je pochopitelné, že tento manévru nelze zahájit předčasně, protože by útočník měl dost času

k tomu, aby provedl doplňkový průzkum změněné sestavy vojsk obránce a účinně zasáhl vojska již v nových prostorech rozmístění nebo v nových rajónech obrany. Kromě toho je nutno, aby jednotky a útvary, které jsou po delší dobu v určitých obranných rajónech, měnily periodicky své místo a přemísťovaly se do dříve vybudovaných, ale neobsazených rajónů obrany.

Protiatomový manévr na prvním pásmu vybudovaném s praporním systémem obrany možno na příklad provést tak, že se na prvním postavení síly z třetího zákopu soustředí do druhého a jednotky, které bránily druhý zákop, přejdou do prvního zákopu, takže hlavní síly praporů prvního sledu budou soustředěny na prvních dvou zákopech, kde jsou dostatečně chráněny před nepřátelskými údery zbraní hromadného ničení vzhledem k těsné blízkosti vojsk útočníka. Na druhém a třetím postavení je možno přeskupit jednotlivé prapory do jiných, předem připravených rajónů.

Je-li vybudována obrana systémem rotních rajónů obrany, je možno na prvních dvou postaveních provést tento manévr tak, že se roty z druhého postavení přeskupí do prvního postavení a zaujmou obranu v mezích mezi rotami na prvním postavení nebo obsadí druhý zákop prvního postavení, který předtím uvolnily roty prvního sledu a přeskupily se do prvního zákopu. Na třetím a dalších postaveních je možno opět provést buď manévr celými prapory nebo rotami tak, jak je uvedeno v prvním případě.

Jiný možný způsob tohoto manévru bude na příklad vyvedení vojsk z prvního nebo druhého obranného postavení do hloubky obranné sestavy, aby byly sníženy ztráty vlastních vojsk při provedení nepřátelské dělostřelecké a letecké přípravy zteče.

V průběhu obranné operace bude výhodné pravidelně přemísťovat velitelská stanoviště, aby nepřítel neměl možnost zjistit jejich přesné rozmístění a zničit je. Tento manévr bude výhodný i v tom případě, není-li podezření, že se nepříteli podařilo rozmístění velitelských stanovišť odhalit.

Zálohami i dělostřelectvem lze uskutečnit obdobný manévr. Zvláště dělostřelectvo může provádět široký rokádní manévr jak uvnitř svazků, tak i dozadu, po případě mezi sousedy.

Tento příklad je jen jeden z možných způsobů provedení protiatomového manévru, který nelze řešit šablonovitě, nýbrž je nutno přihlížet ke konkrétním podmínkám, zvláště k terénu a k celkovému zámyslu obrany.

Vojska bránící druhé pásmo obrany mohou uskutečnit obdobný manévr v době, kdy se nepřítel po prolomení prvního pásma obrany přiblížil k přednímu okraji druhého pásma na takovou vzdálenost, že lze očekávat jeho údery na vojska bránící druhé pásmo.

Shrneme-li možnosti provádění protiatomového manévru v obranné operaci vidíme, že hlavní výhodou tohoto manévru v obraně je snížení nebezpečí nepřátelských úderů na dříve zjištěné cíle, zmenšení ztrát vlastních vojsk a tím i zvýšení odolnosti celé obrany, čehož lze zvláště výhodně využít v málo ženižně vybudovaném obranném systému.

Z nevýhod je možno uvést to, že k provedení tohoto manévru je třeba včas získat spolehlivé zprávy o připravovaných nepřátelských úderech na naši obranu, zvláště je nutno zjistit přibližnou dobu zahájení nepřátelské přípravy zteče, aby bylo možno celý manévr provést ve vhodném okamžiku. K uskutečnění tohoto manévru musí být vybudována dostatečná síť spojovacích zákopů, příček a eventuálně příčných postavení, chceme-li provádět

tento manévř i mezi jednotlivými pásmy obrany. Při plánování protiatomového manévřu je nutno uvážit i to, že se musí počítat i s morálním činitelem vojsk, poněvadž je možné, že vojska obránce budou někdy i méně ochotně opouštět své úkryty a postavení a přesunovat se do nových míst a prostorů v době, kdy je poměrně velké nebezpečí nepřátelských úderů.

Plánování a řízení protiatomového manévřu

Protiatomový manévř je nutno řešit souběžně s přípravou rozhodnutí pro útočnou nebo obrannou operaci a jeho plánování musí být zahrnuto do celkového plánu operace.

V útočné operaci je možno předem plánovat tento manévř jen u svazků druhého sledu, zvláště za přípravného období a při jejich zasazení. Podrobně tyto otázky je možno řešit až v průběhu samé operace podle konkrétní situace. Štáby všech stupňů musí předkládat svým velitelům konkrétní návrhy na provedení tohoto manévřu ve všech případech, kdy je možno ve zvýšené míře očekávat nepřátelské údery, to znamená, zvláště v důležitých epizodách vedení bojové činnosti vojsk, jako je zasazování druhých sledů, při překonávání vodních toků a j.

V obranné operaci je možno tuto otázku řešit souběžně s řešením celkového zámyslu obrany a spolu se stanovením úkolu pro obranu musí být vojskům dány úkoly i k provedení protiatomového manévřu.

Protiatomový manévř bude plánován zpravidla štábem armády a jeho vlastní provedení budou uskutečňovat velitelé svazků a útvarů.

Při plánování tohoto manévřu není třeba zpracovávat zvláštní dokument, nýbrž je ho možno zahrnout do grafického rozhodnutí velitele. Při jeho přípravě musí být pamatováno na organizaci zabezpečení nejen po stránce ženijní a regulační, ale i bojové, což je důležité v obraně, kde čelní sledy musí chránit všechny pohyby vojsk během celého manévřu.

Protiatomový manévř musí být řízen krátkými signály, aby vojska mohla zahájit všechny přesuny bez dlouhých příprav. V tomto období se musí štáby zaměřit na kontrolní činnost, musí sledovat, zda jsou dodržovány všechny zásady utajení a maskování a jak vojska zaujímají nové prostory a rajóny obrany, aby bylo rychle dosaženo pohotovosti k obraně.

Při budování obrany se musí vojska určená k provedení protiatomového manévřu seznámit i s novým prostorem nebo rajónem obrany — v každém případě velitelé všech stupňů musí provést rekognoskaci těchto prostorů, musí znát pořadí a způsob přeskupení svých jednotek, aby v průběhu tohoto manévřu nebyly způsobeny nepřátelskými údery ještě větší ztráty, než kdyby se manévř vůbec neprováděl.

Bude proto nutno, aby se při jeho přípravě vyznačily všechny rajóny a úseky určitými značkami, které musí znát každý voják, a od každé čety musí být předem vyslán do nových úseků směrník, aby urychlil zaujetí nových prostorů, poněvadž nestačí jen rychle vyklidit dosavadní rajóny a přesunout se do nových míst, nýbrž je nutno stejně rychle zaujmout obranu v nových prostorech, aby bylo možno ihned odrazit možný útok nepřítele na kterémkoli směru. Je-li dost času, musí štáby všech stupňů organisovat s vojsky nácvik tohoto manévřu.

Z á v ě r

Protiatomový manévř je jeden z možných způsobů ochrany vojsk proti zbraním hromadného ničení, jehož cílem je vyvést vojska z dosavadních prostorů, a tak zabránit nepříteli provést údery nebo alespoň podstatně snížit jejich účinky. Základním předpokladem provedení tohoto manévřu je spolehlivě pracující průzkum, který musí včas zjistit přípravy nepřítele k provedení úderů zbraněmi hromadného ničení.

V útočné operaci je možno tento manévř nejvýhodněji provést v přípravném období vojsky úderného uskupení nebo v průběhu operace svazky a útvary druhého sledu, které během svého přesunu mohou náhle změnit směr postupu, a tak se vyhnout pravděpodobným nepřátelským úderům.

Obranná operace umožňuje provádět protiatomový manévř v široké míře na všech stupních jak svazky druhého sledu, tak i útvary a jednotkami bránícími první nebo druhé pásmo obrany.

Ve všech případech musí být protiatomový manévř pečlivě promyšlen, naplánován a zabezpečen zejména dovednými maskovacími opatřeními, aby nepřítel nemohl včas odhalit zámysl celého manévřu, poněvadž jedině tak dosáhne tento způsob ochrany proti zbraním hromadného ničení svého účelu.

NĚKTERÉ OTÁZKY PRŮLOMU PŘIPRAVENÉ OBRANY NEPŘÍTELE STŘELECKOU DIVISÍ V NOCI

Major Vladimír Pecánek

O průlomu připravené obrany nepřitele střeleckou divisí v noci bylo již předneseno mnoho přednášek a napsáno mnoho článků, které, i když přinášejí mnoho cenných poznatků a zkušeností, nerozbírají hlouběji některé aktuální otázky, které přinášejí právě zvláštnosti boje v noci v současných bojových podmínkách. V některých těchto otázkách se potom vyskytuje mnoho nejasností a rozličných názorů, které někdy nejsou zcela zdůvodněny.

Chtěl bych rozebrat některé důležité otázky útoku střelecké divise v noci se zaujetím výchozího položení vzhledem k tomu, že taktická cvičení s vojsky provedená v uplynulém výcvikovém roce ukázala, že je třeba tyto otázky dále řešit a přezkušovat.

Třebaže v mnohých případech bude výhodnější a nutné vzhledem k situaci provádět útok bez zaujetí výchozího položení s rozvíjáním útvarů z chodu, nelze tvrdit a souhlasit s názory, které se již vyskytly, že to bude způsob jediný i při útoku, který bude zahájen v noci. Možno říci, že se právě naopak při útoku na připravenou obranu nepřitele v noci bude tento útok provádět se zaujetím výchozího položení častěji než s rozvíjáním útvarů z chodu, i když pobyt vojsk v něm bude nutno zkrátit na nejmenší míru.

1. Otázka zmenšení vzdáleností mezi prvními a druhými sledy a zálohami divisí a pluků ve výchozím položení a za útoku v noci

V některých dosavadních přednáškách a člancích, jako na příklad v článku generálmajora Lipového ve Vojenské mysli čís. 5/1955 a v jiných materiálech, které jsou v podstatě rozšířením článku generálmajora Lipového nebo aplikací různých otázek v tomto článku řešených, razí se zásada zmenšit jak ve výchozím položení, tak za útoku v noci vzdálenosti mezi prvními a druhými sledy divisí a pluků tak, aby na příklad prapory druhého sledu pluku byly umístěny na třetím zákopu a pluk druhého sledu divise na druhém postavení. V jiných člancích jsou tyto otázky rozebrány dosti nejasně a osvětleny jen částečně. Zásada zmenšení vzdáleností v noci se zdůvodňuje takto:

Nepříznivé pozorovací podmínky chrání před nebezpečím napadení dělostřeleckými palbami.

Udržování stálého dotyku s nepřitelem a vysoké tempo útoku sniží pravděpodobnost úderu letectva. Letectvo nepřitele bude v noci provádět úder především na bojovou sestavu útočnicka v hloubce, aby nedošlo k napadení vlastních vojsk. Budou-li druhé sledy a zálohy blíže k prvním sledům, bude značně zmenšeno nebezpečí úderu nepřátelským letectvem.

Zmenšení hloubky bojové sestavy při útoku v noci prý zlepšuje podmínky velení vojskům, zabezpečuje spolehlivou součinnost a možnost rychlejšího zasazení druhých sledů a záloh do boje. Přiblížení druhých sledů a záloh k prvním sledům zmenšuje nebezpečí atomového úderu nepřitelem,

protože je nutno počítat s tím, že nepřítel bude v noci těchto zbraní používat ve větší vzdálenosti od linie fronty než ve dne.

Dále se uvádí, že druhé sledy a zálohy divísi musí postupovat za prvním sledem ve vzdálenosti ne větší než 2 až 3 km a u pluků do 1 km.

I když určitě některé tyto důvody jsou závažné, přesto se vyskytují i jiné důvody, které mluví pro ponechání vzdáleností tak, jako při průlomu ve dne. Rozeberu nyní blíže tyto důvody.

Ríká se, že letectvo nepřítelů bude v noci provádět jak atomové, tak letecké úderý především na bojovou sestavu útočníka v hloubce. Co to však znamená? Mám za to, že za dostatečnou vzdálenost, aby nepřátelské letectvo neohrozilo vlastní jednotky, lze považovat již druhé postavení výchozího položení útočníka, to znamená na vzdálenost 4 až 5 km.

Atomového dělostřelectva, jehož přesnost zásahu je mnohem lepší, může být nepřitelem použito na vzdálenost od linie fronty ještě menší. A co my děláme? Přibližujeme druhý sled pluku na první postavení a druhý sled divise na druhé postavení, takže máme na prvním a druhém postavení více jednotek než za útoku ve dne. Provede-li nepřítel protipřípravu, provede ji dělostřelectvem právě na vojska na prvním postavení a letectvem na druhé a třetí postavení. Na všechna postavení může potom buď dělostřelectvem nebo letectvem použít i zbraní hromadného ničení. V takovém případě by i ztráty útočníka ve výchozím položení byly větší.

Co se týče zmenšení hloubky bojové sestavy vzhledem ke zlepšení podmínek velení a možnosti rychlejšího zasazení druhých sledů do boje, myslím, že vzhledem k dokonalé motorisaci naší armády ani tento důvod neobstojí, neboť budeme vždy dodržovat zásadu, aby se všechny druhé sledy přesunovaly na autech.

A budou-li se tedy všechny druhé sledy přesunovat na autech, nebude otázka jejich rychlejšího postupu a zasazení problémem a důvodem k tomu, abychom je přibližovali.

Přihlédneme-li ještě k tomu, které všechny jednotky a speciální útvarry, jako na příklad doprovodné dělostřelectvo, malorážní protiletadlové dělostřelectvo, protitankové zálohy pluků, části PDS, odřady k zabezpečení pohybu atd., musí bezpodmínečně postupovat ihned za prvním sledem pěchoty a tanků do vzdálenosti 2 až 3 km, nevím, zda by vůbec na tuto vzdálenost mohl postupovat druhý sled divise a zda by toto zhuštění bojové sestavy naopak nepřineslo ztížení velení a desorganisaci regulace. Dále je třeba uvažovat o tom, že nepřítel v obraně bude osvětlovat bojiště právě tak jako útočník a že tma naší sestavu bude chránit jen částečně.

Důvody, které jsem uvedl, plně potvrzují, že názory o zmenšení vzdálenosti mezi prvními a druhými sledy při průlomu v noci nejsou v současných bojových podmínkách zcela opodstatněné. Bylo by však rovněž nesprávné se domnívat, že možno tyto názory jednostranně jako nesprávné zamítnout. Zdůrazňuji to proto, jelikož není možno pro všechny případy, bez ohledu na situaci, tyto vzdálenosti paušálně stanovit. Vždy bude nutno postupovat podle konkrétní situace a zvážit, zda výhody, které přinese zmenšení nebo zvětšení vzdáleností, budou větší než nevýhody.

Bude-li se průlom nepřátelské obrany provádět na příklad za tmavé, deštivé noci, v hornatém, zalesněném a těžko sjízdném terénu, bude i při nebezpečí provedení atomových úderů nepřitelem na vlastní vojska výhodné druhé sledy v průběhu vedení boje z důvodu snažšího splnění úkolu

zpravidla přiblížit. V opačném případě, kdy noc bude poměrně jasná, terén sjízdný a přehledný, bude vždy výhodnější přesunovat druhé sledy v takové vzdálenosti jako při průlomu ve dne.

Myslím, že podle těchto zásad bude nutno však postupovat jen v průběhu vedení nočního boje, po vyražení vojsk ke zteči. Při rozmísťování vojsk ve výchozím položení bude podle mého názoru téměř za jakékoli situace výhodnější vzdálenost mezi prvními a druhými sledy nezmenšovat a ponechat ji takovou jako při průlomu ve dne.

2. Umístění a přesun dopravních prostředků motorisované pěchoty při útoku v noci

Tato otázka není dosud dořešena v žádném předpise, názory na ni jsou různé a nevěnuje se jí dostatečná pozornost ani při cvičeních, třebaže stále hovoříme o tom, že je třeba aut co nejvíce využívat, když všechny naše jednotky a útvary jsou motorisovány. Není podrobně vyřešena a ověřena ani při průlomu ve dne, ani při průlomu v noci, ačkoli, jak vidíme při rozboru této otázky, je nanejvýše důležitá, neboť správné využití automobilní techniky může ve velké míře mít vliv na úspěch nebo neúspěch útočného boje. Nebudu se zmiňovat o otázkách využití a umístění odřadů dělostřelectva a speciálních útvarů, což je vcelku jasné, nýbrž jen o dopravních prostředcích motorisované pěchoty.

Nejdříve otázka umístění dopravních prostředků ve výchozím prostoru. Jak víme, je pro střelecký prapor počítáno s 30 až 40 vozidly. Umístit těchto 30 až 40 vozidel tak, aby nebyly zničeny nepřátelskou palbou, nepřekážely ostatním jednotkám a přitom byly včas k dispozici, není malíčkost. Při jejich umístění bude především nutno brát v úvahu situaci nepřitele, terénní podmínky, světlost nebo tmavost noci, umístění praporu ve výchozím prostoru a jeho úkol — zda bude útočit v pásmu, v kterém bude použito atomových úderů nebo kde jich použito nebude. Vcelku možno říci, že automobilní dopravní prostředky praporů prvních sledů budeme umísťovat co možná až za prapory druhých sledů pluků a za palebnými postaveními plukovních a snad i divísních dělostřeleckých skupin proto, že nepředpokládáme, že těchto vozidel bude použito dříve než po prolomení hlavního pásma nepřátelské obrany. Jen v těch případech, kdy budou provedeny atomové údery na druhé, po případě i na třetí postavení nepřátelské obrany, budeme se snažit umístit tato vozidla hned za prapory prvních sledů tak, aby po prolomení prvního postavení mohlo být těchto vozidel včas použito. Vozidla praporů druhých sledů pluků a divísi budeme zásadně umísťovat v prostorech rozmístění těchto praporů, protože by se vzdálením vozidel mohl včasný postup praporů zdržet. Vyskytují se názory, že je možno soustředit všechna vozidla praporů společně v rámci pluků nebo naopak rozdělit a soustředit vozidla od každé rotы zvlášť. Oba tyto způsoby považuji za velmi obtížné a nevýhodné. V prvním případě by se v čas potřeby určitě přesun těchto vozidel za prapory nejen zdržel, ale bylo by tím ohroženo i jejich správné a včasné využití, neboť každý prapor může být v jiné situaci, což zvlášť v noci bude velmi častý zjev. V druhém případě by velení nad vozidly bylo příliš roztržité, spojení rot s nimi v noci obtížné a mohlo by vést i ke zmatkům v regulaci a k nesprávnému jejich přesunu v rámci rot. Domnívám se, že nejlepší řešení je soustředit

vozidla v rámci praporů a vyhradit jim zvláštní prostor pro jejich umístění. Výběru a přípravě tohoto prostoru je pro útok v noci nutno věnovat velkou pozornost. Především je nutno přihlížet k tomu, aby v něm bylo dostatek přirozených úkrytů pro vozidla, neboť v opačném případě je třeba je v nejnútnejší míře vybudovat. Kromě toho musí mít tento prostor potřebné vjezdové a výjezdové cesty a blízké vodní zdroje. Dále je třeba ještě vyřešit otázku velení těmito dopravními prostředky a otázku spojení s velitelem praporu, aby bylo možno včas vozidla přesunout a jich použít. Jelikož není našimi tabulkami plánován žádný orgán velení pro tyto dopravní prostředky, ani pojítka pro něj, bude nutno uvažovat o tom, zařadit na toto místo buď technického zástupce velitele praporu nebo jiného odpovědného funkcionáře a vybavit ho radiovou stanicí, aby mohl být v stálém spojení s velitelem praporu a podle jeho rozkazů přesunovat vozidla za bojujícím praporem.

Dále se zmíním o postupu odřadů praporů prvního sledu při útoku v noci.

Vzhledem k tomu že v útočném pásmu divise budou v nejlepším případě nejvýše dvě výkonnější podélné komunikace a těch bude používáno zpravidla k přesunu druhých sledů pluků a divisí, dělostřelectva, protitankových záloh pluků a divisí, odřadů k zabezpečení pohybu a ostatních záloh, budou se dopravní prostředky pěchoty přesunovat zpravidla na pomocných polních cestách nebo dokonce terénem. I přesto však nebude možno vozidla praporů prvních sledů přesunovat v noci okamžitě za bojujícími prapory, aby nebránily v postupu jednotkám, které musí být hned za prapory jako doprovodné dělostřelecké oddíly, malorážní protiletadlové dělostřelectvo atd., a rovněž nebyly zničeny palbou vedenou na první sledy.

Jeví se proto nejúčelnější přesunovat vozidla praporů prvních sledů na úrovni praporů druhých sledů pluků, a nebude-li možno je přesunovat terénem, přesunovat je po komunikacích až za těmito prapory. Zásadně však je nutno je přesunovat před druhým sledem divise, divisí střeleckou skupinou a ostatními částmi bojové sestavy, aby jich mohlo být, kdyby toho bylo třeba, včas využito.

Vozidla praporů, před nimiž budou provedeny atomové úderý na nepřátelské odpory na druhém a třetím postavení, budou se přesunovat hned za bojujícími prapory, aby po prolomení prvního postavení mohla na ně pěchota okamžitě nasednout.

Ve všech případech, i když nebude hromadně použito na hlavní pásmo obrany atomových úderů, bude však nutno dodržet při přesunování automobilních dopravních prostředků tu zásadu, aby byla vozidla praporů prvního sledu u svých praporů v okamžiku doprolamování hlavního pásma obrany, aby bez velké časové ztráty mohly prapory nasednout na vozidla a rozvíjet s rozedněním úspěch na druhé pásmo obrany a toto pásmo prolomit z chodu dříve, než se nepříteli podaří na tomto pásmu připravit k obraně.

Vyřešit úspěšně tyto otázky při stálém vzrůstu počtů bojové techniky nebude tak jednoduché, zvláště v obtížném a hornatém terénu, kde bude nedostatek podélných komunikací. Bude to obtížné zvláště proto, že v době doprolamování hlavního pásma obrany budou na všech komunikacích již připraveny zpravidla druhé sledy divisí, po případě i některá divise druhého sledu armády.

Největší důraz bude nutno při těchto přesunech v noci klást na pořádkovou službu, na vytyčení cest, na označení vozidel světelnými znaky a na zabezpečení dokonalého a nepřetržitého spojení.

Proto bude třeba, aby otázkám použití a přesunu dopravních prostředků péčoty byla věnována ta pozornost, které zasluhují při organizaci a plánování boje, a aby otázky s nimi spojené byly řešeny veliteli a štáby všech stupňů při organizaci součinnosti a přesuny odřadů byly zaplánovány i v plánové tabulce součinnosti.

3. Použití předsunutého odřadu střelecké divise při průlomu hlavního pásma obrany nepřítele v noci

Otázkám použití předsunutého odřadu střelecké divise při průlomu v noci nebyla ve všech dosavadních přednáškách a člancích věnována dostatečná pozornost a názory na jeho použití jsou různé. V některých pramenech se udává, že jeho použití a úkoly budou při průlomu v noci stejné jako při průlomu ve dne, v jiných, jako ku příkladu ve Sborníku vojensko-vědecké správy o boji v noci z roku 1957, v článku zpracovaném kolektivem KVT VA KG pod vedením plukovníka Křivského hovoří se o jednom až dvou předsunutých odřadech v síle zesíleného praporu s velmi omezenými úkoly pro boj v noci a o silném předsunutém odřadu vyslaném za svítání po průlomu hlavního pásma obrany.

Dále se v některých přednáškách uvádí, že pro zasazení předsunutého odřadu je nutno, když se mezi pluky prvního sledu nevytvoří mezera, vytvořit ji uměle, aby do ní mohl být předsunutý odřad zasazen.

Mám za to, že tyto názory nejsou správné a že v současných podmínkách za použití zbraní hromadného ničení bude použití předsunutého odřadu střelecké divise při průlomu v noci mít určité zvláštnosti, na které bych chtěl poukázat.

Než přistoupím k otázce rozboru použití předsunutého odřadu v noci, krátce zopakují, jaké úkoly může plnit a jak se používá předsunutého odřadu při průlomu ve dne. Zhruba jsou to tři úkoly, a to buď ovládnutí určité důležité obranné čáry nebo objektu v hlavním pásmu obrany anebo ovládnutí důležité čáry nebo objektu mezi hlavním pásmem obrany a druhým pásmem obrany, ku příkladu ovládnutí palebných postavení atomového dělostřelectva nebo získání předmostí na vodním toku mezi hlavním a druhým pásmem, anebo konečně ovládnutí určitého úseku na druhém pásmu obrany z chodu. Podle těchto úkolů se řídí i síla a složení předsunutého odřadu.

A jaké úkoly vyplývají pro předsunutý odřad při průlomu celého hlavního pásma nepřátelské obrany v noci? Myslím, že z těchto úkolů odpadne určitě první úkol a druhý bude třeba brát v úvahu jen podle konkrétní situace. Bude to hlavně proto, že by při omezené viditelnosti v noci i při použití osvětlovacích prostředků mohlo dojít při docházení prvních sledů v hlavním pásmu obrany na úroveň předsunutého odřadu k větším ztrátám než k úspěchu.

Celkově možno tedy říci, že se předsunutého odřadu při průlomu v noci bude zpravidla používat k ovládnutí určitého úseku na druhém pásmu obrany.

Dále rozeberu otázku síly a složení předsunutého odřadu střelecké divise a vzhledem k této otázce potom dobu a čáru jeho zasazení.

Tyto všechny otázky souvisí však s konkrétní situací střelecké divise, zda bude mít posilové tanky a zda bude v jejím útočném pásmu použito atomových úderů na hlavní pásmo obrany nepřitele.

Nebude-li střelecká divise zesílena tanky, mám za to, že nebude možné i při provedení atomového úderu na druhé postavení nepřátelské obrany vyslat předsunutý odřad dříve než před rozedněním po průlomu hlavního pásma nepřátelské obrany vzhledem k tomu, že tato divise nemá dostatek prostředků k tomu, aby mohla již ve výchozím prostoru předsunutý odřad sestavit silnější, než je toto složení: jeden střelecký prapor, jedna až dvě roty tanků, jeden dělostřelecký nebo raketometný oddíl, jedna až dvě baterie protiletadlového dělostřelectva, jedna baterie protitankových děl a jedna až dvě ženijní čety. Takto silný předsunutý odřad nelze vyslat dříve než po průlomu hlavního pásma obrany vzhledem k tomu, že by svými silami nestačil proniknout třetím postavením obrany nepřitele a potom plnit ještě úkol na druhém pásmu obrany.

Bude-li střelecká divise zesílena tankosamohybným nebo tankovým plukem a bude-li v jejím pásmu proveden atomový úder na druhé nebo na zadní okraj prvního postavení, může vytvořit předsunutý odřad v síle tankosamohybného nebo tankového pluku, zesíleného jedním střeleckým praporem, dvěma houfnicovými dělostřeleckými oddíly, oddílem raketometů, dvěma protiletadlovými bateriemi, jednou až dvěma ženijními rotami a ostatními speciálními jednotkami již ve výchozím položení.

Zůstává však ještě důležitá otázka, kdy tento silný předsunutý odřad zasadit. Je všeobecně známo a zkušenosti z nočních cvičení to potvrzují, že překročení jednotek prvních sledů, které jsou v boji s nepřitelem na prvním postavení nebo za ním, je jak tanky, tak pěchotou v noci velmi obtížné. Při tomto překračování může dojít jak ke zmatku, tak ke zbytečným ztrátám a rovněž zabezpečení zasazovaných jednotek je velmi ztíženo.

Mám za to, že neúčelnějším způsobem zasazení tohoto silného předsunutého odřadu střelecké divise v noci bude, zasadit ho přímo do prvního sledu již při průlomu prvního postavení. Tento předsunutý odřad by byl umístěn ve výchozím prostoru buď na druhém nebo třetím postavení, kam by se přesunul poslední noc před útokem.

Jestliže by byl předsunutý odřad umístěn na druhém postavení, přesunoval by se na vlastní přední okraj během dělostřelecké a letecké přípravy po atomových úderech v rotních proudech a bez jakékoli další zastávky by současně s pěchotou a tanky útočící mimo pásmo činnosti předsunutého odřadu provedl zteč prvního postavení nepřátelské obrany v rotních nebo četových proudech. Pluk prvního sledu, v jehož pásmu předsunutý odřad působí, vyrazil by z výchozího prostoru až po projetí předsunutého odřadu na vzdálenost 500 až 1000 m a ničil by odpory, které zůstaly po jeho proniknutí. Předsunutý odřad, který by se zbytečně nepouštěl do boje, postupoval by rychleji než střelecký pluk útočící vedle něho, v průběhu boje o první postavení by se od něho odpoutal dopředu, podle situace přešel do praporečnických, po případě do plukovního proudu a s využitím účinků atomových úderů na druhé nebo i třetí postavení pronikl hlavním pásmem obrany a plnil svůj úkol v hloubce. Střelecký pluk útočící za předsunutým odřadem by během boje o první postavení rychlejším postupem dostihl

sousední pluk prvního sledu, takže by po prolomení prvního postavení byla situace taková, že by předsunutý odřad byl již vpředu na druhém postavení, kdežto oba pluky prvního sledu by byly vedle sebe na úrovni za prvním postavením.

Jestliže by byl umístěn ve výchozím prostoru předsunutý odřad na třetím postavení, přesunoval by se v praporních proudcích až na přední okraj druhého postavení, odkud by po rozčlenění do rotních proudů jeho činnost byla stejná jako v prvním případě.

Pro úspěšné provedení tohoto způsobu použití předsunutého odřadu však bude nutno provést tato opatření:

- soustředit na úsek průlomu před předsunutý odřad co největší hustotu dělostřelecké a minometné palby na první postavení jak za dělostřelecké přípravy zteče, tak za dělostřelecké podpory, po případě provést podporu útoku na první postavení palebným valem,

- ponechat na předním okraji vlastního výchozího prostoru volné místo, kryté jen nejnutnějším počtem vlastní pěchoty a prapory prvního sledu pluku útočícího za tímto předsunutým odřadem umístit nejbližší na druhý zákop,

- řádně označit průchody vlastní pěchotou pro předsunutý odřad až na přední okraj výchozího prostoru,

- tanky přímé podpory pluků v pásmu činnosti předsunutého odřadu umístit ve výchozím prostoru až za předsunutý odřad a vyrazit s nimi ke zteči nejméně 500 až 1000 m za předsunutým odřadem.

Jako potvrzení možnosti a správnosti tohoto způsobu zasazení a použití silného předsunutého odřadu střelecké divise lze uvést, že tento předsunutý odřad bude v malém měřítku v rámci divise provádět vlastně průlom s rozvinutím z chodu a ostatní jednotky divise průlom z výchozího prostoru v dotyku s nepřítelem.

Bude-li se průlom provádět za světlé noci a budou samostatné komunikace pro předsunutý odřad, dalo by se snad uvažovat i o zasazení tohoto předsunutého odřadu po prolomení prvního postavení předjetím prvních sledů, nebo bude-li nepřátelské hlavní pásmo silně opevněno nebo nebude-li použito v pásmu divise atomového úderu, o zasazení i silného předsunutého odřadu až po prolomení hlavního pásma nepřátelské obrany. Myslím však, že tyto případy nebudou tak časté a výhodné jako uvedené dvě varianty, neboť se budeme snažit volit útok v noci právě tehdy, kdy to nepřítel nejméně očekává, to znamená za tmavých a povětrnostně nepříznivých nocí a těžkého terénu.

4. Výjezd tanků přímé podpory pěchoty na přední okraj nepřátelské obrany při jejím průlomu střeleckou divisí v noci

V této otázce rozeberu nejdříve otázku volby vyčkávacího prostoru nebo výchozího postavení.

Náš Polní řád připouští obě možnosti, při čemž v článku 161 Tank-I-5 se především hovoří o použití vyčkávacích prostorů ve vzdálenosti nejméně 10 km od předního okraje.

Předpis Pěch-II-2, který je zpracován bez přihlédnutí k podmínkám za použití zbraní hromadného ničení, v článku 157 hovoří o vyčkávacím prostoru ve vzdálenosti 6 až 8 km.

Obě tyto vzdálenosti byly stanoveny pro podmínky průlomu ve dne.

Při průlomu v noci je nutno uvážit, že tanky v noci, zvláště bude-li noc tmavá a terén nepřehledný, nedosáhnou zpravidla takové rychlosti jako ve dne, i když osádky budou vycvičeny pro noční přesuny. Můžeme počítat, že se nám proto v noci sníží rychlost asi o jednu třetinu, což z rychlosti 15 až 20 km znamená asi 10 až 15 km.

Při volbě vyčkávacího prostoru ve vzdálenosti 10 km od předního okraje nepřátelské obrany musíme počítat ještě s tím, že těchto 10 km je vzdušná vzdálenost a že k těmto 10 km musíme počítat ještě asi $\frac{1}{4}$ až $\frac{1}{3}$ vzdálenosti na nerovnost os pro přesun, čímž se nám vzdálenost zvětší na 13 až 14 km. Tuto vzdálenost mohou tanky ujet asi za 60 minut.

Za předpokladu, že dělostřelecká příprava zteče při průlomu v noci bude trvat 20 až 40 minut, nám jasně vyplývá, že budeme-li volit vyčkávací prostor ve vzdálenosti 10 km a více, budou muset tanky přímé podpory pěchoty vyrazit z tohoto vyčkávacího prostoru již 20 minut před zahájením dělostřelecké přípravy, aby byly včas na prvním zákopu. Toto řešení je však, myslím, velmi nevýhodné.

Budeme-li volit vyčkávací prostor ve vzdálenosti 6 až 8 km od předního okraje nepřátelské obrany, bude i s připočtením $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{4}$ vzdálenosti celková vzdálenost 8 až 10 km, což představuje dobu asi 40 minut.

V tomto případě by tedy tanky mohly vyrazit z vyčkávacího prostoru až se zahájením dělostřelecké přípravy, což je podle mého názoru výhodnější.

Pro vzdálenost vyčkávacího prostoru 6 až 8 km mluví i ten důvod, že nebezpečí napadení nepřátelskými a leteckými údery není v této vzdálenosti větší než ve vzdálenosti 10 km a více, a budou-li druhé sledy divisi umístěny až na třetím postavení, jak uvádím v první části článku, bude ve vzdálenosti 6 až 8 km mnohem více výhodného prostoru pro tanky.

Všechny uvedené propočty a zdůvodnění nelze ovšem paušalizovat pro každý případ. Vždy bude nutno postupovat podle konkrétní situace a vyčkávací prostor volit v takové vzdálenosti, která daným podmínkám nejlépe vyhovuje. Bude-li se průlom provádět za jasné noci a v přehledném terénu, který má dostatek vhodných a přímých komunikací a trvání dělostřelecké přípravy zteče bude delší, bude možno vyčkávací prostor tanků přímé podpory pěchoty volit případně i ve větší vzdálenosti než ve svém článku navrhuji.

Nyní k otázce volby výchozího postavení. V některých uveřejněných materiálech o průlomu v noci se uvádí výchozí postavení ve vzdálenosti do 1 km a o vyčkávacím prostoru se vůbec nemluví. Podle mého názoru lze výchozího postavení použít pro tanky přímé podpory jen v těch případech, kdy tyto tanky byly v předcházejících bojích v dotyku s nepřítelem a pro přeskupení k novému útoku se vyvádějí z dotyku. V těchto případech by bylo neúčelné vyvádět tanky do vyčkávacích prostorů, neboť potřebné práce pro přípravu útoku mohou provést ve výchozím postavení. Mám za to, že vzdálenost do 1 km bude však příliš malá a že bude výhodnější výchozí postavení ponechat ve vzdálenosti 2 až 3 km.

Případy, kdy bude nutno volit vyčkávací prostor, budou ovšem častější, neboť na směrech hlavního úderu budeme nasazovat častěji nové jednotky z hloubky.

A nyní k otázce způsobu výjezdu tanků přímé podpory pěchoty na přední okraj připravené nepřátelské obrany za průlomu v noci.

Správná příprava výjezdu tanků z vyčkávacího prostoru je nejen úkolem štábu divise a velitele tankového pluku, ale i velitele střeleckého pluku a praporu, kteří se stejnou měrou podílejí na organizaci pořádkové služby. Ženíjní jednotky musí kalkulovat na každou tankovou rotu úpravu jedné tankové cesty, při čemž určitý úsek z vyčkávacího prostoru může být pro některé tankové rotu na začátku přesunu společný. Pořádková služba v péči příslušných velitelů nejenže uvolní osy přesunu, ale zabezpečí i vytyčení světelných značek na rozcestích a tam, kde vedou tankové cesty mimo komunikace, na vzdálenost viditelnosti z tanků při otevřených příklopech.

Tanky se přesunou v rotních prouděch až na čáru rozvinutí s otevřenými příklopy.

Z čáry rozvinutí vytyčují ženisté světly směry do průchodů v minových polích a zátarasech, které vytvořili, nebo navádějí na tyto směry odminovací tanky.

Až dosud se na čáře rozvinutí tanky jak při průlomu ve dne, tak i v noci rozvínovaly do linie a teprve před průchody v minových polích přecházely do četových proudů, aby se po průchodu v minových polích znovu rozvínovaly do linie.

Tento způsob považují za průlomu v noci za velmi nevýhodný a neúčelný a mám za to, že účelnější bude, aby tanky na čáře rozvinutí přešly do četových proudů, v četových prouděch projely vlastní pěchotou i průchody ve vlastních i nepřátelských minových polích a teprve až před prvním nepřátelským zákopem nebo i za ním se rozvínovaly do linie.

Pro tento způsob při průlomu v noci mluví tyto důvody:

1. Mají-li tanky před sebou vlastní pěchotu, nemohou zahájit za jízdy palbu.
2. Úprava os a směry postupu tanků do průchodů ve vlastní pěchotě a minových polích jsou prováděny stejně jen pro každou tankovou četou.
3. Rozvínování do linie a opět přecházení do četových proudů zdržuje postup tanků a navíc je vydává v nebezpečí, že budou zničeny blízkými nepřátelskými protitankovými zbraněmi. Ztěžuje rovněž velení a může způsobit ztráty i vlastní pěchotě.
4. Hloubka minových polí neumožní stejně rozvinutí tanků dříve než na prvním zákopu.

Zabezpečení tanků při průchodu v minových polích by bylo provedeno čelním tankem čety, který by po dobu postupu ostatních tanků průchodem z palebného postavení před minovými poli umlčoval blízké protitankové zbraně nepřítele. Tento tank by pronikl průchodem až po projetí a rozvinutí tanků na prvním zákopu, to znamená už v sestavě pěchoty.

I když takové využití některých tanků k zabezpečení má určitou nevýhodu v tom, že zůstanou poněkud vzdáleny od ostatních tanků a nebudou se moci účinně zúčastnit boje o druhý zákop, neboť se jich část bude právě přesunovat průchody, bude tento způsob výjezdu tanků přímé podpory pěchoty na přední okraj nepřátelské obrany v noci mnohem výhodnější než dosud platný způsob.

Naskýtá se ještě otázka, zda tento způsob výjezdu tanků nebude výhodný i při průlomu ve dne. Jsem toho názoru, že bude rovněž výhodný, neboť pro něj mluví téměř stejné důvody jako při útoku v noci.

*

Na základě rozboru některých důležitých otázek průlomu připravené nepřátelské obrany střeleckou divísi v noci v současných podmínkách je možno udělat tyto závěry:

1. Bojovou sestavu střelecké divise při průlomu připravené nepřátelské obrany v noci rozmísťovat ve výchozím položení tak jako při průlomu ve dne a vzdálenosti druhých sledů a záloh od prvních sledů nezkracovat. V průběhu vedení boje při určování vzdálenosti postupu druhých sledů postupovat podle konkrétní situace.

2. Automobilní dopravní prostředky pěchoty u střelecké divise při průlomu v noci soustřeďovat v rámci praporů, určit z funkcionářů praporu odpovědného důstojníka, který by jim velel, a vybavit ho radiovou stanicí pro spojení s velitelem praporu. Vozidla praporů prvních sledů umísťovat, nebude-li před nimi použito na nepřátelské odpory v hlavním pásmu obrany atomových úderů, až za prostory rozmístění praporů druhých sledů, v opačném případě přímo u praporů. Vozidla druhých sledů umísťovat přímo v prostorech rozmístění praporů. Otázky umístění a přesunu dopravních prostředků pěchoty při průlomu v noci řešit veliteli a štáby při organizaci součinnosti a plánovat je i v plánové tabulce součinnosti.

3. Použití a zasazení předpusnutého odřadu střelecké divise při průlomu v noci řešit v každém případě podle konkrétní situace a podle toho, zda bude mít divise posilové tanky. Nejvýhodnějším způsobem jeho použití při zesílení střelecké divise tankovým plukem se jeví zasadit silný předpusnutý odřad současně s jedním střeleckým plukem do prvního sledu k průlomu prvního postavení nepřátelské obrany s úkolem proniknout s využitím účinků atomových úderů hlavním pásmem nepřátelské obrany a ovládnout důležitý úsek na druhém pásmu obrany.

Nebude-li střelecká divise pro průlom v noci zesílena tanky nebo nebudou-li v jejím pásmu provedeny atomové údery, možno vysílat předpusnutý odřad až při rozednění po prolomení hlavního pásma nepřátelské obrany s obdobným úkolem jako v prvním případě.

4. Vyčkávací prostor tanků přímé podpory pěchoty při průlomu v noci volit ve vzdálenosti 6 až 8 km od předního okraje, výchozí postavení ve vzdálenosti 2 až 3 km.

Výjezd tanků přímé podpory pěchoty na přední okraj nepřátelské obrany při průlomu v noci provádět tím způsobem, že na čáře rozvinutí přejdou tanky jen do četových proudů, v četových proudech projedou vlastní pěchotou a průchody ve vlastních i nepřátelských minových polích a teprve až těsně před prvním nepřátelským zákopem anebo i za ním se rozvinou do linie.

K NĚKTERÝM OTÁZKÁM OBRANY V SOUDOBÝCH PODMÍNKÁCH

Plukovník Ludvík Varvařovský, kapitán Vladimír Pícek

1. Prudký vývoj bojové techniky a zvláště rozvoj zbraní hromadného ničení vyžádal si řadu změn v otázkách operačního umění a taktiky i v organizaci vojsk. Vynutil si zcela nový způsob přístupu k řešení jednotlivých otázek soudobého boje.

Základní otázky vedení soudobého boje a operace za použití zbraní hromadného ničení byly již propracovány a zakotveny v našich rádech a předpisech a staly se vodítkem pro výcvik velitelů, štábů a vojsk. Tyto otázky však vyžadují dalšího tvůrčího rozvíjení a rozpracování.

Hodnotíme-li dosavadní způsob aplikace těchto zásad, vidíme, že se otázkám použití zbraní hromadného ničení stále ještě nevěnuje ta pozornost, které si zaslouhují, vidíme, že se k nim přistupuje ve většině případů dogmaticky, že se kromě uplatňování základních norem vedení boje a operace za oboustranného použití zbraní hromadného ničení (šířky pásem, tempo útoku, hloubka úkolu, vzdálenosti obranných postavení, schematické řešení otázek protiatomové ochrany) málo změnilo v našem myšlení a vše se obvykle řeší po staru. Tyto okolnosti a zkušenosti z posledních velitelsko-štábních cvičení a ze cvičení s vojsky nasvědčují tomu, že se význam použití zbraní hromadného ničení v boji stále ještě buď nedoceňuje nebo že se význam těchto zbraní sice chápe, ale nedovedou se dělat z toho správné závěry ani pro činnost velitelů a štábů a tím méně pro činnost vojsk.

Tento nedostatek se projevuje zvláště výrazně při plánování a organizaci boje. Přestože předpis Oper-I-2 stanoví, že velitel při svém rozhodování musí především vycházet ze zámyslu použití vlastních zbraní hromadného ničení a z možného způsobu použití těchto zbraní nepřitelem, není toto ustanovení předpisu veliteli a štáby obvykle bráno v úvahu. Ale i tam, kde je bráno v úvahu, je vidět, že chybějí zkušenosti, jak vůbec v praxi tyto zásady aplikovat.

Zvláště výrazně se tyto nedostatky projevují při plánování, organizaci a vedení obranného boje. V útočném boji, i když se naši velitelé, štáby a vojska dopouštějí řady schematických řešení a na řadu opatření stále ještě zapomínají, jsou přece jenom určité úspěchy v praktické aplikaci nových zásad, zatím co v obranném boji je pořád ještě mnoho nejasností.

Ve svém článku chceme se proto zabývat především problémy obranného boje divise a pluku, při čemž vzhledem k široké problematice těchto otázek, chceme pozornost čtenářů obrátit především k těm problémům a otázkám, které jsou spjaté s plánováním a organizací obrany za použití zbraní hromadného ničení, především atomových zbraní.

Abychom dali velitelům a štábům několik praktických rad, jak k řešení těchto problémů přistupovat, chceme především upozornit na některé teoretické zásady obranného boje.

2. Obranu je třeba organisovat, budovat a maskovat tak, aby nebylo možno odhalit její systém.

To znamená definitivně se zřeknout lineárního systému obrany, představovaného v taktické hloubce hlavním a druhým pásmem obrany a v každém tomto pásmu obvykle třemi pravidelně od sebe vzdálenými postaveními o třech zákopech. Zkušenosti z mnoha cvičení i zkušenosti z druhé světové války ukazují, že není obvykle problémem tuto obranu dešifrovat. A je-li tato obrana dešifrována, je také poměrně lehce umlčována. Byla spolehlivě umlčována klasickými zbraněmi druhé světové války, a může být proto tím spolehlivěji umlčována, a nejen umlčována, ale drtivě ničena, nyníjšími zbraněmi hromadného ničení, především atomovými zbraněmi.

Moderní radiotechnické prostředky a prostředky k vidění v noci a na dálku mohou podstatně lépe, než tomu bylo dříve, odhalit zákopový systém a rozmístění zbraní. To znamená budovat postavení a zákopy na odvrácených svazích, budovat co nejvíce klamných staveb, klamných stanovišť zbraní, okopů a postavení. Palebná postavení protitankových zbraní, děl a minometů, rozmístění záloh a velitelských stanovišť provádět zásadně v zákopovém systému. Zřeknout se s veškerou rozhodností starého zlovyku, aby každá vyvýšenina, každý kopeček byly přecpány pozorovatelnými všech druhů. Není třeba zdůrazňovat, že tyto vyvýšeniny jsou výhodnými orientačními body, a proto i výborným cílem pro nepřátelské úderky všech druhů. Umlčením nebo zničením jich umlčujeme a ničíme vlastní systém velení a dáváme nepříteli do rukou 50% záruku úspěchu. Význam maskování a klamání vzrůstá tedy nebyvalou měrou.

Zvlášť důležitý je požadavek, aby nepřátelskému průzkumu bylo utajeno, kde je hlavní pásmo obrany. Proto je bezpodmínečně nutno, aby hlavní pásmo bylo zabezpečeno předsunutým postavením umístěným v terénu a vybudovaným, organisovaným a obsazeným tak, aby nedávalo nepříteli možnost rozpoznat, že je to předsunuté postavení a nikoli hlavní pásmo.

Je třeba zrevidovat názor, že osnovou palebného systému v obraně jsou přechotní palby, především kulometné. Výsledků úderů zbraní hromadného ničení budou především využívat nepřátelská tanková a mechanisovaná vojska, proti nimž je třeba postavit účelně organisovaný systém protitankových a dělostřeleckých paleb vhodně doplněných zátarasy všech druhů. Z toho plyne závěr, že základem obrany je systém protitankových a dělostřeleckých paleb, a tomuto systému se musí přizpůsobovat i budování zákopů, které vzhledem k účinkům a dostřelu protitankových zbraní mohou být od sebe budovány na vzdálenost 900 až 1200 m.

Aktivnost obrany nelze spatřovat jen v provádění protiztečí, nýbrž stejně tak i v manévru palbami a zátarasy, v pravidelném i nepravidelném střídání a převádění jednotek z jednoho obranného rajonu nebo opěrného bodu do druhého, ve vedení nepřetržitého průzkumu všech druhů a měnění obranné sestavy podle jeho výsledků.

Z týchž důvodů bude nutné, aby proti dřívějším zvyklostem i vybudované protitankové rajony nebyly obsazovány předem, nýbrž až v průběhu boje. Existuje doposud názor, že provádění protiztečí v praporu, pluku a často i v divisi je neúčelné, že je lépe těmito jednotkami obsadit důležité úseky nebo nahradit ztráty tam, kde nepřítel provedl úderky zbraněmi hromadného ničení. I tento názor třeba poopravit. Protizteče menšími jednotkami lze provádět, ovšem jenom tehdy, budou-li dobře zabezpečeny palbami všech druhů, dostanou-li po případě i leteckou podporu a budou-li

prováděny ve vhodný okamžik. Nebude mít na příklad význam provádět izolovanou protizteč praporem rozmístěným v druhém sledu pluku, ale může mít značný význam taková protizteč, jestliže se ve vhodný okamžik připojí k protizteči divisní zálohy nebo druhého sledu divise. V každém případě musí být protiztečím stanoveny konkrétní a splnitelné cíle, úměrné síle a možnostem jednotek protizteče provádějících.

Tolik o nejdůležitějších nových pohledech na teorii obranného boje. Všimněme si nyní, jak přistupovat k uplatňování této teorie v praxi na stupni divise-pluk.

3. Rozhodování k obraně

Při rozhodování k obraně musí velitel divise (pluku) především důkladně prostudovat terén v obranném pásmu (úseku), určit pravděpodobné směry útoku nepřítele a objekty, které mohou být nejpravděpodobnějšími cíli pro údery nepřátelských zbraní hromadného ničení. Přitom musí obrátit zvláštní pozornost na ochranné vlastnosti terénu proti účinkům zbraní hromadného ničení i na ty jeho obranné vlastnosti, které činí obranu odolnou.

Na základě tohoto rozboru musí velitel divise (pluku) dojít k závěru, jak nejlépe terénu využít k rozmístění jednotek a zbraní a jaká opatření nutno udělat, aby bylo nepříteli zabráněno odhalit systém obrany, aby účinky nepřátelských zbraní hromadného ničení byly minimální, aby byla zachována bojeschopnost divise (pluku) a odolnost obrany.

Takovými opatřeními v obraně (kromě aktivních opatření nepřátelských zbraní hromadného ničení) mohou být

- upuštění od šablonovitého uskupování sil a prostředků v obraně, rozptýlení sestavy v souhlase s obrannými a ochrannými vlastnostmi terénu a soustředění paleb a zátarasů do ohrožených prostorů;
- průběh a počet postavení a zákopů určovat až podle rozmístění bojové sestavy v terénu;
- střídání praporů a rot a ostatních prvků bojové sestavy divise (pluku) v různých rajonech (opěrných bodech);
- široké maskování a budování klamných staveb všech druhů.

Bude-li velitel divise (pluku) postupovat uvedeným způsobem, nebude při rozhodování pro obranný boj začínat stanovením předního okraje a průběhem postavení, nýbrž určením sestavy, to znamená, kde umístit jednotky a jaký manévr jimi provádět, aby byly uchráněny před údery zbraní hromadného ničení a mohly splnit daný úkol využívající při tom všech obranných i ochranných vlastností terénu. Teprve po určení sestavy a způsobu manévru určí, kolik kde bude postavení a zákopů, jak budou probíhat jednotlivá postavení a jaký bude způsob zaujetí obrany. Možné varianty sestavy divise a pluku v obraně, počtu a průběhu postavení udává obr. 1, 4 a 5. Možné varianty přeskupení s cílem klamání nepřítele a vyvedení jednotek zpod úderu nepřátelských zbraní hromadného ničení uvádí obr. 4 a 5.

Jedině takovýto přístup k rozhodnutí velitele divise (pluku) může zaručit splnění úkolu divise (pluku) v obranném boji.

Kromě této skutečnosti chci v rozboru nových teoretických názorů na přípravu rozhodnutí velitele poukázat ještě na jednu důležitou skutečnost: není správné, chce-li velitel ihned a najednou vyřešit všechny otázky, které jsou určeny v řádech jako součást rozhodnutí. Nepružný výklad

tohoto nařízení má jenom jediný důsledek — řešení otázek bude obvyčejně nepromyšlené a většinou formální. Proto je třeba si při přípravě rozhodnutí uvědomit, že je účelné rozebrat jen hlavní a pro splnění daného úkolu nejpodstatnější otázky, protože si všechny ostatní otázky vyjmenované řádem nakonec samočinně vynutí, aby byly štábem při organizaci součinnosti a zabezpečení boje vyřešeny a velitelem schváleny.

Rozhodnutí připravované takovýmto způsobem ušetří veliteli i štábu značně času a zabrání zbytečnému opakování.

Při přípravě rozhodnutí na mapě je účelné, jestliže velitel vyslechne názor svých specialistů, není to však vždy nutné. Při dnešní formě práce bude většinou výhodnější, aby velitel určoval svým specialistům, jak mají jeho zámysl zabezpečit, a oni pak, na základě těchto pokynů, hlásí buď ihned nebo v určenou dobu svá praktická opatření.

S tohoto hlediska je nutné přistupovat i k rekognoskaci v terénu. Rekognoskace v terénu se provádí především za tím účelem, aby velitel poznal terén v pásmu činnosti, vyhodnotil jej s hlediska použití zbraní hromadného ničení a na základě toho upřesnil svoje rozhodnutí a ověřil si svoje závěry z ujasnění úkolu a zhodnocení situace.

Přitom bude účelné, aby se tam, kde to situace dovoluje, rekognoskace prováděla nejdříve se strany nepřítele, protože možnost vžít se do úlohy útočníka dává obránci značné výhody pro logické a účelné řešení vlastní obrany s hlediska pravděpodobných nepřátelských záměrů.

Současně je nutné upustit od dosavadního způsobu provádění rekognoskace v terénu podrobným vyslýcháním hlášení jednotlivých funkcionářů štábu, čímž se rekognoskace stává formální záležitostí a ubírá čas podřízeným velitelům a štábům.

Ústřední postavou na rekognoskaci musí být velitel divise (pluku), ale ne tím, že vyvolává jednotlivé funkcionáře štábu k podání zprávy, ke které často nezaujímá žádné stanovisko, ale tím, že v duchu svého zámyslu a v duchu zámyslu nadřízeného velitele upřesňuje svoje rozhodnutí a funkcionářům štábu sám nařizuje, jaká opatření mají provést k jeho zabezpečení.

Tolik o přípravě rozhodnutí a o provádění rekognoskace.

Nyní poukážeme na některé otázky týkající se organizace součinnosti.

Jako podklady pro organizaci součinnosti bude velitel divise (pluku) mít jednak rozkaz pro obranu, jednak svoje rozhodnutí a pokyny nadřízeného velitele dané mu při organizaci součinnosti na stupni armáda-divise, po případě divise-pluk. Vzhledem k tomu, že svoje rozhodnutí pro obranu bude velitel divise obvyčejně činit na mapě (po ujasnění úkolu a zhodnocení situace) a při rekognoskaci v terénu si je jen upření, doplní, po případě poopraví, bude účelné a s hlediska ušetření maximálního času pro pluky i nutné, aby po zakončení rekognoskace a vydání rozhodnutí v terénu přistoupil ihned k organizaci součinnosti. Pro organizaci součinnosti platí tytéž zásady, o nichž jsme se zmínili v předcházejících řádcích. Ústřední postavou je velitel divise (pluku), který náročně přenáší na svůj štáb a podřízené velitele svou vůli tím, že dává konkrétní pokyny a úkoly, co dělat v té oné situaci a jak to po linii druhů vojsk zabezpečovat manévrem jednotek, manévrem paleb a zátarasů, protiztečemi, leteckou podporou, chemickými jednotkami a p. Přitom hlavní pozornost třeba věnovat opatřením směřujícím k udržení obrany při nepřátelských úderech zbra-

němi hromadného ničení a k odstranění následků těchto úderů (manévr záloh, vystřídání jednotek, zásah chemických, zdravotnických a jiných pomocných odřadů).

Zaujímá-li divise (pluk) obranu v hloubce (na druhém pásmu, na mezilehlém postavení a p.), je nutné, aby byla dohodována součinnost i s jednotkami bránícími předpolí nebo pásmo (postavení) vybudované před obranou divise (pluku). Tato součinnost může se týkat palebné podpory, vystřídání jednotek, podpory protiztečemi, po případě zabezpečení odchodu těchto jednotek a propuštění jich přes obrannou sestavu divise (pluku). Stejný obsah bude mít i dohovor součinnosti se sousedy, kde k tomu přistupuje ještě dohovor o zabezpečení styku.

Čtenáři tohoto článku mohou namítnout, že organizace součinnosti, prováděná ihned po vydání rozhodnutí (bojového rozkazu) v terénu, nebude štábem důkladně připravena. Na základě praktických zkušeností z posledních cvičení chceme ukázat, že tento námi navrhovaný způsob je nejen možný, ale i účelný. Je jen třeba, aby velitel divise a jeho štáb pracovali v tomto časovém sledu:

- k vydání rozhodnutí na mapě zavolat velitele pluků,
- po vydání rozhodnutí na mapě připravit se štábem koncept plánové tabulky součinnosti (nebo grafické schéma součinnosti) a pak s hlavními funkcionáři štábu provést rekognoskaci v terénu; v této době si velitelé pluků mohou včas ujasnit úkol, zhodnotit situaci, provést zběžnou rekognoskaci v terénu ve svém úseku a dostavit se na určené místo k vydání rozhodnutí a k organizaci součinnosti;
- vydat rozhodnutí v terénu (bojový rozkaz) a organisovat součinnost na dvou až třech stanovištích;
- podle posledních zkušeností ze cvičení vyžadovala tato práce, velitele divise a jeho štábu 12 až 16 hodin a celá ostatní doba přípravného období byla k dispozici vojskům. Štáb divise se potom mohl věnovat otázkám plánování obranného boje, bojového a materiálního zabezpečení a kontrolám.

4. Učlenění a budování obrany

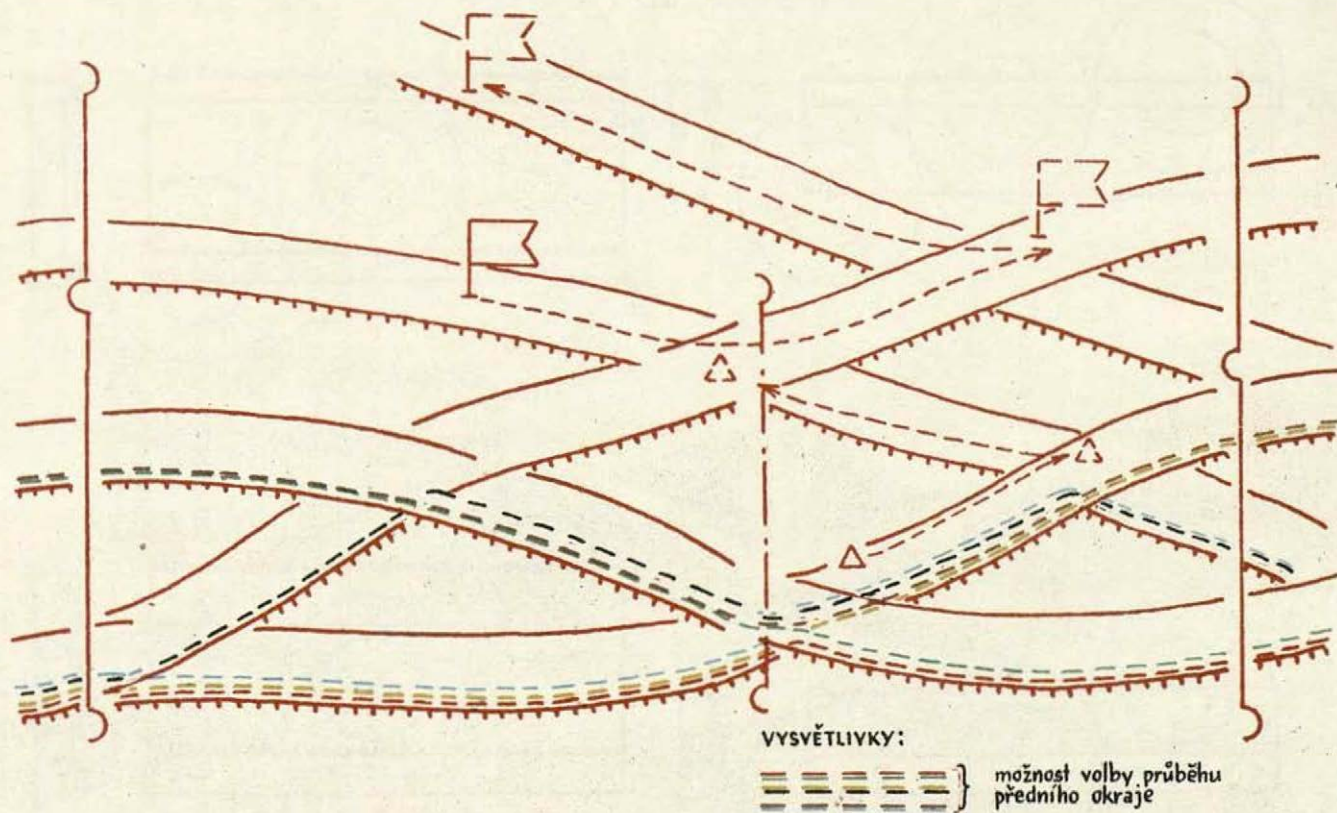
Za použití zbraní hromadného ničení zůstává v platnosti zákonitost — soustředit maximální množství sil a prostředků do prostoru a na směry předpokládaného hlavního úsilí nepřítele, aby byl zabezpečen úspěch a splnění cíl obranného boje (operace). Tím ovšem dochází k nahuštění živé síly a bojové techniky na poměrně malý prostor (zvláště se to výrazně projevuje v obraně divise a pluku), což vytváří výhodný cíl pro použití zbraní hromadného ničení nepřítelem. Řešit tento protiklad rozptýlením sil divise na velký prostor nebude vždy možné vzhledem k šířce obranného pásma divise a nutnosti soustředit tyto síly v poměrně krátkých lhůtách vzhledem k vysokým tempům útoku, kterých nepřítelem může dosáhnout.

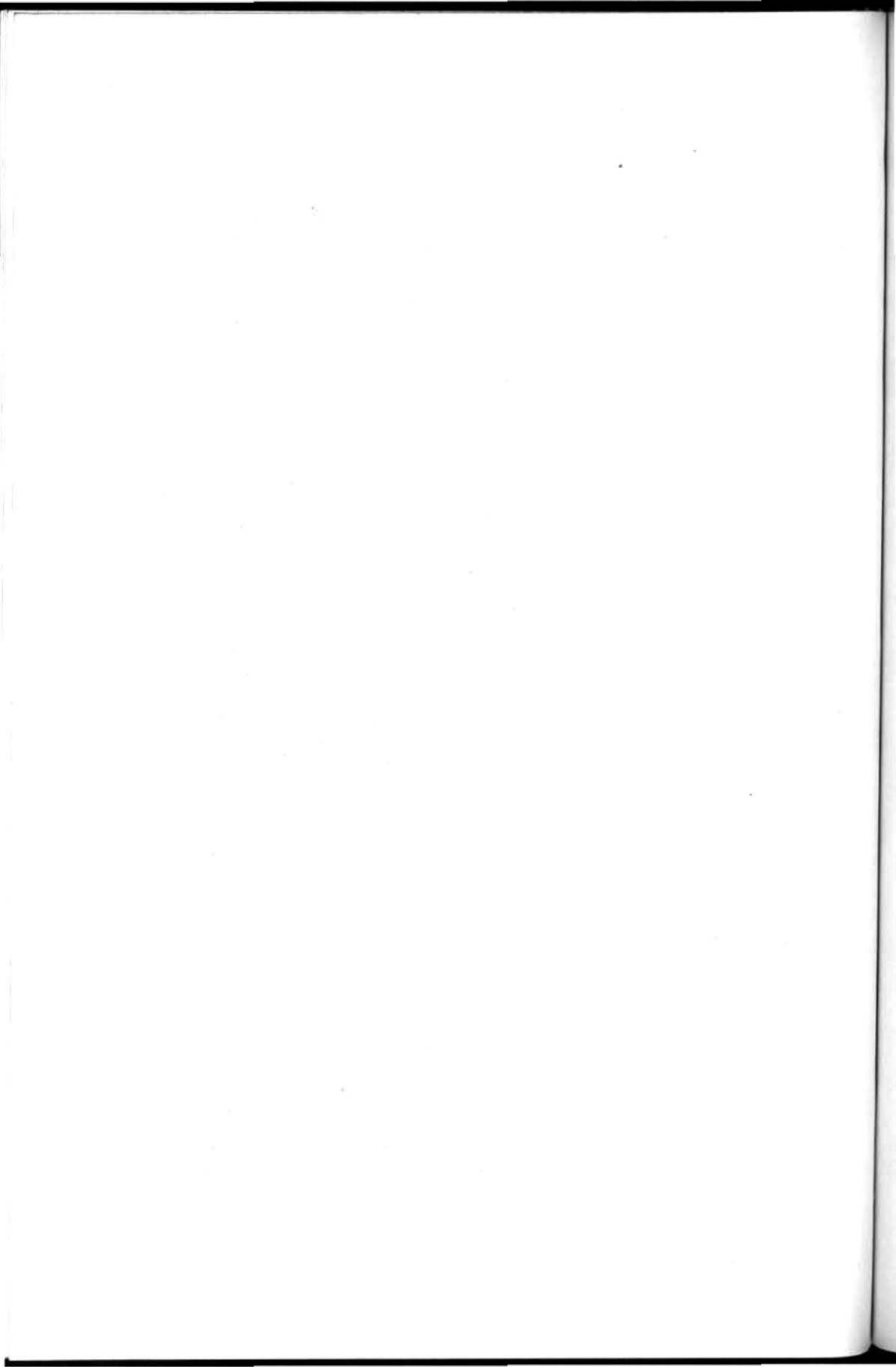
Je proto nutné k zmírnění tohoto protikladu hledat jiná opatření.

Především, chceme-li uchránit vlastní vojska před údery nepřátelských zbraní hromadného ničení, musíme zabránit nepříteli, aby svým průzkumem odhalil systém obrany, obrannou sestavu a zámysl manévru v obraně. Aby v tom bylo nepříteli zabráněno, je nezbytně nutné, jak jsme uvedli v 2. části tohoto článku, upustit od dosavadní praxe budování lineár-

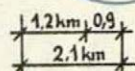
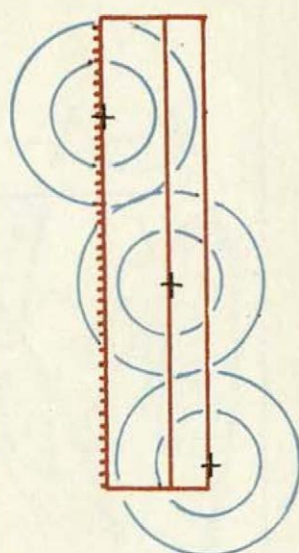
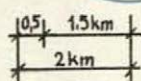
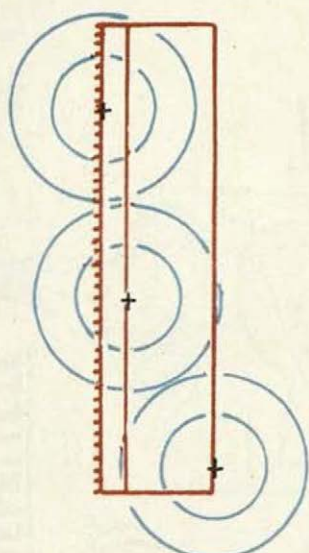
MOŽNÁ VARIANTA PRŮBĚHU POSTAVENÍ
A VOLBY PŘEDNÍHO OKRAJE V OBRANNÉM PÁSMU DIVISE

obr. 1.

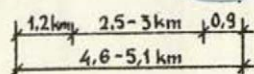
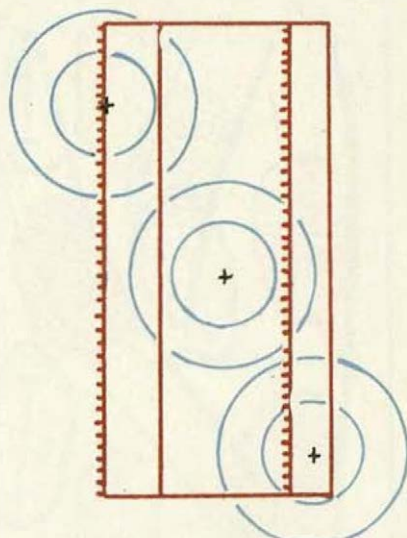
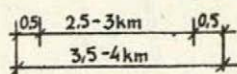
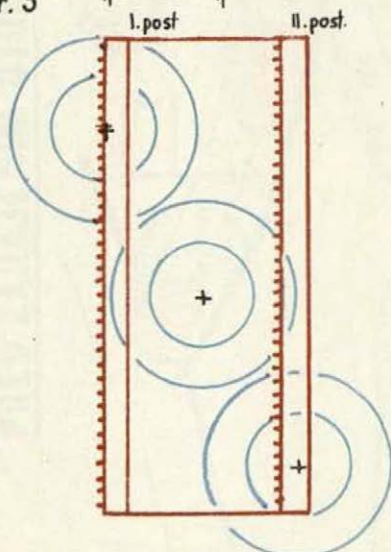


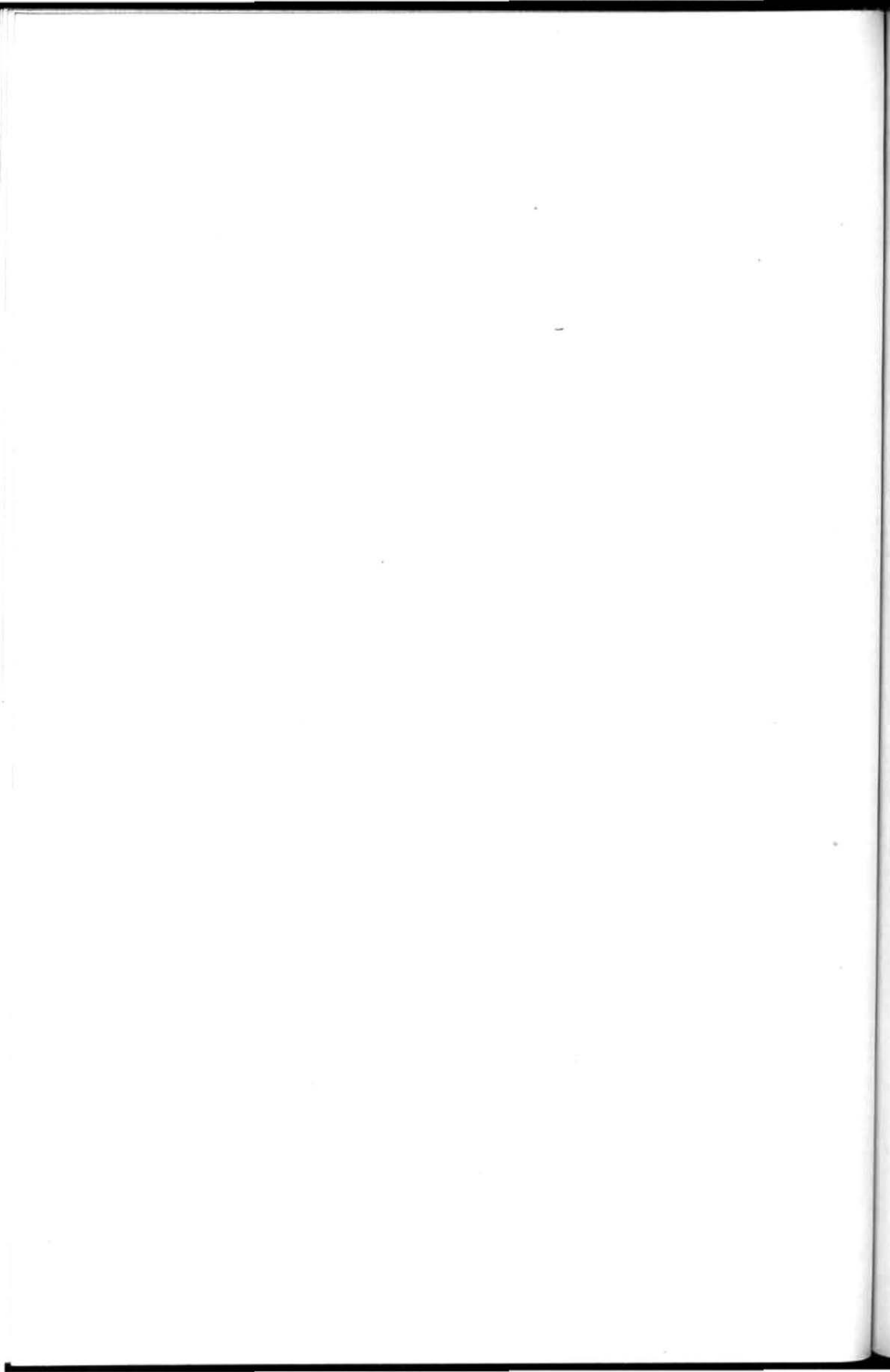


obr. 2



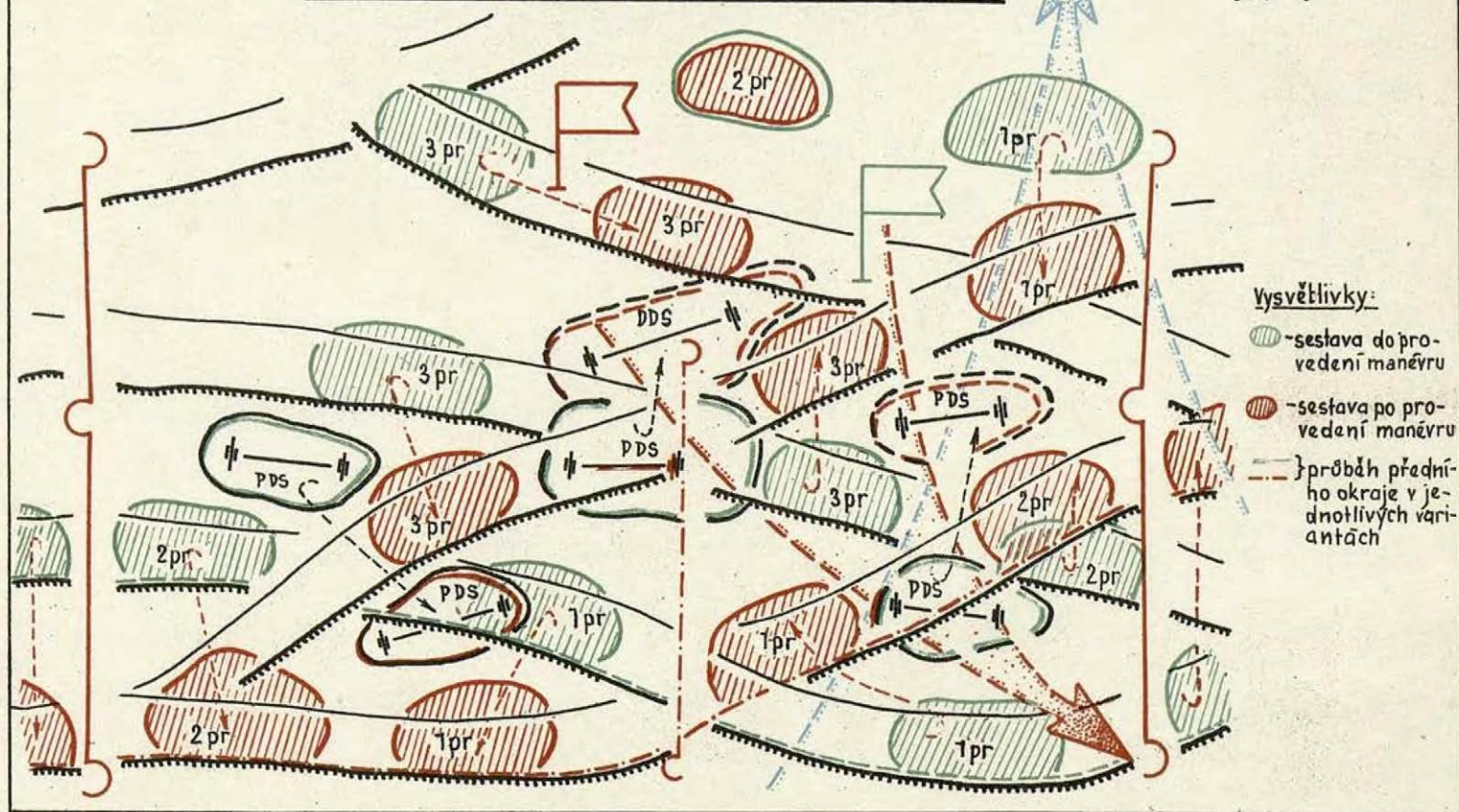
obr. 3

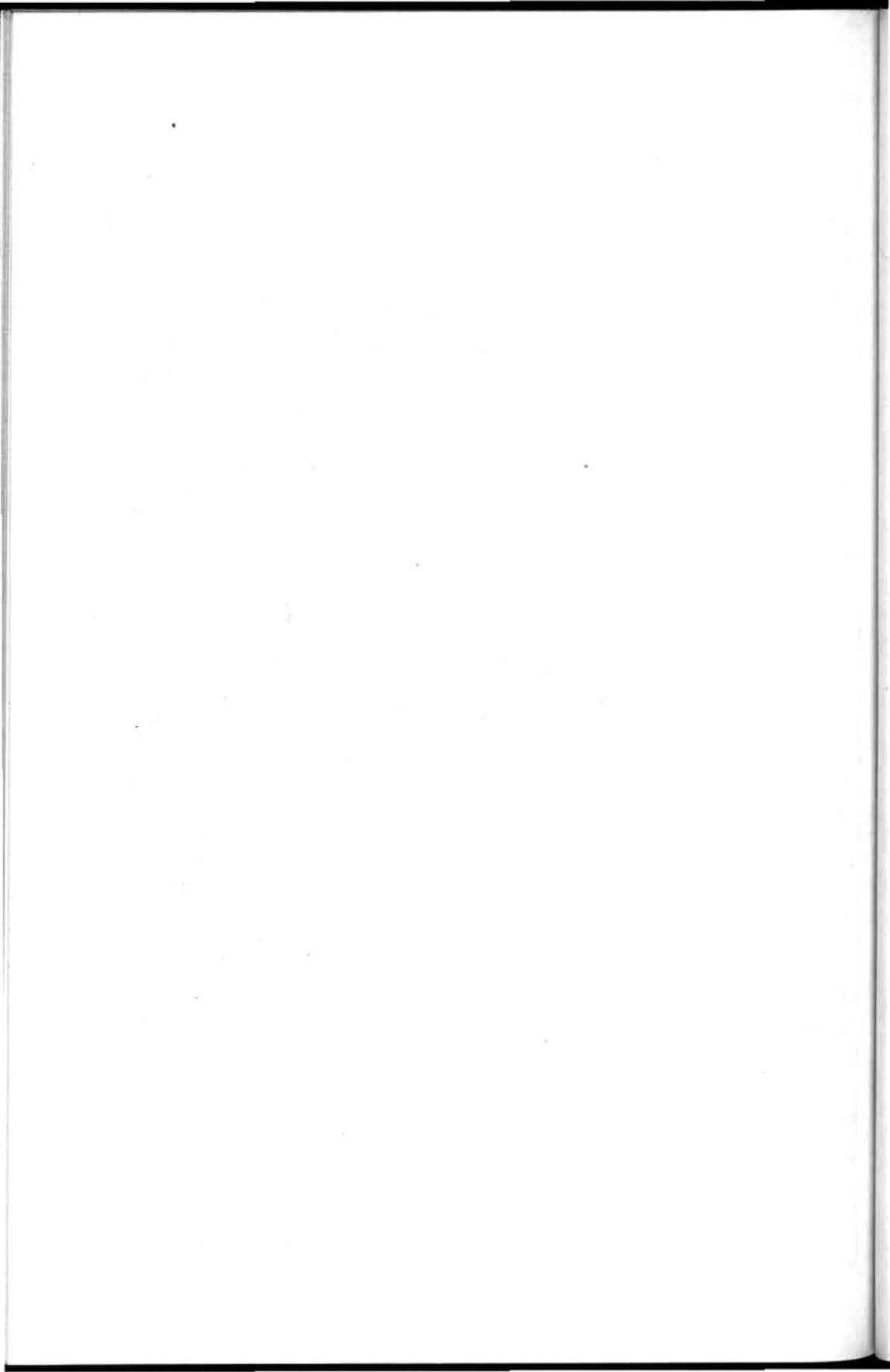




MOŽNÁ VARIANTA SESTAVY DIVISE V OBRANĚ A PROVEDENÍ MANÉVRU PŘED ZAHÁJENÍM ÚTOKU NEPŘÍTELE

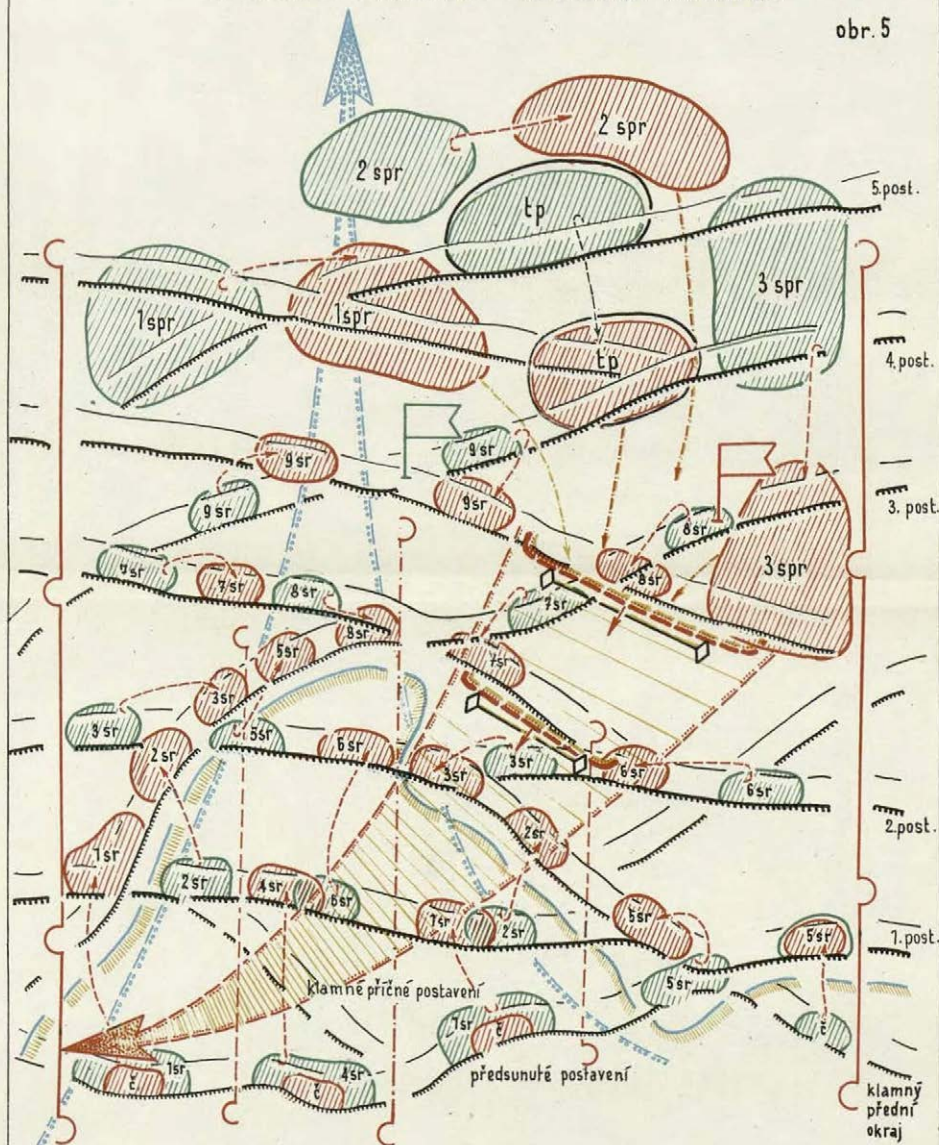
obr. 4



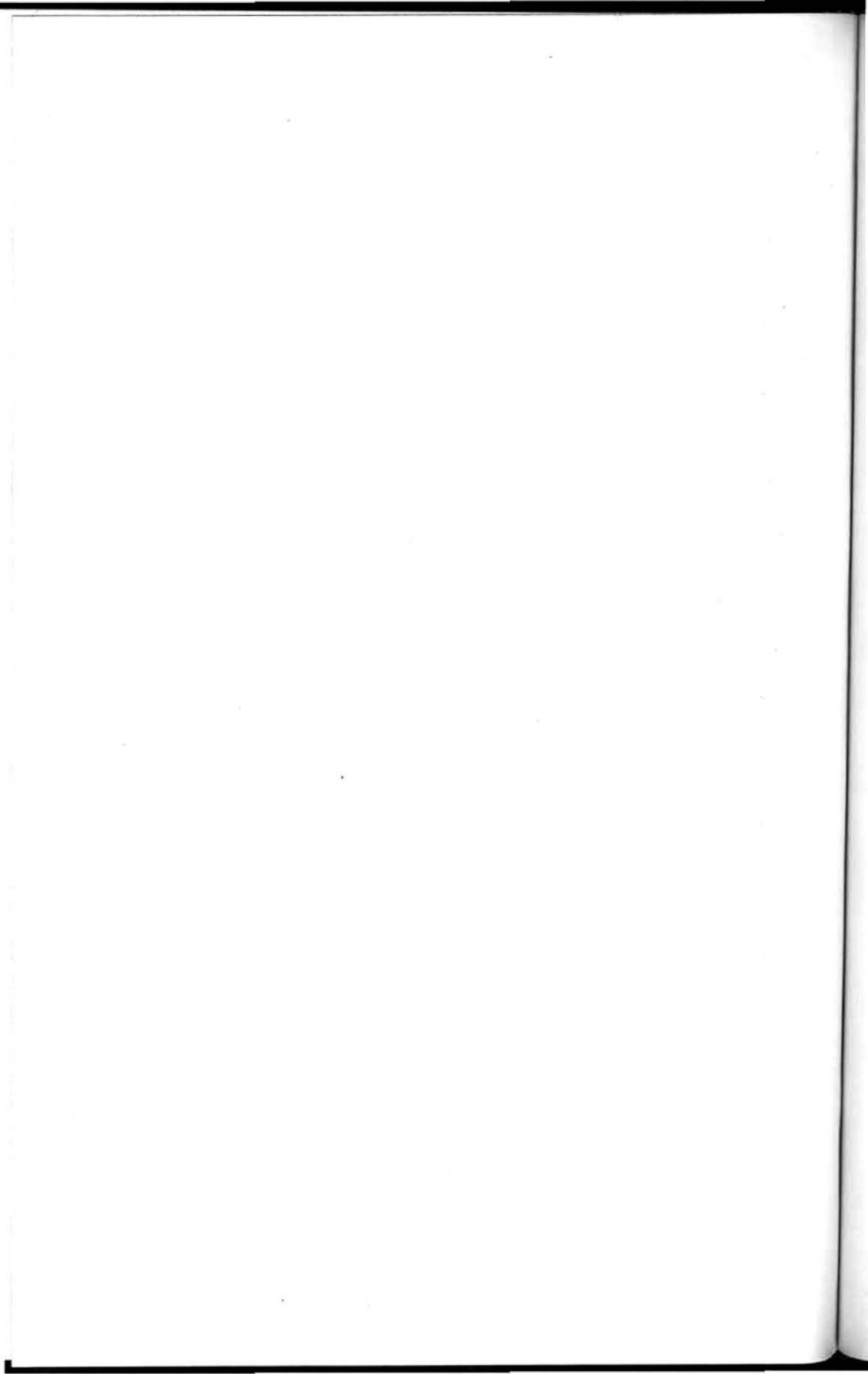


SCHEMA ORGANISACE OBRANY sd MIMO DOTYK S NEPŘÍTELEM A MOŽNÁ VARIANTA PROVEDENÍ MANĚVRU

obr. 5



Poznámka: postavení volena od dvou zákopech – viz obr. 3



ních postavení co do jejich průběhu, počtu, hloubky i vzdálenosti mezi jednotlivými postaveními.

Šablonovitosti v průběhu postavení se zbavíme tím, že systém obrany divise bude složen z několika postavení rovnoběžných, příčných a různě lomených tak, aby odpovídaly předpokládané obranné sestavě a zamýšlenému manévru. Při takto volených obranných postaveních bude nepříteli velmi ztíženo odhalit jak průběh předního okraje, tak i celý systém obrany — viz obr. 1.

Dále bude třeba, zvláště na důležitých směrech, kde je nejpravděpodobnější použití nepřátelských zbraní hromadného ničení, též upustit od dosavadní praxe budování postavení, t. j. systém tří zákopů o hloubce do 2 km. Vezmeme-li uhlčovací účinek atomové pumy malé ráže o polooměru 1600 m, je při jejím použití s epicentrem na kterékoli místo v hloubce obranného postavení bezpodmínečně uhlčována celá jeho hloubka — viz obr. 2.

Bylo by výhodnější na směrech, kde se předpokládá použití zbraní hromadného ničení nepřítelem, volit postavení o 2 zákopech vzdálených od sebe tak, aby nebyly jedním atomovým úderem vyraženy současně jednotky na dvou postaveních — viz obr. 3. V tomto případě by se obranné pásmo divise skládalo ze 4 až 6 postavení, při čemž by obranný rajon praporu zahrnoval dvě postavení a rotní obranný rajon jedno postavení.

Dalším důležitým prvkem jak uchránit vlastní vojska před údery nepřátelských zbraní hromadného ničení je provádět manévry uvnitř obranné sestavy — viz obr. 4 a 5. Nejvýhodnější doba k provedení změny v zaujetí obranných rajonů praporů (nebo v rámci praporu rotních rajonů a palebných postavení dělostřelectva) bude až před samým zahájením atomové, dělostřelecké a letecké přípravy nepřítele, kdy nepřítel nebude mít již dost času na provedení průzkumu k upřesnění cílů pro údery zbraněmi hromadného ničení a účinně tyto údery provést.

Z á v ě r

Pokusili jsme se ve svém článku poukázat na některé nové problémy obranného boje divise a pluku, při čemž jsme svou pozornost soustředili na některé, podle našeho názoru nejdůležitější otázky teorie a na způsob přípravy rozhodnutí velitele divise a pluku a provádění organizace součinnosti. Jsme si vědomi, že při dalším zkoumání otázek, které jsme rozebrali, vyskytne se řada problémů (jako je ku příkladu otázka možnosti budování obranných prací, rozsah a p.), které je třeba řešit podle konkrétní situace. Je však nutné k řešení těchto otázek přistoupit ihned, na všech velitelských stupních a udělat náležitá opatření týkající se výcviku velitelů, štábů a vojsk, abychom v otázkách vedení boje (operace) v soudobých podmínkách a v otázkách ochrany proti zbraním hromadného ničení nezůstávali pozadu. Bude jenom ku prospěchu věci, jestliže čtenáři našeho časopisu nenechají tyto problémy bez povšimnutí a v diskusních příspěvcích nebo v samostatných článcích je budou dále rozbírat.

SOUČINNOST VOJSK PŘI PŘECHODU PŘEDNÍHO OKRAJE OBRANY ZAUJÍMANÉ V HLOUBCE

Podplukovník Josef Bláha

V soudobých operacích může často docházet k tomu, že bojující svazky, svazky, útvary nebo jednotky budou přecházet obranu zaujatou vojsky podřízenými jiným velitelům. Přitom je nutno si uvědomit, že zpravidla půjde o vojska donucená nepřátelskou činností provést odchod s cílem vyvést vojska zpod úderů zbraní hromadného ničení nepřítele, z hrozícího obklíčení a zničení, nahradit vzniklé ztráty, provést doplnění lidmi i materiálem, opravy a údržbu bojové techniky a připravit se k plnění dalšího úkolu. Budou tedy předem zaujatou obranu přecházet vojska vyčerpaná předcházející bojovou činností, často pomíchaná bez plných organických celků, ustupující za silné převahy nepřítele, který se bude často snažit proniknout za odcházejícími vojsky, využít složité a často nejasné situace a z chodu se zmocnit předem zaujaté obrany.

K překročení předního okraje obrany odcházejícími vojsky dochází nejčastěji při vedení obranného boje nebo operace; může však k němu dojít i v útočné operaci, provede-li nepřítel mohutný protiúder a napadená vojska, která utrpěla značné ztráty atomovými údery nepřítele, jsou nucena ustoupit a překročit obranu zaujatou v hloubce zálohami nebo částí sil druhého sledu. V obranné operaci na příklad armády prvního sledu frontu jsou donuceny ustupovat, vést boj na několika postupně zaujímaných obranných čarách s cílem získat čas k organizaci a zaujetí obrany v hloubce nově přisunutými operačními zálohami. V konečné fázi odchodu pak tyto armády prvního sledu nebo aspoň některé jejich svazky budou přecházet tuto předem zaujatou obranu. Přitom je výhodné zabezpečovat přechod fronty zaujetím dočasné obrany v předpolí silnými zadními voji na výhodné terénní čáře vzdálené tak, aby nepřátelské dělostřelectvo nemohlo napadat vojska přecházející přední kraj. Hlavní síly pak mohou organizovaněji překročit frontu a za nimi pak ji překročí zadní voje, jejichž odchod musí být všestranně zabezpečován vojsky v obraně.

Také vojska bránící zabezpečovací pásmo budou po splnění úkolu překračovat první pásmo obrany v těžké a složité situaci. Rovněž při boji o taktickou a někdy i operační hloubku obrany budou svazky bránící na příklad první pásmo obrany překračovat vojska na druhém pásmu po jejich sražení s prvního pásma obrany. K tomuto případu bude docházet zvláště tehdy, bude-li hlavní úsilí obrany soustředěno na druhém pásmu obrany (viz schéma 1).

Zvláště složitá situace vznikne, bude-li nutné vyvést vojska napadená atomovými údery při protiúderu nepřítele a překračovat přední okraj spěšně zaujímané obrany v hloubce.

Je pochopitelné, že při této bojové činnosti vojsk bude mít zvláštní důležitost pečlivě provedená a všestranně zabezpečená součinnost mezi vojsky odcházejícími do hloubky a vojsky v obraně. Těmto otázkám jsme dosud v naší armádě věnovali menší pozornost a v celku se o nich nikde podrobněji nepojednává.

Na základě některých praktických zkušeností chci ve svém článku zdůraznit hlavní otázky, které je nutno řešit při organizaci součinnosti pro přechod předního okraje obrany. Přitom je třeba mít na zřeteli, že součinnost musí podrobně provést vyšší velitelé a štáby a nespolehat na provádění doplňkové součinnosti na nižších stupních.

Při organizaci součinnosti vojsk bojujících v předpolí s vojsky, která zaujímají nebo zaujala obranu v hloubce, musí být řešeny tyto hlavní otázky:

1. Prostorové a časové vymezení bojové činnosti ustupujících vojsk před předním okrajem obrany, možné způsoby podpory jejich boje prostředky vojsk v obraně a prostředky nadřízených velitelů.

2. Průchod hlavních sil odcházejících vojsk předním okrajem obrany a způsob převzetí boje s nepřítelem vojsky v obraně.

3. Činnost vojsk, která překročila přední okraj obrany v obranných pásmech svazků (svazů).

Organisace součinnosti v každém uvedeném období má své zvláštnosti. V době, kdy ustupující vojska bojují na dalekých přístupech k obraně, musí být organisace součinnosti zaměřena zvláště na možnost jejich podpory takovými prostředky vojsk v obraně, které mohou zasáhnout ve velkých vzdálenostech (řízené střely, letectvo, zbraně hromadného ničení) a prostředky nadřízeného velitele.

Důležité jsou zvláště časové a prostorové možnosti odcházejících vojsk, které budou mít přímý vliv na činnost vojsk v obraně. Závěry o možnostech vojsk vyplynou z důkladného rozboru situace nepřítele a vlastních vojsk. Významnou úlohu kromě houževnatého odporu ustupujících vojsk a zatarasování bude mít klamání nepřítele o skutečných směrech odchodu hlavních sil, které umožní navést hlavní síly nepřítele do prostorů, kam budou při organizaci součinnosti domluveny zásahy prostředků nadřízeného velitele, zejména zbraní hromadného ničení, vojsk v obraně i prostředků odcházejících vojsk.

Organisaci součinnosti pro toto období je výhodné provést na mapě (plastickém stole) na VS armády, do jejíhož pásma vojska odcházejí.

Organisaci součinnosti musí být přítomni představitelé odcházejících vojsk, vojsk v obraně, nadřízených štábů, letectva a speciálních útvarů atomového napadení. Bude-li dost času, je možné upřesnit některé hlavní otázky součinnosti také v terénu v prostoru mezi odcházejícími vojsky a předním okrajem obrany. Zvláštní pozornost je nutné věnovat použití biologických bojových prostředků na odcházející vojska, aby nebyly odcházejícími vojsky zavlečeny do vojsk v obraně infekční nebo epidemické choroby.

V době bojů v předpolí musí hlavní tíhu odpovědnosti za součinnost převzít orgány vyslané od vojsk v obraně a od nadřízených štábů k odcházejícím svazkům, neboť jejich velitelé a štáby budou plně zaměstnáni řízením boje ustupujících vojsk.

Nejkritičtější pro úspěšné zakončení přechodu hlavních sil přes přední okraj obrany a zabezpečení včasného převzetí boje s nepřítelem vojsky v obraně je doba, kdy se boj přiblíží na blízké přístupy k přednímu okraji zabezpečovacího pásma nebo předního okraje prvního pásma obrany.

Proto věnuji otázkám součinnosti v tomto období zvláštní pozornost.

Tak především je třeba vyřešit způsob přechodu vojsk z předpolí přes zaujatou obranu. Proto je nejvýhodnější přímo domluvit osy odchodu, a to tak, aby odcházející svazek mohl používat nejméně dvou až tří os odchodu. Přitom je výhodné pro každý odcházející svazek nebo pro dva sousední odcházející svazky vyčlenit zvláštní osu pro přísuny a odsuny a pro přesuny orgánů velení.

Jen ve výjimečných případech je možno přecházet frontu i mimo vyhrazené komunikace, avšak pak musí být tyto možnosti přechodu předem domluveny a musí být určeni průvodci od bránících se vojsk.

Dále při organizaci součinnosti nutno domluvit, jak a kým budou vytyčeny osy odchodu. Je výhodné, provedou-li vytyčení os odchodu bránící se vojska ještě před předním okrajem obrany, nejlépe od poslední obranné čáry ustupujících vojsk až do hloubky — do prostoru, kam se mají odcházející vojska přesunovat. Vytyčení os odchodu provést jednotným a vojskům snadno porozumitelným způsobem. Tak na příklad jsou-li vozidla svazku označena bílým trojúhelníkem s vepsaným číslem 36, je výhodné stejným znakem vytyčit i osy odchodu a na každé značce šipkou ukázat i směr odchodu. Jsou-li již komunikace vytyčeny jiným způsobem, je třeba s ním podrobně seznámit odcházející vojska. Kromě vytyčení os bude výhodné organisovat na nejdůležitějších bodech regulační službu.

Zvláštní pozornost nutno věnovat vyřešení otázek vzájemného rozpoznávání jednotek. Tu je nutno především stanovit, jak a kde budou označena vozidla a hlavně pak tanky odcházejících vojsk, hesla pro vzájemné rozpoznávání osob a hlavně pak signály pro vytyčení předního okraje. Přitom je třeba stanovit signál „Vytyčte přední okraj!“ a signál, jímž se přední okraj vytyčuje. Pro vytyčení průchodů v minových polích před předním okrajem je třeba přesně určit, jak a kde budou průchody vytyčeny, zejména pak pro noc.

Odpoutání vojsk od nepřítele ulehčuje široce prováděné ničení a zatarasování na cestách odchodu. Proto se při součinnosti musí upřesnit, kdo a kde provádí přípravu zatarasování a ničení, kdo určuje roznětové hlídky, kdo je oprávněn vydat rozkaz k ničení a jakým způsobem. Na příklad na určené heslo nebo na plnou moc podepsanou určeným náčelníkem. K tomu je třeba odcházejícím vojskům vydat mapu s vyznačenými objekty určenými ke zničení nebo k zatarasování.

Jak jsem se již dříve zmínil, budou odcházející vojska zpravidla v těžké situaci a bude jedním z hlavních úkolů vojsk v obraně podporovat boj ustupujících vojsk a chránit jejich odchod aktivní činností všech druhů vojsk, zejména pak dělostřelectva. Dělostřelectvo vojsk v obraně musí zahajovat palby na maximální vzdálenost a často i předsunovat část, zejména dalekonosného dělostřelectva, s cílem zahájit co nejdříve boj s útočníkem ještě daleko před předním okrajem vlastní zaujaté obrany. K plnění těchto úkolů je výhodné používat dělostřeleckých oddílů raketových střel, atomových kanonů a řízených střel. Při této bojové činnosti budou v předpolí vést boj ustupující vojska často ve složité a rychle se měnící situaci. Proto má zvláštní důležitost vyřešení otázek součinnosti dělostřelectva. Zdá se nejvýhodnější co nejméně těmito úkoly zatěžovat štáby odcházejících vojsk a plnit je štáby vojsk v obraně. Za tím účelem vysílat styčné důstojníky dělostřelectva od štábů bránících se svazků a útvarů k odcházejícím vojskům.

Přitom se řídit zásadou vysílat styčné důstojníky na stejné úrovni. Tak styčného důstojníka od štábu dělostřelectva brání se armády do štábu dělostřelectva odcházející armády, styčného důstojníka z armádní dělostřelecké skupiny k armádní dělostřelecké skupině odcházejících vojsk a co možná vyslat i důstojníky do plukovních dělostřeleckých skupin. V krajním případě je nutno vyslat jen styčného důstojníka k štábu dělostřelectva odcházejícího svazku. Hlavním úkolem těchto styčných důstojníků bude zabezpečit účinnou podporu ustupujících vojsk v souladu s jejich palbami, informovat svého náčelníka o situaci vlastních a hlavně pak nepřátelských vojsk. Styční důstojníci dělostřelectva musí vzít s sebou vlastní pojítka k zabezpečení nepřetržitého a spolehlivého spojení a tím i účinné podpory ustupujících vojsk.

Při řešení otázek součinnosti pro přechod předního okraje obrany nutno upřesnit a sladit i organizaci protivzdušné obrany. Především je nutno provést vzájemnou informaci obou účastníků o organizaci protivzdušné obrany s důrazem na upřesnění prostorů bráněných proti vzdušnému napadení vojsky v obraně. Dále je nutno určit, kdy přejdou odcházející vojska na poslech sítě výstrahy vojsk v obraně, a vydat k tomu potřebné provozní údaje. Je nejvýhodnější, aby od poslední obranné čáry přecházela odcházející vojska do sítě výstrahy obránce.

Letecké zabezpečení odcházejících vojsk bude mít zvláště veliký význam a ve značné míře rozhodne o úspěchu celé této složité činnosti vojsk. Hlavním úkolem letectva bude chránit ustupující vojska, podporovat jejich boj a hlavně pak odpoutání z boje hromadnými údery na čelní obrněná uskupení nepřítele, provádět průzkum a stále plnit důležitý úkol — ničit zbraně hromadného ničení útočníka. Tyto své úkoly bude zpravidla plnit za celkové vzdušné nadvlády nepřítele, čímž nároky na dovedné naplánování a řízení této činnosti ještě vzrostou. Přesto však při řešení otázek přechodu fronty nebude třeba provádět nějakou zvláštní součinnost s letectvem, neboť toto v rámci letecké armády zabezpečuje jak činnost odcházejících vojsk, tak i vojsk obránce.

Při organizaci přechodu fronty je třeba klást zvláštní důraz na organizaci součinnostního spojení mezi odcházejícími vojsky a vojsky obránce. Je nutné pro překračování obrany vytvářet zvláštní radiové sítě. Přitom mezi armádami, po případě svazky plnicími zvláště důležité úkoly i radiové směry nebo spojení směrovými pojítky. Vysílání povolit jen odcházejícím svazkům a svazkům v obraně nařídít jen odposlech. Je přirozené, že je třeba k tomu zpracovat zvláštní nařízení pro organizaci spojení s potřebnými provozními údaji, volacími znaky a p. Přitom neopominout určit, jakých pomůcek k utajení se bude používat, a ty pak vydat všem vojskům plnicím tento společný úkol. Je výhodné pro přechod obrany zpracovat zvláštní signální tabulku, a tak zabezpečit rychlou vzájemnou informovanost bez prozrazení závažných údajů nepříteli.

Avšak sebelépe organisovaným součinnostním spojením nelze zabezpečit plnění všech společných úkolů. Bude proto nutno mezi odcházejícími a bráncími se svazky provést výměnu styčných důstojníků. Při organizaci součinnosti pak upřesnit rozmístění velitelských stanovišť a dobu vyslání styčných důstojníků. Je rovněž žádoucí vyslat od vojsk v obraně k odcházejícím vojskům styčné důstojníky průzkumu a tím zabezpečit nepřetržitou

a včasnou informovanost velitelů a štábů bránících se vojsk o situaci a o možnostech nepřítele.

Konečně nutno upřesnit, kdo a jak oznámí vojskům v obraně, že odchod již je ukončen, aby mohla být uzavřena minová pole a včas zahájen boj s útočníkem. Za tím účelem je nejlépe stanovit heslo, jímž velitelé zadních vojsk oznámí ukončení odchodu.

V předchozí části svého článku jsem uvedl variantu, kdy ustupující vojska budou v podstatě s to zabezpečit odchod hlavních sil zaujetím dočasné obrany částí sil, které pak po přechodu fronty hlavními silami postupně rovněž odejdou pod ochranou zadních vojsk. Zadní voje pak budou podporovány silami obránce, zejména jeho dělostřeleckými palbami. Je však nutno počítat s tím, že v některých situacích může docházet k přechodu vojsk obránce pod přímým tlakem pronásledujícího nepřítele, který bude zamýšlet vniknout do obrany spolu s odcházejícími vojsky. Proto bude nutné někdy předvídat vyčlenění části sil obránce, zejména jeho tankových, protitankových a ženijních záloh, s úkolem zahájit boj již na přístupech k vybudované obraně, zastavit postup útočníka a umožnit tak odchod desorganisovaných vojsk z předpolí. K podpoře těchto předsunutých vojsk musí obránce v široké míře využívat letectva, zbraní hromadného ničení, dělostřelectva a zatarasování.

Je přirozené, že při organisaci součinnosti je možno upřesnit i mnoho dalších otázek s cílem pomoci odcházejícím vojskům, avšak neoslabit bojeschopnost vojsk v obraně.

Tak je na příklad možno, aby chemické vojsko obránce provádělo radiální a chemický průzkum a aby místa speciální očišty byla v pohotovosti k zásahu ve prospěch odcházejících vojsk. Dále je možno připravit za předním okrajem obrany letučky s různým materiálem a ten pak vydat odcházejícím vojskům. Rovněž je nutno předvídat i poskytnutí pomoci dílenskými a vyprošťovacími prostředky a provádění odsunu nemocných a raněných do nemocničních zařízení obránce.

Je nejlépe, provádějí-li organisaci součinnosti pro přechod předního okraje obrany přímo velitelé odcházející a bránící se armády (po případě svazku) nebo jejich zástupce za účasti druhů vojsk. O provedení součinnosti je třeba pořídit zápis obdobný jako protokol o styku. Na základě tohoto protokolu je nutno vydat vojskům bojová nařízení a hlavně pak přezkoušet pochopení a proniknutí těchto rozkazů k vojskům a některých údajů — hesla pro vzájemné rozpoznávání a p. — i ke každému vojákovi.

Pro úspěšné vedení obrany nesmí být opominuto včas organisovat součinnost vojsk, která překročila přední okraj obrany, s vojsky, která převzala boj s nepřítelem. Způsob součinnosti bude mít vliv hlavně na správné zhodnocení situace — zda nepřítel zahájí útok z chodu, bez přestávky a bude se snažit vniknout do obrany spolu s odcházejícími svazky nebo bude-li znovu organisovat průlom.

Také otázka další podřízenosti těchto vojsk (odejdou-li do hloubky nebo zůstanou-li v obranném pásmu) bude mít vliv na rozsah a způsob organisace součinnosti.

V každém případě se musí přihlídnout k tomu, že se svazky, které odešly z předpolí, budou soustřeďovat v hloubce obranných pásem svazků, které již zahájily nebo v krátké době zahájí boj a jejichž prostory jsou

zaplněny vlastními vojsky a prostředky. Soustředování vojsk, která odešla z předpolí, nutně povede k zhuštění sestavy obránce, zvětší se možnost účinného napadení nepřátelskými zbraněmi hromadného ničení a dojde k přetížení komunikací. Proto musí být cílem organizace součinnosti zmenšit tyto nevýhody na nejmenší míru a zabezpečit především úspěšné vedení obranného boje.

Budou-li vojska, která odešla do hloubky obrany, podřízena veliteli vojsk v obraně, rozšíří se organizace součinnosti ještě o otázky úlohy a místa těchto svazků v operačním učlenění bránících se vojsk a jejich součinnosti s ostatními svazky při vedení obranné operace.

Vzhledem k tomu, že odchod vojsk a překročení předního okraje obrany v hloubce nebyl v naší armádě téměř cvičen a není praxe ve zpracování příslušné bojové dokumentace, uvádím jako příklad jednu možnou formu zpracování bojového nařízení odcházejícímu svazku.

PŘÍSNĚ TAJNÉ

Výtisk čis. 1

Počet listů 2

Veliteli 25. mechanisované divise

BOJOVÉ NAŘÍZENÍ 15 A ČÍS. 09 VS 15 A ...

Mapa 100 000 (vydání 1952)

1. *Nepřítel pronásleduje vojska 15. armády s hlavním úsilím na směru ... a vychází na čáru ...*

Zálohy nepřítele v hodnotě ... zahájily přesun v ... hod. po osách ...

2. *Po provedení součinnosti s velitelem 20. armády nařizují: 25. mechanisovaná divise odpoutat se do ... hod. od nepřítele a pod ochranou silných zadních vojsk překročit obranu vojsk 65. střelecké divise s předním okrajem na čáře ... po osách:*

čís. 1 ...

čís. 2 ...

čís. 3 ...

čís. 4 ...; této osy používat spolu s 75. střeleckou divisí pro přísuny a odsuny a pro přesuny orgánů velení.

Od čáry ... budou tyto osy vytyčeny péčí 20. armády až do prostoru soustředění 25. mechanisované divise bílými kruhovými svítícími terči s vepsaným číslem 65 a šipkou ve směru odchodu. Rovněž tak budou vytyčeny i průchody v minových polích před předním okrajem obrany 65. střelecké divise.

Zadními voji udržet do ... hod. čáru ...

Po překročení předního okraje obrany pokračovat v přesunu a do ... hod. soustředit se v prostoru celodenního odpočinku v prostoru ...

Vpravo odchází 9. mechanisovaná divise po osách ...

VS 9. mechanisované divise ...

Rozhraní s ní ...

Vlevo ...

3. Vozidla 25. mechanisované divise označte bílým svíticím kruhovým terčem s vepsaným číslem 65 na skle vedle řidiče, tanky na věži stejným způsobem se všech stran (využit dosavadního označení).

Heslo pro vzájemné rozpoznávání s vojsky 20. armády: »KULOMET — KOLÍN«.

Na signál vojsk 20. armády nebo vlastního letectva — červená světlice — vytyčte přední okraj svých vojsk vystřelením zelených světlic u každé roty.

K 65. střelecké divisi, jejíž obranu budete překračovat, vyšlete od ... styčného důstojníka, VS 65. střelecké divise v prostoru ...

Styčný důstojník 65. střelecké divise se bude u Vás hlásit ... spolu se styčnými důstojníky dělostřelectva a oddělení průzkumu. Váš odchod bude podporovat dělostřelectvo 65. střelecké divise hodnotou tří dělostřeleckých oddílů.

Požadavky na podporu předkládat skrze styčného důstojníka dělostřelectva této divise.

Dále Váš odchod zabezpečí letectvo hodnotou ... a ADS hodnotou ...

4. Přípravu ničení a zatarasování na osách Vašeho odchodu od čáry ... provede a roznětové hlídky určí 1./5. ženijní zatarasovací brigáda. Rozkaz ke zničení jsou oprávněni vydat Vaši velitelé zadních vojsk heslem: »PRACH — PRAHA.« Přehled objektů určených k ničení a zatarasení je uveden v připojené mapě (příloha 1).

VS 1./5. ženijní zatarasovací brigády ...

5. Protiletadlové dělostřelectvo 65. střelecké divise brání prostor ... hustotou hlavní ...

Po překročení předního okraje obrany 20. armády přejděte na její síť výstrahy. Provozní údaje ...

6. Pro překročení obrany 20. armády je organizována zvláštní radiová síť. Vysílání jednostranně provádějí jen svazky 15. armády; svazky 20. armády na příjmu. Provozní údaje jsou uvedeny v příloze 2.

Přímou výměnu zpráv s 65. střeleckou divisi provádět skrze styčné důstojníky; ty vybavit radiovou stanicí.

Při vzájemném styku používat zvláštní hovorové tabulky číslo 2101, která je připojena v 10 výtiscích (příloha 3).

Kódování map dosavadní.

7. Radiální a chemický průzkum ve Váš prospěch provádí od čáry ... 65. střelecká divise. Její místo speciální očisty je v pohotovosti k zásahu ve Váš prospěch v prostoru ... Zásah vyžádat skrze styčného důstojníka.

8. O poskytnutí pomoci vyprošťovacími a dilenskými prostředky provést dohovor s velitelem 65. střelecké divise.

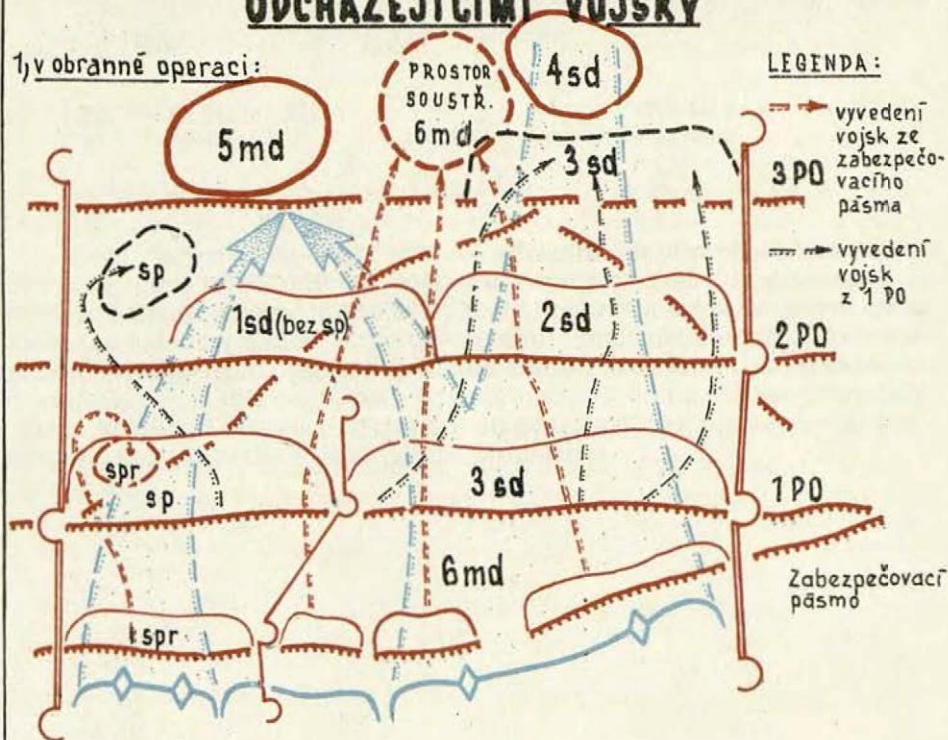
9. Hlášení předkládat v dosavadních lhůtách a dále o zahájení odchodu hlavních sil, o zahájení a ukončení přechodu předního okraje obrany 20. armády.

10. VS 20. armády ..., VPS 20. armády ...

11. Po překročení předního okraje obrany provádět zdravotnické odsuny do divisního obvaziště 65. střelecké divise do prostoru ..., odsuny materiálu do prostoru ... Doplnění PHM bude provedeno péčí 15. A v prostoru ...

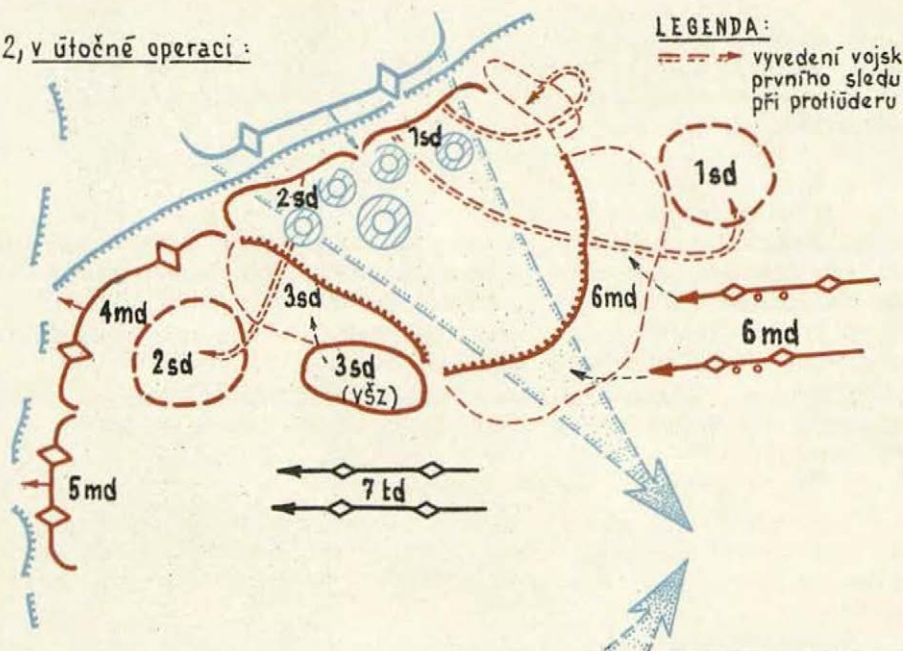
PŘEKROČENÍ PŘEDNÍHO OKRAJE OBRANY ODCHÁZEJÍCÍMI VOJSKY

1, v obranné operaci :

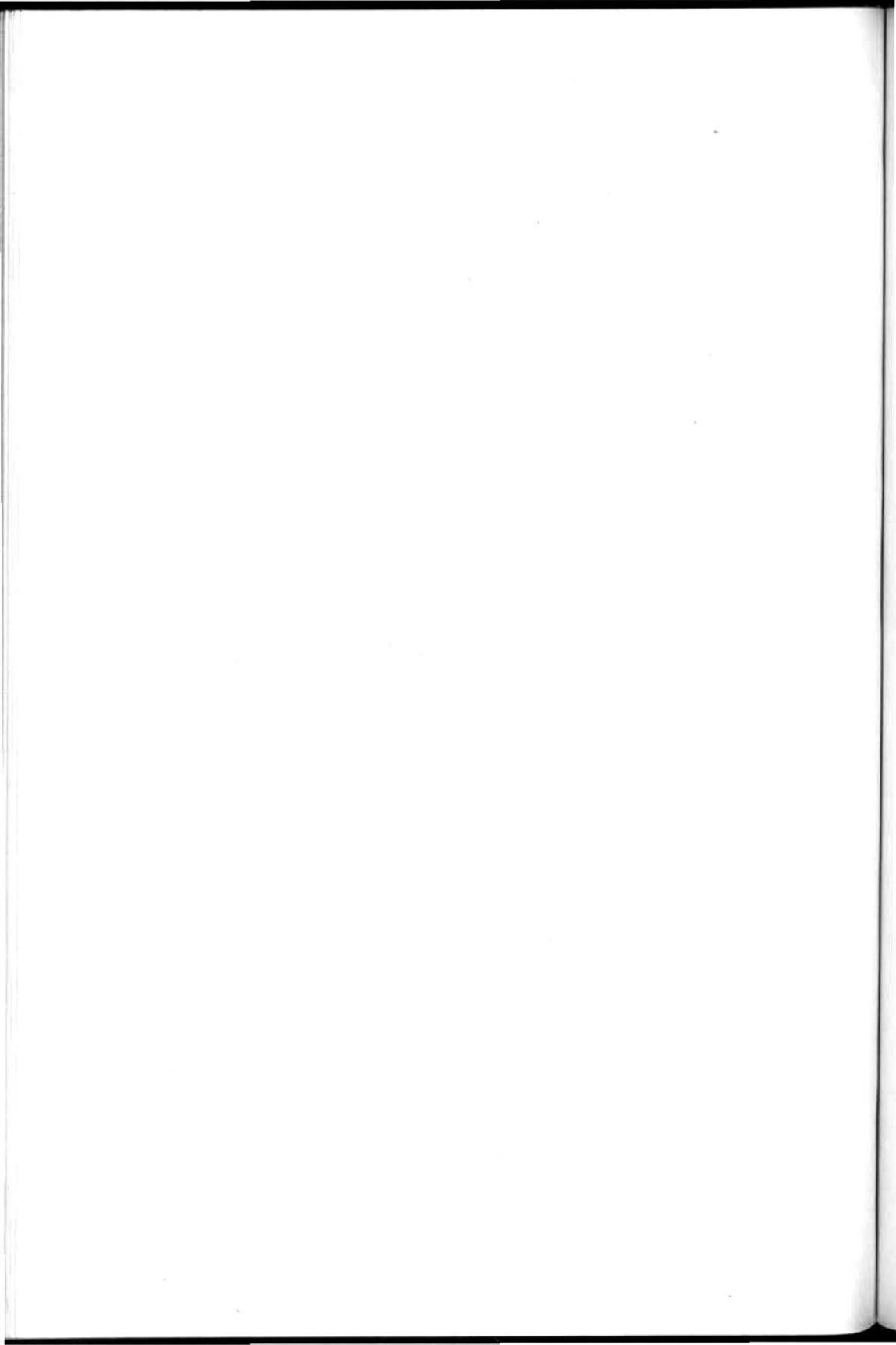


LEGENDA :

2, v útočné operaci :



LEGENDA :



- Přílohy: 1. Mapa objektů určených k zatarasování a ničení.
2. Provozní údaje pro spojení při překračování obrany 20. armády.
3. Hovorová tabulka čis. 2101, výtisk čis. 1 až 10 (přílohy nejsou připojeny — poznámka autora).*

Náčelník štábu 15. A
(podpis)

Velitel 15. A
(podpis)

*

Ve svém článku jsem uvedl některé základní údaje o provádění možné součinnosti mezi odcházejícími vojsky a vojsky obránce. Je přirozené, že tyto složité úkoly je vždy nutno řešit podle konkrétní situace. Hlavní důraz však nutno klást na včasné a rychlé vyřešení všech základních otázek a na proniknutí vyřešených otázek k vojskům a některých údajů až ke každému vojákov. Je nutno mít na paměti, že součinnost bude muset být provedena ve velmi krátkých časových lhůtách, a to podrobně, aby nemusela být prováděna na dalších nižších velitelských stupních.

PŘEKONÁVÁNÍ ZÁTARASŮ VŠECH DRUHŮ V PRŮBĚHU ÚTOČNĚ OPERACE VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY

Podplukovník Jaroslav Šebek

Ú v o d

Cílem tohoto článku je rozebrat otázky organisace, materiálního zabezpečení a konečně i otázky přípravy a výcviku vojsk tak, aby byla nastíněna cesta, jak lze úkol záležející v překonávání zátarasů úspěšně plnit.

Dosud platil názor, že zdolávat pásma zátarasů je výhradně ženijní úkol, což by bylo v soudobých bojových podmínkách naprosto nesprávné, poněvadž v poměru k rozsahu zatarasení a k početním stavům ostatních druhů vojsk je ženijního vojska v bojových útočných sestavách poměrně málo, takže nestačí plnit všechny ty úkoly, které si odtarasení jako celek vyžaduje.

I. Některé názory vojenských teoretiků kapitalistických států na použití výbušných, chemických, zápalných a radioaktivních látek při vedení obraně operace

Vojenští teoretikové kapitalistických armád kladou na vytváření účinného systému zatarasování a ničení, který by nejen způsobil útočnicku co největší ztráty na živé síle a bojové technice, nýbrž který by vytvořil i nejpříznivější podmínky pro použití zbraní hromadného ničení, zvláště velký důraz, což nejnázorněji ukazují požadované hustoty zatarasení.

Tato snaha, zajistit co největší hustoty zatarasování a ničení, zvláště na důležitých operačních směrech a na směrech, kde se projevuje největší úsilí útočnicka, vedla i k tomu, že ve zřizování výbušných a zápalných zátarasů jsou cvičeny všechny druhy vojsk.

Tento všeobecný výcvik vojsk v zatarasování a ničení je doplňován úsilím o vývoj výkonné zatarasovací techniky.

Za základní typ zátarasů pokládají kapitalističtí vojenští teoretikové zatarasy výbušné, a to hlavně protitanková minová pole.

Podle účelu dělí minová pole na minová pole přehradná, ochranná, obranná, rušivá a klamná. Základním typem vedle přehradných minových polí jsou minová pole obranná, která se zřizují v souladu s taktickým plánem vedení obranného boje divise, před postavením jednotek nebo na jeho bocích s cílem zpomalit a desorganisovat útok protivníka a omezit jeho pronikání mezi postaveními jednotek.

Jsou chráněna vždy palbami z protitankových zbraní.

Ochranná minová pole si zřizují jednotky k přímé ochraně a jejich zřízení nařizuje zpravidla velitel praporu, při čemž může být toto právo dáno až veliteli roty.

Velký význam v systému výbušných zátarasů mají přehradná minová pole, jejichž účelem je usměrnit postup protivníka do předem zvoleného prostoru, rozrušit a zpomalit tempo jeho útoku a získat čas k soustředění paleb, k provedení úderů zbraněmi hromadného ničení a k soustředění záloh k provedení protiztečí a protiúderů.

Tato minová pole se zřizují hlavně v hloubce brany, aby působila s překvapením a co nejvíce desorganisovala jednotky protivníka.

Tato minová pole musí být chráněna palbou, avšak systémem nástrah musí být vytvářeny co nejtěžší podmínky k jejich zdolání. Jejich položení nařizuje nejméně velitel divise.

K soustavnému znepokojování útočníka a s cílem oddělit na př. dělostřelectvo a orgány týlu od útočících jednotek používá se rušivých minových polí. Kladou se v hloubce obrany podél komunikací — osově minových — a v prostorech předpokládaného ubytování vojsk útočníka.

Tohoto typu minových polí se nepoužívá v prostoru, u kterého se předpokládá, že bude vbrzku obsazen vlastními jednotkami. Jejich zřízení nařizuje velitel armády.

Tento systém minových zátarasů se doplňuje prostředky chemickými, zápalnými a radioaktivními.

Podle názorů vojenských teoretiků kapitalistických armád používá se chemických min a chemických bojových látek hlavně k zamoření výbušných min, aby bylo ztíženo zřizování průchodů. Chemická minová pole jsou kladena buď jako zapuštěná neb povrchově a jsou vždy chráněna palbou s cílem donutit útočníka zalehnout a co nejdéle setrvat v zamořeném prostoru.

Chemické miny, které se kladou buď samostatně nebo spolu s minami výbušnými, plní se některou z otravných látek, a to hlavně trvalých, v závislosti na taktické situaci.

Tyto miny se nesmějí klást v ochranných nebo obranných minových polích, nebudou-li tato minová pole zahrnuta do přehradného minového pole. Ve velkém rozsahu se jich používá hlavně před předním okrajem.

Výskyt chemických min určuje zpravidla typ minového pole a ukazuje ve značné míře na možnou činnost obránce v daném prostoru.

Zápalných min plnění zpravidla napalmem nebo termitem používá se hlavně k zvýšení účinnosti výbušných minových polí a jako nástrah k ochraně pravděpodobných přístupových cest k vlastnímu postavení. Zápalných min se dále používá k zvýšení demoralisujícího účinku při zdolávání výbušných zátarasů.

Za velmi účinný prostředek doplňující systém výbušných zátarasů pokládají se bojové radioaktivní látky a atomové nálože.

Bojovými radioaktivními látkami jsou plněny hlavně fugasy.

Atomové pumy zapuštěné buď v objektu určeném k ničení nebo v jeho blízkosti kladou se podle směrnic vydaných velitelem válčiště, a to zpravidla k ničení objektů strategického významu (vodní díla, tunely, hydroelektrárny).

Atomové nálože se kladou k dosažení maximálních ničivých účinků v prostoru důležitých objektů a na důležitých směrech, k vytvoření rozsáhlých destrukcí a k dlouhodobému zamoření terénu nebo objektů tak, aby byl znemožněn nejen průchod prostorem, ale i obnovovací práce. Plán zatarasování se mimo to sladuje s plánem podpory taktického letectva, které bude provádět zaminování a ničení objektů v hloubce útočných sestav útočníka s cílem zabránit přesunu druhých sledů, záloh a potřebného materiálu nezbytného pro bojující útvary.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá rozmanitost celého systému zatarasování a ničení, s kterým se mohou útočící vojska setkat (obr. 1).

II. Otázky plánování a organisace součinnosti při zdolávání pásem hluboce členěných zátarasů

Soudobý systém zatarasování a ničení, který se vyznačuje nejrozmanitějšími formami zatarasování a zatarasovacích prostředků s vysokými hustotami, byl by jistě obtížnou překážkou stojící na cestě úspěšného provedení útočné operace, kdyby byl jen věcí ženijního vojska.

Ženijní vojsko bude sice při zdolávání pásem hluboce členěných zátarasů mít mimořádnou úlohu, která bude moci být úspěšně splněna, jen bude-li dobře organisována součinnost a pomoc všech druhů vojsk, a to zvláště tehdy, dovedou-li všechny druhy vojsk samostatně překonávat jak nevýbušné, tak i výbušné zátarasů.

Poněvadž za úspěšné provedení útočné operace, a tedy i za zdolání pásem hluboce členěných zátarasů odpovídá vševojskový velitel, bude povinností operačního oddělení vševojskového svazku plánovat a organizačně zabezpečit všechna opatření, která vytvoří vhodné podmínky pro rychlé zdolání pásem zátarasů.

Proto již v přípravném období plánování útočné operace musí být probrány všechny otázky součinnosti, které zajistí rychlý přechod hluboce členěných pásem zátarasů.

Organisace součinnosti, zabezpečující rychlý přechod hluboce členěných pásem zátarasů, bude záležet ve vyřešení

- včlenění jednotek, jejichž úkolem bude odtarasování, do bojových sestav;
- zabezpečení spojení a určení signálů s těmito jednotkami;
- zabezpečení činnosti těchto jednotek všemi druhy vojsk;
- organisace pořádkové služby na průchodech, jejich vyznačování a zabezpečení informace dalších sledů;
- organisace nepřetržitého zásobování odtarasování prostředky a odtarasovací technikou.

V přípravném období musí být rovněž prováděn intensivní nácvik všech druhů vojsk v samostatném překonávání zátarasů všech typů.

Protože zdolávání zátarasů patří k základním úkolům ženijního vojska v rámci organisace ženijního zabezpečení, bude hlavním pomocníkem vševojskového velitele při organisaci účinných opatření k zdolání pásem hluboce členěných zátarasů především ženijní náčelník.

Ženijní náčelník provádí pak hlavně dohovor s náčelníkem chemické služby, pokud jde o součinnost mezi ženijními a chemickými jednotkami o včlenění průzkumných a odtarasovacích prostředků chemického vojska do ženijních odtarasovacích skupin.

Dále provádí dohovor s tankistou, pokud jde o použití mechanických odtarasovacích prostředků.

Na podkladě předpokládaných bojových sestav v jednotlivých fázích boje a na podkladě možností, a to jak ženijního, tak i tankového a chemického vojska, navrhuje vševojskovému veliteli nejvhodnější formy zdolávání pásem hluboce členěných zátarasů.

Při plánování nesmí dojít, jak se pohříchu velmi často stává, k šablonovitosti, aby bylo použito jen standardní formy odtarasování pro všechny úseky pásma průlomu a jednoho standardního typu odtarasovací skupiny.

Na složení skupin a na formy odtarasení bude mít především vliv systém zatarasování na směr jejich činnosti, důležitost směru jejich činnosti a jejich místo v bojové sestavě.

Někdy budou v odtarasovací skupině příslušníci ženijního a chemického vojska, půjde-li o kombinaci výbušných a chemických zátarasů, jindy zase příslušníci ženijního vojska a střeleckých nebo mechanisovaných jednotek, půjde-li hlavně o zátarasy výbušné, nebo příslušníci ženijního vojska, chemického vojska a střeleckých nebo mechanisovaných jednotek, půjde-li o kombinované zátarasy výbušné a chemické v takovém rozsahu, že počty ženijních a chemických jednotek nebudou samy svými silami s to provést úkoly, které zabezpečují rychlé zdolání systému zátarasů.

III. Zabezpečení zdolávání výbušných, chemických, zápalných a radioaktivních látek před předním okrajem obrany

Největší hustota výbušných, chemických, zápalných a radioaktivních látek bude hlavně před předním okrajem hlavního pásma obrany, kde zátarasy mohou dosáhnout hustot u protitankových minových polí, hlubokých až 40 m, 1100 protitankových min/km minového pole, u smíšených minových polí, hlubokých až 80 m, 1750 protitankových min a 4500 protipěchotních min/km minového pole, u chemického minového pole, hlubokého až 90 m, do 900 chemických min/km minového pole. Střední hustotu protitankového minového pole představuje 1 protitanková mina na 1 běžný yard (1 yard = 0,914 m).

Tyto hustoty se nejvíce jako maximální, poněvadž se na důležitých směrech počítá k ochraně některých zvláště důležitých úseků ve smíšených minových polích dokonce s 2 protitankovými minami, 4 šrapnelovými minami a 8 protipěchotními minami zraňujícími výbuchem trhaviny na 1 běžný yard. U přehradných minových polí pak dokonce s 3 protitankovými minami, 4 šrapnelovými minami a 8 protipěchotními minami zraňujícími výbuchem trhaviny na 1 běžný yard.

I hloubka těchto minových polí bude větší a může se pohybovat až mezi 300 až 500 yardy.

Vzhledem na celkové možnosti se zdá, že těchto hustot bude, jak již bylo podotčeno, používáno jen výjimečně k ochraně zvláště důležitých úseků obrany.

Z toho vyplývá, jak nesmírně důležité budou pro úspěšné a rychlé zdolání pásma zátarasů před předním okrajem obrany znalosti rázu systému zatarasování a jeho hloubky. Počty průchodů zřízených v systému zátarasů před předním okrajem budou vždy záviset na uskupení bojových sestav, které jimi projdou, a to, bude-li první sled divise rozvinut nebo jen rozčleněn do bojových proudů. To bude záviset na tom, zda budou připravenou obranu prolamovat svazky po zaujetí výchozího položení v přímém dotyku s nepřítelem nebo z chodu, využívající úderu atomových zbraní na první postavení hlavního pásma obrany obránce.

Vzhledem k různým formám provádění průlomu budou i různé formy organizace zřizování průchodů v zátarasech před předním okrajem.

V a r i a n t a A (možná varianta)

Armáda provádí průlom po zaujetí výchozího položení, a to třemi střeleckými divisemi v prvním sledu, v rozvinutých sestavách.

Za základ pro výpočet počtu průchodů se bere střelecká divise. Při kalkulaci je třeba počítat pro každou střeleckou a tankovou rotu až po třech průchodech.

Se zřetelem k sestavě střeleckých jednotek bude nutno pro každou divisi zřídit 24 až 30 a někdy i 36 průchodů.

V a r i a n t a B (možná varianta)

Armáda provádí průlom z chodu bez zaujetí výchozího položení, a to dvěma mechanisovanými a jednou střeleckou divisí v prvním sledu.

Na první postavení hlavního pásma obrany nepřítele byly provedeny atomové údery a první sled divisí vniká do průlomu rozvinut do rotních proudů.

Se zřetelem k počtu proudů, při připočtení 50 až 100 % záložních průchodů, bude nutno pro každou divisi zřídit až 16 průchodů. Ženíjní opatření musí být však plánována tak, aby při změně situace, kdyby došlo k nutnosti rozvinout sestavu do četových proudů, byl zabezpečen její průchod systémem zátarasů před předním okrajem; v takovém případě by byl počet potřebných průchodů shodný s variantou A.

Průchody ve vlastních zátarasech podle v a r i a n t y A budou moci být zřízeny, dovolí-li to bojová situace a terénní podmínky, v noci před provedením zteče, a to co možná odtarasovacími skupinami svazků v dotyku. Tento způsob zřízení průchodů bude však zpravidla výjimečný a bude ho možno použít jen v prostorech skrytých před pozorováním nepřítele. Zpravidla však budou průchody ve vlastních zátarasech zřizovány obdobným způsobem jako později průchody v zátarasech nepřítele, a to ženijními jednotkami armády, které budou pro tento úkol divisím prvního sledu dočasně přiděleny. Průchody ve vlastních zátarasech budou moci být zřizovány zpravidla až před zahájením atomové a dělostřelecké přípravy. Zřizovat průchody v zátarasech nepřítele bude však možno až v průběhu dělostřelecké přípravy po shoení atomových pum nebo až před vyražením svazků ke zteči.

K zřízení průchodů jsou připraveny i doprovodné skupiny tanků přímé podpory pěchoty a doprovodné skupiny v sestavě střeleckých nebo mechanisovaných jednotek, a to pro případ, že by bylo nutno zřídit doplňkové průchody. Mimo tato opatření je nutno organisovat vždy zálohu odtarasovacích skupin, a to v rozsahu 10 až 20 % vzhledem na celkovou potřebu sil pro zřízení průchodů.

Rovněž tak pořádková služba na průchodech je připravena usměrnit jednotky do sousedních průchodů, jestliže se některý průchod nepodaří zřídit nebo bude-li ucpán vyraženými vozidly.

Při této variantě bude nutno každé střelecké divisi dočasně podřídit, počítáme-li na každý průchod, který nebude rozšiřován, s jedním ženijním polodružstvem, na každý průchod, který bude rozšiřován, s jedním ženijním družstvem a se zálohou odtarasovacích jednotek v síle jedné ženijní čety, k zřízení průchodů před předním okrajem, dvě až tři ženijní roty.

Hlavními organisátory součinnosti při zřizování průchodů v zátarasech před předním okrajem při této variantě jsou velitelé svazků prvního sledu, podle odbornosti pak příslušní ženijní náčelníci svazků.

Podle varianty B zřídí průchody ve vlastních zátarasech, dovolí-li to taktická situace a terénní podmínky, rovněž ženijní jednotky svazků v dotyku. Tento způsob bude však výjimečný vzhledem na možnosti nepřítele, které má pro střežení svých zátarasů.

Zpravidla zřídí průchody ve vlastních zátarasech před shozením atomových pum a zahájením dělostřelecké přípravy ženijní jednotky svazků v dotyku v součinnosti s armádními ženijními jednotkami, a to pomocí souprav táhlých náloží, po případě budou zřízeny prostředky k mechanickému odtarasování, které budou v sestavách útočících jednotek.

Vlastní ražení průchodů soupravami táhlých náloží v zátarasech nepřítele provedou ženijní jednotky armády buď v průběhu dělostřelecké přípravy, a to po shození atomových pum nebo až před zahájením boje čelních záští. Proto se při vyrazení útočných sestav z výchozích prostorů odtarasovací jednotky armády, dočasně přidělené svazkům prvního sledu, pohybují před čely proudů v sestavách čelních záští.

K zřizování průchodů budou však připraveny i doprovodné skupiny tanků přímé podpory pěchoty a doprovodné skupiny v sestavách střeleckých nebo mechanisovaných jednotek. Při této variantě budou zřizovat průchody v pásmu každé divise až dvě ženijní roty, bereme-li opět pro každý průchod, který nebude rozšiřován, v úvahu jedno ženijní polodružstvo, pro každý průchod, který bude rozšiřován, jedno ženijní družstvo a zálohu v síle jedné ženijní čety.

Zřizování průchodů podle varianty B je velmi náročné na organizaci součinnosti, poněvadž při této variantě na rozdíl od varianty A bude nutno ještě organisovat součinnost se svazky v dotyku.

Hlavním organisátorem součinnosti při této variantě bude velitel armády, podle odbornosti pak ženijní náčelník armády.

Při výbuchu soupravy táhlých náloží budou aktivovány všechny typy min, a to jak výbušných, tak i chemických a zápalných anebo fugasů s bojovými radioaktivními látkami.

K jejich odmoření bude nutno především použít prostředků chemického vojska.

Je však třeba vzít v úvahu, že každá divise bude mít k dispozici asi 3 ACHR k odmoření terénu od chemických látek typu yperit. Armáda však může k vedení útočné operace být zesílena až jednou brigádou chemické ochrany, která může mít k dispozici kolem 30 ACHR a 15 ADM k deaktivaci práškovým chlorovým vápnem. Po zesílení armády brigádou chemické ochrany bude v armádě, v jejímž složení bude 7 divisí, k dispozici kolem 51 ACHR.

Současně však bude v armádě uvedeného složení nutno organisovat celkem až šest armádních komunikačních skupin a až třicet plukovních a divisních OZP.

Z toho plyne, že tyto prostředky chemického vojska budou přidělovány hlavně do OZP. Tam naleznou největší uplatnění, nehledě k jejich malé použitelnosti na předním okraji vzhledem na jejich zranitelnost a zdoluhavost práce.

Takovým způsobem budou první odmoření vytvořených průchodů provádět OZP pluků, postupující za prapory prvního sledu, dále OZP divisí,

postupující za pluky prvního sledu, a konečně armádní komunikační skupiny, které postupují za divisemi prvního sledu.

To znamená, že prapory prvního sledu, připravené ke zteči, budou průchody projíždět zpravidla s ochrannou maskou buď jako výsadek na tančích nebo v obrněných transportérech (varianta B) nebo budou probíhat průchody s protichemickými přezuvkami a s ochrannými maskami (při variantě A).

Průchody, kterými budou procházet cesty, budou odmořeny prostředky chemického vojska v sestavách OZP nebo komunikačních skupin.

Jedině tento způsob zřizování průchodů a propouštění vojsk průchody umožní rychlé provedení zteče bez provádění zdoluhavých a většinou málo efektivních prací. Nebudou-li v systému zátarasů zjištěny zápalné prostředky a v závislosti na typu prostředků k mechanickému odminování může být podle bojové situace $\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$ průchodů ražena prostředky mechanického odminování. Těchto prostředků bude používáno hlavně na vedlejších směrech a při nedostatku souprav táhlých náloží.

Vytvoření průchodů v systému zátarasů na předním okraji obrany nepříteli vyžádá si v rámci armády při ražení jen soupravami táhlých náloží, jestliže v prvním sledu budou tři divise, při variantě A (divise útočí rozvinuté) až 100 souprav táhlých náloží a při variantě B (divise útočí rozvinuté do rotních proudů) až 60 souprav táhlých náloží.

IV. Zabezpečení zdolávání výbušných, chemických, zápalných a radioaktivních látek v hloubce obrany

Neméně složitým úkolem se jeví i zdolávání výbušných, chemických, zápalných a radioaktivních látek v hloubce obrany při rozvíjení úspěchu útočné operace, které bude nutno velmi často vzhledem na požadavek zachování vysokého tempa útoku zdolávat z chodu, bez zdoluhavého provádění průzkumu.

Avšak právě při zdolávání systému zátarasů v hloubce má rychlý průzkum velký význam, poněvadž tam zátarasy netvoří již souvislá pásma a jejich hustota bývá nižší, takže jsou tam reálné podmínky pro jejich obcházení.

Jestliže se při zdolávání zátarasů na předním okraji počítalo při rozvinuté bojové sestavě pro každou rotu s třemi průchody, počítá se při zdolávání zátarasů v hloubce obrany nepříteli na jednu střeleckou nebo mechanisovanou rotu s jedním průchodem.

Průchody budou v průběhu bojové činnosti raženy již doprovodnými skupinami tanků přímé podpory pěchoty a doprovodnými skupinami v sestavě střeleckých nebo mechanisovaných jednotek. Tyto doprovodné skupiny budou zpravidla tvořeny z ženistů a z příslušníků střeleckých nebo mechanisovaných jednotek. Chemické jednotky budou provádět hlavně průzkum zátarasů v součinnosti s doprovodnými skupinami. Poněvadž počet chemických jednotek, zhruba 2 chemické PH na 1 km útočného pásma, je v poměru k počtu doprovodných skupin poměrně malý, budou s nimi spolupracovat hlavně doprovodné skupiny působící na směru hlavního úsílí.

V některých případech, vyžádá-li si toho ráz směru, mohou být chemické jednotky provádějící průzkum včleněny do doprovodných skupin.

Z toho plyne naprostá nezbytnost, aby nejen příslušníci ženijních jednotek, ale i ostatních druhů vojsk znali stejně dobře chemické, zápalné a radioaktivní prostředky jako prostředky výbušné a dovedli s nimi spolehlivě zacházet a je zneškodňovat. Ostatní prostředky chemického vojska k odmoření terénu ACHR a ADM budou včleněny do OZP a do komunikačních skupin.

Vzhledem na svůj obsah — 1800 l může 1 ACHR odmořit jednu náplň plochu rozměrů 6×450 m. Vezmeme-li za základ šířku silnice 6 m a hloubku chemického minového pole až 100 m, mohou být 1 ACHR odmořeny nejméně 4 průchody.

K úspěšnému plnění úkolů spojených s odtarasováním patří i rušení zatarasovací činnosti nepřítele, a to jak prostředky letectva, dělostřelectva, tak výsadkovým vojskem.

Toto rušení bude hlavně záležet

- v ničení roznětových hlídek a zatarasovacích odřadů, a to jak prostředky letectva, tak i dělostřelectva;
- v ničení skladů se zatarasovacím materiálem;
- v obsazování důležitých objektů výsadkovými jednotkami a tak v zabránění zničení objektu.

Důležitých objektů bude nutno co možná zmocnit se neporušených, a to v součinnosti s výsadkovými jednotkami.

V rámci každé střelecké nebo mechanisované roty budou k zabezpečení odtarasování organizovány jedna až dvě doprovodné skupiny, u tankové roty tanků přímé podpory pěchoty mohou být až tři doprovodné skupiny, a to podle závažnosti úkolů, který tanky plní, a podle důležitosti směru.

Vzhledem na poměrně malý počet doprovodných skupin v střeleckých a mechanisovaných jednotkách je nutno, aby střelecké a mechanisované jednotky byly s to samostatně zdolávat všechny typy zátarasů. Po této stránce zůstal výcvik mnoho dlužen.

Počet doprovodných skupin se však bude měnit i v závislosti na včlenění svazku do operačního učlenění armády. Rovněž se bude měnit potřeba odtarasovacího materiálu.

Průchody ve výbušných, chemických, zápalných a radioaktivních zátarasech v hloubce obrany zřizují se obdobně jako na předním okraji. V hloubce obrany se však začínou ve větším měřítku uplatňovat prostředky k mechanickému ražení průchodů.

Bude-li bližším úkolem divise prvního sledu prolomit hlavní pásmo obrany nepřítele (10 až 12 km), dalším úkolem pak rozdrtit jeho zálohy a ovládnout druhé pásmo obrany z chodu (25 až 30 km) a úkolem dne ovládnout důležité čáry a objekty v hloubce 30 až 40 km, bude při průměrné střední hustotě zatarasení v tomto prostoru až 5 každá rota zřizovat 2, nejvýše 3 průchody, v systému zátarasů, což si vyžádá, budeme-li opět $\frac{1}{3}$ průchodů razit prostředky pro mechanické odtarasování, až 60 souprav táhlých náloží.

U divise druhého sledu, která bude mít jako bližší úkol prolomit druhé pásmo obrany a pak rozvíjet útok s cílem zmocnit se důležitých čar nebo objektů v operační hloubce při průměrné střední hustotě zatarasování

v tomto prostoru až 2, bude každá rota zřizovat průchod až dvakrát, což si vyžádá, bude-li opět část průchodů zřízena prostředky pro mechanické odminování až 40 souprav táhlých náloží na každou divisi druhého sledu.

Z toho dále vyplývá, že divisi v prvním sledu, na směru hlavního úderu armády bude nutno k zabezpečení odtarasování zesílit jedním až dvěma ženijními prapory, divisi druhého sledu až jedním ženijním praporem. Zesílení divise prvního sledu až dvěma ženijními prapory s úkolem odtarasování vytváří podmínky pro organizaci až dvou odtarasovacích skupin, a to v každé střelecké nebo mechanisované rotě, které budou mít možnost pomocí souprav táhlých náloží zřídit až 4 průchody. K zesílení střeleckých nebo mechanisovaných jednotek postačí jeden ženijní prapor. Obdobné zesílení si vyžádají i tankové rotы TPPP divise prvního sledu, kde každou tankovou rotu bude nutno k zabezpečení odtarasování zesílit až jednou ženijní četou. Toto zesílení TPPP si rovněž vyžádá až jeden ženijní prapor.

U divisi druhého sledu, kde úkoly spojené s odtarasováním budou zhruba poloviční, postačí na každou střeleckou nebo mechanisovanou rotu organisovat jednu odtarasovací skupinu s možností zřízení až 2 průchodů pomocí souprav táhlých náloží. Úměrně nižší bude i zesílení tankových rot TPPP této divise.

V. Odtarasování komunikační sítě

K zabezpečení vysokého tempa útočné operace, včasného zasazení druhých sledů a záloh a nerušeného provádění manévru, včasného a organisovaného přesunu dělostřelectva, velitelských stanovišť a tylů má velký význam rychlé a včasné odtarasování komunikační sítě.

Největší pozornost bude však věnována odtarasování silniční sítě, poněvadž největší hustota zátarasů bude podél silničních směrů.

Zatarasování silničních směrů je vojenskými teoretiky kapitalistických armád věnována mimořádná pozornost vzhledem na jejich význam pro úspěšné rozvíjení útočné operace.

K zatarasení a ničení komunikace se používá jak prostředků výbušných, tak i zápalných, chemických a radioaktivních.

K zatarasení komunikací se používá hlavně přehradných a rušivých minových polí, chemických min a zápalných prostředků.

Chemické miny se kladou zpravidla po obou stranách komunikace na vzdálenost 9 m od sebe. Dále se jich používá na přístupech k zničeným silničním objektům, k ztížení jejich obnovy. V takovém případě se kladou v řadách se vzdáleností 4,5 m mezi řadami chemických min a mezi chemickými minami v řadě. Přístupové cesty mají být zaminovány s hustotou 40 chemických min na ploše 830 m².

Zápalných látek ve formě zápalných náloží, jako je na př. zápalná nálož M 1, používá se k zapálení porostů v prostorech, kudy procházejí silniční směry.

Mimo to se v soutěskách počítá se zamořením bojovými radioaktivními látkami, radioaktivními fugasy nebo i se zapuštěnými atomovými náložemi.

Hlavní tíhu při odtarasování silničních směrů ponесou OŽP a komunikační skupiny.

Složení OŽP organisovaných na stupni pluk a divise i složení komunikačních skupin vyhovuje i pro soudobé formy zatarasování a ničení sil-

niční sítě, je však nutno je doplnit vzhledem na nové zatarasovací prostředky a požadované tempo útočné operace některými novými prostředky, které by usnadnily hlavně činnost skupiny průzkumné a odtarasovací, tvořící součást OZP.

Průzkumnou skupinu bude nutno vybavit vedle dosavadních prostředků, které má k dispozici, takovými indikačními prostředky, které by bezpečně zjistily nejen jednotlivé zatarasovací prostředky, ale co možná i celkový rozsah zatarasení, což by usnadnilo rychlé vytyčení objíždky, jestliže by to terénní podmínky umožňovaly.

Odtarasovací skupinu OZP bude nutno vybavit spolehlivějšími a účinnějšími prostředky pro deaktivaci silničního směru zamořeného bojovými radioaktivními látkami, které by nahradily dosud známé a používané způsoby, jež jsou poměrně zdlouhavé.

Velkou potíž budou průzkumné a odtarasovací skupině OZP působit požáry lesních masivů, kterými bude silniční směr procházet. Hašení soudobými prostředky je v rozporu s požadovaným tempem úpravy cest.

Bylo by proto výhodné doplnit OZP nejméně jedním vrtulníkem, který by nejen působil ve prospěch průzkumné skupiny zjišťováním zátarasů a vyhledáváním vhodných objížděk, ale který by působil i ve prospěch skupiny odtarasovací, a to tím, že by pomocí hasicích prášků, jejichž podstatou je hlavně uhličitán sodný NaHCO_3 , lokalisoval požár po obou stranách silničních směrů. Princip těchto prášků se zakládá na antikatalyze hoření.

Toto včlenění vrtulníku by nejen urychlilo činnost OZP, ale zkvalitnilo by i jeho činnost. OZP a komunikační skupiny musí být vzhledem na zatarasování a ničení prostředky letectva obránce organizovány již před vyražením ke zteči, a to ve všech sledech, poněvadž by organizace OZP nebo komunikační skupiny teprve v průběhu boje mohla vzhledem na činnost obránce přivést útvar nebo svazek do těžké situace. Jinak se rozsah úprav silniční sítě nemění.

Se zřetelem na účelnost centralisace protipožárních prostředků bude výhodné organizovat na stupni pluk a výše speciální protipožární odřady vybavené vrtulníky, které by působily v součinnosti s OZP.

VI. Organizace odtarasování při boji o velká průmyslová a administrativní centra

Opatření k odtarasování při boji o velká průmyslová a administrativní centra plánují se již v přípravném období k provedení útočné operace.

Odtarasování velkých průmyslových a administrativních center provádějí se ve dvou etapách. V první etapě provádějí odtarasování ty jednotky a útvary, které vedou boj o průmyslové nebo administrativní centrum. V etapě druhé pak ty jednotky a útvary, které v něm budou určeny jako dočasná posádka. Způsoby, formy a cíle odtarasování budou se u obou etap podstatně lišit podle rázu charakteru těchto etap.

Avšak obě etapy budou spolu těsně souviset a práce spojené s odtarasováním, prováděné v druhé etapě, budou přímo navazovat na práce provedené v etapě první.

Hlavním cílem odtarasování v první etapě bude zabezpečit rychlý po-

stup vojsk bojujících v zataraseném průmyslovém nebo administračním centru a rychlé odtarasení komunikační sítě.

Hlavním cílem odtarasování v etapě druhé bude zabezpečit rychlé uvedení všech životně důležitých zařízení průmyslového nebo administrativního centra do provozu.

Proto odtarasovací jednotky nebo útvary plní úkoly v obou etapách, postupují podle jednoho základního grafického plánu:

- plánu odtarasení centra (města), který se skládá ze situačního plánu centra, v kterém jsou graficky vyznačeny všechny úkoly spojené s odtarasením centra, a z plánové tabulky vepsané do situačního plánu, která obsahuje:
 - rozdělení centra (města) na jednotlivé čtvrtě,
 - rozdělení čtvrtí na úseky a rajóny,
 - určení ulic (komunikací) důležitých po stránce taktické a bytové,
 - rozdělení čtvrtí a rajónů na ženijní jednotky,
 - určení pořadí prací po objektech a rajónech,
 - lhůty, v kterých práce mají být splněny,
 - kdo za splnění úkolů odpovídá,
 - vybavení odtarasovacích skupin,
 - poznámka.

Plán odtarasení centra sestavuje ženijní náčelník s příslušnými funkcionáři (s náčelníkem chemické služby, s náčelníkem spojení, s náčelníkem týlu). Plán podepisuje ženijní náčelník, náčelník štábu a schvaluje jej příslušný vševojskový velitel, který za úspěšné odtarasení centra odpovídá. Plán odtarasení centra se pořizuje ve čtyřech výtiscích. Výtisk čís. 1 se předkládá nadřízenému ženijnímu náčelníkovi, výtisk čís. 2 se ponechává ve štábu příslušného vševojskového velitele, který byl odtarasením pověřen, výtisk čís. 3 se ponechává u příslušného ženijního náčelníka, který odtarasování provádí, a výtisk čís. 4 je k dispozici štábu, který organizuje odtarasování centra v etapě druhé.

Po splnění první etapy se výtisk čís. 2 a 3 odevzdává těm funkcionářům, kteří řídí odtarasení v etapě druhé.

Již v přípravné době se provede s důstojnickým sborem instruktáž, na níž se seznámí s plánem města a s organizací práce spojené s odtarasením. S poddůstojníky a s mužstvem, kteří budou odtarasení města provádět, provede se speciální výcvik o metodách zjišťování a zneškodňování zatarasovacích prostředků nepřítele.

Pak se organizují speciální odtarasovací skupiny s příslušným materiálním vybavením, při čemž každá skupina dostane samostatný úkol.

Odtarasování v první etapě budou provádět

- odtarasovací podskupiny v úderných skupinách nebo odřadech,
- doprovodné skupiny pěchoty a tanků,
- odřady k zabezpečení pohybu,
- všechny druhy vojsk a služeb v rámci své činnosti při boji v centru.

K provedení odtarasení v etapě druhé budou rovněž organizovány speciální odtarasovací skupiny, které se budou skládat z podskupiny průzkumné, z podskupiny pro úplné odtarasení, z podskupiny pro prověření

odtaraseného objektu, z podskupiny pro sběr, odsun a uložení zjištěných a zneškodněných zatarasovacích prostředků.

Tyto skupiny mohou vniknout do centra již za prvními sledy střeleckých nebo mechanizovaných jednotek.

Jako příklad lze uvést organizaci jedné ženijní rot, která dostala za úkol provádět v rámci druhé etapy odtarasení centra, při čemž se pro každou četou předpokládá samostatný pracovní úsek. Tato organizace se v průběhu Veliké vlastenecké války osvědčila.

Každá četa bude rozčleněna na podskupiny uvedené na obr. 2.

Uvedená organizace však nemůže být šablonou, nýbrž bude se měnit podle rázu úkolů, času a sil, které budou pro tyto úkoly k dispozici.

Každá četa má na svém pracovním úseku sběrnou zpráv, do níž se dopravují hlášení o průběhu prací.

U roty se zřizuje rotní sběrna zpráv a umísťuje se ve středu mezi pracovními úseky čet. Z rotních sběrů zpráv se zprávy dopravují do ústřední sběrny zpráv (praporek). Na základě takto získaných zpráv a hlášení kontroluje příslušný ženijní náčelník podle plánu odtarasování chod prací a výsledky graficky zaznamenává v situačním plánu.

Na každé rotní sběrně zpráv je dozorcí důstojník, který má k dispozici speciální kontrolní a prověřovací skupinu, která má za úkol prověřovat nejdůležitější objekty. Tímto způsobem je každý objekt prověřen nejméně dvakrát, důležitý objekt až třikrát.

Odtarasovací skupiny, do nichž mohou být včleněni i příslušníci chemického vojska, musí být vybaveny vedle prostředků k zjišťování a odstraňování výbušných, chemických, zápalných a radioaktivních prostředků i některými speciálními prostředky, jako elektromagnety k zastavení chodu hodinového stroje v časovaných minách a elektrickými neutralizátory k zpomalení vybíjení elektrického proudu u elektrických rozněcovačů.

Odtarasovací skupina v síle čtyř může denně odtarasit 1 až 2 střední domy nebo 20 až 30 domů malých. Po prověření odtarasení objektu napíše se na něj křídou nebo pověsí se na něj tabulka s nápisem „Odminováno“.

Prověrku obzvláště důležitých objektů, které mají pro život v daném průmyslovém nebo administrativním centru velkou důležitost, mohou provádět i prověřovací skupiny, vysílané vyšším velitelstvím, takže takový objekt může být v době první i druhé etapy prověřen až čtyřikrát.

Na objekt, který je podezřelý, avšak kde nebyly zjištěny stopy po zatarasování, ukládá se po určité době karanténa, která může dosáhnout až tří měsíců.

Při organizaci odtarasování velkých průmyslových nebo administrativních center vytváří se zvláště pro druhou etapu odtarasovacích prací speciální štáb pro rozminování, který provádí kontrolu odtarasovacích prací a dbá, aby především bylo provedeno odminování takových objektů, které jsou důležité pro nepřetržité vedení bojové činnosti a pro rychlé uvedení příslušného průmyslového nebo administrativního centra do normálního chodu (obr. 3).

Tento štáb organizuje svou práci v těsné spolupráci s místním obyvatelstvem. Jak ukazují zkušenosti z Veliké vlastenecké války, byla při odtarasování velkých průmyslových a administrativních center pomoc civilního obyvatelstva velmi účinná.

Mezi všemi orgány, které se účastní odtarasování velkých průmyslových a administrativních center, je nutno zřídit síť spolehlivého spojení, aby byla zabezpečena soustavná vzájemná informace, poněvadž jedině tak mohou práce, které mají velký vojenský, hospodářský a politický význam, probíhat rychle a úspěšně.

Proto je žádoucí, aby i této výcvikové otázce, které bylo až dosud věnováno málo pozornosti, která se však svým významem řadí mezi nejdůležitější odtarasovací práce prováděné v rámci útočné operace, byla věnována taková pozornost, jaké si zaslouží.

VII. Perspektivy nových forem zdolávání pásem hluboce členěných zátarasů v rámci ženíjního zabezpečení útočné operace

Dosavadní formy zdolávání pásem hluboce členěných zátarasů neřeší uspokojivě všechny požadavky, jak to vyžaduje úspěšné vedení útočné operace.

Tak na příklad dosavadní způsoby průzkumu zátarasů téměř všech typů jsou zdoluhavé a nezabezpečují okamžité zjištění průchodů nebo objížděk a tím i plynulé propuštění útočících vojsk.

Mimo to odminovací zařízení, která jsou jedním ze základních prostředků mechanického ražení průchodů, značně omezují manévrovací schopnost tanků.

Dále výcvik všech druhů vojsk a služeb v samostatném zjišťování a překonávání systému zatarasování a ničení je dosud nedostatečný.

Úspěšné vyřešení těchto problémů zabezpečí plynulý chod útočné operace nejen bez časových ztrát, ale i s nejmenšími ztrátami na živé síle a bojové technice a s nejmenší spotřebou odtarasovacích prostředků a odtarasovací techniky. K úspěšnému splnění úkolů spojených se zdoláváním pásem hluboce členěných zátarasů bude třeba provádět nepřetržitý průzkum všemi prostředky a způsoby jak ve dne, tak i v noci, na celou hloubku plánované útočné operace se soustavnou kontrolou a rušením všech zatarasovacích prací, a to ihned při zjednání dotyku s nepřitelem. Jedině tak bude možno utvořit si správný obraz o systému zatarasování obránce, o jeho možném zámyslu a plánovat účinná opatření ke zdolání zřízených zátarasů.

Velký význam v průběhu útoku bude mít rychlé zjištění celých minových polí nebo prostorů zamořených bojovými nebo radioaktivními látkami, určení hranice zamoření a možné objížděky.

Tyto průzkumné úkoly budou plněny hlavně prostředky průzkumného letectva, kdy potřebné údaje budou získány již předem před příchodem vojsk do zatarasovaného prostoru.

Vývoj těchto nových prostředků k zjišťování velkých minových polí půjde pravděpodobně po několika liniích založených na principu seismické nebo elektromagnetické detekce.

Seismické detektory zjišťují a registrují šíření mechanického otřesu v půdách, při čemž na jeho rázu lze zjistit rozmístění cizích předmětů (kovových i nekovových min) v homogenních zeminách.

Elektromagnetické detektory zjišťují v homogenních zeminách kovové miny měřením elektrického odporu zemin.

Obě tyto metody, schopné zjišťovat celá minová pole, jsou prvním krokem k úspěšnému řešení komplexního průzkumu zátarasů všech typů, vyžadujícího, aby průzkum byl prováděn prostředky letectva a zjišťoval všechny typy zátarasů a min jak v homogenních, tak i v nehomogenních půdách, a to ještě před příchodem vojsk do zataraseného nebo zamořeného prostoru.

Jako nejvhodnější letecký prostředek pro průzkum pásem zátarasů budou se jevit konvertoplány vyznačující se nejen možností velkého manévru, ale i možnostmi vísení.

Dále je třeba rozpracovat prostředky k zjišťování zapuštěných atomových náloží a k rušení jejich roznětového systému na dálku a prostředky k neutralisaci řízených minových polí.

Tyto prostředky by umožnily vyhnout se nebezpečným prostorům v bezpečné vzdálenosti.

Prostředky k zjišťování celých minových polí je nutno vybavit i pásová vozidla doprovodných skupin tanků a střeleckých nebo mechanisovaných jednotek.

Takovými prostředky bude možno bezpečně zjišťovat zátarasy všech typů, a to jak neřízených, tak i řízených, což zabezpečí snížení ztrát jak odtarasovacích jednotek, tak i odtarasovací techniky, při čemž budou vytvořeny podmínky pro rychlé zjišťování objížděk.

Dále bude nutno vybavit střelecké, mechanisované a tankové jednotky takovým účinným prostředkem k mechanickému ražení průchodů ve všech typech zátarasů, který by tyto jednotky nezatěžoval a neztěžoval jejich manévry.

Jako nejvýhodnější prostředek se jeví táhlá nálož tažená raketou. Vzhledem na ráz soudobých systémů zátarasů budou, jak se zdá, mechanické odtarasovací prostředky ustupovat z výzbroje soudobých armád a na jejich místo nastoupí výbušné prostředky kombinované raketovou technikou.

Velký význam pro úspěšné a rychlé zdolávání zátarasů všech typů bude mít zkvalitnění výcviku všech druhů vojsk a služeb, které bude nutno vyvíjet tak, aby byly schopny pomoci detekčních prostředků nejen zátarasy zjišťovat, ale i určovat jejich ráz a rychle, bez ztráty času je i překonávat. Ze zkušeností z Veliké vlastenecké války je známo, že právě největší ztráty na živé síle a bojové technice způsobila neznalost forem zatarasování a zatarasovacích prostředků obránce vlastními druhy vojsk a služeb.

Proto v soudobých bojových podmínkách nelze mluvit o nějaké úzké specialisaci, poněvadž se to vždy odrazí v nutnosti poskytnutí podpory ostatními druhy vojsk. Konečně bude nutno vyvinout takové prostředky, které by rychle a účinně zabezpečovaly deaktivaci terénu zamořeného bojovými radioaktivními látkami, poněvadž současné metody jsou v rozporu nejen s vybavením útvarů potřebnou technikou, nýbrž i s časovými požadavky na soudobé tempo útočné operace.

VIII. Otázky materiálního zabezpečení

Včas vybavit doprovodné a odtarasovací jednotky potřebným materiálem k odtarasování, a to nejen v přípravném období, ale i v průběhu vedení útočné operace, je základní podmínkou pro úspěšné plnění tohoto složitého úkolu.

Materiál k ražení průchodů v zátarasích lze rozdělit do dvou základních skupin, a to na materiál potřebný k překonávání nevýbušných zátarasů, hlavně dřevozemních, a na materiál potřebný k zdolávání zátarasů výbušných, chemických, zápalných a radioaktivních.

Doprovodné a odtarasovací skupiny budou pro zdolávání nevýbušných zátarasů vybaveny hlavně protitankovými minami, které budou při vedení útočného boje plnit dvojí funkci. Jednak jich bude moci být použito jako soustředěných náloží k odstraňování nevýbušných zátarasů, jednak jich bude moci být využito při odražení protiztečí nebo protiúderů obránce.

K zdolávání výbušných, chemických, zápalných a radioaktivních zátarasů bude sloužit za základ táhlá nálož kombinovaná s raketou.

To bude universální prostředek zabezpečující přivedení všech typů min k výbuchu, neboť nějaká diferenciace min v průběhu boje není naprosto možná, poněvadž vojska v průběhu boje narazí většinou na zátaras smíšené. Výjimky budou platit jen u zátarasů jednotypových.

Při vedení armádní útočné operace, počítáme-li, že $\frac{1}{3}$ všech potřebných průchodů bude zřízena prostředky k mechanickému odtarasování, bude třeba souprav táhlých náloží:

— pro divise prvního sledu armády (3) k zřízení průchodů v zátarasích před předním okrajem	180—300
— pro divise prvního sledu armády (3) k splnění bližšího i dalšího úkolu	180
— pro divise druhého sledu armády (4) k splnění bližšího i dalšího úkolu	160
— 25 % záloha zatarasovacího materiálu	130—160
Celkem souprav táhlých náloží	670—800

Dále bude třeba souprav táhlých náloží pro tanky provádějící mechanické odtarasování:

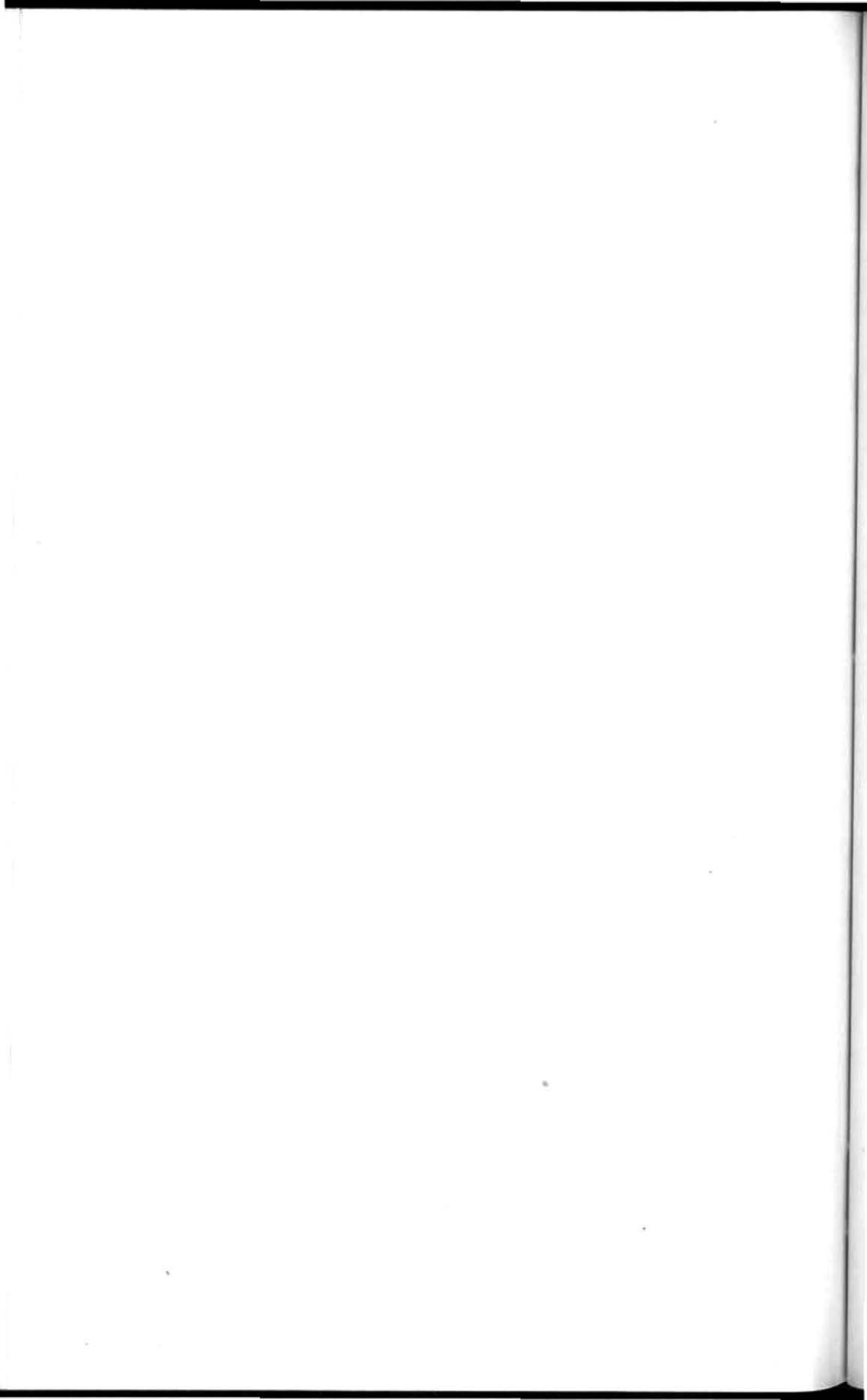
— pro divise prvního sledu armády (3) k splnění bližšího i dalšího úkolu	90
— pro divise druhého sledu armády (4) k splnění bližšího i dalšího úkolu	80
— 25 % záloha zatarasovacího materiálu	50
— celkem pro tanky provádějící mechanické odtarasování, kombinované s odtarasováním pomocí trhaviny, bude třeba až	220
K rozšiřování průchodů náložemi TN bude třeba až	3000
náloží TN.	

Celkem v armádě bude k vedení útočné operace třeba až 800 souprav táhlých náloží a až 220 souprav táhlých náloží pro tanky provádějící ražení kombinací mechanického způsobu s trhavinou a až 3000 náloží TN k rozšiřování průchodů.

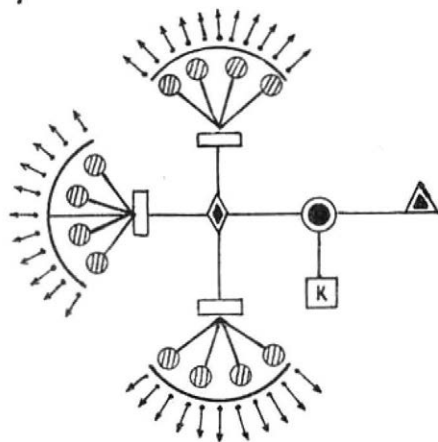
/ variante /



-  Přehradné minové pole
 Zničené komunikace
 Most připravený k ničení



Schema organizace roty při rozminování města

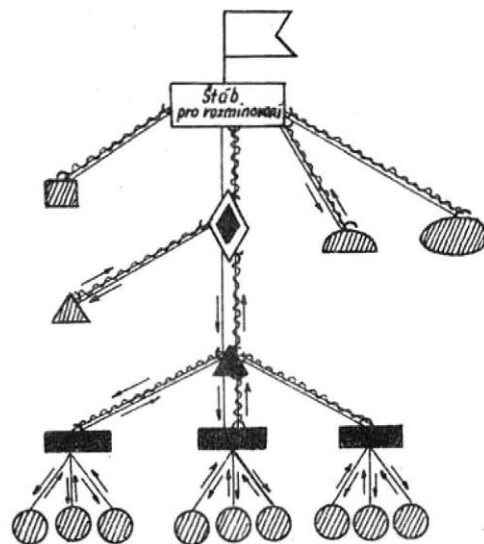


Legenda:

- | | |
|---------------------|---|
| ▲ Velitel roty | ◆ Rotní sběrna zpráv |
| ● Dozorčí důstojník | — Sběrna zpráv čety |
| □ Skupina kontroly | ⊗ Příkazná podskup.
pro prověření, pro odběr
zneškodněných prostředků |

Obr. č. 2.

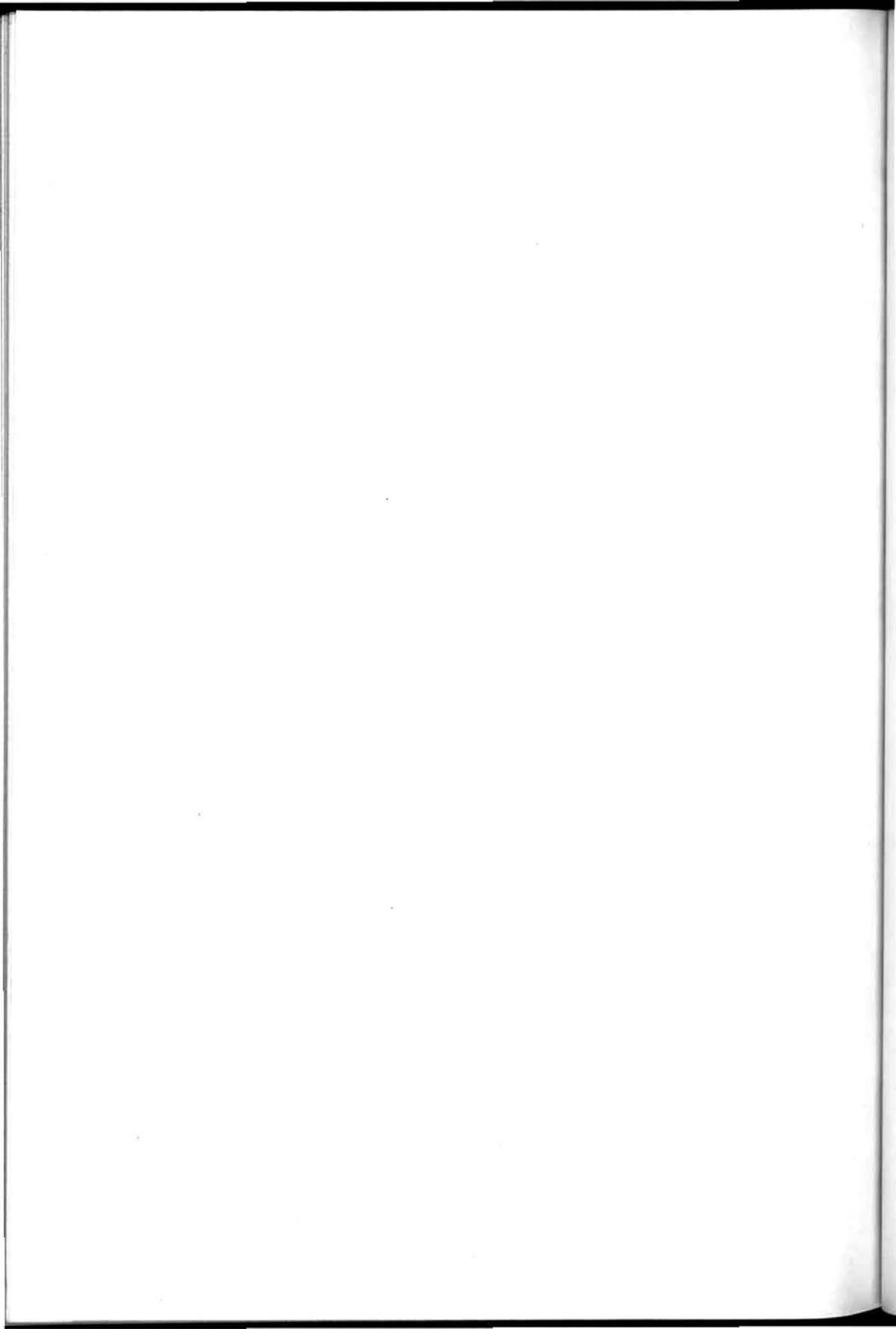
Schema velení a spojení štábu pro rozminování centra s jednotkami, které provádějí rozmin. práce



Legenda:

- | | |
|------------------------------|--|
| ⊗ místní národní výbor | ■ štáby pro rozminová-
ní v jednotlivých čtvrtích |
| ◆ operační dozorčí důstojník | ● jednotky, které prov. rozmin. |
| ▲ kontrolní skupina | ⋈ telefonní spojení |
| ⊗ základna pro rozminování | — pěší spojky |
| ▲ velitel města | ▲ ústřední sběrna zpráv |

Obr. č. 3.



Z á v ě r

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že úspěšné zdolávání hluboce členěného systému výbušných, chemických, zápalných a radioaktivních zátarasů v rámci útočné operace, aniž by bylo ohroženo žádoucí tempo útoku, záleží

- v důkladném provádění nepřetržitého průzkumu celého systému zatarasování a ničení, a to na celou hloubku úkolu operace,
- ve výcviku všech druhů vojsk a služeb ve zjišťování a zdolávání systému zátarasů všech typů,
- v dobrém materiálním zabezpečení doprovodných a odtarasovacích skupin potřebným moderním odtarasovacím materiálem,
- v dokonalé organizaci součinnosti mezi všemi druhy vojsk,
- v stálém studiu forem a prostředků zatarasování používaných nepřítelem,
- v stálém zdokonalování metod zdolávání systému zátarasů dosavadními prostředky,
- v stálém vyvíjení nových prostředků pro průzkum a odtarasování.

Jedině dodržováním těchto zásad bude možno tento složitý úkol úspěšně splnit.

ZÁSOBOVACÍ PŘEPRAVY PO ŽELEZNICI V SOUDOBÝCH PODMÍNKÁCH OPERACE

Major Ing. Miloslav Černík

Cílem této práce je poukázat na problematiku zásobovacích přeprav po železnici za války a seznámit tak velitele a funkcionáře týlu s hlavním prostředkem materiálního zabezpečení operací — s přísunem po železnici.

Při přepravách vojenských útvarů a jejich jednotek do vojenských výcvikových prostorů, na střelnice, na cvičení, do míst vojenských přehlídek a zpět, jakož i při přepravách vyplývajících ze změn v dislokaci mají vojska dosti příležitosti řádně procvičit a osvojit si zásady operačních přeprav po železnici. Jinak je tomu však u zásobovacích přeprav, při kterých vzhledem na možnosti národního hospodářství a značné zatížení železnic není možno procvičit v plném rozsahu zásobování vojsk po železnici s přihlédnutím na válečné podmínky.

Zásobovací přepravy po železnici za války se od základu mění ve srovnání s mírovou přepravou. Mění se druh nákladu, prudce se zvyšuje délka přepravy každé tuny nákladu a značně se mění i místa vzniku a zániku závažných proudů. Nakládka a vykládka probíhá v podstatě na velmi málo přizpůsobených, slabě mechanisovaných stanicích. Přimyslíme-li si k tomu rychlost a soustředěnost přepravy, nutnost utajení a maskování, vyplýne z toho, oč se stává práce železnic za války obtížnější.

Zásobovací přepravy nabývají obzvláštního významu v přípravném období útočné operace, kdy vzrůstá intenzita přepravy na určitých směrech, což vyžaduje velké vypětí železniční dopravy při nutnosti zajistit operační přepravy. Mimo to musí být železnice připravena na změny v rozsahu i směru přepravy během operace. Krátké lhůty přípravy a provedení operace kladou vysoké požadavky na železnici, jmenovitě na železniční síť frontu.

V soudobé operaci má velký vliv na přepravu a organizaci práce železnic frontu nový činitel — použití zbraní hromadného ničení. Protože železnice v současných podmínkách zůstává nejdůležitějším přepravním prostředkem vojsk, budou železnice napadány, a to zejména ze vzduchu, hlavně uzly, stanice, mosty na železniční síti frontu.

Aby byl zmenšen vliv nepřátelského napadení, je nutno zabezpečovat objekty prostředky aktivní obrany, připravit železniční síť frontu k práci za podmínek použití zbraní hromadného ničení, zabezpečit objekty prostředky pro rychlou obnovu a učinit opatření k ochraně lidí a materiálu před ničivými účinky různých zbraní.

K splnění těchto požadavků je nutno

1. rozptýlit technické operace na železnicích,
2. zříditi objezdy uzlů a velkých stanic,
3. rozptýlit a zdvojit nejdůležitější technická zařízení nutná k zabezpečení práce stanic, uzlů a úseků,
4. zrychlit operace prováděné na stanicích, nedopustit hromadění vlaků,

5. připravit objízdné cesty k provedení automobilní přepravy, kdyby byly narušeny železniční objekty,

6. skrýt místa řízení práce a zabezpečit orgány řízení spolehlivým spojením,

7. zřídit úkryty pro lidi, místa zdravotnické pomoci a místa speciální očisty.

Všechny tyto požadavky mají značný vliv na provoz železnic. Je nutno jich dbát, ovšem s přihlédnutím k reálným možnostem našich železnic. Teoreticky se dají snadno vytyčit, ale praktické provedení je obtížné a vyžaduje značných investic již v míru.

Protože nelze splnit všechny úkoly plynoucí z materiálního zabezpečení operací využitím jen jediného druhu dopravy, je nutno chápat pojem „vojenská doprava“ jako souhrn všech druhů doprav (železniční, automobilní, vodní, potrubní a vzdušné). Každý druh dopravy má v materiálním zabezpečení bojujících vojsk svou funkci a své místo. Má-li automobilní doprava rozhodující úlohu v přepravě ve vojskovém a armádním týlu, má na stupni frontu a hlavního velitelství nejdůležitější úlohu doprava železniční, protože ji nelze trvale nahradit zatím užívanými jinými druhy doprav, zvláště bude-li nutno zásoby přisunovat z velké hloubky. Přes tuto rozhodující úlohu železničního přísunu na stupni frontu nelze na železniční přísun plně spoléhat bez toho, aniž v každém případě zhodnotíme výhody ostatních druhů přeprav a z toho vyvodíme závěry pro jejich použití. Musí tomu tak být proto, že nepřítel má prostředky k narušení železničního přísunu na delší dobu, než tomu bylo za poslední světové války. Přičteme-li k tomu ještě značně zvýšené požadavky na přísun, dojdeme k závěru, že jedině komplexním využitím všech druhů doprav bude možno zajistit materiální zabezpečení bojujících vojsk.

Zvláštnosti zásobovacích přeprav za války

Zásobovacími přepravami se nazývají přepravy materiálu všech druhů prováděné prostředky železniční dopravy k zabezpečení bojové činnosti, bojové přípravy a života vojsk.

Zásobovací náklady se dělí na munici, výzbroj všech druhů, pohonné hmoty, proviant a krmivo, ostatní materiál, materiál pro stavbu letišť, železniční obnovovací materiál a železniční provozní materiál.

Mnoho druhů zásobovacích nákladů vyvolává zvláštnosti zásobovacích přeprav, k nimž patří

a) různorodost jednotlivých druhů materiálu. Každý z uvedených nákladů má ještě mnoho druhů, na př. munice se dělí na munici do ručních zbraní, dělostřeleckou municí, raketometnou municí, protiletadlovou municí, tankovou municí, ženíjní municí, letecké pumy a p. Pohonné hmoty se zase dělí na LRX 52, LBE 95, benzin, naftu, olej, tuk a p. Ostatním materiálem rozumíme ženíjní, dělostřelecký, letecký, tankový, chemický, spojovací, automobilní, intendantní, proviantní, zdravotnický, veterinární, politický a topografický materiál. Tato zvláštnost vyžaduje zvláštní pružnosti při organizaci a plánování přepravy a jejího řízení orgány vojenské dopravy a železnic. Tyto orgány mají trvalý úkol, přisunout vojskům v stanovené lhůtě, na určité místo přesně určený druh zásob.

b) Zásobovací přepravy jsou za války hromadnými přepravami. Za Veliké vlastenecké války činily 60 až 70 % z celkového rozsahu vojenských přeprav.

c) Nepřetržitost přísunu a poměrná stálost objemu přepravy. U hlavních druhů zásobování vzhledem k nepřetržitému zabezpečení vojsk a k doplňování zásob na místa jejich uložení (frontové, armádní, vojskové sklady) je přísun nepřetržitý a poměrně stálý. V přípravném období operace, zejména útočné operace, vzrůstá přeprava na určitých směrech do velkých rozměrů. Vypětí železniční dopravy je ještě zesilováno současným prováděním operačních přeprav, jejichž pilnost vyžaduje od velitelských orgánů i od orgánů vojenské dopravy a železnic zvláštních opatření, jako je uskutečnění včasného přesunu, příprava železničních vozů atd.

Při ustálení fronty rozsah zásobovacích přeprav může klesnout, avšak přeprava některých druhů nákladů zůstává stálou (proviant, intendantní materiál a p.). V obranných operacích a při odchodu vojsk se potřeba přísunu snižuje proto, že se odčerpávají zásoby ze skladů, které je nutno mnohdy odsunout z ohrožených prostorů. V takových případech se mění na jednotlivých směrech směřování zásobovacích přeprav.

Změny operační situace mění potřebu vojsk a tím i potřebu přísunu na jednotlivá období, směry a druhy zásobovacích nákladů s neměnným úkolem dopravy — přisunout vše potřebné na určité místo v stanovené lhůtě. To vede k pružnému plánování přepravy a k manévru zásob jednotlivých druhů i celých proudů zásobovacích přeprav. Proto je nutno, aby na železniční síti hlubokého týlu probíhaly neustále proudy nejručnějších zásobovacích nákladů pohotových k přepravnímu manévru do míst, kde to potřeba vyžaduje.

d) Rozptýlenost míst vzniku zátěžových proudů jednotlivých druhů nákladů. Velká různost odesílatelů, kteří spolupracují při organizaci a provádění přepravy se zásobovacími orgány i s orgány vojenské dopravy, má za následek různorodost míst vzniku zátěže, z čehož opět plyne početnost nakládacích stanic často při odesílání malých zásilek.

e) Zásobovací přepravy směřují převážně k bojišti a ve frontovém týlovém prostoru od rozdělovacích stanic do zásobovacích stanic. Některé náklady se přepravují z míst vzniku zátěže přímo do míst spotřeby, některé zase z míst těžby nebo vzniku do ústředních skladů a teprve tamodtud do frontových skladů a přes ně do míst spotřeby. To vyžaduje využití nejen železničních směrů, ale i železničních roků.

f) Na řadě železničních směrů se zásobovací přepravy střetávají s hromadnou národohospodářskou přepravou. V soudobé válce, kdy celé národní hospodářství zabezpečuje vítězství nad nepřítelem, přibližuje se značná část národohospodářských přeprav svým významem vojenským přepravám. Proto musí velitelské orgány i orgány vojenské dopravy zvlášť pozorně brát v úvahu národohospodářskou přepravu při rozboru a hodnocení situace na železnici.

g) Poslední zvláštností zásobovacích přeprav je množství nebezpečných nákladů, které je nutno přepravit. To vyžaduje zvláštních opatření, jako je na př. speciální řadění vlaků, vybavení vlaků ochrannými vozy, bojové zabezpečení vlaků, požární opatření, zvláštní opatření při posunu a p. Všechna tato opatření mají značný vliv na železniční provoz.

Tyto charakteristické zvláštnosti zásobovacích přeprav vyžadují přesnou práci orgánů vojenské dopravy na všech stupních a rovněž těsnou spolupráci s orgány železnic, se zásobovacími orgány a s odesilatelí zásobovacích nákladů.

Pro představu o situaci na železnicích za války v souvislosti s organizací zásobovacích přeprav je nutno si ujasnit předně objem přísunu.

Železniční přísun je prostředkem hlavního velitelství a frontu (zřídka armády), proto i dále bude pojednáno o dopravních možnostech železniční sítě frontu v rámci materiálního zabezpečení frontové útočné operace, protože útočná operace je vzhledem k objemu přísunu určující. V rámci útočné operace bude docházet k největšímu přísunu v přípravném období (až 70 % celého přísunu). Ostatní druhy a období bojové činnosti vojsk nekladou již tak značné nároky na přísun.

Na objem přísunu mají vliv zvláštnosti v operačním použití jednotlivých svazů a svazků frontu, které se odrážejí v různých normách spotřeby materiálu v přípravném období i v průběhu operace. Na organizování zásobovacích přeprav má též značný vliv sestava jednotlivých svazků a svazů a rozmístění jejich zásobovacích základů.

Při výpočtu objemu přísunu je nutno vycházet z těchto prvků:

1. Zásoby, které jsou ke dni zahájení přípravného období u vojsk.
2. Doplnění pohyblivých a přechodných zásob na předepsané počty.
3. Spotřeba během přípravného období.
4. Spotřeba během vlastní operace.
5. Množství materiálu, které musí u vojsk zůstat po skončení operace.

Vyhodnocením těchto prvků lze stanovit objem přísunu ve prospěch celé operace. Protože se však za soudobého použití zbraní hromadného ničení přípravné období operace značně zkracuje, nelze požadovat, aby veškerý materiál byl vojskům přisunut ke dni pohotovosti. Je však bezpodmínečně nutné přisunout vojskům do zahájení operace nejen materiál k doplnění pohyblivých a přechodných zásob, dále materiál, který se spotřebuje během přípravného období, ale i materiál nejméně na první dva dny operace. Zbývající materiál je možno přisunout během operace, avšak musí být dány reálné předpoklady, že prostředky, které jsou k dispozici, stačí realizovat přísun.

Přípravné období operace se nemusí vždy krýt s obdobím, po které je prováděna přeprava. Zásobovací přepravy budou dirigovány pro front obyčejně den až dva dny před zahájením přípravného období operace.

Spotřebu materiálu nelze určovat šablonovitě, nýbrž podle konkrétní situace. U munice bude mít na potřebu vliv hustota hlavní na 1 km, přidělení atomových zbraní, prostředky nepřítele a p. U pohonných hmot zase počet a druh bojových a dopravních vozidel a letounů, délka přísunových cest, tvárnost terénu, stav vozidel a p. Objem přísunu materiálu je zvyšován tím, že je nutno vytvořit značné zásoby pro případ, že bude nutno nahradit zásoby zničené použitím zbraní hromadného ničení.

Kromě hlavních druhů zásob, jako je munice, pohonné hmoty, proviant a ostatní materiál, bude nutno brát v úvahu ještě přísun materiálu na stavbu letišť a přísun železničního obnovovacího materiálu. Též přísun uhlí do lokomotivních dep bude mít vliv na situaci na železniční síti frontu.

Ze předpokladu, že v sestavě frontu budou tři vševojskové armády,

jedna mechanisovaná armáda, jedna letecká armáda a příslušné frontové svazky, bude přibližný objem přisunu pro front činit asi 500 000 t čisté váhy ve prospěch celé útočné operace (t. j. asi 800 000 t hrubé váhy), z čehož v přípravném období bude nutno přisunout asi 300 000 t čisté váhy (t. j. 500 000 t hrubé váhy).

Jestliže jeden transport přepraví 1000 t čisté váhy, bude na přepravu během přípravného období třeba 300 vlaků během 10 až 12 dnů.

Aby práce železnic byla plynulá, a totéž platí i pro týlové útvary a zařízení, budeme usilovat o to, aby se přisun dál rovnoměrně, to znamená, že průměrně denně bude nutno přisunout asi 25 až 30 vlaků s materiálem, každý s průměrným zatížením (hrubá váha všech vozů bez lokomotivy) 1500 t.

Kromě zásobovacích přeprav se budou přepravovat na frontové železniční síti i operační a zdravotnické přepravy. Za Veliké vlastenecké války dosahovala jejich výše až 30 % zásobovacích přeprav. V současných podmínkách bude nutno přepravu vojsk na frontové železniční síti organisovat s přihlédnutím k těmto zvláštnostem:

1. vojska jsou plně motorisována,
2. silniční síť v západní Evropě je velmi hustá s velkým počtem silnic I. a II. třídy,

3. při přepravě do vzdálenosti 300 až 400 km je přeprava vojsk na vlastních dopravních prostředcích rychlejší než přeprava po železnici a je také méně zranitelná,

4. vojska se musí vykládat na větší vzdálenost od předního okraje, nežli tomu bylo ve Veliké vlastenecké válce, aby byl utajen prostor rozmístění i pravděpodobný směr hlavního úderu, a to aspoň ve vzdálenosti 120 km, čímž se zkracuje přepravní vzdálenost při přepravě po železnici,

5. přesun vojsk musí být proveden v krátké době a krátce před jejich zasazením do útočné operace, aby nedošlo k prozrazení a napadení.

Bude proto v současných podmínkách zpravidla účelnější uskutečňovat přesuny vojsk v týlovém prostoru frontu na autech vyjímajíc těžkou bojovou techniku, t. j. tanky a pásová vozidla, které jediné bude výhodnější přepravovat po železnici vzhledem na šetření motohodinami, materiálem a vzhledem na šetření stavu silnic.

Předpokládáme-li, že v době přípravného období útočné operace bude nutno přesunout čtyři divise, z toho dvě střelecké a dvě mechanisované, činil by celkový počet převozů $2 \times 48 + 2 \times 50 = 196$ převozů, což při délce přípravného období 12 dnů činí 16 vlaků za 24 hodin. Volíme-li kombinovanou přepravu, při níž převážíme po železnici jen těžkou bojovou techniku, t. j. jen převozy tankových pluků a části mechanisovaných pluků, bude přesun po železnici činit jen $2 \times 4 + 2 \times 11 = 30$ převozů.

V tomto případě však bude naopak nutno přepravit tyto převozy během 3 až 4 dnů, aby byly soustředěny současně s ostatními svazky, které se po železnici nepřeppravují. To si vyžádá 8 až 10 vlaků denně během 3 až 4 dnů. Během ostatních dnů přípravného období a během útočné operace budou k frontě přepravovány vlaky s doplňky osob a bojové techniky. Možno brát v úvahu 6 vlaků denně kromě těch dnů, kdy jsou prováděny operační přepravy.

K odsunu nemocných a raněných je nutno vyhradit pro jednu vševoj-

skovou armádu prvního sledu maximálně 3 páry zdravotnických vlaků za 24 hodin v průběhu útočné operace. Při třech armádách v prvním sledu je to 9 vlaků denně. Během přípravného období však pro zdravotnické přepravy stačí 1 pár zdravotnických vlaků na jeden železniční směr.

Materiál, který nutno přisunout železničnímu vojsku z hlubokého týlu na obnovu železniční trati dlouhé 300 až 400 km, váží asi 45 000 t. Je možno jej přisunout během celé doby trvání obnovy, t. j. asi 26 dnů, denně tedy 1800 t (2 vlaky). Pro celou síť se dvěma směry v délce 350 až 400 km, se dvěma rokádami v délce 200 km je třeba přisunout denně 6 vlaků.

Dále je nutno uvažovat, že frontovou železniční síť budou zatěžovat vlaky s železničním provozním materiálem, hlavně s uhlím. Denně bude nutno přisunout 200 až 300 t uhlí na každý železniční směr, neboli jeden vlak pro celou železniční síť frontu za předpokladu rozvezení provozních zásob uhlí do všech stanic lokomotivních dep ihned po skončení obnovy.

Shrneme-li celkové požadavky na železniční síť frontu, vyjde nám tato požadovaná propustná výkonnost:

zásobovací přepravy	300 vlaků,
operační přepravy	30 vlaků,
zdravotnické přepravy	20— 24 vlaků,
přepravy doplňků	36— 48 vlaků,
vlaky s obnovovacím materiálem	60— 72 vlaků,
vlaky s uhlím	10— 12 vlaků,
celkem za 12 dní	456—486 vlaků,

t. j. v průměru asi 45 vlaků denně.

Protože na frontové železniční síti bude často docházet k narušení provozu zásahem útoku nepřítele ze vzduchu, je nutno se snažit o dosažení maximální zálohy provozní výkonnosti. Zkušenosti z Veliké vlastenecké války ukázaly, že při použití klasických zbraní bylo možno obnovit provoz průměrně za 6 hodin po napadení, z čehož vyplynula nutná záloha provozní výkonnosti ve výši 20 %. V rámci této časové zálohy bylo možno vyrovnat denní plán přepravy. Při použití atomových pum k úderu na železniční objekty však ani tato časová záloha nestačí. Zálohu provozní výkonnosti však již nelze dále radikálně zvětšovat anebo ji nelze udržovat vždy, třeba při omezení potřebného počtu vlaků. V krajním případě bude nutno provozní výkonnosti plně využít, nesmí se to však stát zásadou. Provoz bude nutno organisovat tak, abychom nevytvářeli pro útočníka vhodné cíle k použití atomových pum a zesílili obranu důležitých železničních objektů prostředky protivzdušné obrany.

Požadovaná provozní výkonnost frontové železniční sítě bude tedy i s 20% zálohou činit 56 párů vlaků za 24 hodin.

Po určení požadované provozní výkonnosti je možno přejít k rozboru skutečné provozní výkonnosti frontové železniční sítě.

Počet obnovených zahraničních směrů závisí na reálných možnostech obnovy s hlediska železničního vojska i s hlediska situování železničních směrů. Zachování vysokého tempa obnovy vyžaduje, aby železniční vojsko obnovovalo železniční zařízení s maximálním využitím zničených konstrukcí, vyhýbalo se stavbě nových zařízení a využívalo technických úlev.

Provozní výkonnost obnovených železničních směrů je proto o 20 % menší než u původní železniční trati.

Obnovou jednokolejné trati s provozní výkonností 24 párů vlaků za 24 hodin získáme trať s provozní výkonností 19 párů vlaků za 24 hodin a obnovou původní dvoukolejné trati, na které se obnoví jen jedna kolej, získáme trať s provozní výkonností 24 párů vlaků za 24 hodin.

S obnovou takovýchto tratí je možno prakticky počítat vzhledem na situaci železnic střední Evropy.

K dosažení potřebné provozní výkonnosti by bylo třeba obnovit aspoň 2 železniční směry s provozní výkonností 24 párů vlaků za 24 hodin a 1 železniční směr provozní výkonností 18 párů vlaků za 24 hodin. Tento počet směrů by vyhovoval i obvyklému operačnímu učlenění frontů se třemi armádami v prvním sledu. Při výběru železničních směrů však nelze po každé tři vyhovující železniční směry vyhledat, nehledě na značný objem obnovovacích prací.

Proto vzhledem na reálné možnosti zjišťujeme, že ve většině případů můžeme obnovit jen dva železniční směry s výslednou provozní výkonností 42 párů vlaků za 24 hodin. Nedostávající se provozní výkonnost bude nutno nahradit jinými druhy dopravy, hlavně automobilní.

Z á v ě r

Zásadní změny v pojetí vedení války za použití zbraní hromadného ničení mají značný vliv na zabezpečení přísunu bojujícím vojskům po železnici. Frontová železniční síť bude stálým objektem nepřátelského napadení. Přičteme-li k tomu značný objem přísunu, nebude tato síť schopna zabezpečit materiální zabezpečení frontové útočné operace bez náležitých opatření, k nimž patří především vytvoření dostatečné zálohy provozní výkonnosti železničních směrů tím, že

1. z operačních přeprav ponecháme na železnici jen převozy těžké bojové techniky,
2. bude nutno vyvinout přepravu pohonných hmot pro letecké svazky pomocí potrubní dopravy,
3. vyčleníme dostatečnou zálohu automobilních prostředků.

To, že se budeme snažit zmenšit rozsah operačních přeprav po železnici, neznamená ještě snižování významu a důležitosti těchto přeprav. Operační přepravy mají za všech podmínek na železnici první pořadí důležitosti, ale na druhé straně jsou také jediné, které je možno z větší části přenést na automobilní přepravu. Proto musí vševojskoví velitelé počítat s tím, že budou jejich útvary a svazky mimo tanky, pásová vozidla a jinou těžkou bojovou techniku (na př. ženijní stroje) přepravovat po vlastní ose i na větší vzdálenost, než bylo dosud uvažováno.

Bude nutno též plně využívat zkušeností z Veliké vlastenecké války, kdy transporty série 99 byly přepravovány z hlubokého týlu až do míst určených s předností přede všemi ostatními vlaky. Takováto „zelená ulice“ byla dávana těm zásobovacím transportům, na jejichž včasném příjezdu do stanic určených závisel úspěch operace.

Kromě uvedených opatření bude nutno zesílit obranu důležitých železničních objektů prostředky protivzdušné obrany a organisovat technické zabezpečení frontové železniční sítě, aby případné narušení provozu bylo možno co nejrychleji odstranit.

OPERAČNĚ TAKTICKÁ PŘÍPRAVA

K OTÁZKÁM OPERAČNĚ TAKTICKÉ PŘÍPRAVY

Generálmajor Jaromír Vyhnánek

Při studiu operačních i taktických otázek je velmi žádoucí, abychom se hluboce zamyslili nad úkoly a problémy, které bude třeba studovat, rozpracovávat a prakticky procvičovat. V následujících úvahách chci ukázat na některé závažné operačně taktické otázky, které by se měly odrazit jak v samostatném studiu, tak i v každodenní práci většiny důstojníků.

Současný stav taktiky, operačního umění a bojové techniky všech druhů vyžaduje smělého a tvůrčího přístupu při rozpracování a vydávání nových originálních prací, které by obohatily naši vojenskou vědu, napomáhaly rozvoji vojenského umění a tím podstatně zvýšily bojovou připravenost naší armády.

Cílem našeho snažení musí být vnést jasno do charakteru soudobého boje a operace, odhalit zvláštnosti vyplývající z použití různých druhů zbraní hromadného ničení a reálně zhodnotit následky jejich použití.

Při rozpracování nejdůležitějších otázek měli by spolupracovat vyšší funkcionáři, a to proto, že právě oni mají nejlepší předpoklady k tomu, aby vytvářeli teorii a zpracovávali vojenskovědecká pojednání se zřetelem na zaváděnou již novou bojovou techniku i vzhledem na perspektivní její vývoj.

Je třeba jednou provždy skoncovat s podceňováním buržoasní vojenské vědy a hlouběji než dosud studovat její kladné i záporné stránky. Naše hluboké studium kapitalistických armád musí odhalit nové směry při přípravě budoucí války a hledat způsoby, jak plánovat a provádět údery, aby připravovaný nepřátelský útok ze vzduchu nebo na zemi byl zmařen v samém zárodku. Je známo, že základní koncepce velení armád západních zemí je zaměřena k tomu, aby s maximálním využitím sil a prostředků v počátečním období války byl proveden překvapivý úder. Proto musíme klást důraz na soustavné zvyšování bojové pohotovosti naší armády.

V operačně taktické přípravě musíme se učit vést boj s novými bojovými prostředky nepřítele, plánovat ničení odpalovacích základen a palebných postavení zbraní hromadného ničení, radiolokačních systémů a letectva nepřítele. Boj proti řízeným a raketovým střelám se musí stát středem pozornosti našich vědeckých pracovníků.

Je otázka, zda při plánování operací správně využíváme vlastních zbraní hromadného ničení. Musíme si vždy uvědomit a správně vyhodnotit efektivnost atomové pumy shozené na příklad na nepřátelskou obrněnou divisi v prostoru soustředění, kdy ztráty na lidech a bojové technice budou mnohem menší než škody, které mohou být způsobeny vlastním vojskům při nerušené činnosti jedné nepřátelské odpalovací základny bezpilotních prostředků vzdušného napadení. Bude proto žádoucí, abychom více než dosud

vedli boj s nepřátelskými prostředky hromadného ničení a plánovali pro plnění tohoto úkolu i vlastní atomové zbraně. Použití každé jednotlivé atomové náplně dopravované do cíle jakýmkoli způsobem musí být hluboce zváženo, musí být zhodnoceny a propočteny všechny prvky, které podporují daný návrh, společně s těmi, které mluví proti použití atomových zbraní na navrhovaný cíl. V každém případě správné a dovedné použití vlastních zbraní hromadného ničení není dosud doceněno a možno říci, že tyto vysoce účinné prostředky jsou často plánovány šablonovitě. Zpravidla je snaha plánovat použití zbraní hromadného ničení podle nějakého vzoru, udávajícího, kolika náplněmi provést přípravu útoku, kolika pum použít na druhé pásmo obrany, kolik náplní ponechat si v záloze pro boj v operační hloubce, a p. Při řešení této otázky více než kdykoli jindy je nutno bojovat proti lpění na normách. Každá norma, která neodpovídá konkrétní situaci, je nesprávná a při výcviku škodlivá.

Požadavek účelně a efektivně použít zbraní hromadného ničení vyžaduje mít ve štábu dostatečné podklady pro jejich použití. Budou to především zprávy průzkumu. Ústředním orgánem shromažďujícím a vyhodnocujícím zprávy získané všemi druhy průzkumu i výsledků průzkumu jednotlivých druhů vojsk musí se stát oddělení průzkumu vševojskového štábu. Protože tomu tak ve vyšších štábech zpravidla nebývá, bude třeba důrazněji vyžadovat, aby náčelníci štábů podporovali a vynucovali těsnou součinnost oddělení průzkumu se štáby jednotlivých druhů vojsk a služeb. Rovněž bude nutno, aby v každém vyšším štábu bylo vycvičeno několik důstojníků schopných řešit a navrhovat použití zbraní hromadného ničení a navrhovat účinná opatření k ochraně proti nim. Těmito otázkami bude třeba se vážně zabývat, neboť jsou jednou z důležitých zvláštností soudobého boje a operace za použití zbraní hromadného ničení.

Hluboké a dovedné vyhodnocování zpráv o nepříteli je rovněž důležité proto, že v soudobých operacích i boji vzrostl význam klamání a maskování. Při řešení této otázky je však nutno si uvědomovat význam odpovědného vyhodnocování výsledků průzkumu, aby se nestalo, že nepřítel oklame a překvapí svými opatřeními nás.

Opatření k dosažení utajení a překvapení vyžadují naší neustálé pozornosti a hledání nových a dokonalejších forem k přesvědčivému oklamání nepřítele jak při zahájení operace, tak i v jejím průběhu. Překvapení musí být uváženě veliteli a štáby připravováno na podkladě zámyslu operace a předvídaného průběhu boje. Překvapení není totiž zjev náhodný, nýbrž zákonitý, a proto je možno opatření, která zabezpečují překvapení, řídit, vytvářet je a velet jim. V praxi je nutno dbát, aby otázky zabezpečující utajení a překvapení nebyly řešeny jednorázově při přípravě operace a boje a dosáhnout toho, aby velitelé a štáby nepřetržitě v průběhu celé operace tato opatření plánovali a důsledně prováděli. Je přirozené, že základní linie operačního maskování musí být vytyčena směrnicemi velitele frontu, avšak kromě úkolů, které vyplývají ze směrnice, je dáno štábům armády, svazků i útvarů široké pole působnosti k praktickému provedení doplňujících opatření. Umění provádět tato opatření, utajení vlastní činnosti a překvapení nepřítele je součástí tvůrčí iniciativy a vojenské chytrosti, kteréžto vlastnosti musíme široce rozvíjet u všech velitelů a štábů.

Soudobé bojové prostředky vyžadují, abychom v souvislosti s otázkami utajení a překvapení hluboce promýšleli, jak uchránit vlastní síly a pro-

středky před zničujícími údery nepřítele provedením manévru těmito silami ve vhodnou dobu a na správné místo. Řešení této otázky, kterou možno nazvat protiatomovým manévrem nebo manévrem na vyvedení vojsk zpod úderu nepřítele, opět dává velitelům možnost uplatnit smělou, rozhodnou a tvůrčí iniciativu se zřetelem na konkrétní situaci. Protiatomový manévr, i když musí být uplatňován především při organizaci a vedení obranného boje a operace, je nutno dovedně provádět i v útočné operaci nebo za přesunu vojsk, v době denních odpočinků a p.

Při iniciativním provádění protiatomového manévru nesmějí velitelé narušit celkový zámysl staršího náčelníka na vedení operace a boje.

Aby bylo možno velitelům a štábům plnit úkoly vyplývající z rázu soudobého boje, je nutno se zamyslet nad dosavadními metodami práce, a to jak s hlediska obsahové náplně jednotlivých úkonů, tak i s hlediska využívání materiálních a technických prostředků, které jsou ve štábech nebo jimiž by bylo žádoucí štáby vybavit. Není pochyby o tom, že mnoho důstojníků štábů vyplývá při cvičeních většinu času neproduktivní prací, zpracováváním neúčelné a někdy i zbytečné dokumentace na úkor plnění hlavních úkolů a tvůrčího rozpracování podkladů pro rozhodování a řízení boje. Je častým zjevem při plnění bojových úkolů, že štáb pro slabou organizaci práce není usměrněn na plnění úkolů, které jsou v dané situaci a určitém údobí boje nejdůležitější. Umění stanovit v složité a těžké situaci hlavní úkoly a pořadí naléhavosti jejich plnění je velitelská vlastnost, která značně přispívá k úspěšnému plnění úkolů při přípravě i v průběhu operace. Ve štábech musíme dosáhnout vyšší operativnosti v práci, aby každé rozhodnutí nebo bojové nařízení bylo vydáno vojskům v nejkratší lhůtě. Bude třeba vyřadit z pracovních metod štábů takové formy zpracování dokumentů, které vyžadují dlouhé doby na zpracování a které je možno nahradit dokonalejšími a rychlejšími formami. Zásadou musí se stát, aby každý pracovní nebo bojový dokument byl jednoduchý a naprosto jasný. Předpokladem je, aby se důstojníci uměli vyjadřovat jasnou vojenskou mluvou a podávat zprávy na podkladě pracovní mapy.

Závěrem k otázkám operačně taktické přípravy nutno zdůraznit, že je nám třeba hlouběji, než tomu bylo dosud, přistupovat k studiu a řešení charakteru soudobého boje a operace a odhalovat zvláštnosti, které vyplývají z použití zbraní hromadného ničení. A zvláštností je mnoho. Jsou to mnohé úkoly úplně nové, dříve neřešené, ale jsou to i opatření, která ve světle nových podmínek získala větší důležitost a význam.

Je vážný požadavek naučit se lépe a promyšleněji používat zbraní hromadného ničení v operaci s hlediska volby cílů i způsobu dopravy náplní na cíl. Tento úkol vyžaduje klást důraz na průzkum všech druhů a jeho výsledky vyhodnocovat právě vzhledem na nové bojové prostředky a zbraně.

Zbraně hromadného ničení používané nepřítelem nutí nás zabývat se kromě otázek vlastní ochrany i zásadními změnami v operačním umění, které vlivem jejich použití vznikají. A nutno říci, že se nám dosud nepodařilo důsledně vyřešit tyto změny v útočné a obranné operaci, při soustředování vojsk a přesunech a zvláště při řešení charakteru počátečního období války.

V souvislosti s použitím zbraní hromadného ničení a ochrany proti jejich účinkům na vlastní vojska nebyvalou měrou vzrostl význam komplexního

řešení otázek utajení a překvapení. Bez dovedného propracování opatření k utajení a překvapení nelze počítat s úspěchem v příští válce.

A aby nové a náročné úkoly prováděné v krátkých časových lhůtách při rychlých změnách situace mohly být úspěšně zvládnuty, k tomu je třeba v základech zlepšit velení a práci štábů.

To jsou některé otázky operační přípravy, které musí sledovat, rozvíjet a osvojovat si příslušníci všech velitelských stupňů armády, aby naše operačně taktická připravenost postoupila skokem kupředu.

Z CIZÍCH ARMÁD

NĚKTERÉ NÁZORY AMERICKÉHO VELENÍ NA ORGANISACI A VEDENÍ NOČNÍHO BOJE

Základní otázkou všech úvah uváděných ve vojenském tisku americké armády o způsobu vedení nočního boje je možnost použití zbraní hromadného ničení, zejména zbraní atomových. Asi do r. 1950, kdy byly atomové zbraně považovány výhradně za strategickou zbraň, nebylo noční použití atomových zbraní považováno za výhodné. Na záporný postoj amerického velení měla vliv poměrně nerozvinutá výroba atomových zbraní a nepřesnost tehdy jediného nosiče atomových zbraní — letectva. Letouny americké armády přes použití bombardovacích radiolokačních zaměřovačů nezabezpečovaly za noci přesné shození atomové pumy na taktické cíle a pro atomové napadení strategických cílů (velká průmyslová centra, přístavy, železniční uzly a p.) nebyla noc, vzhledem k předpokládané vzdušné nadvládě amerického letectva, rozhodující.

V současné době, kdy Spojené státy americké mají rozvinutý atomový průmysl a mají zavedeny do výzbroje řízené střely, dělostřelecké rakety a polní dělostřelectvo přizpůsobené ke střelbě atomovou municí, které umožňují poměrně přesnou střelbu na taktické cíle, americké velení s atomovou podporou nočního boje plně počítá.

O použití bojových chemických látek v noci nebylo dosud v podstatě zásadních rozporů a vojenští teoretikové se shodují v tom, že je možno jich plně použít. Velení americké armády při tom počítá, že bojové chemické látky vyrovnají sníženou účinnost mířené palby a umožní rychlé zničení protivníka. Jejich použití však vyžaduje pečlivého denního průzkumu a pozorování protivníka i sledování meteorologických podmínek.

Použití bojových biologických prostředků v noci je podle amerických názorů zvláště výhodné, neboť noc zabezpečuje utajení, které je vzhledem k dlouhé inkubační době (obvykle několik dní) epidemických chorob nezbytným požadavkem. Odhalí-li obránce biologické napadení, má možnost provést účinná protiopatření, a tím snížit účinnost napadení. Při biologickém napadení je největší pozornost věnována použití aerosolu toxinů, jehož inkubační doba je krátká (podle dávky, kterou jsou vojska zasažena, od několika hodin do jednoho až dvou dnů), a není nakažlivý, takže ho může být použito v krátké době před útokem vlastních vojsk.

Použití bojových biologických prostředků v noci je výhodné též s hlediska uchování životnosti mikroorganismů. Při použití bojových biologických prostředků ve dne řada mikroorganismů vzhledem k teplotě a ultrafialovému záření rychle hyne a silným vertikálním prouděním vzduchu jsou rozptylovány. Naopak noční, vlhké a chladné počasí je pro uchování životnosti mikroorganismu výhodné a malý vertikální pohyb vzduchu umožňuje uchování silné koncentrace.

Vcelku lze tedy konstatovat, že noc není pro použití zbraní hromadného ničení překážkou, naopak, v některých případech zabezpečuje jejich úspěšné použití.

Dále budou objasněny některé názory amerických i jiných vojenských odborníků na vedení nočního útočného boje.

Útočný boj. K podpoře nočního útoku může být použito kromě konvenčních zbraní též zbraní hromadného ničení.

Atomové zbraně umožňují útočníku dosažení maximálního překvapení, oslepení a desorientace obránce a ztěžují obránci odstranění následků atomových úderů, zvláště provádění radiačního průzkumu, sběr raněných a stanovení celkového rozsahu škod. Nevýhodou nočního použití atomových zbraní pro útočníka je obtížná kontrola cílů stanovených ve dne, neboť během noci může obránce přestrupit sestavu, takže úderu atomových zbraní útočníka mohou být provedeny na neobsazené prostory. Kromě toho použitím atomových zbraní budou vytvořeny překážky, které bude možno v noci překonávat jen s velkými obtížemi. Proto mají být podle některých autorů atomové úderu prováděny převážně na cíle v hloubce obrany (na prostory soustředění, na palebná postavení dělostřelectva, na odpalovací zařízení řízených střel a p.) a na boky předpokládaného vlonu.

Přes tyto nevýhody nelze však vyloučit použití atomových zbraní i na první sledy obránce. K zabezpečení rychlého překonávání vzniklých překážek používá se v takovém případě osvětlovacích prostředků (světlometů, osvětlovacích pum a p.).

Použitím atomových zbraní vzniká značné oslepení vojsk útočníka i obránce. Podle amerických pramenů jsou vojska přímo osvětlená světelným zářením oslepena asi 1 hodinu, vojska osvětlená nepřímo asi 30 minut. Z toho důvodu si mají vojska připravená ve výchozím položení k útoku před provedením atomových úderů nasadit tmavé brýle, nebo ukryt oči do pláště nebo do stanového dílce.

Přes značné oslepení vojsk se účinky světelného záření atomových zbraní použitých v noci nebo za snížené viditelnosti značně snižují.

Určitou představu o značném poklesu účinků světelného záření 20 KT atomové pumy (střely) při omezené viditelnosti proti střední a velmi dobré viditelnosti ukazuje následující tabulka.

Intensita světelného záření	Při viditelnosti		
	3,2 km	9,5 km	40 km
50 kal/cm ²	600 m	900 m	1200 m
25 kal/cm ²	800 m	1200 m	1600 m
10 kal/cm ²	1000 m	1700 m	2400 m
5 kal/cm ²	1200 m	2200 m	3200 m
2 kal/cm ²	1400 m	3000 m	4800 m

Přes omezený účinek světelného záření je však nutno počítat s četnými požáry, zvláště bude-li atomových zbraní použito v lesnatém terénu nebo na osady. Vzniklými požáry mohou být výhodně osvětleny jednotlivé cíle v hloubce obrany i na předním okraji, což umožní útočníku vést mířenou palbu.

Bojových chemických látek má být používáno k podpoře nočního boje obdobně jako při útoku ve dne. Největší pozornost je při tom věnována použití otravných látek prchavých, kterých při výhodných povětrnostních podmínkách může být použito i na první sledy obránce. Nevylučuje se též použití otravných látek trvalých, zvláště na cíle v hloubce obrany, které nebudou vojsky během noci obsazovány, ale mohou mít vliv na výsledek boje, na př. zálohy připravené k protizteči (protiúderu), odpalovací zařízení řízených střel a p. Počítá se též s masovým používáním ohňometů, kterými mají být vyzbrojeni první sledy útočících vojsk.

Způsob provedení chemického napadení závisí na situaci. Je-li plánován útok s překvapením, bez dělostřelecké přípravy zteče, bude chemické napadení prováděno pravděpodobně jen rozprašováním chemických aerosolů z pozemních nebo leteckých rozprašovačů.

Je-li plánován útok s dělostřeleckou a atomovou přípravou zteče, může být chemické napadení prováděno též bombardováním chemickými pumami nebo chemickým dělostřeleckým a minometným střelivem. Chemické napadení bude pravděpodobně prováděno jen na přestory, neboť napadení bodových cílů bude vzhledem k obtížné kontrole omezeno. K osvětlení bojiště mohou být na osady, lesy a pole s obilím v týlu obránce shazovány též napalmové pumy.

Z bojových biologických prostředků lze brát k přímé podpoře nočního útoku v úvahu jen použití aerosolů toxinů. V zahraničních vojenských časopisech se uvádí, že biologické aerosoly mají být rozprašovány z malých výšek, protože jsou lehké a klesají k zemi jen pomalu, takže i při slabém větru mohou být zaneseny mimo cílový prostor. Při použití původců nakažlivých chorob má být biologické napadení prováděno několik nocí před vlastním útokem, aby do zahájení útoku prošla inkubační doba chorob a protivník byl co nejvíce oslaben rozšířenou epidemií. Použije-li se vysoce nakažlivých mikroorganismů, mají být vlastní vojska předem očkována, aby získala dostatečnou imunitu.

Kromě zabezpečení nočního útoku zbraněmi hromadného ničení je v zahraničním vojenském tisku věnována pozornost přehodnocení forem manévru, udržování směru, pronikání sestavou obránce a udržování vysoké bojové morálky.

Až do používání atomových zbraní byl pokládán za hlavní formu manévru prováděného při nočním útoku obchvat a obejití. Tyto formy manévru lze však při soudobém nočním boji vzhledem k nejasné situaci podporovat atomovými zbraněmi jen výjimečně. Proto je podle časopisu Marine Corps Gazette z března 1954 i jiných časopisů považován za hlavní formu manévru průlom, neboť použitím atomových zbraní je umožněno zničit hlavní uskupení protivníka a tím i vytvořit výhodný poměr sil, potřebný k provedení čelního útoku.

Bez ohledu na prováděnou formu nočního útoku vyžadují soudobé podmínky dodržování zásady rozptýlení živé síly i bojové techniky. Při rozboru této otázky zdůrazňuje časopis Armor z července 1956, že předčasné soustředování jednotek je stejně nebezpečné v noci jako ve dne, neboť soudobé radiolokační prostředky letounů pro boj v noci umožňují zjistit přesuny vojsk i jejich soustředování a zničit je atomovými pumami nebo navést řízené střely odpalované se země.

Používáním zbraní hromadného ničení se bojová sestava obránce značně rozptýlila, což umožňuje prosakování jednotek útočníka do hloubky obrany. Prosakování se má podle amerických názorů provádět jen tehdy, je-li plánován útok bez atomové podpory. V takovém případě část jednotek z druhých sledů svazků proniká mezerami v sestavě protivníka do hloubky obrany a po vyražení hlavních sil k útoku obsazuje důležité objekty v týlu, které jsou rozhodující pro úspěšné splnění úkolu hlavních sil. Tento způsob boje vyžaduje těsnou součinnost a upřesnění prostorů v týlu obránce, v kterých se budou proniknuvší jednotky soustřeďovat, a objektů, na které budou útočit. O vyslání jednotek do týlu protivníka musí být uvědoměno dělostřelectvo a jednotky prvního sledu, v jejichž pásmu budou proniknuvší jednotky plnit své úkoly.

Při provádění nočního útoku s atomovou a dělostřeleckou podporou i bez této podpory má velkou důležitost udržování směru. Při nočních útocích v druhé světové válce i ve válce v Koreji docházelo v americké armádě často ke ztrátě směru a tím i k přestřelkám mezi vlastními jednotkami, které si tak navzájem způsobily často vysoké ztráty. Proto hledá americké velení nové způsoby zabezpečující udržení směru. Tak na př. všichni velitelé útočícího útvaru (svazku) až do velitelů družstev vto mají být k zabezpečení udržení směru vybaveni náčrtem pochodové osy a musí ji znát z paměti. S náčrtem musí být seznámeni též všichni příslušníci družstva. Kromě toho uvažuje velení americké armády o udržování směru pomocí radiokompasu. Podle časopisu *Military Review* z července 1956 má princip tohoto způsobu záležet v tom, že se z velitelsko-pozorovacího stanoviště praporu (praporního bojového skupení) ve směru útoku rot nebo čet prvního sledu vysílají směrované rádiové svazky. S každou rotou (četou) prvního sledu mají postupovat průvodci vybavení radiovými přijímači, které tyto svazky zachycují. Vychýlí-li se jednotka ze směru, ozve se v přijímači jiný tón než ten, který je charakteristický pro směrovaný rádiový svazek. Nevýhodou tohoto způsobu podle amerických názorů je jeho malá hloubka omezená výškovou členitostí terénu.

Při výcviku boje v noci je věnována největší pozornost pěchotě, neboť jen ta se podle časopisu *Revue Militaire Generale* z února 1957 i podle jiných zahraničních časopisů může skrytě přiblížit k protivníku a provést útok s překvapením, není odkázána na komunikace a je schopna překonávat překážky vytvořené výbuchem atomových zbraní. Kromě výcviku pěchoty je kladen důraz i na výcvik týlových jednotek provádějících materiálně technické zabezpečení. Provádění nočních útoků celými svazky za podpory atomových zbraní umožňuje totiž pronikat do značně poměrně hloubky obranné sestavy protivníka. Vzhledem k tomu, že při rozednění lze očekávat silné protizteče protivníka, je podle amerických názorů nutno přisunovat již během noci za prvními sledy dostatek střeliva, pohonných hmot i ostatních zásob a provádět odsuny raněných, zvláště těch, kteří byli zasaženi účinky atomových zbraní. Vzhledem k zničení a zatarasení komunikací atomovými zbraněmi je podle časopisu *Armor* z července 1956 nejvýhodnější používat k zásobování i k odsunu vrtulníků. Stejný názor je uváděn i v časopise *Tidskrift for Reservofficerare* z května 1955; v něm však autor poznamenává, že předpokladem pro použití vrtulníků je nadvláda ve vzduchu. Použití vrtulníků k zásobování a odsunu v noci klade zvýšené požadavky na piloty, ale ti podle amerických názorů nejsou dosud

pro tento úkol plně vycvičení. K zabránění srážkám vrtulníků, které by následkem nedostatečného výcviku pilotů mohly nastat, je v soudobých časopisech navrhováno, aby při soudobém nočním používání vrtulníků byla stanovena pro každý vrtulník určitá výška letu a start i přistání vrtulníků aby byly prováděny po jednotlivých vrtulnících s odstupem nejméně tří minut.

Vedení nočního útoku, při kterém vojska bojují v neznámém terénu, klade též zvýšené požadavky na vysokou morálku vojsk, ale ta je dosud nevyřešeným problémem americké armády. Po válce v Koreji konstatovalo velení americké armády, že vojska nebyla pro boj v noci vycvičena, nedovedla využívat výhod noci, naopak, že noc byla pro ně údobím strachu a nejistoty.

V soudobých podmínkách se obavy vojenských odborníků o morálku vojsk v nočním boji nezmenšily, naopak, za používání atomových zbraní narůstají. Časopis *Military Review* z března 1957 při řešení této otázky uvádí, že americkým voják je společenský, s vyvinutým smyslem pro sebeobranu a že nesnáší, je-li odtržen od vojsk nebo je-li obklíčen. Charakteristická pro morálku jsou slova jednoho amerického odborníka, citovaná v uvedeném článku: „Morální stav vojsk je vysoký do té doby, dokud existuje naděje, že vlastní zbraně způsobí protivníkovi značné ztráty nebo smrt. Ztrácí-li vojska tuto naději, klesá morální duch a nastupují poráženecké nálady.“ Objevují se pesimistické názory, že účinky atomových zbraní může být podlomena i sebelepší morálka vypěstovaná v míru. Časopis *Revue Forces Terrestres* z ledna 1956 k tomu podotýká, že morálku vojsk v nočním boji, k němuž protivník použije atomových zbraní, nelze vůbec předvídat. Na pokles bojové morálky, kterou lze podle tohoto časopisu očekávat, budou mít vliv kromě obyčejných faktorů vyplývajících z nočního boje (obtížná orientace, ztráta spojení) též účinky atomových zbraní. Značné ztráty, obtížné hledání a ošetřování velkého počtu raněných, nejistota o případném radioaktivním zamoření budou převládajícím faktorem.

Obranný boj. Obdobně jako v útoku může být zbraní hromadného ničení použito v mobilní i v posícní obraně.

Atomových zbraní může být podle vojenského odborného tisku použito k ničení protivníka při jeho přibližování k přednímu okraji, v prostorech soustředění, při protipřípravě na výchozí položení k útoku a k podpoře protiztečí (protiúderů), jsou-li prováděny při rozednění a je-li dostatek zpráv o situaci (rozmístění) vlastních vojsk. Použití atomových zbraní je však ztíženo tím, že některé cíle zjištěné v průběhu dne mohou v rámci přeskupení ztratit svou důležitost, zatím co jiné cíle vytvořivší se v noci nebude možno vždy včas zjistit, zvláště má-li útočník vzdušnou nadvládu. K atomovému napadení útočníka má být používáno převážně dělostřeleckých raket *Honest John* a 280mm kanonů.

Bojových chemických látek se používá převážně v různých ženijních zátarasech, zvláště v pozemních minách. Počítá se, že miny a fugasy plněné hořlavou směsí vzbudí poplach a způsobí útočníkovi značné ztráty. Zvláště velké ztráty mohou podle amerických názorů způsobit ohňomety, které kromě toho mají velký morální účinek. Používá se jich k vytvoření ohňometných přehrad jak před předním okrajem, tak i v hloubce obrany. Na prostory soustředění záloh, na komunikační uzly, na týlové objekty a sklady může být použito otravných látek a bojových biologických pro-

středků. Napadení se provádí obvykle rozprašováním chemických nebo biologických aerosolů. Jsou-li výhodné povětrnostní podmínky, může být bojových chemických látek použito i při protipřípravě, a to buď v chemickém střelivu nebo vlnovým napadením z pozemních vypouštěčů. Použití otravných látek i bojových biologických prostředků při boji v hloubce obrany je podle amerických názorů omezeno.

Možnost použít atomových zbraní při vedení obranného boje mělo podstatný vliv na názor na způsob plnění cíle obrany. Dříve bylo výhodné zabránit útočníku v soustředění sil a prostředků k útoku. Naproti tomu v současné době je podle časopisu *The Journal of the Royal Artillery* hlavním úkolem obránce donutit protivníka k soustředění sil a prostředků a tím vytvořit podmínky pro jeho zničení atomovými zbraněmi.

Kromě názorů na použití zbraní hromadného ničení při vedení obranného boje je v americké tisku věnována pozornost provádění protiopatření při atomovém úderu protivníka, vývoji nových přístrojů k sledování činnosti útočníka a provádění protiztečí (protiúderů).

Úder atomovými zbraněmi provedený protivníkem v noci může způsobit ve vojskách obránce značnou paniku. K omezení paniky a zmatku má podle časopisu *Combat Forces Journal* z února 1955 velitel každé jednotky určit ještě během dne shromaždiště pro svou jednotku (útvary). Shromaždiště pro jednotky (útvary) v hlavním pásmu obrany se určí směrem k protivníkovi. Tím má být zabráněno případnému desorganizovanému ústupu jednotek (útvarů) z prostorů výbuchu atomových zbraní a současně vytvořeny podmínky k přehrazení prostorů výbuchů atomových zbraní a k zabránění pronikání protivníka těmito prostory. Velení nad shromážděnými jednotkami se ujímá nejvyšší velitel, který přežil atomové napadení. Shromaždiště druhých sledů (záloh) mohou být stanoveny i za prostory soustředění směrem do týlu.

V časopise se dále uvádí, že všechny jednotky obránce musí být pro boj v noci viditelně označeny, neboť kromě tmy bude bránit v rozpoznávání vlastních vojsk od protivníka ještě prach a dým způsobený výbuchy atomových zbraní. Každý příslušník jednotky (útvaru) má být též seznámen s označením sousedních jednotek.

Velkou pozornost věnuje velení americké armády vývoji nových přístrojů k vidění v noci. Soudobé přístroje k vidění v noci, jako jsou různé sniperscopy a snooperscopy, potřebují k vidění pomocné ozáření cíle infračervenými paprsky, které lze zjistit pomocí různých průkazníků (metascopy). K zabránění zjištění pozorování přístroji k vidění v noci vyvíjí americká armáda podle časopisu *Army-Navy-Air Force Journal* z března 1957 přístroje, které nepotřebují pomocné osvětlení cíle infračerveným zářením. Tyto přístroje pracují na t. zv. pasivním principu, t. zn., že k detekci využívají zbytkového infračerveného záření, které vyzařují všechna tělesa teplejší než 0° C (přístroje využívají kontrastu mezi různými teplotami a jejich okolí). Přístroje mohou být zjišťovány motorová vozidla (tanky na př. ještě několik hodin po vypnutí motoru) i osoby. Zjišťovat osoby tímto způsobem je však možné jen na vzdálenost 50 až 100 m. Proto počítá americké velení k zjišťování osob s použitím malých přenosných radiolokátorů. V současné době byl podle *US News World Report* z prosince 1956 zkonstruován malý přenosný radiolokátor AN/PPS-4 určený k nočnímu zjišťování pohybu protivníka na vzdálenost do 5100 m. Místo signálů na obra-

zovce vydává radiolokátor při zjištění pohybu zvukový signál. Americké velení spoléhá, že pomocí těchto i jiných přístrojů vyloučí pronikání protivníka bojovou sestavou a zabrání provedení překvapivého útoku.

V úvahách uveřejňovaných ve vojenském tisku je v současné době rozbírána též možnost nočního manévru druhými sledy a zálohami. Soudobý manévr zálohami a druhými sledy nezáleží jen v provádění protiztečí, nýbrž též v rychlém obsazení prostorů atomových úderů protivníka, což bude v noci velmi obtížné. Proto mají být zálohy rozmisťovány v prostorech s dostatkem komunikací a musí mít dopravní prostředky stále v pohotovosti.

Hlavní pozornost je však věnována možnostem provádění protiztečí (protiúderů). V americkém tisku jsou uplatňovány v podstatě dva názory. Část vojenských odborníků zastává názor, že protizteč (protiúder) prováděná v noci je nevýhodná, a doporučuje provádět ji až při rozednění. Tak na př. časopis *Military Review* z července 1956 vychází z názoru, že po úporném nočním boji budou útočící jednotky (svazky) unaveny a částečně desorganisovány, nebudou mít organisovaný systém paleb ani protitankovou obranu. Proto počítá, že protizteč provedená s překvapením časně ráno za podpory atomových zbraní bude mít reálné předpoklady pro úspěch. Naproti tomu protizteč (protiúder) prováděnou v noci nebude možno vzhledem k nejasné situaci podporovat atomovými zbraněmi, což může mít nepříznivý vliv na její výsledek.

V jiných časopisech se někteří odborníci přiklánějí k názoru, že přes nevýhody noci nelze nechat útočníka pronikat do hloubky obrany, naopak, je nutno ho ničit alespoň dílčími protiztečemi prováděnými bez atomové podpory. Tak na př. podle časopisu *Armor* ze srpna 1955, přestože provedení protizteče hlavními silami je výhodné až při rozednění, je nutno již během noci krátkými protiztečemi s omezenými cíli rušit spojení a zásobování, desorganisovat bojovou sestavu protivníka a získávat zajatce. K provádění těchto protiztečí je podle onoho časopisu nejvýhodnější lehký obrněný pluk nebo průzkumný prapor. K snazšímu rozpoznání vlastních vojsk mají být jednotky provádějící protizteč zřetelně označeny. Z toho je zřejmé, že i když protizteč (protiúder) hlavníh sil lze očekávat ve většině případů až při rozednění, nelze vyloučit dílčí protizteče prováděné již během noci.

*

Otázka způsobu vedení boje (operace) v noci je v současné době v americké armádě řešena a jsou prováděny dílčí opatření k odstranění dosud zjištěných nedostatků. Vzhledem k neustálému vývoji v používání zbraní hromadného ničení není způsob vedení nočního boje (operace) v americké armádě dosud pevně stanoven a lze očekávat další změny, zvláště po dokončení reorganizace svazků pravidelných sil a po získání dalších zkušeností z nočních cvičení.

DISKUSE

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „Organisace a provádění protizteči a protiúderů s rozvíjáním svazků z chodu“

(VM čís. 2/1957)

Ve svém diskusním příspěvku chci doplnit a rozvést myšlenky s. generálmajora Suchomela o provádění čelního protiúderu uveřejněném ve Vojenské mysli čís. 2/1957.

Důležitou podmínkou splnění úkolu v soudobé obranné operaci je, aby obránce byl aktivní. Útočník bude mít vždy k dispozici dostatek účinné techniky, hlavně zbraní hromadného ničení, letectva, řízených střel a j., aby v určitém prostoru, na němž má zájem, vyřadil z boje živou sílu a palebné prostředky obránce. Těchto prostoru pak útočník využije k proniknutí do sestavy obránce, k obklíčení a ničení vojsk po částech.

Obránce bude na tuto činnost reagovat provedením plánovaného manévru. Vrcholem manévru v armádní obranné operaci je provedení armádního protiúderu. Jeho cílem může být podle situace obklíčení a zničení proniknuvšího nepřítele a obnovení původního stavu obrany. Protiúder provádějí druhé sledy armády, zálohy a všechny ostatní prostředky, které má velitel k dispozici. Často bývá armáda k provedení protiúderu zesilována prostředky velitele fronty.

Podle způsobu provedení může být protiúder proveden do boku vklínivšího se nepřítele nebo čelně.

Podmínky provedení protiúderu do boku vklínivšího se nepřítele

Při průlomu připravené obrany bude mít útočník největší uskupení živé síly a bojové techniky v čele vlonu, nebude-li rozšiřovat vlon do stran. Po stranách většinou bude mít slabší síly s úkolem převážně krýt bok a tít hlavním silám v čele vlonu. Této situace využívá obránce k provedení protiúderu. Své síly uskupené mimo vlon soustředí na jednom nebo na obou bocích vlonu, tam získá potřebnou převahu sil a prostředků, v rychlém tempu prolomí sestavu útočníka a současně s obklíčováním hlav-

ních sil v čele vlonu a obnovením souvislosti obrany započne ničit obklíčeného útočníka.

Podmínkou úspěchu při provedení tohoto protiúderu je

- zastavit postup útočníka na směr hlavního úderu nebo aspoň zpomalit jeho postup,
- dostatek času k přivedení prostředků určených k provedení protiúderu do boku vlonu útočníka,
- získat drtivou převahu sil na směr provedení protiúderu a tím dosáhnout rychlého rozražení sestavy útočníka, obklíčení jeho hlavního uskupení a obnovení souvislosti obrany,
- znemožnit přísun nových sil do vlonu před uzavřením vnější fronty obklíčení.

Provedení protiúderu do boku vlonu bude usnadněno tehdy, jestliže druhý sled armády a její zálohy budou umístěny mimo směr nepřátelského hlavního úderu. V tom případě nebudou proti vůli velitele upoutány do boje s útočníkem ve vlonu, jejich přesuny do prostoru provedení protiúderu budou kratší a v celku jednoduché. Z toho důvodu mohou tuto formu protiúderu výhodně provádět svazky sousedních armád z pasivních úseků.

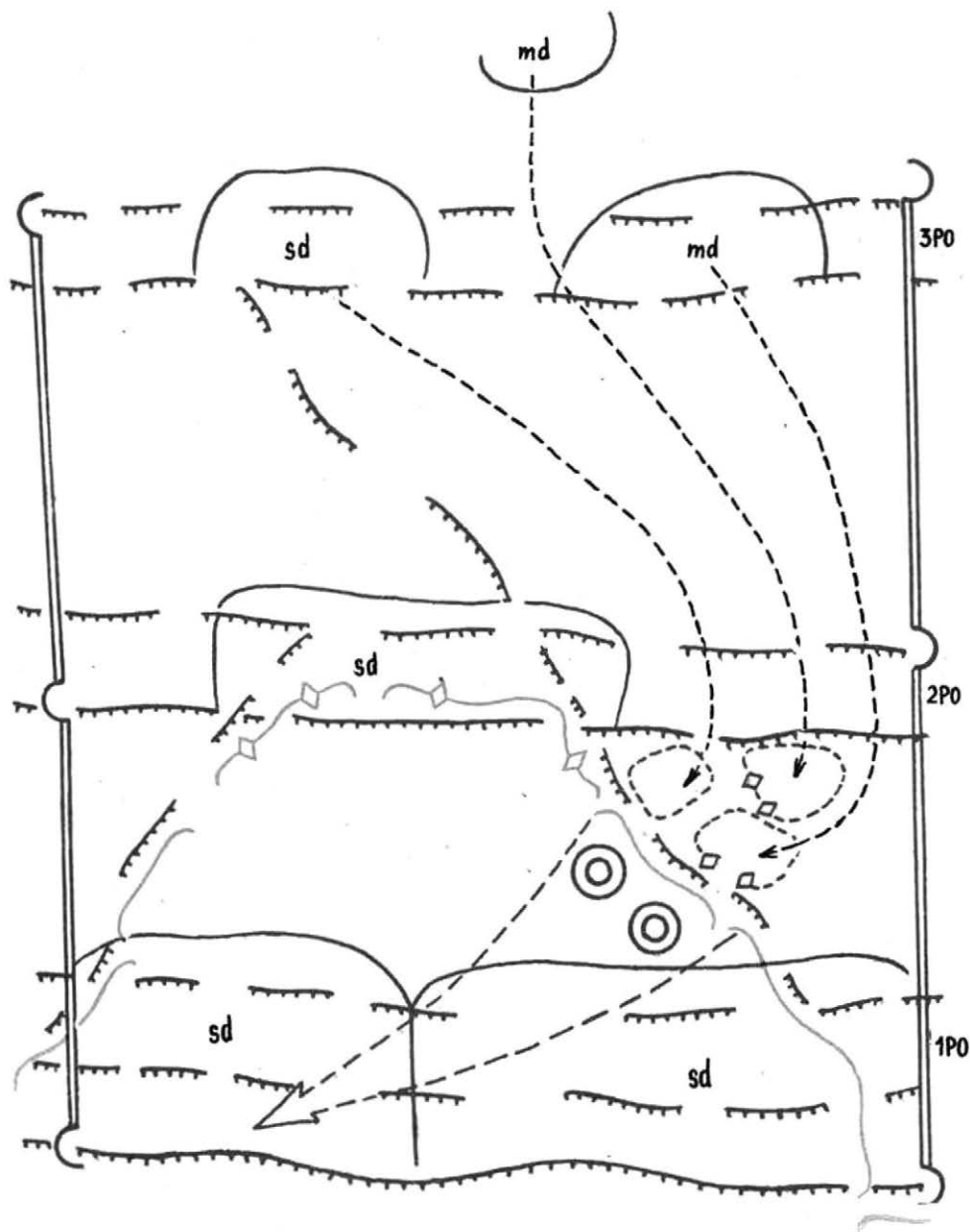
Další podmínkou úspěšného provedení tohoto protiúderu je, že přesuny potřebné k soustředění prostředků do boku vlonu budou provedeny v noci nebo aspoň za ztížené viditelnosti.

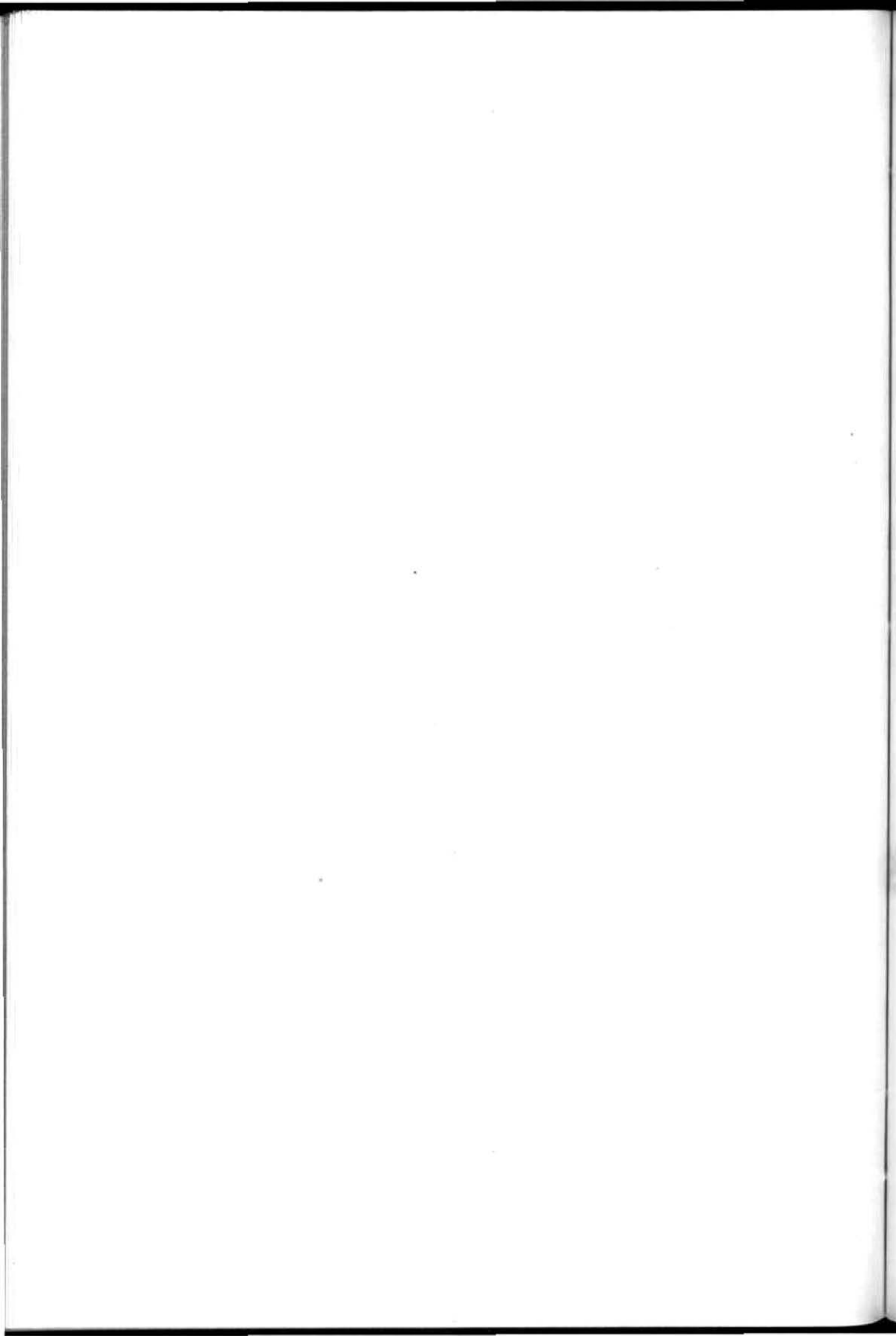
Výhody tohoto způsobu provedení protiúderu:

- Na směr úderu je získávána drtivá převaha sil a prostředků. Tím je umožněno rychlé rozdrčení sestavy útočníka, obklíčení jeho hlavního úderného uskupení při současném jeho ničení.
- Umožňuje nejrychlejší obnovení předního okraje obrany nebo její souvislosti a tím znemožňuje útočníkovi zesílit vojska obklíčená ve vlonu.

BOČNÍ PROTIÚDER

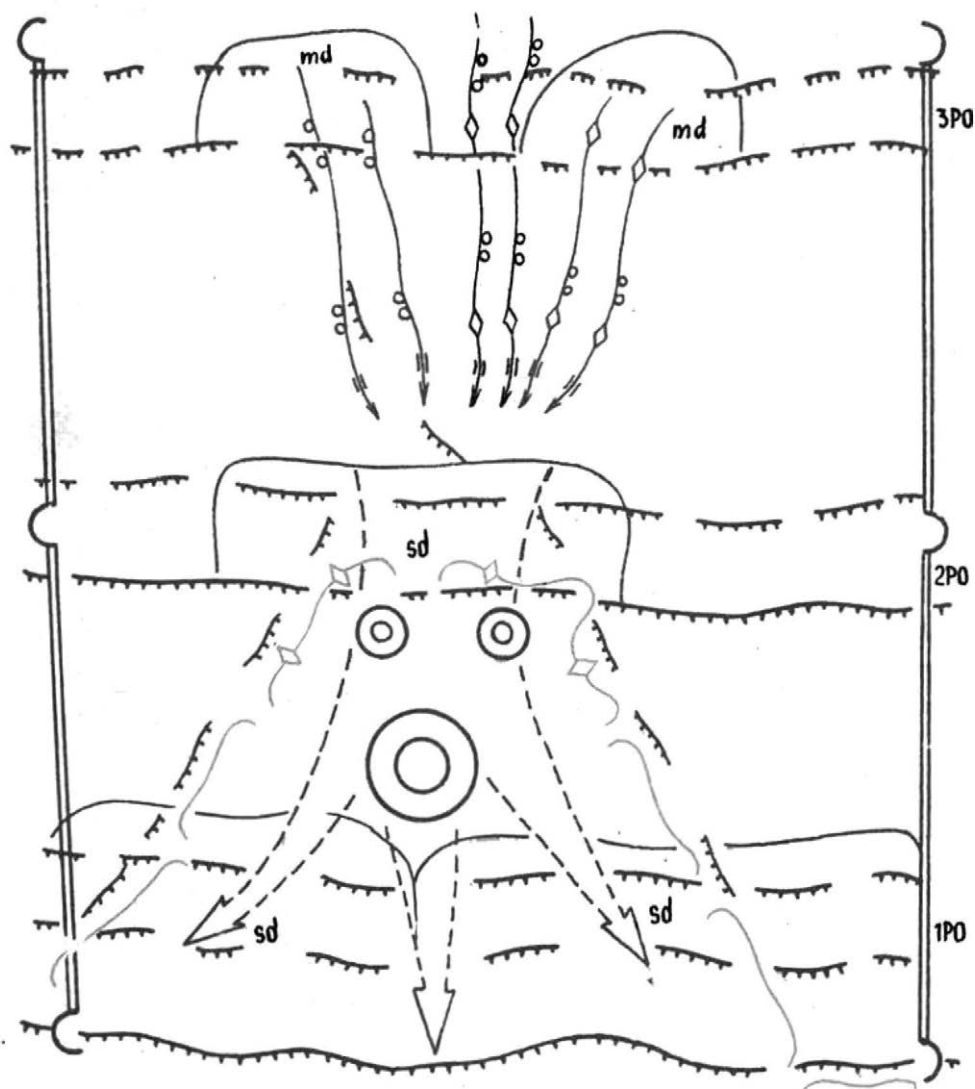
PŘÍLOHA 1.

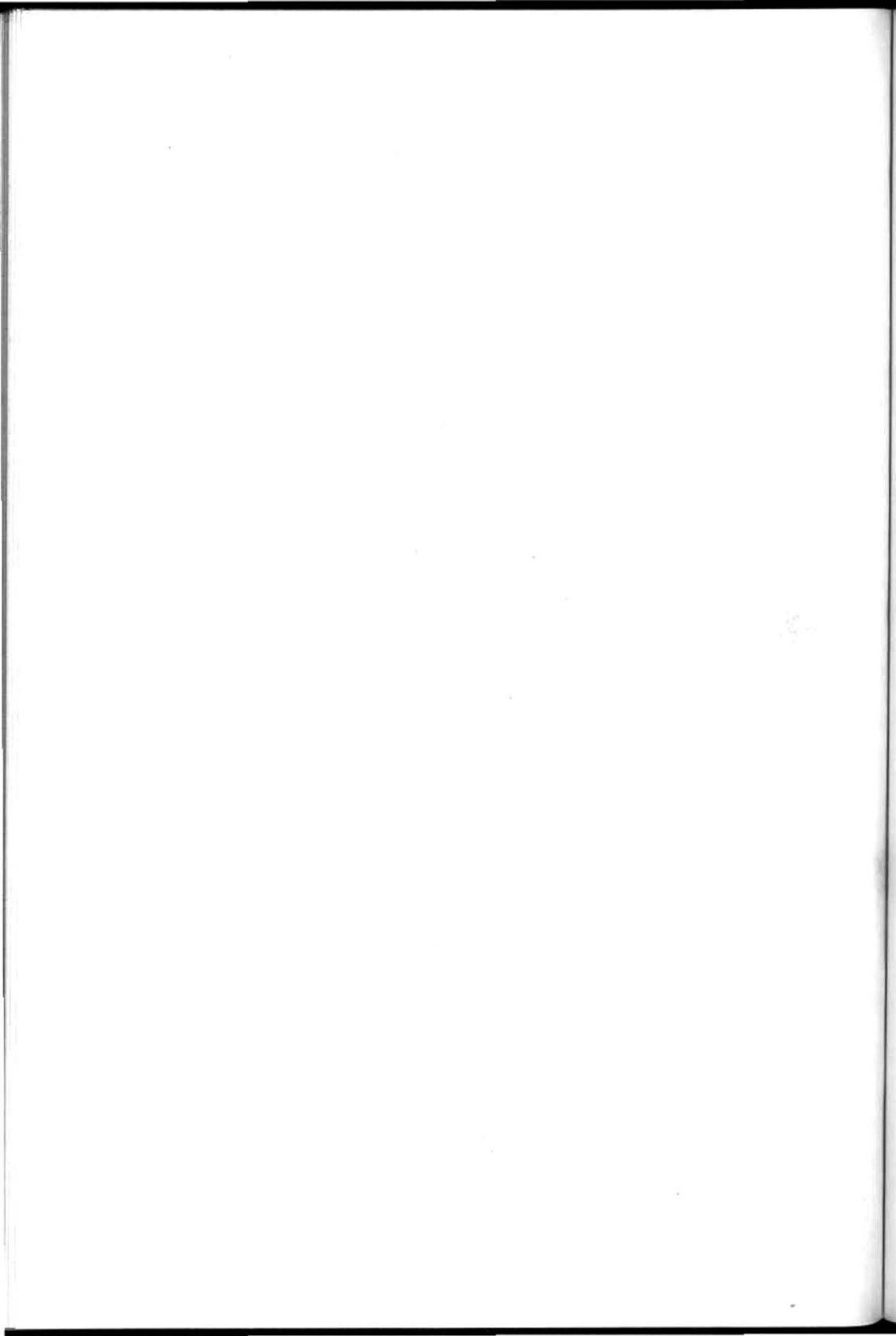




ČELNÍ PROTIÚDER

PŘÍLOHA 2.





- Obkličuje a ničí nepřítele ve vltomu a nedovoluje jeho uniknutí. Dodržuje tedy zásadu ničit nepřítele po částech.
- Nevyžaduje absolutní převahu sil a prostředků. Převaha je potřebná jen na směru útoku.

Nevýhody:

- Ve většině případů složitý a dlouhý manévrt k soustředění sil a prostředků do boku vltomu.
- Nutnost utajit přípravu soustředění sil a prostředků před nepřátelským průzkumem, hlavně vzdušným. Z toho vyplývá požadavek provést přípravu v noci nebo za ztížené viditelnosti.
- Vážné nebezpečí pro úspěch vedení obranné operace vševojskové armády, dorazí-li nepřátelské zálohy do vltomu před uzavřením vnější fronty obkličení.

Výhody tohoto způsobu provedení protiúderu převažují, odpovídají zásadám vedení obranné operace, t. j. zastavit postup nepřítele a způsobit mu co největší ztráty, a proto bude nejčastější formou provedení.

V některých případech však bude výhodné provést protiúder čelní.

Charakteristickým znakem tohoto způsobu provedení bude, že prostředky určené k provedení protiúderu jsou vedeny do čelního sražení s hlavní silou útočnickova úderného uskupení v čele vltomu. Vzhledem k útočnickové nadvládě ve vzduchu a převaze sil a prostředků na zemi, zvláště ve směru hlavního útoku, bude moci být proveden tento způsob jenom za těchto okolností:

- když nepřítel prolamuje naši obranu tak vysokým tempem, že obránce nemá čas provést manévrt do boku útočnickova vltomu,
- když obránce buď vzhledem k vysokému tempu útočnicka nebo době zahájení průltomu nemá k dispozici noc k provedení příprav protiúderu,
- když se nepříteli podařilo prolomit druhé pásmo obrany a velitel frontu nemůže armádu zesílit, ani zabezpečit svými prostředky třetí pásmo obrany.

Přesto provedení čelního protiúderu samo má určité výhody.

a) Příprava protiúderu

Přesun svazků a záloh určených k provedení protiúderu v rámci obranné operace vševojskové armády do prostoru bojové činnosti, t. j. do prostoru druhého pásma obrany je krátký (20 až 30 km), přímý a jednoduchý. Umožňuje provedení protiúderu z chodu, protože již nevyžaduje žádné

změny sestavy a hlavně obtížné změny směru činnosti.

Krátkost přesunových cest do prostoru bojové činnosti a jednoduchost manévru umožňuje provést protiúder brzy po setmění nebo během noci. Protože přesun vojsk z prostorů soustředění půjde po osách, po nichž se obvykle v noci provádí zásobování vojsk bojujících vpředu, nebude nepřítelem předčasně odhalen. Vše uvedené má velký význam s hlediska překvapení nepřítele. Není třeba budovat zvláštní nápadný komunikační systém. Je možno využít komunikací vedoucích z týlu k vojskům bojujícím v taktické hloubce obrany.

Tento způsob nevyžaduje budování speciálního výchozího prostoru, ani jeho zabezpečení. Tuto funkci plní obsazená část druhého pásma obrany. Odpadá tu tedy možnost, že bude prozrazen připravovaný manévrt.

Vojska provádějící protiúder mohou plnit svůj úkol, i když nepřítel prolomil druhé pásmo obrany. Jejich sestava a směry postupu umožňují kdykoli přijmout boj a omezit nepříteli rozšíření vltomu.

Manévrt přivedení vojsk do boje je jednoduchý, dá se snadno provést, je časově krátký a z toho důvodu se dá po splnění určitých podmínek provést i ve dne.

Provedení protiúderu

Atomových pum bude použito v tomto případě nejvýhodnějším způsobem vzhledem k maximálnímu využití jejich účinku. K podpoře protiúderu může velitel armády použít všech zbývajících atomových pum, peněvadž svazky již rozražením útočné sestavy nepřítele plní hlavní úkol protiúderu, ničení živé síly nepřítele. Použije-li velitel armády 3 až 4 atomových pum proti čelu úderného uskupení nepřítele, vyřadí jistě značnou část jeho živé síly, tanků a dělostřelectva. Budou tak vytvořeny výhodné podmínky pro čelní útok vojsk provádějících protiúder a k rozražení a k postupnému ničení nepřítele. Při tomto obkličování a ničení nepřítele již nepůjde o jeho hlavní úderné uskupení, které bylo rozdrčeno a zničeno atomovými údery, nýbrž o menší části napadené a ničené vlastními vojsky z týlu. Proniknutí nepřítele nevytlačujeme, nýbrž rozbitého atomovými pumami, údery dělostřelectva a letectva přímo ničíme. Při posuzování účinku atomových pum je třeba brát v úvahu, že nepřítel nemůže v průběhu útočné operace provádět ženijní úpravy terénu a využívat jich a že tedy půjde vesměs o cíle nekryté.

Vojska v útočné sestavě mohou kdykoli a kdekoli přijmout boj i se silnými přiváženými zálohami nepřítele. V každém při-

padě splní úkol, i když ne vždy v plném rozsahu. V nejnepríznivějším případě, při značné převaze nepřítele na zemi a ve vzduchu, mohou vojska provádějící protiúder přejít na dosažené čáře do obrany. Mají zabezpečen tyl a mohou udržet souvislost obrany.

Čelní protiúder umožňuje také snažší manévry všemi prostředky k zabezpečení a podpoře provedení protiúderu, jako dělostřelectva a letectva a j.

Odpadá obtížný úkol zabezpečení východního prostoru. Vojska provádějící čelní protiúder z chodu mohou přijmout boj kdekoli, před druhým pásmem obrany i za ním.

Tento způsob provedení protiúderu umožňuje v celku snadné vytváření nových záloh ze svazků prvního sledu.

Hlavním důvodem, někdy dokonce nutností provést čelní protiúder bude vysoké tempo útočnicka, který znemožní obránci provést složitější manévry.

Čelní protiúder bude mít v každém případě formu střetného sražení s četnými výhodami na straně vojsk provádějících protiúder.

- Vlastní vojska v obraně v dotyku s nepřitelem budou mít celkem přesné zprávy o prostředcích, činnosti a situaci útočnicka.
- vlastní vojska v obraně budou držet významné prostory (terénní, komunikační a j.), které budou základem činnosti vojsk, podnikajících protiúder,
- značná část dělostřelectva určeného k podpoře protiúderu bude již v palebných postaveních (část dělostřelectva vojsk v obraně a dělostřelectvo vojsk určených k provedení protiúderu) vhodných pro splnění úkolu,
- postup útočnicka do vlnu bude vázán odporem obránce na bocích vlnu,
- úderná síla vojsk provádějících protiúder postupně vzrůstá tím, že se k nim připojují vojska na bocích vlnu.

Úspěch čelního protiúderu je přímo závislý na tom, do jaké míry se podaří obránci zničit a rozrušit hlavní úderné uskupení nepřítele ve vlnu zbraněmi hromadného ničení.

Hlavním prostředkem ničení nekryté živé síly a techniky útočnicka jsou zbraně hromadného ničení, především atomové a chemické. Protože však atomových zbraní vzhledem k situaci vlastních vojsk v dotyku nemůžeme použít proti prvnímu sledu útočnicka, je nutné, aby obránce k přípravě protiúderu měl k dispozici značné síly dělostřelectva a letectva k umlčení a rozrušení prvního sledu útočnicka. K provedení čelního protiúderu jsou nejvýhodnější tankové nebo mechanizované divize.

Výhody čelního protiúderu:

- Krátkost přesunu prostředků na bojiště a jednoduchost manévru. To umožňuje provedení nejen v noci, ale i za ztížené viditelnosti a za určitých podmínek i ve dne.
- Vojska provádějící protiúder mohou přijmout boj kdekoli s postupujícím útočnickem. Přitom netřídí své síly k tvoření vnější a vnitřní fronty obklíčení a k zajištění.
- Vojska při provádění protiúderu nejsou ohrožena postupem útočnickových záloh do vlnu.
- V nejnepríznivějším případě při převaze sil útočnicka mohou vojska provádějící protiúder přejít na dosažené čáře do obrany a hodnotně obnovit souvislost obrany.

Nevýhody:

- Nebude-li atomovými údery vyražena značná část živé síly útočnicka ve vlnu, bude postup vojsk provádějících protiúder zastaven, a nedosažnou tedy cíle zničení útočnického nepřítele a obnovení předního okraje obrany.
- Nepodaří-li se atomovými údery rozrazit útočné uskupení nepřítele ve vlnu, nepodaří se vojskům provádějícím protiúder nepřítele po částech obklíčovati a ničit. V nejlepším případě ho z vlnu vytlačit.

V obou způsobech provedení protiúderu do boku nepřítele nebo čelního mají významnou úlohu zbraně hromadného ničení, hlavně atomové, které má velitel armády k dispozici.

K provedení protiúderu do boku vklínivšího se nepřítele jich použije k rozbití nepřátelské sestavy na směru úderu, k ničení velkých uskupení nepřítele ve vlnu, hlavně v čele, a k zabránění přístupu zálohám útočnicka na bojiště před uzavřením vnější fronty obklíčení.

Provedení čelního protiúderu je použitím zbraní hromadného ničení podmíněno vůbec. Bez mohutného úderu, hlavně atomového, nezničíme hlavní nepřátelské uskupení ve vlnu, nezískáme převahu sil a prostředků, a nemáme tedy naději na zničení proniknuvšího nepřítele a na postup k obnově předního okraje obrany.

V dnešní době, kdy má obránce k dispozici v dostatečném množství tyto mohutné ničivé prostředky, je třeba vycházet z toho, že vhodným použitím a v dostatečném množství zbraní hromadného ničení může obránce změnit dosud nevýhodný pro sebe poměr sil do té míry, že si může vytvořit

výhodné podmínky nejen k provedení protiúderu, ale i pro přechod do protiútoků.

Srovnáme-li výhody a nevýhody protiúderu prováděného do boku nepřátelského vlonu a čelního protiúderu, vidíme, že výhody jsou na straně protiúderu do boku nepřitele. Jím můžeme splnit v plném rozsahu cíl protiúderu, t. j. obklíčit a zničit proniknuvšího nepřitele a obnovit přední okraj obrany. Při čelním protiúderu je dosažení

tohoto cíle ohroženo, podmíněno několika okolnostmi. Pravděpodobnější je jen dílčí úspěch, t. j. zastavení nepřitele a obnovení souvislosti obrany. A proto v každém případě, bude-li to vyhovovat podmínkám, bude proveden protiúder do boku vklínivšího se nepřitele. Jedině v podmínkách uvedených podle pojednání bude proveden protiúder čelní.

Plukovník Josef Rak

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „Některé otázky průlomu z chodu a jejich zabezpečení při výcviku štábů a vojsk“

(VM čís. 3/1957)

V článku, jenž má být především podnětem k úpravě programů operační a bojové přípravy, zaměřili se autoři na řešení dvou podstatných otázek:

- vyvedení vojsk z prostoru soustředění k přednímu okraji nepřátelské obrany a
- rozvinování a přechodu do útoku.

Nehledě na to, že se obě otázky překrývají, řeší autoři téměř výhradně technickou stránkou obou otázek. To je jisté v zásadě správné. Má-li však článek sloužit jako teoretický návod a pomoc štábům při nové úpravě programů operační a bojové přípravy, je třeba jej prohloubit o některé — podle mého názoru — důležité činnosti štábů i vojsk, které se dosud necvičí.

Nejdříve chci vyslovit názor k dvěma myšlenkám autorů. Na str. 4 (K otázkám práce štábů a jejich výcviku) říkají: „dnes se po vyvedení vojsk k přednímu okraji nebude zaujímat výchozí položení.“ Třeba připustit, že i útok z výchozího položení bude mít své místo v soudobých podmínkách. Budou to na př. zvláštní druhy boje, jako útok v horách, z předmostí, v noci a mnohdy i z dobře vybudovaného výchozího prostoru, kterého jistě využijeme, i když v něm nebudeme setívat 1 až 2 dny. Zvláště nebude-li k dispozici větší počet atomových pum. I střídání může nastat, bude-li se na př. přeskupovat svazek prvního sledu na frontě. Dělostřelecký článek téhož čísla i další to nepřímě potvrzují ve slovech: „jestliže vojska nesetrvávají příliš dlouho ve výchozím položení“. Jeví se dokonce výhodné, aby na určitých úsecích, na př. po obou stranách průlomu z chodu, spoluúčila vojska z výchozího položení, a tak umožnila lépe splnit obtížný úkol vojsk úto-

čících na připravenou obranu nepřitele z chodu.

Dále autoři na str. 5 doporučují určení ještě dalších dvou čar — čáry nasazení ochranných brýlí (6 až 8 km) proti vlastním atomovým pumám a bezpečnostní čáry, když předtím velmi vhodně uvážili 4 až 5 nezbytných regulačních čar k postupnému rozčleňování a rozvinování bojové sestavy svazků. Sedm čar je mnoho. Dobu nasazení ochranných brýlí možno stanovit časově, podle skutečného vývoje boje a výjimku včas oznámit. Bezpečnostní čáru je možno ztotožnit s poslední regulační čarou. Nehledě k tomu nasazení ochranných brýlí může být vyvoláno činností nepřitele v atomové protipřípravě. Určení těchto dalších čar může znamenat někdy i zdržení.

Nyní k podstatě štábně taktických zvláštností, které je třeba cvičit, aby štáby i vojska získaly návyky v organizaci, plánování a řízení tohoto druhu boje (operace).

Útok z chodu, má-li být úspěšný, musí být proveden s překvapením. To vyžaduje od štábů řadu přísných opatření jak v prostorech soustředění, tak za pochodu. Musí je již obsahovat kalendářní plán a nařízení velitele a náčelníka štábu, kdy, koho, s čím seznámit, výběr důstojníků pro plánování, jejich pracoviště (ZVS), činnost k maskování v hloubce, zejména vlastní radiová protipatření, zpravodajské vyčištění pochodového a útočného pásma od hloubkového průzkumu nepřitele, soustavný boj proti nepřátelskému průzkumu, zvláště v posledním prostoru soustředění, v boji vedeném ovšem na širší frontě, způsob získávání zpráv o situaci v dotyku — od koho, jakou cestou, důmyslná organizace bojové přípra-

vy vojsk, volba vhodné doby (výcvik v terénu špatně sjízdném), kdy a kým vejít ve styk se svazky a útvary v dotyku.

Dále se štáby musí již nyní naučit číst a vyhodnocovat letecké kolmé i šikmé snímky a panoramatické náčrty (snímky) pořízené z pozemních pozorovatelů, srovnávat je s mapou, zvláště tankovou, a předložit z tohoto materiálu veliteli potřebné podklady pro rozhodnutí. Přitom je třeba cvičit paměť důstojníků štábů pro tvárnost terénu studovaného ze snímku. Zhotovení plastických stolů, nejlépe převozných (pro svazek dva 12 500 a 2000, poslední i pro útvary) musí štáby umět provádět přesně a rychle vlastními prostředky pro rozhodnutí i organizaci součinnosti. Zároveň musí nacvičovat rychlou orientaci v novém terénu známém jen podle snímku.

Rekognoskace pak bude charakterisována minimem účastníků a utajením doby i způsobu provedení. Může být prováděna z vrtulníku nebo z vozidla postupně zpředu dozadu nebo opačně s upřesněním celé organizace pochodu i vlastního útoku z chodu, čítajíc v to opatření k nahrazení možných ztrát z atomové protipřípravy a chování vojsk.

Dále je třeba učinit předmětem operační a bojové přípravy postupnou součinnost s jednotkami v dotyku, při dbání opatření k utajení, jako na př. provádění a předávání výsledků průzkumu nepřítele (průzkum bojem) televizním přenosem nejdůležitějších úseků (první postavení), vlastní sestava v dotyku, terén, jeho sjízdnost, překážky, viditelnost, možnosti vedení přímých paléb, skloubení obranného a útočného plánu, sladění signálů všech druhů, radiových frekvencí, zabezpečení útoku jednotkami v dotyku, pomoc při odstraňování zářasů, výběr styčných důstojníků od svazků v dotyku k informaci, otázky bojového zabezpečení i velení.

Naučit velitele i štáby formulovat jasné rozkazy pro útok z chodu, čítajíc v to organizaci pochodu, jako jeden celek, zpravidla textem a mapou, aby se písemný rozkaz příliš neprodužoval. Naučit je krátkým bojovým nařízením pro útvary a jednotky, které třeba vyslat utajeně dříve na frontu (průzkum, pořádková služba, dělostřelectvo, VPS, spojení).

Nařízení (plán) bojového zabezpečení učít je zpracovávat v celku, čítajíc v to pochod a s přihlédnutím na vojska v dotyku.

Důležité je umět vydávat úkoly pro letectvo a dělostřelectvo zejména k zničení radiolokačního systému, palběných postavení dělostřelectva a základů řízených střel, protože bez radiolokačního systému

nemůže být řízených střel použito a atomové dělostřelectvo je schopno působit okamžitě, na rozdíl od atomové pumy nesené letounem.

Naučit štáby zabezpečovat velení za přesunu v noci, zvláště v okamžiku přechodu z pochodové do bojové sestavy a zteče předního okraje nepřátelské obrany.

Co se týče přípravy vojsk, metodicky ukazuje článek správnou cestu. I na nejnižších stupních je třeba cvičit velitele ve správném chápání a využívání snímků. Vojska pak vedle uvedených otázek ve vedení boje za jízdy, palby z transportérů za krátkých zastávek a za jízdy, překonávání překážek všech druhů, součinnosti za jízdy, organizovanému přemístování dopravních prostředků po nutném sesednutí, přímé střelbě z těžkých zbraní, způsobům začleňování posilových prostředků, vedení boje při částečně rozvinuté a rozčleněné sestavě a samozřejmě v protiatomové ochraně v nejrůznějších situacích.

Nakonec ještě k jedné zajímavé otázce. Několik autorů píše „bez dlouhého zdržení ve výchozím prostoru“. Bude však někdy zdržení nutné? Sami autoři článku počítají s 5 minutami. To je jistě optimální i nezbytné a stále jde i při 10 až 15 minutách o útok z chodu. Může však nastat okolnost, kdy nás situace a čas přinutí provést útok z chodu s kratší přípravou, a to na připravenou obranu nepřítele při menším počtu vlastních atomových pum. Kdy a jak to bude na př. možné? Bude-li výchozí položení dostatečně ženižně vybudováno nebo velmi výhodné; vliv na to může mít vývoj situace u jednoho nebo druhého souseda. Pak je podle mého názoru možné předpokládat utajeně alespoň prapory (roty) prvního sledu na výši 3. až 2. zákopu prvního postavení noc předem nebo tak, aby měly potřebný čas k organizaci příprav; útok další bojové sestavy vykalkulovat časově tak, aby s jejich vyražením došly na potřebné vzdálenosti další sledy z hloubky, skutečně z chodu. I když toto řešení má určité nevýhody a jeví se jako kompromisní, musí být štáby i vojska připraveny k jeho provedení. Zabezpečení dělostřelectvem musí být ovšem v tomto případě organizováno odpovídajícím způsobem.

Složitějšímu a pro nás dosud „zvláštnímu“ způsobu plánování a organizaci průlomu z chodu třeba velitele, štáby i vojska učít tak, aby se tento způsob stal běžným.

Celou přípravu urychlí uskutečňování těchto zaměstnání i zavedení nové spojovací a dopravní techniky, zejména pro velení.

Podplukovník Václav Votava

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

„K problému operačního maskování“

(VM čís. 3/57)

Otázku operačního maskování rozvedl teoreticky podplukovník Kalach ve Vojenské mysli čís. 3/57, způsob plánování naznačuje v tomto čísle plukovník Varvařovský.

Oba články chci doplnit několika myšlenkami vyplývajícími ze zkušeností z velitelsko-štábního operačního cvičení.

a) Plánování a provedení operačního maskování je dnes neobyčejně ztíženo množstvím technických prostředků průzkumu, zdokonalením hloubkového průzkumu a možností rychlého spojení s ním.

Krátké lhůty pro plánování a snaha provést všechna vlastní opatření v co nejkratších lhůtách vytvářejí značně složitější podmínky k provedení maskování.

V podstatě zahrnuje operační maskování dvě činnosti — buď můžeme provést taková opatření, abychom skryli naši skutečnou činnost, anebo můžeme předstírat určitý manévř nebo činnost, kterou ve skutečnosti neprovádíme.

V každém případě však zvolená opatření musí být takového rázu a rozsahu, aby nepřátelský průzkum a jeho vyhodnocovači v jednom případě naší akci neodhalili a v druhém případě byli o ní přesvědčeni.

Pokládám proto za zbytečné zastírat nepřatrnou část osy přesunu, ať již to bude provedeno jakýmkoli způsobem, vyjímajíc citlivá místa, na př. pozorovatelná (zrakem nebo technickými prostředky) nepřitelem. Jestliže na příklad maskujeme soutěsky, mosty a p., je třeba maskovat i přístupové komunikace do takové vzdálenosti, aby nepřítel nemohl rozpoznat, do které soutěsky nebo na který most naše přesuny směřují. Vytvoříme-li klamný most, musíme naznačit i klamně přesuny po osách k tomuto mostu.

Právě tak velmi těžko lze nepříteli oklamat tím, že budeme klamný přesun divise značkovat jedním praporem. V nevyhnutelném případě to musíme udělat s použitím koutových odrážeců a při volbě správných vzdáleností mezi vozy, ale přesto zůstává nepříteli dost prostředků k tomu, aby se přesvědčil o tom, že se přesunuje jen jeden prapor — nebo lépe řečeno jistý počet jednotlivých vozidel.

Daleko výhodnější je provádět klamnou činnost v nezkrácených počtech osob a materiálu. Znamená to dovedně skloubit pře-

suny, které jsou nutné, s přesuny klamnými tak, aby celý komplex různých činností nepříteli desorientoval.

b) Nejobtížnější otázkou, kterou je třeba ve štábu armády řešit, je otázka osob, materiálu a času k provedení těchto opatření. Podle zkušeností je možno souhrnně říci, že se ani jednoho ani druhého nebude zpravidla dostávat. Ať už budeme plánovat obrannou nebo útočnou operaci, k níž budeme chtít utajit záměr velitele armády, vždy nás soudobé rozmístění vojsk do velkých šířek a hloubek bude nutit k tomu, aby vojska provedla jen nejnútnejší přeskupení, při čemž na klamná opatření nezůstane dostatek sil a prostředků.

K řešení tohoto problému nelze ovšem dát žádnou šablonu. Bude však v každém případě nutno k této činnosti vyčlenit druhé sledy divisi nebo celé divise druhého sledu, zálohy a tylové složky.

Zrychlení tempa přesunů vojsk by rovněž podstatně pomohlo řešit tuto otázku, neboť by dovolovalo provádět rychlejší a dovednější manévry.

c) Jedním ze způsobů klamání nepřítel je vytvoření domněnek, že naše vojska nepustila zaujatý prostor. K tomu je třeba v dosavadním prostoru ponechat část vojsk (na divisi dvě roty až prapor), která budou prostor oživovat a dobudují síť klamných staveb. S tímto opatřením sice často v plánech kalkulujeme, vojska a velitelé však v něm nejsou cvičeni a je nepochybné, že by konkrétní provedení bez výcviku a přípravy bylo uskutečněno neuměle, a tedy bez žádaného efektu. Domnívám se, že je třeba při cvičeních s vojsky tento úkol prakticky provádět a průzkumovými prostředky, hlavně letectvem, ověřovat.

d) V práci štábu při přípravě operačního maskování se již nejednou vyskytla chyba, kdy divisi bylo nařizováno provést přesun (nebo jinou činnost), při čemž v písemném rozkaze bylo výslovně uvedeno, že jde o klamnou činnost. Domnívám se, že takto lze formulovat úkol jedině tehdy, když část jednotky má předstírat činnost jednotky větší (oživení opuštěného prostoru soustředění atd.), avšak v žádném případě nelze divisi (pluku a p.) oznamovat, že na příklad přesun, který má provést, je klamný. Jednak tím prozrazujeme záměr operačního maskování, jednak vedeme podřízené k to-

mu, aby si ulehčili provedení („je to jen klamný manévr“).

Úkoly, které plní vojska v rámci operačního maskování, musí být provedeny stejným způsobem jako při plnění jiného úkolu, a proto velitelé musí dostat rozkazy takového znění a rozsahu, který neprozrazuje, že jde o klamnou činnost.

e) Operační maskování je třeba řešit centralisovaně, to znamená, že v soudobých podmínkách je musí řešit štáb frontu. Štáb armády by měl tento plán jen zkonkrétisovat, po případě v rámci zámyslu velitele frontu doplnit. Štáb vševojskové armády může provádět operační maskování nezávisle jen tehdy, je-li armáda na samostatném směru, avšak i v tomto případě by plán měl podléhat schválení velitele (náčelníka štábu) frontu.

f) Plánování všech opatření operačního maskování musí probíhat souběžně s ostatními plány operačního zabezpečení. Proto je třeba počítat s vyčleněním jednoho důstojníka operačního oddělení, který by tento plán jako velmi důležitý úkol zpracoval. Vzhledem k tomu, že hlavní opatření, které budeme volit, je provedení klamného manévru, je nutno co nejtěsněji spolupracovat se skupinou, která plánuje přesuny. Náзор, že by operační maskování bylo možno zahrnout do plánu přeskupení, je třeba zamítnout, neboť maskování jednak zahrnuje řadu jiných opatření (viz článek podplu-

kovníka Kalacha), jednak plán přeskupení je sám o sobě složitý dokument, který nelze zatěžovat dalšími údaji.

Na plánu operačního maskování musí spolupracovat především důstojník štábu ženijního vojska, dělostřelectva, dále důstojník spojovacího oddělení k plánování radiových protipatření, důstojník oddělení PVO, chemického vojska a podle potřeby důstojník týlu a styčný důstojník letectva. Ve větší míře než dosud mělo by být při tomto plánu účastno i oddělení průzkumu, jehož důstojníci mají nejlépe znát prostředky nepřátelského průzkumu a jejich možnosti, a proto by měli navrhovat i opatření k operačnímu maskování. Je pochopitelné, že by i část vlastních průzkumných prostředků měla být vyčleněna ke klamným akcím.

Závěrem je třeba podtrhnout, že právě v soudobé operaci za použití zbraní hromadného ničení má operační maskování zvýšený význam, neboť je součástí opatření, která chrání vojska před hromadnými úderem. Vzorně naplánované a provedené operační maskování může dokonce donutit nepřítele použít zbraní hromadného ničení do prostoru, v němž není soustředěno hlavní uskupení našich sil a prostředků, a tím splní druhý hlavní úkol, který je maskováním vzhledem k zbraním hromadného ničení sledován.

Major Ladislav Jaček

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „K otázce rozmístování vojsk v prostorech soustředění“

(VM čís. 4/57)

Ve Vojenské myslí čís. 4/1957 byl uveřejněn článek o dosavadním způsobu rozmístování vojsk v prostorech soustředění, v kterém autor konstatoval, že nyní prováděné a organizované rozmístování vojsk je zastaralé a nevyhovuje soudobým podmínkám vedení operace a boje.

Domnívám se, že tuto otázku nelze řešit jednostranně a že není nutno dosavadní způsoby rozmístování vojsk zásadně revidovat, jak se o to pokoušel autor článku, poněvadž některé jeho závěry nejsou zcela zdůvodněny a opodstatněny.

Nejprve krátce k obsahu pojmu prostoru soustředění a rozmístění vojsk. Prostor rozmístění svazků musí kromě ochrany proti zbraním hromadného ničení poskytovat voj-

skům nejlepší podmínky k jejich odpočinku a k provedení oprav veškerého materiálu a bojové techniky. Oper-II-15 stanoví: „Rozmístění vojsk mimo boj je souhrn opatření zabezpečujících vojskům odpočinek mimo boj za podmínek co možná nejpříznivějších. Prostor k rozmístění vojsk mimo boj musí zabezpečovat rozmístění vojsk skryté před nepřátelským, pozemním a vzdušným pozorováním (při používání atomových zbraní rozptýlené), možnost rychlého shromáždění při poplachu..., vhodné rozmístění a odpočinek vojsk, příznivé zdravotní podmínky, dostatečné množství vodních zdrojů...“

Při určování prostoru soustředění musí být proto přihlíženo především k tomu, aby

daný prostor vyhovoval těmto podmínkám a umožňoval činnost vojsk při jejich přípravě k plnění dalších úkolů. Je nutno podtrhnout požadavek výhodných podmínek zabezpečujících odpočinek vojsk a dostatek vodních zdrojů k provádění hygienické očisty a deaktivace (viz Oper-I-1, čl. 196), poněvadž je málo pravděpodobné, že by autorem navrhovaný způsob rozmístění vojsk těmto podmínkám plně vyhovoval.

Autor navrhuje nahradit dosavadní způsob rozmístování vojsk v prostorech soustředění t. zv. rozmísťováním po směrech. Současně se podle jeho návrhu mají vojska rozmísťovat „všude“ a musí se zamezit „oddělování prostorů zaujatých vojsky od prostoru bez vojsk“ (str. 40, první odstavec shora). Tvrdí, že touto organizací zabráníme nepříteli správně vyhodnotit prostory soustředění našich vojsk a zvýšíme ochranu rozmístěných vojsk před účinky atomových zbraní.

Rozmístěním vojsk po směrech bude podle autorova názoru utajen záměr velitele pro použití těchto svazků. Domnívám se, že při rozmístění vojsk podél komunikací (jak to požaduje autor a jak je znázorněno na náčrtech) může nepřítel naopak mnohem snadněji zjistit náš záměr, poněvadž na základě znalosti tohoto způsobu rozmísťování vojsk bude vždy jasno, na který směr je předpokládáno použití těchto vojsk, protože budou již podél komunikací ve směru své pravděpodobné příští činnosti.

Tento způsob rozmístění vojsk podél komunikací je výhodný jen při krátkodobém pobytu vojsk v určitém prostoru, na př. při zastávkách za přesunu, ve vzdáleném východním prostoru a j.

Budeme-li se snažit rozmísťovat vojska „všude“ v celé hloubce naší sestavy, jak to navrhuje autor, omezíme si tím jednak provádění možného manévru vlastními vojsky jak k oklamání nepřítele, tak i zabránění provedení nutného manévru vojsk do záložních prostorů, budou-li zasažena BRL nebo atomovými zbraněmi. Při tomto systému bychom se museli omezit jen na provádění pasivních maskovacích opatření a nebylo by možno plánovat různé způsoby operačního maskování, které zahrnují celý systém opatření k oklamání nepřítele, jako je demonstrační činnost, klamné přesuny a soustřeďování vojsk, budování klamných postav, účinná protiradiotechnická opatření, ničení a umlčování průzkumných prostředků nepřítele.

Navrhovaným způsobem rozmísťování vojsk usnadníme nepříteli průzkum našich vojsk, poněvadž se může omezit jen na prostory podél komunikací (které jsou mimochodem pravděpodobnými cíli nepřátel-

ských úderů). Při tomto způsobu budeme nuceni rozmísťovat vojska i mimo výhodné prostory, které mohou nepříteli zabránit v provádění průzkumu a vyhovují podmínkám protiatomové ochrany vojsk, poněvadž podle navrhovaného způsobu nebude možno se omezovat při rozmísťování vojsk jen na některé výhodné prostory odpovídající protiatomové ochraně, ale budeme je nuceni rozmísťovat i ve volném terénu a v osadách (kde jsou vojska zvláště zranitelná druhotnými účinky zbraní hromadného ničení).

Je vidět, že autorovi při řešení těchto otázek chybí správná představa o operační sestavě armády v útočné nebo obranné operaci. Vezměme na příklad uspořádání vševojskové armády v obranné operaci, které je zpravidla do hloubky 60 až 80 km (na hloubku armádního obranného pásma). Rozmístíme-li v tomto prostoru v terénu všechny svazky, armádní a divisi útvary, posilové prostředky, týlové útvary a zařízení a vyhradíme jim příslušné záložní prostory nebo prostory k provedení protiatomového manévru, budeme-li provádět operační maskování, dojdeme k závěru, že štáby armády i svazků musí vynaložit velké umění a organizovat důkladnou součinnost, aby bylo dostatek prostoru k vyhrazení místa pro tyto jednotky a svazky. Obdobná situace bude i při organizaci útočné operace.

Dříve než štáb rozdělí jednotlivé prostory útvarům a svazkům, je nutno vyhodnotit terén s hlediska ochranných vlastností proti zbraním hromadného ničení. Proto bude nutno podle rázu terénu nejméně 20 % místa vyloučit, kterého nebude možno využít vůbec k rozmístění vojsk.

Z těchto několika poznámek je možno učinit závěr, že se nám prakticky v souběhých podmínkách hlubokého protiatomového rozmístění vojsk prostoru nedostává, a je tedy využito každého vhodného místa.

Autor při zdůvodňování svého návrhu uvádí, že při dosavadním způsobu byla vojska značně zranitelná nepřátelskými údery zbraní hromadného ničení. Podle dosavadních zásad víme, že se prapor rozmísťuje na ploše 4 až 5 km², a není tím nijak řečeno, že tento prostor musí mít tvar přesného čtverce 2 × 2 km nebo kruhu. Při navrhovaném způsobu rozmísťování vojsk podél komunikací bude jeden prapor rozmístěn v délce 2 km, to znamená, že se prakticky proti nyní používanému způsobu rozmísťování nic nezmění, poněvadž vzdálenost 2 km na stupni praporu je v obou případech stejná, ba právě naopak, domnívám se, že při navrhovaném způsobu je celý prapor zranitelnější, poněvadž jeho vozidla budou rozmístěna v pochodovém proudě, kdežto podle dosavadních zásad plošného rozptýlení vojsk

byla menší pravděpodobnost zásahu a vyřazení celého praporu jedním atomovým úderem. Srovnáme-li tedy oba způsoby možného rozmístění vojsk, vidíme, že se s hlediska protiatomové ochrany v zásadě od sebe nijak neliší a že v obou případech je nutno počítat s tím, že jedním atomovým úderem bude možno vyřadit celý prapor.

Navrhovaný způsob rozmístování vojsk značně zvětšuje celkovou plochu rozmístění (jak je znázorněno na náčrtech). Tak na příklad mechanisovaná divise bude podle tohoto způsobu rozmístěna na ploše 9 až 12 km $\times$ 20 až 30 km, t. j. na celkové ploše asi 200 až 300 km². Podle autorova tvrzení „bojové útvary mohou se novým způsobem rozmísťovat v prostorech soustředění jak v obraně, tak v útoku“. Rozebere-li, jak se toto zvětšení v prostoru soustředění prakticky projeví, vidíme na příklad, že v útočné operaci je možno tímto způsobem rozmísťovat svazky druhého sledu armády ve vzdáleném výchozím položení, což ovšem není nic nového a jiného, než co je studováno a procvičováno v letošním výcvikovém roce v naší operačně taktické přípravě při řešení otázek průlomu připravené obrany nepřítele z chodu (viz náčrt 2).

Je velmi problematické, zda by tímto způsobem bylo výhodné rozmísťovat vojska v přípravném období útočné operace v prostoru soustředění, který je vzdálen 100 km i více od linie fronty, poněvadž tu musí svazky provést důležité úkoly při opravě bojové techniky a vozidel, při doplňování osob a materiálu, což by nebylo výhodné provádět při rozmístění jednoho svazku na ploše 10 $\times$ 30 km, t. j. 300 km². Tímto způsobem rozmístění vojsk by byla podstatně ztížena organizace strážního zajištění, protivýsadkové a protivzdušné obrany vojsk v prostoru soustředění. Rovněž je otázka, zda by bylo výhodné při organizaci spojení v prostoru soustředění využívat „radiových stanic s omezeným dosahem“, jak tvrdí autor, poněvadž by tento dosah vzhledem k velké ploše rozmístění nemohl být příliš omezen a za těchto podmínek je radiový provoz v prostoru soustředění nepřipustný. Další otázkou je, zda by bylo ekonomicky účelné vybavovat vojska, zvláště tankové a mechanisované útvary a svazky, kromě normálních radiových stanic umístěných v bojových vozidlech ještě dalšími radiovými stanicemi s omezeným dosahem ke spojení v prostoru soustředění. Proto je i s tohoto hlediska výhodnější dosavadní způsob rozmísťování vojsk, kdy je možno využívat především linkových pojítek.

Srovnáme-li dále výhodnost navrhova-

ného způsobu rozmísťování vojsk po ženijní stránce, vidíme, že v obou případech musí být v prostorech soustředění budovány okopy a úkryty pro osoby a bojovou techniku, a tedy ani v tomto případě není výhodnější navrhovaný způsob.

Při přípravě útočné operace mohou být svazky druhého sledu rozmístěny též přímo na jednotlivých obranných pásech, což v tomto případě zcela vylučuje navrhovaný způsob rozmísťování vojsk podél komunikací v pochodových proudech.

V obranné operaci jsou svazky druhého sledu umístěny zpravidla na druhém a armádním pásmu obrany, poněvadž s ženijního hlediska není vždy možno plně vybudovat v přípravném období kromě jednotlivých obranných pásem ještě prostory soustředění pro jednotlivé svazky.

Při přesunu vojsk na čaru zasazení do protizteče nebo do protiúderu je nutno předem uspořádat již v prostoru rozmístění jednotlivé praporek proudy, aby jednotky a útvary mohly být rychle vyvedeny na čaru zasazení. To ovšem neznamená, že jednotky musí být po celou dobu svého pobytu v prostorech soustředění v pochodových proudech, nýbrž se do nich rozčlení až určitou dobu před vyražením na čaru zasazení.

Nejspolehlivější ochranou rozmístěných vojsk v obranné operaci je jejich rozptýlení, skryté rozmístění a vybudování dostatečného počtu úkrytů. Při organizaci obrany nelze připustit jakoukoli šablonu pro rozmísťování druhých sledů a záloh, aby bylo nepříteli ztíženo jejich zjištění, určení sestavy a zámyslu jejich použití. Zákopý, obranná postavení a pásma musí být budována nejen s hlediska aktivního vedení obranného boje, spolehlivé protiatomové ochrany vojsk, ale musí umožnit i rychlé vyvedení a rozvinutí druhých sledů a záloh a současně oklamat nepřítele vybudováním klamných postavení a zákopů. Tyto požadavky kladou velké úkoly na ženijní budování, což je možno řešit jednak zvýšeným používáním ženijních strojů, skládacích objektů, jednak intenzivnějším ženijním výcvikem vojsk.

Závěrem je možno říci, že při srovnání obou způsobů rozmísťování vojsk vidíme, že nelze všeobecně tvrdit, že dosavadní způsob rozptýleného rozmísťování vojsk je zastaralý a neposkytuje dostatečnou ochranu vojsk před účinky zbraní hromadného ničení, poněvadž platí zásada, že vojska mají být rozptýlena tak, aby jedním atomovým úderem jich nebylo vyřazeno více než jeden prapor.

Při navrhovaném způsobu rozmísťování vojsk v prostorech soustředění podél komunikací v pochodových proudech je prak-

ťicky stejná možnost zasažení jednoho praporu jedním atomovým úderem, a proto ochranné vlastnosti vojsk při tomto způsobu rozmístování nejsou nijak zlepšeny, nýbrž naopak v mnoha případech se jeví tento způsob jako nevýhodnější, poněvadž neumožňuje provádět klamání nepřítele, znemožňuje provedení manévru vojsk do záložních prostorů při jejich zamoření nebo zasažení atomovými zbraněmi, ztěžuje organizaci operačního a bojového zabezpečení, velení vojskům i činnost vojsk při provádění oprav vozidel a organizaci jejich odpočinku.

Rozmístování vojsk se vždy musí řídit podle nastávajícího úkolu, poněvadž jinak budou vojska rozmístěna ve vzdáleném výchozím prostoru k útoku, kdy jsou zpravidla v pochodových prouděch podél komunikací, a jinak budou rozmístěna v prostorech soustředění při přípravě útočné operace nebo po splnění určitého úkolu v jejím průběhu. Není možno používat nějaké šablony pro rozmístování vojsk, nýbrž toto rozmístování se musí řídit vždy podle konkrétních podmínek situace a úkolů vojsk.

Major Miroslav Nedvěď

NA POMOC VOJENSKOVĚDECKÉ PRÁCI

NĚKOLIK POZNÁMEK Z VOJENSKOVĚDECKÉ KONFERENCE

2. VOJENSKÉHO OKRUHU

Nejvýznamnější událostí vojenskovědecké činnosti u velitelství 2. vojenského okruhu ve výcvikovém roce 1956/57 bylo uspořádání vojenskovědecké konference na thema:

„Plánování a vedení úsilí na prvním nebo druhém pásmu obrany podle zámyslu vedení operace, vedení protiztečí a protiúderů s rozvíjením svazků a útvarů z chodu a řešení opatření k utajení zámyslu vedení obrany“.

Je přirozené, že dvoudenní konference nemohla řešit všechny otázky, které souvisí s daným thematem, a proto byl pro její jednání stanoven tento cíl:

- rozebrat, ujasnit a dát konkrétní návrhy na řešení otázek organizace a plánování soudobé obranné operace vševojskové armády;
- rozebrat a vyřešit otázky použití druhů vojsk v soudobé obranné operaci vševojskové armády;
- ujasnit otázky zabezpečení a utajení přípravy a vedení soudobé obranné operace vševojskové armády;
- výsledků a závěrů konference využít k dalšímu rozvíjení vojenskovědecké práce v otázkách přípravy a vedení obranné operace.

Vojenskovědecká konference 2. vojenského okruhu za hojné účasti příslušníků MNO a vojenských akademií se stala vhodným pracovištěm lepšího využití soustředěného úsilí generálů a důstojníků v rozvoji teoretického myšlení.

Velkou výhodou konference bylo, že ve svém jednání mohla vzít za základ a dále rozvíjet výsledky jednání vojenskovědecké konference ve VTA AZ a jiných odborných shromáždění, které byly provedeny před konferencí.

Přestože se konference opírala o oficiální názory odpovědných činitelů, řešila tvůrčím způsobem řadu nových problémů a došla k zajímavým závěrům.

Pokusím se v tomto krátkém článku shrnout některé závěry z vojenskovědecké konference 2. vojenského okruhu.

Zavedení zbraní hromadného ničení má za následek revoluční změny ve všech druzích bojové činnosti vojsk. Vystala proto nutnost zrevidovat dosavadní zásady taktiky a operačního umění a uvést je v soulad s existující bojovou technikou.

Možnost nepřítel — provést při hromadném použití zbraní hromadného ničení hluboké údery ve vysokém tempu — vyžaduje nové formy organizace obrany, která by takovou činnost nepřítel vylučovala. Toho lze dosáhnout novým způsobem budování obrany, soustředěním úsilí na postaveních nebo pásmech v hloubce obrany a novým chápáním pojmu úsilí. Při řešení těchto otázek je třeba vycházet ze situace, v které se obrana organizuje, z rázu terénu, zvláště z jeho ochranných vlastností proti

účinkům zbraní hromadného ničení a z požadavku dosažení maximálního momentu překvapení.

Dosavadní představy o připravené obraně je třeba prozkoumat, neboť na operačních nebo strategických směrech, kde bude hromadně používáno zbraní hromadného ničení, nebude vždy tolik času, aby obrana mohla být budována v takovém rozsahu, jak ji dosud známe.

Otázku bezpečnosti a uchování bojeschopnosti vojsk bude proto nutno řešit nikoli jejich ukrytím do betonových úkrytů, nýbrž hlavně jejich rozptýlováním jak do šířky, tak i do hloubky. Toto rozptýlení je však třeba řešit v těsné souvislosti s palebnými možnostmi svazků, útvarů a jednotek tak, aby byla zachována odolnost obrany.

Při stálém zachovávaní dosavadního způsobu organizace obrany systémem třízákopových postavení a jednotlivých, přesně vymezených a nepřátelským vzdušným průzkumem zjistitelných pásem obrany by byla dávána nepříteli možnost zničit jedním úderem 20 KT atomové pumy cíle na ploše 3,16 km², t. j. více než 75 % praporu.

Jeví se proto účelným rozmisťovat prapor v obraně i na dvou postaveních, vzdálených od sebe nejméně 2 km. Postavení budovat s dvěma zákopky na vzdálenost 300 až 500 m, při čemž by základ obrany tvořily rotní rajóny, a to buď v sestavě praporů nebo pluků. Při takto organizované obraně by byly úderem jedné atomové pumy 20 KT zničeny cíle jen na ploše 0,6 km², t. j. 25 až 30 % živé síly praporu.

První pásmo obrany by mělo v tomto případě 6 až 8 postavení na hloubku 16 až 18 km.

Přední okraj druhého pásma obrany možno volit buď na vzdálenost 4 až 6 km od posledního obranného postavení, nebo vybudováním dalších 1 až 2 obranných postavení přejít neznatelně na zákopový systém druhého pásma obrany.

Se zřetelem k tomu, že udržení taktické hloubky obrany i při hromadném použití zbraní hromadného ničení nepřítelem zůstává základní podmínkou úspěšného vedení obranné operace vševojskové armády, je nutné považovat i nadále první a druhé pásmo obrany za taktickou hloubku a prostor za tímto pásmem za hloubku operační.

Účastníci vojenskovědecké konference živě diskutovali o dosavadní i navrhované organizaci obrany a dospěli k jednotnému závěru, že oba způsoby mohou být dovedně uplatňovány.

Systém třízákopových postavení je dostatečně znám a není třeba se o něm blíže zmiňovat.

Systém obrany budované o mnoha postaveních má nesporně své výhody a odpovídá požadavkům uchránit ve větší míře síly obránce, utajit zámysl obranné operace, rozptýlit atomové údery nepřítele a svou hloubkou vyčerpát jeho síly. Bude proto účelné přistoupit k budování obrany i o několika postaveních. Chybné by však bylo budovat zásadně za všech podmínek stejný počet postavení o stejné hloubce. Taková šablonovitost by jistě vedla k brzkému odhalení našeho obranného systému nepřítelem. Bude proto nutné vytvářet různorodý obranný systém s přihlédnutím ke všem objektivním podmínkám, za jakých se přechod armády do obrany uskuteční, t. j. k zvláštnostem terénu, k jeho výhodám a nevýhodám pro obránce, k možnostem a rázu činnosti nepřítele, k množství sil a prostředků vlastních a nepřátelských a p.

V rámci vševojskové armády bude účelné vytvářet na různých směrech různé obranné systémy. Někdy bude výhodné budovat obranu systémem mnoha mělkých postavení do značné hloubky, aby nedošlo k nahromadění sil a prostředků a tím nebyly nepříteli dány cíle pro soustředěné údery zbraní hromadného ničení. Boj na těchto postaveních vést s cílem co nejvíce vyčerpat nepřítele a vytvořit si výhodné podmínky k provedení protiztečí a protiúderů. Zpravidla to bude na směru hlavního úderu nepřítele.

Na jiném směru, na příklad v silně zalesněném nebo horském terénu, kde bude mít obránce málo sil a prostředků a kde nebudou reálné možnosti pro vybudování a obsazení obranného systému o mnoha postaveních, bude výhodné budovat méně postavení, jejichž hloubku bude účelné tvořit s budováním dvou až tří zákopů při maximálním využití výhodných podmínek terénu. V takovém terénu bude výhodné přistoupit někdy i k ohniskovému systému obrany.

Ohniskový ráz bude mít z počátku obrana budovaná v dotyku s nepřítelem, a to zejména obrana na prvním pásmu obrany.

Při hromadném použití zbraní hromadného ničení je třeba také chápat pojem „ÚSILÍ OBRANY“ novým tvůrčím způsobem. Dosavadní výklad, že je to prostor, kde je soustředěna většina sil a prostředků, je třeba nahradit výkladem, že je to prostor, k němuž se provádí manévry většiny sil a prostředků.

Vzhledem k požadavku utajení zámyslu obranné operace bude výhodné soustřeďovat úsilí na kterémkoli pásmu a ve svazcích na nejdůležitějším prostoru bráněného pásma.

V obranném pásmu armády může být úsilí soustředěno v jedné části tohoto pásma na druhém a v druhé části na prvním pásmu obrany.

Vytvářet úsilí a priori soustřeďováním většiny sil a prostředků do plánovaného prostoru není výhodné. Je účelnější vytvořit toto úsilí dovedným a dobře zabezpečeným manévrem po provedení atomových úderů nepřítelem. Tento manévry k soustředění úsilí směrem k přednímu okraji obrany bude čím dál řidší a bude prováděn na kratší vzdálenosti.

Je známo, že do zavedení zbraní hromadného ničení bylo zásadou hlavní úder útočníka vést proti nejslabšímu místu taktické hloubky obrany a na takovém směru, který by zabezpečoval výhodné použití všech druhů vojsk, nejrychlejší průlom obrany nepřítele a vyjití hlavních sil do boku a týlu nejsilnějšího uskupení obránce.

Masové použití zbraní hromadného ničení dává však útočníku možnost prudce změnit poměr sil v jeho prospěch a provést mohutný a hluboký úder ve vysokém tempu, a to i na tom úseku obrany, kde je nejvíce sil a prostředků, t. j. kde je soustředěno hlavní úsilí obránce.

Tato skutečnost vyžaduje nového tvůrčího přístupu při řešení otázky, kde soustřeďovat úsilí v soudobé obraně. I v této otázce je třeba odstranit jakoukoli šablonovitost, aby soudobá obrana odpovídala novým podmínkám.

Řešit soustřeďování „ÚSILÍ OBRANY“ jen na prvním nebo druhém pásmu není správné, neboť to šablonovitost neodstraňuje.

Přenášení úsilí je třeba řešit nejen v operační měřítku, t. j. na některé z obranných pásem, ale i v taktickém měřítku, t. j. na některé z obranných postavení v hloubce obrany. Nebude řídkým zjevem, že hlavní úsilí obránce bude vytvořeno i kombinací úsilí na různých směrech, t. j.

v jedné části na prvním a v druhé části na druhém pásmu obrany podle podmínek terénu a zámyslu obrany.

Plánování soudobé obranné operace se provádí ve variantách podle hlavních úkolů, které vševojsková armáda v obraně plní.

Hlavními úkoly vševojskové armády v obraně mohou být:

- zmaření atomového napadení nepřítelem;
- zmaření útoku nepřítele zničením jeho živé síly a bojové techniky v prostorech soustředění a při jejich postupu do výchozích prostorů k útoku s použitím prostředků ničení na dálku, t. j. raket, reaktivního dělostřelectva a letectva;
- ničení nepřítele při boji o první pásmo obrany;
- odrážení útoku nepřítele při boji o druhé pásmo obrany;
- ničení uskupení nepřítele, který se vklíní do operační hloubky obrany — provedení protiúderu.

Vzhledem k různým způsobům zahájení útočné operace nepřítelem bude nutno plánovat protipřípravu v několika variantách, a to:

- nepřítel zaujal výchozí položení přímo před předním okrajem vlastní obrany;
- nepřítel provádí průlom z chodu.

Je-li hlavní úsilí armády soustředěno na druhém pásmu, plánuje se také protipříprava před nepřátelskou ztečí druhého pásma obrany.

Vzhledem k tomu, že se situace nepřítele stále mění a že ještě před zahájením útoku nepřítelem mohou být získány nové údaje průzkumem, plán protipřípravy se neustále upřesňuje a upravuje, aby bylo dosaženo hlavního cíle protipřípravy, t. j. zmaření nepřátelského útoku.

Protipříprava se plánuje na jednom až dvou směrech a provádí se podle zvláštních pokynů velitele fronty na tom směru, na kterém podle upřesněných údajů bude zjištěno rozvinování hlavních nepřátelských sil.

Protizteče a armádní protiúder jsou vrcholným projevem aktivity obrany a plně odpovídají požadavkům soudobého obranného boje a operace.

Za soudobých podmínek, kdy jakékoli hromadění vojsk na malém prostoru může mít vzápětí jejich napadení zbraněmi hromadného ničení, budou se zpravidla provádět protizteče a protiúder z chodu.

Při soustředění úsilí na druhé pásmo obrany mohou být protizteče a protiúder plány takto:

- protizteče uvnitř prvního pásma obrany s cílem zdržovat postup nepřítele, získat čas a donutit nepřítele zasadit své druhé sledy;
- protizteče a protiúder před druhým pásmem obrany s cílem buď znovu dobýt důležitého prostoru pro další vedení aktivní obrany nebo zpomalit tempo útočníka a donutit jej zasadit své bližší operační zálohy;
- protizteče uvnitř druhého pásma obrany s cílem udržet pásmo;
- protiúder z prostoru mezi třetím a druhým pásmem obrany s cílem obnovit obranu na druhém pásmu.

Když podle konkrétní situace a podle rozhodnutí staršího náčelníka nebudou výhodné podmínky k provedení protiztečí a protiúderů, mohou druhé sledy a zálohy zaujmát a bránit některé z obranných pásem nebo postavení v hloubce obrany.

Výsledkem plánování je grafický plán obranné operace, který musí být zpracován rychle, musí být pružný a reálný a musí se soustavně upravit podle vývinu situace.

Plán obranné operace musí mimo jiné vyjádřit i zámysl manévru k vytvoření úsilí obrany a opatření k jeho zabezpečení. Kromě toho musí být v plánu vyjádřen způsob boje svazků na prvním pásmu obrany, zásahy armádních záloh, letectva a dělostřelectva ve prospěch boje jednotek v prvním pásmu obrany, jakož i protiatomový manévr na celou hloubku obrany.

Vzhledem k tomu, že v plánu obranné operace je třeba kalkulovat až do střeleckých praporů vto, je výhodné ponechat svazkům v rámci zámyslu velitele armády iniciativu v jejich plánování. Po schválení rozhodnutí velitelů divisí je pak teprve možno pojmout potřebné podklady od divisí do plánu obranné operace, hlavně sestavu a plánovaný manévr.

Dokonalé plánování a provedení opatření k utajení zámyslu obranné operace jsou první podmínkou jejího úspěšného provedení a dosažení stanovených cílů.

Úkolem těchto opatření je jednak utajit před nepřítelem skutečný zámysl a činnost vojsk, jednak ho klamat předstíraným zámyslem a činností.

K utajení zámyslu obranné operace bude třeba utajit zvláště

- systém obrany;
- skutečné rozmístění živé síly a bojové techniky;
- operační učenění armády;
- přípravy a opatření k provedení manévru druhých sledů a záloh, jakož i protiatomového manévru.

Pro jednotky, které nebudou rozmístěny na dobře maskovaných obranných a příčných postaveních, bude nutné volit větší prostory soustředění a v nich provádět manévr.

Systém obrany je třeba volit tak, aby maximálně využíval výhod terénu a nedával nepříteli možnost učinit závěry, kde je plánováno úsilí obrany, kde a jakými silami budou provedeny protizteče a protiúder, jakými silami bude proveden manévr k vytvoření úsilí a jakými silami a kde je zaujata obrana.

Zvláštní význam bude mít dovedné provedení manévru na předním okraji obrany, kde svazky bránící první pásmo obrany budou mít značně široká pásma obrany a jejich sestava bude řídká.

Podle plánu frontu bude třeba provádět řadu klamných opatření, jejichž cílem bude vytvořit dojem o přípravě útoku nebo soustřeďování úsilí a přípravě protiztečí a protiúderů na jiných směrech, než je plánováno.

K tomu účelu bude nutné využít všech současných prostředků, jako koutových odrážeců, maket, klamných přesunů, soustřeďování s dokonalým radiolokačním a radiovým maskováním a klamáním.

Podmínkou úspěchu všech uvedených opatření je, aby byla provedena podle jednotného zámyslu, aby byla dokonale sladěna a aby klamná činnost byla prováděna podle zásad skutečné činnosti.

Za současného stavu pojitků se stává o t á z k a z a b e z p ě c ě n í v e l e n í předním úkolem štábů všech stupňů.

Rozptýlení bojové sestavy do větší šířky a hloubky vyžaduje nejen nových forem, ale i prostředků velení.

Hlavním prostředkem zůstává radio. Televisí, linkové spojení a pohyblivá pojítka budou jen doplňovat radiové spojení a zabezpečovat tak nepřetržitost velení.

Důležitým problémem zůstává rozmístění velitelských stanovišť. Výhodné bude rozmístit VS armády za druhé pásmo obrany a k zabezpečení velení svazkům bránícím první pásmo organisovat VPS mezi prvním a druhým pásmem obrany umístěním na dopravních prostředcích, nejlépe na tancích, zvláště k tomu upravených. K zabezpečení velení pro případ vyřazení VS bude výhodné organisovat dvě ZVS, z nichž jedno rozmístit stranou od VS na vzdálenost 10 až 15 km, z něhož bude velitel armády velet v přípravném období obranné operace, a druhé v prostoru třetího pásma obrany, kde může být umístěn zástupce velitele armády se svou operační skupinou.

Proti ničivé síle zbraní hromadného ničení je třeba postavit takové podmínky obrany, které dovolí bez složitých a zmechanisovaných opevňovacích pracovních postupů uchránit před zničením co nejvíce živé síly a bojové techniky. O b j e m o p e v ň o v a c í c h p r a c í nelze do nekonečna zvětšovat, neboť tyto práce vyžadují vždy pracovní síly, prostředky a čas.

Uchovat živou sílu před ničivými účinky zbraní hromadného ničení nám pomáhá nejvíce terén, jeho členitost a pokrytost. Opevňovací práce jsou jen nutným doplňkem při využití terénu. Také rozptýlení vojsk a jejich sestava vyplývá z možností terénu a jsou na něm přímo závislé. Jeví se proto účelné operační učlenění a sestava vojsk na jednotlivých směrech podle konkrétních možností, které skýtá terén, zvláště jeho ochranné a obranné možnosti, ať již přirozené nebo umělé.

Je proto výhodné i s hlediska utajení systému obrany vybudovat takovou zákopovou síť, která by skýtala obránci větší možnost manévru a volby jak předního okraje obrany, tak i obranných postavení a pásem.

K vybudování této obrany je však třeba hromadného nasazení ženíjní techniky a využití prefabrikátů k budování ochranných a obranných objektů.

K tomu, aby byl splněn požadavek odolnosti obrany, je třeba

- budovat ochranné okopy a úkryty s důrazem na ukrytí živé síly v prvním pořadí, okopů pro zbraně a nakonec okopů pro dopravní prostředky a tažná vozidla;
- upustit od schematického pojetí obrany o stálém počtu zákopů a postavení, které napomáhá odhalit systém obrany.

Přední okraj obrany a jednotlivá postavení je možno volit v různých variantách a nedovolit tak nepříteli odhalit způsob zaujetí obrany.

V tomto krátkém příspěvku jsem uvedl jen některé otázky, které konference řešila s cílem cdevzdat tak názory účastníků konference na řešení problémů soudobé obrany především těm příslušníkům velitelského sboru, kteří se budou zabývat těmito otázkami ve vojenskovědecké práci v příštím výcvikovém roce.

Kromě toho chci uvést některé poznatky získané při organisaci a provádění vojenskovědecké práce.

Při plánování vojenskovědecké práce u vyššího štábu je třeba vycházet z hlavních úkolů stanovených pro tuto práci ve výcvikovém roce s přihlédnutím ke konkrétním potřebám toho nebo onoho svazku a vojsk.

Při přípravě vojenskovědecké konference je nejdůležitější otázkou zpracování cílů thesí a hlavního referátu. Aby tyto otázky byly dobře připraveny, je nutné, aby při jejich zpracování byl účasten celý kolektiv komise pro řízení vojenskovědecké práce. Jen tak bude zabezpečeno, že účastníkům konference budou vydány hodnotné podklady pro jejich přípravu.

V thesích, které dostanou účastníci konference, je třeba již rozvést otázky po druzích vojsk a služeb a tím dát již směr a náplň práce v odborných sekcích konference.

Při vlastním řízení konference musí dbát předsednictvo na to, aby práce v sekcích po druzích vojsk byla řízena s cílem splnit úkoly, které jim byly stanoveny hlavním referátem. Po projednání a vyřešení úkolu sekce je závěr přednesen před celým kolektivem konference, který jej schvaluje.

Je nutno připomenout ještě jednu okolnost, která může mnohdy brzdit zdárný průběh konference. Konferenci je třeba řídit tak, aby svou formou práce nepřipomínala velitelské shromáždění, nýbrž opravdu vědeckou konferenci, kde každý účastník má možnost volně projevit svůj názor k řešení různých otázek, a k jeho názoru aby se kolektiv vyjádřil. Jen tak budou mít konference ráz vědeckého projednávání otázek a jen z konferencí takto vedených mohou pak vyjít závěry, na jejichž základě je možno tvůrčím rozpracováním dospět k řešení mnohých důležitých otázek.

Zpracoval major VI. Polcar

VOJENSKOVĚDECKÁ KONFERENCE K ORGANISAČNÍM OTÁZKÁM VOJSKOVÉHO A OPERAČNÍHO TÝLU

Hlavný týl MNO uspořádal dvoudenní vojenskovědeckou konferenci jejímž cílem bylo řešit některé organizační otázky vojenského a operačního týlu. Konference se konkrétně zabývala těmito otázkami:

1. Určení výše pohyblivých a přechodných zásob materiálních prostředků s cílem odlehčit svazkům a vševojskové armádě a zvýšit tak pohyblivost jejich týlů.

2. Zvýšení pohyblivosti vojenského a armádního týlu, a to ve směru: — možného zkrácení týlů svazků v souvislosti se snížením počtu týlových útvarů a zařízení na stupni svazku výhodnějším rozložením, po případě i snížením pohyblivých zásob; — vytvoření nové organizační struktury AZZ, jejíž přemístění by v průběhu operace nebylo vázáno výhradně na železniční komunikace a základna se mohla též přesunovat automobilními prostředky a rozvíjet na silnicích.

3. Vybavit týly takovými pojítky, která by plně umožňovala velení v soudobém boji a operaci.

4. Vytvořit takovou organizační strukturu štábu a správy týlu vševojskové armády, která by plně odpovídala velení a řízení týlu v soudobých podmínkách boje a operace vedené za oboustranného používání zbraní hromadného ničení.

Těžiště jednání konference bylo položeno do sedmi sekcí sestavených podle odborností (vojenského a armádního týlu, zdravotnická, zásobování PHM, intendantní, proviantní, silniční a veterinární), při čemž byla plně zajištěna vzájemná součinnost a komplexnost řešení některých otázek.

Jednání konference se vyznačovalo velmi aktivní diskusí, v které bylo předneseno více než 300 diskusních příspěvků zaměřených převážně k hledání nových organizačních forem za širokého využití praktických zkušeností z provedených cvičení a z vojenského odborného tisku.

Konference dospěla k těmto závěrům:

1. V otázkách pohyblivých a přechodných zásob

Byly vysloveny v celku jednotné názory směřující k zvýšení nesených a vezených zásob. To je umožňováno hospodárnějším využíváním ložné kapacity tažných vozidel a využitím přídavných nádrží s pohonnými hmotami. Toto opatření umožňuje pak odpovídající snížení pohyblivých zásob munice a pohonných hmot vezených na divisním sledu, což povede k snížení počtu vozidel v divisním automobilním praporu.

Konkrétní normu rozložení zásob bude třeba řešit v těsné součinnosti s druhy vojsk, zejména s dělostřelectvem, a dříve než bude zakotvena v předpisech, bude nutno provést praktické zkoušky na cvičeních s vojsky.

Jednání konference v těchto otázkách bylo nesené tím směrem, aby zůstala původní výše pohyblivých zásob na stupni útvar a aby zvýšení nesených a vezených zásob na nižších a nejnižších stupních šlo na úkor divisního sledu. Tím bylo sledováno splnění armádního hlediska zvýšit po-

hyblivost svazků, které se po zrušení stupně střeleckého sboru staly daleko operativnější a pohyblivější.

Pokud jde o výši přechodných zásob, dospěla konference k závěru přesně ji nestanovit, neboť bude záviset na konkrétních podmínkách frontové operace, zejména na úkolu vševojskové armády ve frontové operaci a na dopravní a komunikační situaci frontu. Za minimální však považovat zásoby ve výši dvoudenní průměrné potřeby jednotlivých druhů materiálních prostředků v útočné operaci. To by představovalo přibližně 0,5 palebného průměru munice, 0,75 náplně PHM, 2 denní dávky potravin a 15 % ostatního materiálu.*) Na tuto výši orientovat organizaci a vybavení armádních polních skladů a dopravních prostředků. Navrhovaná výše přechodných zásob ovšem předpokládá přiblížení předsunutých částí hlavních druhů frontových zásob blíže k armádnímu týlovému prostoru, po případě v průběhu útočné operace až do armádního prostoru. To konečně vyžadují i jiné operační a materiální prvky soudobé frontové operace.

2. Zvýšení pohyblivosti vojskového a armádního týlu

V organizaci vojskového týlu byly hledány možnosti zvýšení jeho pohyblivosti v odejmutí polních pekáren, polních jatek a intendantních dílen z organického podřízení vševojskovým svazkům a jejich přičlenění do podřízenosti vševojskové armády. Takovéto organizační opatření by znamenalo zkrácení délky divisních týlů o 2 až 3 km a přineslo by značné zvýšení operativní pohyblivosti divise. Polní pekárny a polní jatky by měly v armádním týlovém prostoru daleko výhodnější podmínky pro svoji výrobní práci. Při tom za zvlášť výhodné situace, která může nastat v době klidu na frontě (po skončení útočné operace, v prostoru soustředění, v dlouhotrvající obraně) by náčelník týlu armády měl možnost přidělit tyto týlové útvary do podřízenosti náčelníků týlu svazků jako posilové prostředky.

Konference zaujala kladné stanovisko k výhodnosti navrhované struktury organizačního začlenění proviantních a intendantních útvarů do armádního týlu, avšak vznesla námitky, že by se tím velmi ztížilo postavení těchto útvarů za mimořádných opatření. Proto bylo přijato usnesení, že je výhodnější ponechat polní pekárny a polní jatky organizačně u svazků. Teprve po soustředění vševojskové armády podřídit tato zařízení přímo týlu vševojskové armády a vytvářet z nich skupiny umístované za zadní hranicí vojskového týlového prostoru. Při tom ponechat na rozhodnutí náčelníka týlu vševojskové armády a za výhodných podmínek přidělit tyto útvary podle potřeby svazkům jako posilové prostředky.

V otázce zvýšení pohyblivosti armádního týlu potvrdila konference názor, že dosavadní organizační složení armádní zásobovací základny je příliš těžkopádné a neodpovídá požadavkům na včasné a plynulé zásobování vojsk v soudobé armádní operaci. Armádní zásobovací základna musí být organizována tak, aby nebyla závislá na železnici a na situaci její obnovy, avšak aby byla s to přemisťovat svá zařízení nezávisle na železnicích automobilními prostředky a rozvíjet se i na silnicích. Realisace těchto po-

*) Ve srovnání s výši přechodných zásob vševojskové armády ve Veliké vlastenecké válce to představuje přibližně 50 %.

žadavků vyžaduje provedení některých zásadních změn jak ve struktuře složení armádní zásobovací základny, tak i v organizaci jednotlivých týlových zařízení, především armádních polních skladů, a v snížení výše přechodných zásob na dvoudenní průměrnou potřebu vojsk armády, jak bylo již dříve uvedeno. Je především třeba snížit původní počet 15 až 18 polních skladů různých druhů materiálu, rozmístovaných v rámci armádní zásobovací základny, na 10 až 12. Dále je třeba přezkoumat organizaci jednotlivých týlových útvarů a zařízení vcházejících do sestavy AZZ, vyloučit z nich všechny prvky, které ztěžují jejich pohyblivost, a zabezpečit jejich plnou motorisaci. To je možná cesta k zvýšení pohyblivosti armádního týlu, zejména k dosažení možnosti přesunovat armádní zásobovací základnu automobilními prostředky nezávisle na železniční situaci armádního týlového prostoru.

3. K otázkám týlového spojení

Konference vyslovila jednomyslný souhlas s návrhem předloženým v thesích na vybavení armádního i vojskového týlu moderními pojítky, zejména radiovými stanicemi, na stupni armády, i směrovými stanicemi. U správy týlu armády organisovat týlový spojovací prapor, provoz v armádní zásobovací základně zabezpečit spojovací rotou AZZ, ostatní týlové útvary a zařízení vybavit takovými pojítky, která by dávala předpoklady pro nepřetržitě, pevně velení v soudobých podmínkách operace. V armádním týlovém prostoru využít maximálně stálých permanentních vedení.

4. Ke složení správy týlu armády

Konference došla k jednotným závěrům v otázkách organizace štábu týlu a jednotlivých oddělení týlu armády; navrhuje:

- zavést funkci zástupce náčelníka týlu armády a pověřovat ho úkoly podle situace (na př. vedením týlové operační skupiny nebo velením na záložním týlovém velitelském stanovišti a p.),
- štáb týlu vševojskové armády organisovat do čtyř oddělení: operačního (pro otázky operačně týlové, plánování, zpracování týlových rozkazů a nařízení), dopravního (plánování automobilní a vzdušné dopravy), materiálního (vedení operativní evidence materiálních prostředků a zpracování týlových souhrnných hlášení) a organizačního (ochrana, obrana a přemísťování týlového velitelského stanoviště, administrativně hospodářské otázky);
- do operačního oddělení štábu týlu včlenit některé specialisty druhů vojsk, důstojníky pro spojení, ženíjní a chemické zabezpečení týlu;
- dopravní oddělení štábu týlu doplnit dispečerskou skupinou;
- zřídit samostatné oddělení proviantní, intendantní a ubytovací;
- ve zdravotnickém oddělení vytvořit samostatnou skupinu veterinární;
- ostatní oddělení správy týlu ponechat v celku v dosavadní organizaci (při tom počítat, že ve válce budou správa vojenské dopravy a finanční oddělení začleněny do správy týlu armády).

Konference doporučila, aby ještě před zpracováním nových tabulkových počtů správy týlu byla navrhovaná organizace přezkoušena na některém cvičení v příštím výcvikovém roce.

5. K řešení některých zdravotnických otázek

Zdravotnická sekce došla po analýze změněných podmínek bojové činnosti vojsk a možnosti soudobé lékařské vědy a techniky k některým závěrům a navrhuje:

a) zesílit zdravotnická družstva rot a vybavit je terénním dopravním prostředkem k mechanisaci vynesení (odsunu) raněných i na nižších a nejnižších stupních a k rychlé přepravě zdravotnického personálu za vojsky;

b) zjednodušit etapní systém ve vojenském týlu zavedením přímého odsunu raněných z praporeního na divisní obvaziště, aby zdravotnická rota pluku tvořila zálohu staršího lékaře pluku s určením vytvářet podle situace shromaždiště zasažených, po případě komunikační odsunové centrum;

c) zesílit divisní zdravotnický prapor dopravními prostředky vhodných terénních vlastností;

d) k včasnému vytváření zdravotnického jádra záchranných odřadů, shromaždiště zasažených, po případě nahrazování vyřazených etap a k včasnému poskytování zdravotnické pomoci při likvidaci ohnisek napadení zbraněmi hromadného ničení (k čemuž v dosavadní organizaci není vhodných prostředků) začlenit organicky do každého článku nejnutnější síly a prostředky;

e) u armády vytvořit zvláštní hospitalizační skupinu, která by umožňovala operativní manévr divisním obvazištěm bez oslabení jeho výkonnosti a zároveň zabezpečovala poskytování kvalifikovaného ošetření dočasně netransportabilních raněných, k maximálnímu využití odborných chirurgických sil snížit počet chirurgických brigád u divisního zdravotnického praporu (dnes má 6 brigád) a při větších ztrátách zabezpečit jeho zesílení z armádních chirurgických skupin;

f) soustředit koupací a desinfekční techniku zdravotnické služby svazků u divisního zdravotnického praporu a organisovat v jeho rámci pojezdovou laboratoř, která by byla s to současně provádět indikaci toxikoradiologickou. Armádní protiepidemické prostředky je účelné sloučit a vytvořit silnější hygienicko-epidemický oddíl. Vytvořit jednotný typ infekční polní pohyblivé nemocnice, schopné zabezpečit a léčit i nemocné, zvláště nebezpečnými infekcemi;

g) vytvořit na místo dosavadního těžkopádného zdravotnického praporu zvláštního určení operativní a více účelový útvar, schopný účinně zasahovat při likvidaci ohnisek napadení zbraněmi hromadného ničení.

Zdravotnická sekce předložila správný a reálný návrh, aby na základě materiálu konference byly zpracovány zkušební tabulky a nově navrhovaná organizace byla odpovědně přezkoušena nejméně na dvou divisních cvičeních.

Z á v ě r

Vojenskovošedeká konference „K některým organizačním otázkám vojenskovošedekého a operačního týlu“ bude mít nesporně značný význam jednak pro řešení organizačních otázek týlu, jednak pro další vývoj vojenskovošedeké práce. Proto také konference navrhla, aby základní i diskusní materiál byl zveřejněn ve vojenském odborném tisku. Bude to provedeno zvláštním sborníkem Týlu a zásobování, který vyjde počátkem roku 1958.

Zpracoval generálmajor Josef Slabý

INFORMACE O OBSAHU ZAHRANIČNÍCH VOJENSKÝCH ODBORNÝCH ČASOPISŮ

Informace o obsahu sovětského vojenského odborného časopisu „Vojennaja mysl“

Číslo 8/1957

Úvod: Nerozborná jednota strany a lidu — záruka vítězství komunismu

S. Aralov: Práce V. I. Lenina při organizaci vojenské ochrany Října

N. Škodunovič: Některé otázky vševojskového boje.

L. Sergejev, V. Mostovenko: Rozvoj tankové techniky

B. Rivkin: Otázky financování války

Vojenskohistorická část

J. Šinkarev: O vojenském umění národně osvobozené armády Číny v třetí občanské revoluční válce

Z cizích armád

M. Jurkevič: Výškové automatické balony unášené větrem

Kritika a bibliografie

V. Cvetkov: Kniha o Clausewitzovi

Číslo 9/1957

N. Podvojskij: V. I. Lenin a organizování Rudé armády

K. Kolganov, A. Sucharev: Noční bojová činnost v soudobých podmínkách

J. Elperin: O zvláštnostech protiúderů v soudobé obraně

A. Kravčenko: Rozvoj taktiky letectva.

J. Žernosek: Použití elektronové počítačové techniky ve velení týlu

Vojenskohistorická část

B. Jakovlev: Násilný přechod řeky Svir vojsky 7. armády

Z cizích armád

A. Butivčenko: O změnách v taktice vševojskového boje v armádě USA

Kritika a bibliografie

G. Faddějev, P. Danilov: O knize „Marxismus-leninismus o válce a armádě“

I. Lisov: Zkušenosti z bojového použití vrtulníků

I. Mišarev, N. Berestov: Odstranit nedostatky v práci s vojenskovědeckou knihou

Informace o obsahu sovětského vojenského odborného časopisu „Vojennyj zarubežnik“

Číslo 8/1957

PŘEKLADY

Vojenské umění

Názory vojevůdce

Velení divisi v l. 1960—1970

O významu letectva letadlových lodí

Vliv padání radioaktivních produktů při atomových výbuších na provádění vzdušných operací

Budování ozbrojených sil

O zálohách armády USA

Nová organizace divisi

Lehké pěší divise a těžké obrněné brigády

Výzbroj a bojová technika

Ženíjní vojska se přizpůsobují pro přepravování vzduchem

Vědeckovýzkumné laboratoře ženijních vojsk se snaží zabezpečit pohyblivost bojových útvarů

Zásobování vzduchem

„Reutelet“ — nová mnohoúčelová řízená zbraň

Válečná ekonomika a příprava válčišť

Vítězství nebo porážka

Problém přípravy opevňování ve státě

PŘEHLEDOVÉ ČLÁNKY

Vojenský rozpočet USA na finanční rok 1957/58

Nové otravné látky a příprava vojsk k protichemické ochraně

BIBLIOGRAFIE

Reaktivní střely armády USA

Britsko-francouzsko-izraelská intervence v Egyptě

Po Clausewitzovi (nová vojenská doktrína)

NOVÁ ZAHRANIČNÍ VOJENSKÁ TECHNIKA

ZAHRANIČNÍ VOJENSKÁ KRONIKA

Číslo 9/1957

PŘEKLADY

Všeobecné otázky války a vojenské vědy

Jak USA budou vést „malé“ války — redakční článek amerického časopisu „United states news and world report“
Rychlejší mobilisace

Vojenské umění

Práce štábu v polních podmínkách

Budování ozbrojených sil

Forma a obsah

Svazky pozemních vojsk zemí NATO v r. 1957

Letectvo vojenských námořních sil USA v budoucnosti

Závislost leteckých mimořádných událostí na věku a zkušenostech pilotů

Otázky týlu

Zásobování budoucí armády proviantem

Výzbroj a bojová technika

Mechanisace prací při stavbě mostů

Válečná ekonomika a příprava válčišť

Problémy automobilních přeprav v obraně státu

Námořní přeprava a přívozové parníky

PŘEHLEDOVÉ ČLÁNKY

O podstatě „malých“ válek

Příprava území USA na válku

Nová organizace útvarů vojenských vzdušných sil USA

O programu výstavby lodí vojenských námořních sil USA na rozpočtový rok 1957/58
a o průběhu plnění programů předcházejících let

NOVÁ ZAHRANIČNÍ VOJENSKÁ TECHNIKA

BIBLIOGRAFIE

Přehled amerického časopisu „Military engineer“

Řízení střel

Konec spojeného loďstva

Nové západoněmecké vojenské časopisy

Krátce o nových knihách

ZAHRANIČNÍ VOJENSKÁ KRONIKA

Informace o obsahu polského vojenského odborného časopisu „Mysl wojskowa“

Číslo 7/1957

- Podplukovník T. Szpakowski: Poznatky z takticko-metodické konference
 Podplukovník T. Hupalowski: Za správné proporce v tematice výcviku vojsk a štábů
 Plukovník St. Szulczyński: O pohyblivé obraně
 Podplukovník E. Wiśniewski: K otázkám organizace a práce orgánů ředitelství a roz-
 hodčí služby v dvoustranných velitelsko-štábních cvičeních
 Podplukovník Ing. M. Kochański: Perspektivy rozvoje pěchotní výzbroje
 Plukovník Ing. J. Szymanowski: O nutnosti využívání podvalníků v armádě
 Podplukovník W. Polański: O „Bibliotéce vojenských znalostí“

Vojenskohistorická část

Major T. Nowiński: Boj o Narvik

Z cizích armád

Podplukovník J. Rosowski: Západoevropské koncepce protivzdušné obrany
 +++ Přehled z vojenských časopisů

Kritika a bibliografie

Podplukovník M. Palkiewicz: O strategii Západu

Číslo 8/1957

- Podplukovník B. Chocha: O střetném boji a sražení
 Plukovník J. Skibiński: K úvahám o soudobé obraně
 Generálmajor M. Bień: Ještě o pohyblivé obraně
 Podplukovník T. Wołoszcuk: Vzdušné výsadky v útočné operaci
 Podplukovník M. Góral: Osvětlování terénu za útoku v noci
 Podplukovník M. Chabowski: O použití zápalných prostředků letectvem
 Kapitán M. Pawłowski: Několik poznámek o práci rozhodčí služby a značkování nepřítelů
 Major Ing. J. Dziewulski: Magnetofony a jejich použití v armádě

Z práce vojenskovědeckých kroužků

- Kapitán W. Budzko: Shromáždění vojenskovědeckého kroužku při operační správě generálního štábu
 Podplukovník M. Fuks: Na čem pracuje vojenskovědecký kroužek u hlavního týlu

Vojenskohistorická část

Plukovník Fr. Skibiňski: 10. brigáda obrněného jezdeckta v tažení r. 1940

Z cizích armád

Kapitán S. Dabrowski: Mobilizační systém v Anglii

+++ Přehled z vojenských časopisů

+++ Krátké zprávy o ozbrojených silách kapitalistických států

Kritika a bibliografie

Plukovník K. Rosen-Zawadski: O velké a malé strategii

Informace o obsahu rumunského vojenského odborného časopisu „Cultura militara“

Číslo 4/1957

+++ Výročí osvobození naší země

Major Tarau Virgil: O Leninově úloze při tvoření sovětské vojenské vědy

Podplukovník Cucu Mihai: O vlivu ekonomického faktoru na soudobé operace

Podplukovník Gh. Tausau: Některé otázky vojenskovedeckého výzkumu

Plukovník Ion Cupsa: 80 let ode dne bitvy u Plevna

Podplukovník Ion Leonida: Účast rumunských vojsk při osvobození Československa

Kapitán Grigore Naum: Americké taktické letectvo a jeho použití ve vševojskovém boji

Podplukovník Pavel Grosu: Diskuse: Manévr, přeskupení, pochod

Kapitán Ing. Nicolae Popa: Použití protiletadlových řízených střel v armádách kapitalistických zemí

+++ Recenze: Mao-tse-tun „Sebrané spisy“, sv. 3

„Probleme de arta militara“

Číslo 4/1957

Plukovník Bianu Radu: Některé úvahy o střetném sražení

Kapitán Anton Marinescu: Zasazení druhého sledu armády do sražení v útočné operaci

Podplukovník Alexandru Filoti: Použití vojenských vzdušných sil na námořním válčišti

Podplukovník Paun Popescu: Organizace a práce služby dělostřeleckého vyzbrojování vševojskové armády

Podplukovník Ing. Nicolae Catana: Některé teoretické otázky použití dělostřelectva v tureckých ozbrojených silách

Major Ion Puscasu: Některé údaje o reaktivních střelách a o jejich použití v armádě USA

Podplukovník Aurel Butan: Některé otázky použití radiolokace

Informace o obsahu bulharského vojenského odborného časopisu „Vojenna misl“

Číslo 6/1957

- Plukovník N. Peněv: Rozvoj těžkého průmyslu — základ rozvoje socialistické ekonomiky a upevnění obranyschopnosti země
Podplukovník N. Bozev: Zvláštnosti organizace a vedení obrany v noci
Podplukovník N. Kupěnov: Protibiologická ochrana vojsk v útočné operaci
Major G. Ivačev: Nová pojítka a jejich možnosti k zabezpečení spojení

Diskuse

- Plukovník P. Stojanov: Protipříprava a údery před přední okraj obrany v armádní obranné operaci

Vojenskohistorická část

- Plukovník G. Batalski: Výsadková operace v Normandii r. 1944

Z cizích armád

- Major B. Ivanov: Ozbrojené síly západního Německa

Příloha k čís. 6/57

- Podplukovník P. Pětkov: K otázce průlomu připravené obrany s rozvinováním sil z chodu
Major J. Molchov: O některých otázkách velení dělostřelectvu v soudobé útočné operaci

THEMATICKÝ PLÁN „VOJENSKÉ MYSLI“ NA ROK 1958**Otázky vojenské ideologie a vojenské vědy**

1. Vojenská ideologie, její obsah a vztah k politice státu; její vliv na teoretické myšlení a budování ozbrojených sil.
2. Charakteristické rysy socialistické a kapitalistické vojenské ideologie.
3. Zákony soudobé vojenské vědy a způsob jejich využívání při přípravě ozbrojených sil.
4. Vliv vývoje bojových prostředků a rázu příští války na budování ozbrojených sil.
5. Využití ekonomických a morálních zdrojů v počátečním období války.
6. Podmínky obranyschopnosti země v počátečním období války.
7. Vztah strategie k politice státu.

Operační umění a taktika

8. Charakter útočných operací v počátečním období války.
9. Význam a podmínky pro provádění manévru vojsky v počátečním období války.
10. Útočná operace armády s průlomem obrany z chodu na dvou směrech.
11. Způsoby rychlého a utajeného soustředování a zasazování úderného uskupení za použití ZHN a bezpilotních prostředků vzdušného napadení.
12. Činnost vojsk v dotyku s nepřítelem a rozsah úkolů, které mají plnit ve prospěch vojsk provádějících útok z chodu.
13. Zabezpečení vysokého tempa útoku na nepřítele, jehož úsilí je soustředěno v hloubce obrany a který vede vysoce aktivní obranu.
14. Organizace bojové činnosti k zabezpečení přechodu z denní na noční činnost a naopak.
15. Zvláštnosti soudobého střetného boje (sražení) a jeho rozvíjení v noci.
16. Náhlý přechod vodního toku z chodu při zahájení útočné operace.
17. Zvláštnosti vyvedení vojsk k průlomu z chodu prováděného v noci.
18. Možné způsoby a organizace zasazení druhého sledu armády z chodu za útoku v hloubce obrany.
19. Účelnost vytváření a použití bojových skupení.
20. Použití taktických vzdušných výsadek ve prospěch útočících vojsk se zvláštním zřetelem na boj o předmostí při násilném přechodu vodních toků.
21. Význam obklíčení a možnosti jeho uskutečnění v soudobých podmínkách.
22. Vedení průzkumu u msd (td) při průlomu a boji v hloubce.
23. Použití td v hornatém a zalesněném terénu při průlomu z chodu.
24. Bojová sestava msd v útoku a v obraně.
25. Zásady protiatomového manévru.
26. Úvahy o účelném využití tanků msd.
27. Organizace a vedení obrany na široké frontě v počátečním období války.
28. Vliv ZHN na systém organizace, budování a vedení obrany.
29. Názory na nové formy obrany k zabezpečení její odolnosti a aktivity.
30. Způsob hromadění sil a prostředků pro provedení manévru k vyjádření úsilí v obraně.
31. Organizace hluboko členěné obrany a její vedení při úsilí na předním okraji nebo v hloubce obrany.
32. Názory na vedení obrany na směru hlavního úderu nepřítele útočícího s převahou sil.
33. Ukládání úkolů svazkům na předním okraji obrany, organizace a vedení jejich bojové činnosti, je-li úsilí v hloubce obrany.
34. Způsoby spěšného zaujímání a vedení obrany na široké frontě a v operační hloubce.

35. Organizace a vedení ústupové operace.
36. Vyvedení vojsk zpod úderu ZHN nepřítele a jejich soustředění na jiných čarách.
37. Boj svazků (msd, td) v obklíčení a při vyjití z obklíčení.
38. Zvláštnosti obrany divise v hornatém zalesněném terénu.
39. Použití tankové divise v obraně v prvním sledu.
40. Použití tankové divise při vedení ústupové operace.
41. Organizace a provádění protipřípravy v obraně.
42. Zvláštnosti organizace a provádění protipřípravy, je-li úsilí v hloubce obrany.
43. Organizace PTO a uskupení PT prostředků v hluboko členěné obraně.
44. Zvláštnosti organizace velení v počátečním období války.
45. Vliv ZHN a vzdušné situace na rozhodování a velení v operaci a boji.
46. Metody zrychlení, zjednodušení a sladění práce štábů při přípravě a vedení operace (boje).
47. Požadavky na moderní techniku pro velení a práci štábů.
48. Jak zmenšit počet plánovací operační (bojové) dokumentace, nejvýhodnější formy zpracování a rychlého proniknutí k vojskům.
49. Způsob provádění rekognoskace a organizace součinnosti
 - a) v obraně na široké frontě,
 - b) při útoku z chodu.
50. Způsob organizace, budování a přemísťování VS k zabezpečení nepřetržitosti velení.
51. Organizace velení za přesunu a organizace pořádkové služby.
52. Zvláštnosti operačního zabezpečení vojsk v počátečním období války.
53. Organizace protivýsadkové obrany v počátečním období války.
54. Plánování a řízení protiradiotechnických opatření štábem vševojskové armády.
55. Protiradiotechnické maskování soustředění a zasazení armády druhého sledu frontu.
56. Organizace opatření ke zvýšení odolnosti vlastního radiolokačního systému zjištění a navedení proti radiotechnickému rušení nepřátelského letectva.
57. Některé otázky radiotechnického rušení radionavigačních systémů nepřítele.
58. Některé otázky radiotechnického rušení ovládacích systémů bezpilotních prostředků vzdušného napadení.
59. Maskování vojsk, pohybu a objektů.
60. Návrhy na zlepšení organizace

a) PVO b) PAO c) PCHO d) PBO	}	v různých druzích boje.
---	---	-------------------------
61. Operační a bojové zabezpečení úderného uskupení v prostorech soustředění, za přesunu a při zasazení.
62. Komplexní plán ochrany proti ZHN.
63. Organizace odstraňování následků úderu AZ nepřítele.
64. Činnost útvarů a svazků v pochodových sestavách při vzdušném poplachu a napadení.
65. Metody průzkumu a boje s nízko letícími cíli vojskové PVO.
66. Organizace a zásady použití motostřelecké divise.
67. Návrhy na zlepšení organizace útvarů a svazků podle taktických a operačních požadavků.
68. Návrhy na změny v organizaci a práci štábů svazů a svazků.
69. Bojová činnost dělostřelectva při přechodu vojsk z denní bojové činnosti na noční a naopak.
70. Bojová činnost dělostřelectva armády v hluboko členěné obraně.
71. Zásady použití dělostřelectva u msd.

72. Součinnost PLD se stíhacím letectvem a prostředky PVOS.
73. Využití prostředků dělostřelectva k protiradiotechnické činnosti.
74. Účast dělostřelectva na operačním maskování.
75. Účast dělostřelectva při organisaci zmaření nepřátelské protipřípravy.
76. Vliv použití ZHN na hustotu a úkoly dělostřelectva.
77. Použití ZHN dělostřelectvem.
78. Vedení boje dělostřelectva se ZHN nepřítele.
79. Organizace ženijního zabezpečení úderného uskupení při průlomu z chodu (v prostorech soustředění, za přesunu a při zasazení) a s překonáním vodních překážek.
80. Organizace a provádění operačního

a) zatarasování b) maskování	}	v soudobém systému obrany.
---------------------------------	---	----------------------------
81. Organizace ženijního zabezpečení a manévru zátarasy při porušení obranné sestavy pozemním výbuchem AZ.
82. Organizace budování hluboce členěné obrany ve zkrácené době (možnosti vojsk).
83. Materiální vybavení a zásady použití odřadů k zabezpečení pohybu.
84. Zásady velení destrukčním a zatarasovacím skupinám.
85. Ženijní vybudování a rozsah velitelských stanovišť v zákopovém systému obranných postavení a pásem.
86. Význam terénu z hlediska protiatomové ochrany vojsk.
87. Zabezpečení nepřetržitě účinné letecké podpory pozemních vojsk při vysokých tempích operace.
88. Bojové použití stíhacího-bombardovacího letectva při boji s řízenými a raketovými střelami.
89. Velení a součinnost letectva s pozemními vojsky v armádní útočné a obranné operaci.
90. Letecké zabezpečení vzdušných výsadek.
91. Letecké zabezpečení operačních přesunů.
92. Boj s protivzdušnou obranou nepřítele k zabezpečení činnosti vlastního letectva.
93. Teorie boje o nadvládu ve vzduchu v soudobé válce.
94. Protiradiotechnické zabezpečení soustředěného úderu bombardovací leteckou divísi.
95. Metody rušení radiového spojení nepřátelského letectva a PVOS k zabezpečení operací letectva.
96. Zabezpečení komplexního spojení k nepřetržitému velení vojskům.
97. Zabezpečení spojení v podmínkách radiového rušení nepřítelem.
98. Organizace a zabezpečení spojení při útoku z chodu.
99. Organizace rušení radiového a směrového spojení nepřítele v armádní operaci.
100. Činnost jednotek chemického vojska při napadení vojsk pozemními výbuchy AZ v obraně.
101. Úkoly a činnost chemického vojska při přesunech a útoku z chodu.
102. Zvláštnosti organizace týlu, materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení vojsk při operačních přesunech.
103. Požadavky kladené na operační a vojskový týl z hlediska organizace a vedení soudobých operací.
104. Organizace a možnosti vzdušných přísunů a odsunů.
105. Zabezpečení pohyblivosti operačního týlu v soudobých podmínkách (ZHN).
106. Zásobování vojsk PHM v soudobé útočné (obránné) operaci a boji.
107. Organizace zdravotnického zabezpečení (odsunů a zdravotnické pomoci) v soudobých podmínkách vedení operace a boje.
108. Nové způsoby a formy velení týlu v soudobé operaci a boji.
109. Metody řízení a kontroly týlu velitelem a náčelníkem štábu armády a svazku.

110. Způsob odhadu pravděpodobných ztrát v skutečném boji.
111. Zásady tankotechnického zabezpečení při rychlém tempu útočné operace s průlomem z chodu.
112. Jednotné řízení vojenské dopravy v operačním a strategickém týlu.

Operačně taktická příprava

113. Poznatky a zkušenosti z provedených taktických cvičení s vojsky.
114. Poznatky a zkušenosti z provedených velitelsko-štábních cvičení.
115. Vliv zásad útoku z chodu na bojovou přípravu vojsk.
116. Metodika výcviku vojsk pro bojovou činnost v noci.
117. Rozbor dosavadních poznatků v řízení a provádění pořádkové služby, zejména při přechodu do průlomu z chodu a v hloubce nepřátelské obrany.
118. Organizace velitelsko-štábních cvičení (dvoustranných, dvoustupňových) po týlové stránce.
119. Význam souběžného plánování a jeho uskutečňování v přípravě a vedení útočné operace z chodu.
120. K otázce političnosti práce velitelů a štábů.
121. O metodách a stylu řídicí práce velitelů a štábů.

Z cizích armád

122. Charakteristické rysy taktiky boje západoněmecké armády.
123. Názory západních vojenských teoretiků na otázky průlomu obrany s rozvíjením sil z chodu.
124. Názory západních vojenských teoretiků na nové formy organizace, budování a vedení obrany.
125. Zásady velení a práce štábů podle názorů západních vojenských teoretiků.
126. Názory západních teoretiků na operační a taktické použití ZHN a ochrany proti nim.
127. Názory západních teoretiků na použití dělostřelectva — zvláště atomového.
128. Názory západních teoretiků na leteckou podporu pozemních vojsk.
129. Poznatky o možnostech nově organizovaných svazků pozemních sil.
130. Názory západních teoretiků na provádění vzdušných přeprav vojsk a materiálu.

Na pomoc vojenskovědecké práci

131. Závěry z vojenskovědeckých konferencí.
132. Zásady organizace a metodiky vojenskovědecké práce.
133. Perspektivy vývoje bojové a pomocné techniky jednotlivých druhů vojsk.

Poznámka.

- Redakce „Vojenské mysli“ uveřejňuje přehled temat příspěvků pro „Vojenskou mysl“ a vyzývá své přispěvatele, aby si zvolili temata k zpracování a tato ohlásili spolu s termínem zpracování telefonicky (na kl. 2097) nebo písemně (po případě za celou složku) redakci „Vojenské mysli“ do 15. I. 1958.
- Činnost redakce VM bude v r. 1958 zaměřena především na uveřejňování kratších článků řešících v rámci uvedených temat dílčí problémy a uvádějících nové názory a zkušenosti od vojsk, aby se na stránkách „Vojenské mysli“ rozvinula bohatá diskuse a názorový boj.
- Redakce VM i nadále vítá iniciativní příspěvky na temata neuvedená v tematickém plánu a zabývající se aktuálními problémy, jež v průběhu roku vyvstanou na základě vědeckých konferencí, cvičení, studia zahraniční literatury apod.

Vydává MNO. Řídí redakční rada: Jan Knotek, Ján Lipový, Jaromír Vyhnánek, Ladislav Hálek, Jaromír Rybniček, Karel Rovenský, Josef Slabý, Ludvík Varvařovský, Václav Vitanovský, František Houra, Jaroslav Mašek, Svatoslav Gosman, Alois Chládek (redaktor)

Adresa redakce: Redakce časopisu »Vojenská mysl«, MNO, Praha. — Vydává MNO ve vydavatelství časopisů MNO, Praha. — Tiskne Naše vojsko, tiskárna, n. p., provozovna 2.

Časopis nelze předplácet, přiděluje se jen služebně.

